Joannis Uzziwck Presbyteri saecularis d. 14/10 1836 a.



Reverendi Patris
JOSEPHI DAMBROWSKI
Ordinis Minor. S. Francisci Refor.

ALIMONIA SPIRITUALIS

Pascens Animas Hominum
Brevi Resolutione
Præcipuorum Casuum & Difficultatum circa Administrationem Sacramentorum, occurrentium in Dispositione moribundorum; sive Naturali morte ac Peste decedentium, sive Jure ad Mortem damnatorum:
Cum Libello
Variarum Benedictionum.
Ad commodum Sacerdotum, præsertim Novellorum
Cum Licentia Superiorum correctiùs
TERTIO REIMPRESSA.
Anno, quo Alimoniam Cœlestem gustavit Homo
MDCCLXII.

Typis Clari Montis Częstochoviensis.

CENSURA THEOLOGORUM.

OPuſculum, cui Titulus: *ALIMONIA SPIRITUALIS*, per R.P. JOSEPHUM DAMBROWSKI, Provinciæ Majoris Poloniæ Secretarium, ex Gravibus & Probatis Doctoribus Collectum, vidimus, legimus ex Commiſſione AdmRndi Patris Provincialis, Superioris noſtri Colendiſſimi; cumq; nihil contineat Bonis Moribus, aut Fidei Catholicæ repugnans, imò utilitati Confeſſariorum pro Diſpoſitione Jnfirmorum maximè ſit deſerviens, ideo dignum Prelô ac luce cenſemus. Datum Varſaviæ in Conventu Noſtro ad S. Antonium, Ordinis Minorum S. Patris Franciſci Rormat. Die 28. Febr. Annô 1722dô.

Fr. Manſvetus Leporini S. T. L. ExMiniſter Provinciæ. Gvard. Varſav.

Fr. Alexius Koralowicz S. T. L. Pater & Diffinitor Provinciæ.



LI-

)(o)(

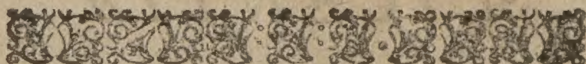
LICENTIA

Adm Rńdi Patris

MINISTRI PROVINCIALIS.

LIbellum, cui Titulis: *ALIMONIA SPIRITVALIS*, à R. P. JOSEPHO DAMBROWSKI Provinciæ noſtræ Reformatæ Majoris Poloniæ Secretario, ad Commodum & Spiritualem fructum tam Diſponentium, quàm Diſponendorum ad felicem Mortem, compilatum, à noſtris Theologis lectum, & Luce publica dignum recognitum, Typis mandari (ſervatis ſervandis) concedimus. Datum in hoc noſtro ad SS. Petrum & Paulum Apoſtolos Conventu Podgurienſi 20. Junij - - - - Annô 1722.

Fr. Jacobus Wolſki Miniſter Provincialis.



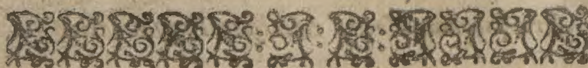
APPROBATIO DIOECESANA

Liber, cui Titulus: *ALIMONIA SPIRITUALIS &c.* jam aliàs reimpressus, iterum REIMPRIMATUR.

M. STANISLAUS MAMCZYNSKI, Utriusq; Juris Doctor, & Professor; Canonicus Cathedralis Cracoviensis, Librorum per Diœcesim Cracoviensem Censor

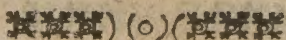
mpp.

Dat. in Collegio Juridico Die 14. Junij Annô 1755.



AD PIUM LECTOREM.

Licèt quidem, multas circa Administrationem Sacramentorum occurrentes Dificultates, & non raro dabiles fortuitos casus, sive circa Mortem Naturalem, sive casu inopinato obvenientem, sive deniq; Judiciaria Potestate impositam, ac (quod DEUS Optimus avertat) Peste contractam; tandem circa Sacramentum Pœnitentiæ, Baptismi, Matrimonij, ac circa Dispositionem Veneficarum, tam materialium quàm formalium, multorum Doctorum, & Spiritualium Magistrorum satìs abundè & luculenter resolvant Doctrinæ, atq; sufficienter, præsertim Novellos Confessarios, consummatorum instruant Resolutiones, edoceantq; Instructiones; verumtamen cùm hæc per longa, diffusa & dispersa sint volumina, (quæ sicut non quilibet Confessarius habere potest, ità is, qui habet, in nimia prolixitate legendi, alijs obrutus & distractus negotijs, uti illis non valet) exinde multi Confessarij debitâ tam ad Proximi quàm ad suæ animæ salutem necessariâ scientiâ destituuntur; ideo pro maiori commoditate & Conscientiæ securitate tam Confessarijs Infirmos quocunq; casu disponentibus, quàm ipsis Disponendis ex multis volumi-



luminibus multorum approbatorum graviumq́, Doctorum, instar argumentosæ apis, in breve hoc collectum Compendium, præsentem ALIMONIAM SPIRITUALEM *porrigo; in qua momentô ea invenient, quæ multis horis per longa volumina lustrare deberent in quibusvis Casibus & difficultatibus occurrentibus. In hac* ALIMONIA SPIRITUALI *(quasi pro secunda Mensa) addere placuit* Benedictiones varias, *frequentius occurrentes, exoptans post tenuem præsentem Alimoniam, magnam illam à Christo promissam æternam Cœnam Lectori pijssimo, cui si quidpiam in hac Alimonia ad Gustum non fuerit, tam meæ, quàm Typographiæ ignoscat tenuitati, illiusq́; meminerit:*

Hospitis in Mensa vultum non fercula pensa.

J. M. J.

J. M. J.

JNSTRUCTIO I.

& quidem Generalis

Quomodo se gerere debeat Confessarius in suo Officio circa Jnfirmos.

I.

COnfessarium ad dispositionem Jnfirmi invitatum, nulla unquam difficultas retardare, multò magìs excusare debet, quia salus proximi, præponenda est, omnibus rebus temporalibus. *Non dulcis somnus*: Quia anima hominis, in Domino obdormire desiderat. *Non potus*: quia anima Jnfirmi dulcedine & ubertate Cœlestis gloriæ inebriari exoptat. *Non cibus*: quia anima moribundi ad Cœleste Convivium anhelat. *Non conversatio*: quia anima in mortis agone destituta, ad conversationem & societatem Angelorum properat. *Non lucrum temporale*: quia anima æternùm victura cuncta deserens temporalia; divitias Cœlestes tædiosa expectat. *Non metus*: quia anima de corpore proficiscens, æternitatem malam exhorrescit. *Non periculum*: quia anima de salute sua periclitans summis angustiis premi-

mitur. *Non commodum:* quia anima in agone ſuo extremis laborat incommodis. Denique, *Non ipſum ſacrificium Infirmum deſerere cogit:* quia anima de ſuo vocata ergaſtulo, cupit eſſe gratiſſima hoſtia DEO. Dicit enim Zambranus de Sacram Pœnit, Cap. 4. dub. 6. num. 5. & confirmat Diana parte 5. tract. 3. reſol. 70. *Si non adſit Sacerdos, qui poſſit moribundi confeſſionem audire, certè poteſt ac debet Parochus, aut quivis alius Sacerdos, licèt ſit in Altari, Miſſam inchoatam relinquere, etiamſi peracta fuerit conſecratio: Sed debet ſervare hoſtiam conſecratam in tabernaculo, aut alio honeſto loco, & ſecum etiam deferre aliquam particulam conſecratam ſi adeſt (alij addunt, etiam ſumptâ particulâ, ab illa hoſtia, quæ eſt in miſſa) pro communicando infirmo, & extremam unctionem, prabendo illi Sacramentumextremæ unctionis, & ità audita ejus Confeſſione, & data Euchariſtia & extrema unctione, omiſſis tamen Pſalmis pœnitentialibus, redire debet ad Eccleſiam miſſam inchoatam perficere. Si verò confeſſio infirmi fuerit ità longa ut mediâ horâ perfici nequeat; Sacerdos tranſactâ dictâ mediâ horâ, abſolvat moribundum, & dicat ei: ut poſt ſacrum inceptum, completum, faciat eum vocare adſe, & ſic de novo audiat & abſolvat. Ità teſtatur, Octavius MARIA à S. JOSEPH ſecunda parte Repertorij, fol.* 379. *Et Philip. ſervius 3. p.* Annuit Buſembaum cum alijs citatis De Celebratione Miſſæ lib. 6.

Tract

Tract. 3. Cap. 3. Dub. 3. Posse interrumpere Missam, si urgeat gravis necessitas, vel propria vg. morbus; vel proximi, ùt si moriturus sit baptizandus, vel absolvendus moribundus (ùt hæc in partu mulierum contingunt pericula) Revertens autem ad Sacrificium Sacerdos, si fuerit ante facta consecratio, incipiet ubi desierat, uti etsi facta non fuerit, & parva mora intercesserit; vg. minor quàm unius horæ: si autem longior incipiat ab initio.

Quare, omni quocunquo bono seposito, ad disponendum in viam æternitatis Infirmum Sacerdos, nullo modo gravetur, quem nec ipsum Sacrificium, (si res non patitur moram) impedit: Hinc contra Pastores, magìs de se, quàm de ovibus sibi commissis solicitos, fulminat ipse DEUS Ezechielis 34. dicens. *Væ Pastoribus Israel, qui pascebant se ipsos; nonne greges à pastoribus pascuntur. Lac comedebatis, & lanis operiebamini, gregem autem meum non pascebatis, quod infirmum fuit non consolidâstis, & quod ægrotum, non sanâstis; quod confractum, non alligâstis, & quod abjectum non reduxistis; & quod perierat non quæsivistis &c.* Et ibidem inferiùs. *Neque enim quæsiêrunt Pastores mei, gregem meum.* Sed pascebant Pastores se ipsos, & greges meos non *pascebant*. Et adjicit: *Ecce ego ipse super Pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam, ut ultra non*

pascant gregem, ne pascant ampliùs Pastores semetipsos, ecce ego requiram oves meas.

Hinc S. Chrysostomus lib. 3. De Sacerdotio Sacerdotes præfert Parentibus nostris apud Cornel. à Lapid. in C. 2. Malach. V. 6. *Parentes* (inquit) *nos in præsentem, Sacerdotes in vitam æternam generant!* Sed conqueritur S. Gregorius ibidem apud Cornel. *Ecce* (ait) *mundus Sacerdotibus plenus est, sed tamen in messe DEI rarus valde invenitur operator: quia officium quidem Sacerdotale suscipimus, sed opus officiј non supplemus.* Et deinde Chrisost. in Matth. cap. 23. homil. 34. *Multi* (ait) *sunt sacerdotes; & pauci Sacerdotes! multi nomine, & pauci opere!* Superaddit. S. Jsidorus lib. 3. de summo bono, cum ait: *Sacerdotes pro Populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiunt, aut peccantes non arguunt.*

2. Jtaque his præmonitus Sacerdos quilibet & maximè Parochus, (cui de stricto iure incumbit) constitutus ante Jnfirmum, eâ, quâ Sacerdotes Domini decet honestate, modestiâ, & gravitate se habeat; ut non ægris solùm, sed sibi & domesticis, Verbô & exemplô prosit ad salutem.

3. Si advertat circa Jnfirmum ploratum & ululatum Liberorum, Uxoris, Consanguineorum, iubeat eos tantisper recedere, aliasque personas non pertinentes è conclavi amovere, imò pro infirmo iniungat preces fundere, ut

ut potiùs proſint orationibus, quàm mentem infirmi conturbent fletibus.

4. Obſervet autem Sacerdos, nè ſtatim in principio loquatur de morte, nec aliquo ſigno propinquitatem mortis ſignificet (niſi fortè periculum ſit in mora, & infirmus agatur extremis) ſed conſoletur ægrum, dicens ſe pro eo in Miſſæ Sacrificio & alijs precibus oraturum, curaturumque ut alij pro eo idem faciant, idque re ipſa præſtabit.

5. Si morbus gravior, vel cum periculo fuerit, ægro ſuadeat; ut dum integra mente eſt, rem ſuam omnem rectè conſtituat, & Teſtamentum faciat; Si quid habet alienum reſtituat, & ad remedium animæ ſuæ pro facultatibus, quod in Domino ei placuerit, diſponat: Sed hæc ſuggerendo, omnis avaritiæ nota caveatur.

6. Perſvadeat verbis ſvavioribus: quod DEUS maximas infirmitates ſanet, maximè eorum, qui ſe reſignant voluntati Eius, tanquam Creatoris ſui, qui illi per Sacramentum Pœnitentiæ reconciliantur, qui Sacramentum extremæ Unctionis tempeſtivè affectanter percipiunt; Dicit enim Apoſt. Jacob. Cap. 5. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & ſi in peccatis ſit, remittentur ei:* Quibus autem motivis alliciat, & moveat Infirmum ad promptè ex ani-

nimo suscipiendam tempestivè extremam Unctionem, videat inferiùs Instructionem de extrema Unctione. *w Zwierciedle* pag. 36.

7. Hortetur denique, ut, si convaluerit, ante omnia reassumptis iustis viribus ad Ecclesiam veniat, ubi, DEO gratias agat de restituta valetudine, & Sacram Communionem piè suscipiat, quod & Domi, antequam ad perfectiores, & validiores Vires pervenerit, devotè cum sua Coniuge, & Liberis (si adsint) perficiat.

8. Ad hoc tamen collimet Sacerdos, ut excitet in illo Desiderium & inclinet voluntatem eius, ad confitendum peccata & alia Sacramenta suscipienda.

9. Jntelligat ex Jnfirmo, si aliquibus non agitatur tentationibus, cautè tamen; quas sibi, quoties obvenerint, fideliter revelari iubeat, & eas ab illo pijs affectibus removeat, quos inveniet in 2da parte Libelli. Polonici Tit. *Wyprawá.*

10. Quod si infirmus supra modum sit obstinatus, & durus, si blasphemet &c. Frequenter Sacerdos applicet Aquam benedictam, profunda ad vulnera Christi suspiria fundat. B. Matris DEI, S. Josephi, aliorumque Sanctorum auxilium imploret, Jmaginem Crucifixi infirmo repræsentet, Candelas benedictas accendi curet ad expellendos malignos Spiritus: sæpiùs pronunciet illa verba *JESUS.*

MA-

MARIA, JOSEPH; Miserere mei DEUS &c. DEUS propitius &c.

Tum ipse Sacerdos Jnfirmum, & loca proxima aspergendo Aquâ benedictâ atque Signô S. Crucis muniendo, illa sæpiùs devotè pronuntiet verba: *Ecce Crucem Domini, fugite partes adversæ vicit Leo de Tribu Juda.* Tum & alios, quos habet paratos in 2da parte hujus Libelli Polono idiomate. Præsertim dicat benedictionem supra Jnfirmum infra positam.

11. Advertat Sacerdos, nè nimis multa loquatur cum Jnfirmo, nec unô sonô omnia dicat, nec præcipitanter, nec nimis alta voce, sed modestè, omni fastu & affectione remotis. Aliter cum Docto & ingenioso, aliter cum Jndocto, & rudi se gerat. Doctis pauca & selecta, simplicibus plura, eaque magìs explicata suggerat; potest ad hoc uti dictis Doctorum SS. ex 2da parte hujus Libelli polonici sub intitulatione. *Rekreácya Chorego &c.*

12. Antequam Sacerdos excipiat confessionem Jnfirmi, consulat Jnstructiones inferiùs positas, de modo audiendi Confessionem in quovis statu, qua peracta & debitè per Sacramentum Pœnitentiæ dispositô infirmô, juxta opportunitatem temporis, atque Jnfirmi dispositionem, poterit Sacerdos aliquot breves actus lentè cum Jnfirmo dicere, quos habet in 2da parte hujus Libelli polonico idiomate.

13. Quod si dæmon impediat Confessionem Sacramentalem, ut fit in obsessis, lenitivô præceptô coerceat eum Sacerdos, quod videat inferius, ubi, de Benedictionibs agitur, atque inveniet in Jndice.

14. Si infirmitas erit periculosa, & desperata salus corporis, monebit Sacerdos Jnfirmum: Ut quando vox eum destituerit, signo aliquo vg. capitis motu, vel manûs compressione, sibi indicet: an iterum desideret Sacramentaliter absolvi; quod si fecerit, vel etiam tale pactum Jnfirmus cum Sacerdote inierit, ut in ipso agone absolvatur, potest absolvi sinè Scrupulo. Jtà DD.

15. Sit omnino monitus Sacerdos: nè tangat sæpiùs Jnfirmi manus & alias corporis extremitates, ad expiscandum, utrùm Jnfirmus proximus sit morti? nè per hoc Jpsum perturbet & alios.

16. Si Jnfirmus perhorrescit & timet mortem, proponatur illi beatior vita æterna, in qua sunt tam delectabilia, quæ Paulo testante Apostolo: *Nec auris audivit, nec oculus vidit, quæ DEUS præparavit diligentibus se.* Utatur hic recreatione posita in 2da parte Libelli Polon.

17. Danda est absolutio ei, qui cum loqui non possit, eam nutibus à Confessario exposcit; *Jta DD. Canones, & Rituale Romanum jussu Pauli V. A. 1675. editum determinat.*

18. Moribundus, qui uſu linguæ deſtitutus eſt, ſi pugnô pectus pulſat, ſi ſuſpirans oculos in Cœlum attollit, aut aliud ſignum doloris oſtendit, abſolvendus eſt à Sacerdote, qui hoc præſens videt. Quodſi dubitetur, an hæc ſigna orta ſunt ex vi Contritionis, an ex mœrore & anguſtia mortis, ad vitandum Sacrilegij periculum poteſt dari Abſolutio cum conditione. *Ità Amicus Fidelis citans alios.*

19. Unus Teſtis aſſerens à Moribundo petitam Confeſſionem, aut exhibita ab eo contritionis ſigna, fidem habere debet, imò in tali caſu DD. cenſent ſufficere Teſtimonium Hæretici, aut Jnfidelis.

20. Tandem pro parte Moribundi, inter plures diſcrepantes, lege quid dicat gravis author Homo bonus, in Exam. Eccl. *parte I. tract. 7. c. 18. ubi ſic habet.* Prudenter aget Parochus ſi favorabiliori illi opinioni adhæreat, quæ ſentit Abſolutionis benificium impendi poſſe etiamſi nullum confeſſus ſit peccatum, nec Confeſſionem petierit, nec indicia exhibuerit, ex quibus actus contritionis vel attritionis argui poſſit, modò talis in mortis articulo conſtitutus more Chriſtiano viveret, bonuſque, ac fidelis homo æſtimaretur. Attamen ſub conditione tali moribundo abſolutio danda; quod quidem placitum in praxi referunt amplexum eſſe Clementem VIII. Pontificem Maximum, prudentiſſimum Vi-

rum

rum: Cum enim quidam ex Fabrica D. Petri, præceps ruisset, & illum cadentem vidisset: Absolutionem ei dedit dicens? Si capax es: *Absolvo te a peccatis tuis.* Quæ sententia illa sana ratione firmatur, quòd in necessarijs ad salutem pars tutior eligenda & certiori periculo obviandum est.

21. Si ad graviter Vulneratum vocatus fuerit Sacerdos, & periculum sit in mora integrè confiteri; audito uno alteroque peccato absolvatur. Si verò Medici & Chirurgi medicamenta sua adhibuerint, integram vulnerati Confessionem (si superstes erit) iterum audiat, iterumque absolvat: Quodsi Medici tantisper desistere nolint, aut abesse non possint à vulnerato, tunc satis erit Vulnerato dicere se peccatorem esse, cum non teneatur coram alijs peccata sunt quamtumvis levia manifestare. *Ità Diana par.* 5. *Tr.*3. *Resol.* 56. *& Sancius in Selectis.*

22. Petrus Marchant. *Tr.*6.*Tit.* 2. *quæst.* 7. *Conc.* 2. quem adducit Sporer. parte 8 Cap. 5. *De Absolutione Sacrament.* eadem ratione permittit absolvi cum conditione moribundum talem etsi nescirem an Catholicus sit, vel hæreticus (licèt ipse Sporer sit contrarius)

23. Moribundum, non tantùm bonus, & pius Sacerdos imò hæreticus factus & schismaticus & vitæ malæ, ac nominatim excommunicatus potest absolvere, dummodo utatur de-

debitâ formâ, & intentione. Citantur pro hac ſententia plurimi DD. Et favet Tridentinum Seſſ. 14. Can. 7. Voluit nimirum Eccleſia ſaluti animarum conſulere, ideoque ampliſſimam Juriſdictionem concedit Sacerdotibus, qui ratione Ordinis ſui, illius capaces ſunt.

24. Æger innodatus caſibus reſervatis, non poteſt à quolibet Sacerdote Prima die infirmitatis abſolvi, ſed ab illa die infirmitatis, quæ conſtituit Jnfirmum in periculo mortis. *Jta Sancius in ſelectis, Diſt. 12. Nro 5.* Non tamen expectari debet omnino extremum periculum, aut ultimus mortis articulus ad hoc, Ut poſſit æger ab omnibus caſibus, à quolibet Sacerdote abſolvi, ſed ſufficit: Ut verè verſetur in periculo.

25. Quodſi peccata reſervata, annexam habeant Excommunicationem, præſertim majorem, dicit Diana *par. 5. tract. 3. reſol. 67.* Quando Sacerdos abſolvit Pœnitentem ab Excommunicatione majori, caveat nè abſolvat non præmiſſa ſatisfactione, quæ omnino requiritur in quovis ſic obligato, & de Judicio Confeſſarij fieri debet, juxta Clementinam. 1. *de hæreſi.* Quodſi autem commodè fieri non poteſt: abſolvat cum debita cautione, ſecundùm gloſſam ejuſdem, quæ cautio fiat per FideJuſſores, vel cum Pignore, ſi eam dare poteſt; Sin minùs, debet ſaltim eam, quam dare poteſt, Juratoriam videlicet: Si

verò casus necessitatis urget, & nihil horum fieri potest, absolvat, cum ad impossibilia nemo obligetur. Debet insuper Confessarius, imponere onus hoc Pœnitenti, ut cessante morbo, præsentet se Superiori, qui extra casum illum, de jure poterat eum absolvere, commonefaciendo; quod si se non præsentaverit, eandem censuram incurret. *Ita Bellot. in praxi Theol. mor. p. I. q. 2. num. 136. Finellus de casibus reser. c. 8. n. 9.*

26. *Notandum.* Absolutus autem à reservatis, quæ censuram annexam non habent, etiamsi convaluerit: non tenetur se ulli Superiori præsentare, quia ab eis absolutè sinè tali ulteriori obligatione absolutus est, *Ita Sanctorius de casibus Pap. c. 13. n. 147.*

27. Et si in alio casu, vocatus Sacerdos ad Infirmum, accurret simul cum Eucharistiam comitante Populo, advertatque Pœnitentem multas Confessiones invalidas fecisse, vel ità implicatum, ut Confessio ejus notabile exigat tempus, adstantes autem qui secum venerunt in comitatu, longa nimis expectatione, & tædió afficiantur, aut scandalizentur, docet *Zambranus, loco de Sacram. Pœnitentia c. 4. dub. 6. num. 5. Et Jacobus Granadus apud Dianam lo. cit. Resol* 75. Posse Pœnitentem absolvi non finita integra Confessione, cum onere tamen confitendi integrè facilitato, & commodiori tempore.

28.

28. Confessarius credens Infirmum statim moriturum, & iam pene deficere viribus, & sensibus incipiendo Confessionem, audito tantùm uno peccato mortali, potest eum absolvere, & si redeat ad se, & vires assumere videatur, deinde reliqua peccata, de integro audire, & absolvere. *Vid. Bonacinam de Sacram. Disp.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *Pun.*2. § 4.*n.* 18

29. Infirmus, qui alteri famam, vel pecuniam injustè abstulit, statim ante mortem, si commodè potest, restituat, nec absolvatur, donec hæc opere impleat, nisi fortè adsit impossibilitas, & ille morti approximet: Neque Hæredibus eam curam in Testamento demandâsse sufficit. Ratio est: quia iste qui per Hæredes tantùm restituere vult, non habet nisi conditionatam Voluntatem restituendi, si videlicet moriatur, aliàs non; Unde patet malè ad absolutionem dispositum (multos in hoc passu citat *Philippus Servius*, aliàs *Amicus Fidelis*, inter alios *Toletum Lib.* 5. *de Instruct. Sacerd. c.* 24. *n.* 6. Sic loquentem affert) *Qui cùm possit, & debeat, non vult restituere, peccat mortaliter & quo magìs differt graviùs peccat, Et quoties occasio commoda restituendi se offert, non statim vult restituere & non curat advertere, mortaliter rursus peccat! Unde multùm falluntur, qui Debita, cùm possint nolunt solvere, differentes usque ad mortis Testamentum, & qui sic discedunt, in peccato discedunt*. Sic ille.

Peccant etiam (inquit idem Toletus) qui bona habent dubia, & de quibus certi non sunt, an propria sint, & differunt id elucidare usque ad Testamenta, in quibus etiam ut dubia relinquunt; cùm teneantur statim, quando commodè possunt id declarare, & si fortè debent, restituere. *Hactenus Toletus.*

Lethaliter vulneratus moriens, rancorem contra inimicum remittat, & signa externa rancoris deponat, actio verò, sive satisfactio pro injuria accepta, sibi debita, à Legitimo Judice peti potest. Satiùs tamen moneant Confessarij tales Pœnitentes, ut utrumque lædenti remittant, id est: & rancorem, & actionem injuriarum, nè ideo tantùm vindicta expetatur, ut lædenti malè sit, & læsus in illo lædentis malo tanquam in suo bono acquiescat; quod esset contra charitatem Proximi. *Jta Amicus Fidelis fol.* 338.

JNSTRUCTIO II.

De SS. Communione ritè infirmis administranda, in qua resolvuntur Casus intervenientes.

I.

COmmunio Sacratissima, seu Viaticum Corporis Domini nostri IESU Christi, summô studiô, ac diligentiâ moribundis procurandum est; nè fortè contingat illos, tanto Bonô privatos ex hac Vita decedere. Unde Ve-

ne-

nerabilis Euchariſtia debet moribundo dari per modum Viatici tum temporis, dum probabile eſt, quòd eam moribundus non poterit ampliùs ſumere.

2. Sciendum eſt: Communionem ordinariam differre à Communione, quæ datur per modum Viatici; nam per Communionem ordinariam, petimus gratiam bene vivendi; per hanc autem, quam ſumimus per modum Viatici, petimus gratiam bene moriendi, Jd ipſum ſonare videtur nomen *VIATICUM*, Quid enim eſt Viaticum? niſi annona; ſive commeatus ad futurum iter æternitatis.

3. *Forma Viatici hæc eſt.*

Accipe (Fr. vel Soror) Viaticum Corporis Domini noſtri JESU Chriſti qui te cuſtodiat ab hoſte maligno, & perducat te ad vitam æternam Amen.

4. Qui manè communicavit, vel Miſſam dixit, & poſtea eadem die incidit in periculum mortis, poteſt adhuc non iejunus Sacrum Viaticum ſumere. *Jtà Amicus Fidelis cum aliis in ſuo Libello de infirmis. Vide rationes ibi.*

5. Jn eadem infirmitate, quoties (poſt meliorationem qualemcunque) ingruit periculum mortis, poteſt per modum Viatici ſæpiùs, licèt non ſit jejunus, communicare Jnfirmus. *Jtà Amicus Fidelis cum aliis fol. 355.*

6. Si contingat Confeſſarium excipere Confeſſionem in lupanari, (aliàs *w Nierzadnym*

dnym Domus) etiamsi persona ritè confessa sit, non illuc deferenda est Sacratissima Eucharistia, nisi ad Domum honestorum hominum; Propter reverentiam Sanctissimi Sacramenti: Unde curet Sacerdos, personam talem infirmam tempestivè ad domum honestam, (si tamen commodè fieri poterit) transferri.

7. Si Infirmus, non possit deglutire aliquid de cibo sinè haustu, potest ei dari Communio, impositâ Particula Hostiæ cum Vino, vel alio liquore in Cochleari. *Ex Clem. Bolesla.* Sacerdos celebrans, & non habens parvam Hostiam. Laico dari solitam, potest partem parvam Hostiæ suæ consecratæ in Missâ dare Infirmo. *Ex eodem Clem. Boles.*

8. Deliranti, intervalla non habenti, non est danda ullo modo Communio sacra, licèt ante dementiam eam petierit; idque propter periculum magnæ irreverentiæ Sacramenti: nam delirans potest Eucharistiam non deglutire, imò exspuere. *Ex eodem.*

9. Damnato ad mortem, si ejus supplicium differri non potest, danda est sacra Communio etiamsi non jejuno, licèt etiam post horam ducendus sit ad mortem. *Ex eodem Clem. Boles.*

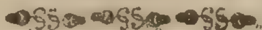
10. Infirmo Vomitum patienti, si nihil cibi, vel potûs retinere potest, non est danda Communio; si verò modicum cibi retineat, fiat experientia cum Hostia non consecrata,

quam si retineat, poterit ei dari etiam consecrata. Quod si contingat, ut sumptam Eucharistiam evomat, accipiatur decenter, & in sacro reponatur loco, & cum sacræ Species corruptæ fuerint, in sacrarium projiciatur. *Jdem Clem. Boles.*

11. Si abluendo os incautè parùm aquæ deglutiatur, non impedit Communionem, quia per modum salivæ factum esse censetur. *Jta Marchantius in Horto Pastorum de Euch. cap. 2.*

12. Si in hæreticorum manus aliàs incidere posset Sacramentum, aut aliâ irreverentiâ tractari, tunc etiam à non jejuno potest sumi, hoc enim licitum foret ad impediendam irreverentiam Sacramenti. *Jdem ibidem.*

13. Si necesse sit, sumere reliquias post ablutionem, non est scrupulosè agendum, est enim totum illud per modum unius actionis moralis, & complementum suppletionis præcedentis. Jnde intra tempus, quo adhuc moraliter persistit Mysterium, (licèt contingat multo tempore morari ad altare, ministrando alijs Eucharistiam) sumi possunt reliquiæ ad illud pertinentes, post ablutionem. *Jdem de Communione tempore Pestis danda, videatur Jnstruct. XXII. Jtèm de Veneficijs Jnstructione X.*



JNSTRUCTIO III.

De extrema Unctione, in cuius administratione occurrentes difficultates solvuntur.

I.

OLeum sacræ extremæ Unctionis accipiendum est quotannis novum in Cœna Domini consecratum; Vetus autem comburendum est in Ecclesia in lapide mundo, vel reponendum in piscinam sacram. Si tamen novum pro unctione Moribundorum in tempore non possit haberi, potest adhiberi antiquum; Et si non sufficiat consecratum, potest affundi non consecratum, in minori quantitate, quàm fuerit consecratum, puta tamen Oleum non ex seminibus, ùt communiter in his partibus conficitur, sed Oleum Olivarum. *Ex Clem. Boles.*

2. Sacramentum extremæ Unctionis, non est conferendum infirmo, communi, & leviori morbô laboranti, sed graviter infirmanti & Vitâ periclitanti. Non tamen differenda extrema Unctio usque dum infirmus jam sensu & cognitione careat, vel quòd constet eum naturaliter non posse vivere; id enim non est contra reverentiam, & utilitatem Sacramenti, quod confert Sanitatem etiam corporis tempestivè acceptum, *Ex eodem Clem.*

3. Si inter ungendum incipiat Jnfirmus agonizare, ante finitam omnium sensuum un-

ᴄti-

ctionem, poteſt Sacerdos velociter ſinè crucis forma, ungere unum oculum, unam aurem, unam manum, nares; vel deficiente penitus Infirmo, unum tantùm ex prænominatis Locum dicens: *Per iſtam ſanctam Unctionem, & pijſſimam miſericordiam ſuam, indulgeat tibi Dominus quidquid per viſum, auditum, tactum, guſtum, greſſum & olfactum deliquiſti. Ita DD. communiter.*

4. Ordinariè ante extremam Unctionem præmittenda eſt Confeſſio Sacramentalis, & ſacratiſſima Communio, ùt Sacramenta neceſſaria ad ſalutem: poſtea utiliùs uti Extrema Unctione; quòd ſi verò, nec confiteri, nec communicare valeat, tamen debet inungi, nè omnino ſinè omnibus Sacramentis decedat. *Sic DD. comm.*

5. Pueris habentibus ſufficientem uſum rationis ad peccandum: Tametſi Euchariſtiam non receperint, non eſt deneganda extrema Unctio, & Sacerdos etiamſi ex Confeſſione cognoſcat, nunquam puerum peccâſſe, debet tamen illum inungere, dicendo ſub conditione: *Si quid per Viſum, Auditum &c. deliquiſti &c.* Nam illi hæc Unctio proderit ad robur acquirendum contra tentationes, & morbi moleſtias, atque ad gratiam augendam.

6. Perpetuò Amentes, non ſunt capaces extremæ Unctionis, niſi inſtante mortis tempore ad ſanam mentem redierint, & jam qui-

eti fuerint. Secus illi, qui inciderunt in amentiam & Phrenesim; hi enim, si ante dementiam signa doloris de peccatis ostenderint, vel confessi, & communicati fuerint, possunt ungi, etiam ligari, & fortiter tenti: *Ex eodem Clem. Boles.*

7. Muti, Cæci, Surdi à Nativitate sua sunt capaces extremæ Unctionis, & ideo debent ungi organa sensuum, quibus carent: Nam etsi exteriùs per illa non peccaverint, potuerunt tamen peccare per interiores potentias, quibus organa correspondent. *Idem Clem. Boles.*

8. In necessitate possunt plures Sacerdotes uni moribundo ministrare extremam Unctionem, ità ut unus ungat oculos, alter aures &c. quilibet proferendo aptam Formam, non tamen potest unus ungere, alter formam proferre, neque unus unum oculum, alter alterum &c. Item perficiente Sacerdote extremam Unctionem, (si deficiat ob aliquam causam) potest alius Sacerdos Unctionem continuare, in sensibus non unctis, vel etiam ungere omnes sensus jam ab alio Sacerdote unctos. *Idem Clem. Boles.*

9. In eadem infirmitate, Infirmus potest iterum, atque iterum inungi, quoties periculum mortis evaserit, & in novum, inciderit, eadem Infirmitate manente: *Est comm.*

10. Præterea extrema Unctio conferri potest omnibus morti propinquis: ob morbum, ob

ob pestem, (si eâ se infectum quis cognoscat, & sentiat) deinde ob morsum viperæ, ob vulnus inflictum, si exinde est periculum mortis; ob morbum ex partu (quamvis ipse partus non sufficit) *Ità Bonacina cum alijs.*

Modus & Ordo ungendi Infirmum.

SAcerdos administrando extremam Unctionem, debet habere. *1mò*: Ministrum, etiam secularem, qui eum adjuvet in tenendo, & porrigendo necessaria. *2dò* Debet dicere Psalmos Pœnitentiales, & Orationes adhiberi solitas, quod vel ante unctionem, vel post, secundùm opportunitatem, & exigentiam temporis ipse perficiet, si non adsint tales, qui tempore Unctionis ipsius, eos recitare possint. *3tiò* Debet Oleum sacrum administrare, candelis accensis, si plures deficiant, saltèm unâ; Mensa debet esse tecta Mappulâ mundâ; Vas in quo sit bombacium, vel Linum, vulgò *Lniáne Gałeczki*, in septem globos distinctum, ad abstergendas partes inunctas; Itèm Medulla panis cum sale ad abstergendos digitos, & aqua ad abstergendas manus. Si autem in necessitate hæc haberi non possint, nullum est peccatum ministrare extremam Unctionem sinè illis, modò non adsit summa, & supina negligentia, & contemptus. *Communis. sententia.*

Cum peruentum fuerit ad locum, ubi jacet Infirmus, Sacerdos intrans cubiculum dicit; Pax huic Domui. ℟. Et omnibus habitantibus in ea.

Do-

Deinde positô Oleô super mensam honéstè tectam, accensisque candelis, vel saltim unâ, Superpelliceô Stolaque violaceâ indutus, Ægro Crucem ad piè osculandum porrigit; Mox in signum Crucis, cum aqua benedicta, & cubiculum, & circumstantes aspergit, dicens. Antiph. Asperges me &c. *Quòd si ægrotus voluerit confiteri (ad quod etiam inducendus est si nondum in hac infirmitate sit confessus, vel notabile tempus elapsum) audiat illum & absolvat. Et dicat: Adjutorium nostrum, &c. Qui fecit Cælum &c.*

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

INtroeat Domine IESU Christe domum hanc, sub nostræ humilitatis ingressu æterna felicitas, Divina prosperitas, serena lætitia charitas fructuosa, sanitas sempiterna ✠ effugiat ex hoc loco accessus dæmonum; adsint Angeli pacis, domumque hanc deserat omnis maligna discordia. Magnifica Domine super nos Nomen Sanctum tuum, & benedic ✠ nostræ conversationi, sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui sanctus & pius es, & permanes cum Patre, & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum Amen.

Oremus.

ET deprecamur Dominum nostrum IESUM Christum, ut benedicendo, bene✠dicat

hoc

hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi servire ad considerandum mirabilia de lege sua: avertat ab eis omnes contrarias potestates, eripiat eos, ab omni formidine, & ab omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo custodire dignetur: Qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit & regnat DEUS, in sæcula sæculorum Amen.

Oremus.

EXaudi nos Domine Sancte Pater omnipotens, æterne DEUS; & mittere digneris sanctum Angelum tuum de Cœlis, qui custodiat foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum Amen.

Quæ Orationes, si tempus non patiatur, ex parte, vel in totum poterunt omitti. Tum de more facta Confessione generali, latinè, vel vulgari Sermone, Sacerdos dicat.

Misereatur tui Omnipotens &c. Indulgentiam Absolutionem &c.

Antequam Parochus incipiat ungere Infirmum, moneat adstantes ut pro illo orent, & ubi commodum fuerit, pro loco & tempore, & adstantium numero & qualitate, recitent septem Psalmos Pœnitentiales cum Litaniis, vel alias preces, dum ipse Unctionis Sacramentum administrat: Mox dicat.

IN Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritus ✠ Sancti extinguatur in te omnis Virtus diaboli, per impositionem manuum nostrarum, & per invocationem omnium Sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum. atque omnium simul Sanctorum Amen.

Sacerdos itaque intincto pollice in Oleo sancto (orantibus alijs præsentibus) *in modum Crucis inungit Infirmum in partibus hic subscriptis, aptando proprio loco verba formæ in hunc modum.*

Ad Oculos.

PEr istam sanctam unctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Visum deliquisti Amen.

Minister verò si est in sacris, vel ipsemet Sacerdos, post quamlibet unctionem tergat loca inuncta novò globulô bombacij, vel rei similis, eaque in vase mundo reponat, & ad Ecclesiam postea deferat, comburat, cineresque projiciat in Sacrarium.

Ad Aures.

PEr istam sanctam Unctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Auditum deliquisti Am.

Ad Nares.

PEr istam sanctam Unctionem ✠ & suam pijssi-

issimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Odoratum deliquisti Am.

Ad Os compressis Labijs

PEr istam sanctam Unctionem ✠ & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Gustum, & Locutionem deliquisti Am.

Ad Manus.

PEr istam sanctam Unctionem ✠ & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Tactum deliquisti Am.

Et adverte quòd Sacerdotibus, manus non inunguntur interiùs, sed exteriùs.

Ad Pedes.

PEr istam sanctam Unctionem ✠ & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Gressum deliquisti Am.

Ad Lumbos sive Renes.

PEr istam sanctam Unctionem ✠ & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per Lumborum delectationem deliquisti Am.

Hæc autem Unctio ad Lumbos, omititur semper in fœminis, & etiam Viris qui ob infirmitatem vix, aut sinè periculo moveri non possunt.

Quibus omnibus peractis Sacerdos dicit:

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Pater noster &c. *secretò.*

℣. Et nè nos inducas in tentationem.

℟.

℟. Sed libera nos à malo.
℣. Salvum fac ſervum tuum Domine,
℟. DEUS meus ſperantem in Te.
℣. Mitte ei Domine auxilium de Sancto,
℟. Et de Sion tuere eum.
℣. Eſto ei Domine turris furtitudinis,
℟. A facie inimici.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo,
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Domine exaudi orationem meam,
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum,
℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DOmine DEUS, qui per Apoſtolum tuum Jacobum locutus es, infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum Oleô in Nomine Domini, & oratio Fidei ſalvabit Jnfirmum & alleviabit eum Dominus: Et ſi in peccatis ſit, remittentur ei: Cura quæſumus Redemptor noſter, gratiâ Sancti Spiritûs langvores iſtius Jnfirmi, ejuſque ſana vulnera, & dimitte peccata, atque dolores cunctos mentis & corporis ab eo expelle, plenamque interiùs, & exteriùs ſanitatem miſericorditer redde, ut ope miſericordiæ Tuæ reſtitutus, ad priſtina reparetur officia. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivis & regnas DEUS in ſæcula ſæculorum Am.

Ore-

Oremus.

REſpice quæſumus Domine famulum Tuum N. in infirmitate ſui corporis fatiſcentem, & animam refove, quam creàſti; ut caſtigationibus emendatus, ſe Tuâ ſentiat medicinâ ſalvatum. Per Chriſtum Dominum noſtrum Amen.

Domine Sancte Pater, Omnipotens æterne DEUS, qui benedictionis Tuæ gratiam, ægris infundendo corporibus, facturam Tuam multiplici pietate cuſtodis: ad invocationem Tui Nominis aſſiſte, ut famulum Tuum ab ægritudine liberatum, & ſanitate donatum, Dexterâ Tuâ erigas, virtute confirmes, poteſtate tuearis, atque Eccleſiæ Tuæ ſanctæ cum omni deſiderata proſperitate reſtituas. Per Dominum noſtrum IESUM Chriſtum Filium Tuum, qui Tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus S. &c.

Dźięki czyni Chory, po wźięćiu oſtátecznego pomázánia Oleiem Swiętym.

DZiękuię cáłym ſercem, y duſzą, y wſzyſtkiemi śiłámi moiemi, naymiłośiernieyſzy IEZU, żeś mnie niegodnego grzeſzniká, wſzyſtkiemi Sákrámentámi do zbáwienia moiego potrzebnemi opátrzyć ráczył, y z ktorego miłośierdźia dobroći twoiey, urádowáłá śię duſzá moiá w Tobie BOGU Zbáwićielu moim; bo iuż ieſt pewna zbáwienia ſwoie-

go, gdy ią ták kochaſz, pielęgnuieſz, ták o-pátruieſz, iáko żadna Mátká, koło dźiećięćiá ſwoiego, większego mieć nie może ſtáránia. Więc iuż czyń zemna coć ſię podoba nay-dobrotliwſzy JEZU, Weź duſzę moię, kiedy chceſz; gdyś ią ták bárdzo ukochał; ktorąć ná wieki w ręce oddáię. Prágnę bydź rozłączony z świátem, y ćiáłem, á mieſzkáć z tobą.

Tandem Sacerdos, ſic cum Infirmo oret per intervalla.

Miſerere mei DEUS, ſecundùm magnam miſericordiam Tuam

Jn Te Domine ſperavi, non confundar in æternum.

Jn Manus Tuas Domine, commendo Spiritum meum, Redemiſti me Domine DEUS veritatis.

DEUS in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me feſtina.

Eſto mihi Domine in DEUM Protectorem.

DEUS propitius eſto mihi peccatori.

Dulciſſime Domine IESU Chriſte, per virtutem ſanctiſſimæ Paſſionis Tuæ, recipe me in numerum Electorum tuorum.

Domine IESU Chriſte, ſuſcipe Spiritum meum.

MARIA Mater gratiæ, Mater miſericordiæ, Tu nos ab hoſte protege, & horâ mortis ſuſcipe.

San-

Sanɛte Angele DEI, mihi Cuſtos aſſiſte.

Omnes Sanɛti Angeli, & omnes Sanɛti, intercedite pro me, & mihi ſuccurrite.

Hæc & his ſimilia, poterit prudens Sacerdos vulgari vel latino ſermone, pro perſonæ captu morienti ſuggerere.

Quo Officio præſtito antequam diſcedat, dicere poterit Pſalmum aliquem ex Pœnitentialibus vel Pſalmum.

Qui habitat in Adjutorio Altiſſimi &c. cum Gloria Patri &c. *Poſtea dicat.*

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon

Pater noſter &c.

℣. Et nè nos inducas in tentationem,
℟. Sed libera nos à malo.
℣. Salvum fac ſervum tuum Domine,
℟. DEUS meus ſperantem in Te.
℣. Mitte ei Domine auxilium de Sanɛto,
℟. Et de Sion tuere eum.
℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis,
℟. A facie inimici.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo,
℟. Et Filius iniquitatis non apponat necere ei.
℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis,
℟. A facie inimici.
℣. Dominus opem ferat illi,
℟. Super leɛtum doloris ejus.
℣. Domine exaudi orationem meam,
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, ut nos & hunc famulum Tuum, quem delictorum catena constringit, miseratio Tuæ pietatis clementer absolvat.

DEUS infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilij Tui super famulum Tuum ostende virtutem, ut ope Misericordiæ Tuæ adjutus, Ecclesiæ Tuæ sanctæ incolumis repræsentari mereatur.

Concede hunc famulum Tuum, quæsumus Domine DEUS perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosa Beatæ MARIÆ semper Virginis intercessione, à præsenti liberari tristitia, & æterna perfrui lætitiâ. Per Christum Dominum nostrum Am.

Et Benedictio DEI Omnipotentis, Patris ✠ & Filij, ✠ & Spiritûs Sancti ✠ descendat super Te, & maneat semper. ℟. Amen.

Denique Aquam benedictam & Crucem coram eo relinquat, si non habet, ut eam frequenter aspiciat, & pro sua devotione osculetur & amplectatur. Admoneat domesticos ut si morbus ingravescat, & agonizet: Statim Parochum accedant, ut morientem adjuvet. Sed si mors immineat priusquam discedat, Sacerdos animam DEO commendabit.

JN-

JNSTRUCTIO IV.

Quomodo se gerere debet Confessarius in audiendis ordinariè Confessionibus, varii status Pœnitentium.

I.

CONfessarius accessurus ad Administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, priùs semetipsum, antequam alios in quo sint statu intelligat, cognoscat; & ad dignè, & fructuosè exequendum hoc munus suum, se per idem Sacramentum Pœnitentiæ disponat, vel saltèm conterat, Et quoniam etiam inter politiores in hoc negotio salutari tam sunt rudes, & minimè instructi multi, ut venientes ad Confessionale, tanquam mutos se esse ostendant, expectantes, quatenus de aliquo interrogentur à Confessario, ideo, prudenter aget Confessarius, si svaviter & lentè adjuvet Pœnitentem in ejus ruditate, & ad intelligendum illius statum inquirat, quàm pridem sit confessus? absolveritque sibi assignatam Pœnitentiam? Jntelligat præterea Confessarius, utrum Pœnitens in præterita Confessione aliquod non subticuerit (scienter & volenter) peccatum mortale? utrum ad præsentem Confessionem accessurus examinaverit Conscientiam suam? quibusnam peccatis offenderit Maiestatem Divinam? in quo plena[illegible] pro semper svaviter informandus est. Jtèm interrog[illegible]

Cujus ſit ſtatûs Pœnitens ſuus? ſitne Conjugatus, vel Liber? Artifex, Mercator, ſervus aut Dominus? &c. cognito enim ſtatu Pœnitentis, facilè erit peccatorum ſpecies, qualitatem & pondus æſtimare, atque circumſtantias, tam aggravantes, quàm minuentes Peccati Malitiam intelligere, & exinde Pœnitentem judicare, diſponere, & abſolvere.

2. Si verò Pœnitent de modo confitendi minimè ſit inſtructus, nec ullum peccatum contra ſe affert, (ut non raro accidit) tunc Confeſſarius, patientiſſimum ſe oſtendat, nullô modô confundens, aut increpans Pœnitentem, ſed lentè & ſvaviter inquirat ex eo aliquem defectum, ut illi abſolutionem impendere poſſit, (cùm hæc nullô modô impendi debeat, ſi Pœnitens nullum fateatur peccatum) Cumque per varias interrogationes & illas ſvaves, Confeſſarius ſecundùm ſtatum, & conditionem Pœnitentis nullum peccatum intelligere & colligere poſſit, hoc utatur modo: Jnquirat & interroget eum, utrum ſciat omnia rudimenta Fidei ad ſalutem neceſſaria? percurrat cum eo Catechiſmum quem ſicut difficilè eſt, omnem Pœnitentem ſcire, ſic & Pœnitens talis, qui nullum fatetur peccatum, inventus aliquid ignorare de Catechiſmo, debebit fateri & recognoſcere (inſtante Confeſſario) defectum ſuum, Quod ſi contingat Pœnitentem, Catechiſmum & Doctrinam

Chri-

Chriſtianam perfectè callere; Inducat eum Pœnitentem Confeſſarius, quatenus agnoſcat torpedinem ſuam quòd talentis à DEO acceptis, non ſic eum amaverit, non ſic voluntati ejus obtemperârit &c. ſicut debuit! Et jam habebit Confeſſarius Materiam abſolvendi talem Pœnitentem. Si autem Confeſſarius nullô modô, nullaque arte & prudentia expiſcari poſſit à Pœnitente materiam abſolutionis, remittat & expediat eum à Confeſſionali, in benedictione Crucis, cum plena tamen inſtructione, ut animadvertat ſuos defectus, & qualcunque paſſiones, quas poſtea confiteatur, ut abſolutionem obtineat.

Hinc peſſimè faciunt Confeſſarij, qui rudes, & ignorantes ejuſmodi, furibundè cum increpatione rejiciunt à Confeſſionali, injungendo ut diſcant, Nam: juxta Prophetam, *Populus ab ore ipſorum requirit ſcientiam.* Hi enim miſeri, non habent communiter à quibus doceantur, cùm vel ipſorum Parentes, vel ſub quorum cura ſunt, ipſimet ſint Idiotæ, atque ità rejecti, locò conſolationis, & fructûs ſpiritualis, in majores animi anguſtias, cum horrore Sacramenti Pœnitentiæ conjiciantur.

Et quamvis officium Confeſſarij per ſe non ſit, interrogare Pœnitentem, ſed illum confitentem audire, nihilominus dico cum Reginaldo de Prudentia Confeſſarij c. 2. n. 2. Quòd in quantum Confeſſarius fungitur offi-

ciô Judicis & Medici, ad intelligendum ſtatum Pœnitentis, & dandam præſervativam ad vitanda peccata, teneatur ſub peccato mortali ad faciendas interrogationes debitas, quoties advertit & credit aliquid eſſe, de quo neceſſarium ſit Pœnitentem interrogari.

Sed dicet aliquis: Si Confeſſarius tempore concursûs ignorantes doceret, paucorum Confeſſiones cum nauſea & murmure multorum expectantium expediret; ℞. Reginaldus ipſe cap. 1mô, Pertinet ad prudentiam Confeſſarij, ut velit potiùs duos audire bene, quàm viginti perfunctoriè, & quod ſæpe fit: periculosè, damnosè, & invalidè. Non eſt igitur juſta cauſa, propter magnum concurſum hominum prementium ſe, perperam Pœnitentes audire, & non pacificatos in Conſcientia dimittere; Nec liberum eſt Confeſſario, confitentes ità urgere ad expediendum ſe, ut non valeant integrè detegere conſcientiam ſuam; Unde plerumque contingit tales Pœnitentes (quando incidunt in diligentiores & perſpicaciores Confeſſarios, qui prudentibus interrogationibus eos adjuvant ad integram Confeſſionem) querulari contra præteritos Confeſſarios, quòd non ſint ab eis interrogati, neque examinati, & cum mortalibus plerumque graviſſimis, ſinè eorum Confeſſione, cum illorum amaritudine & inquietudine Conſcientiæ à Confeſſionali dimiſſi. Et ſæpe

fit

fit ut tales Pœnitentes eô inſtanti ad ſerenandas conſcientias ſuas, quærant ſibi alios Confeſſarios, coram quibus explicent integrè Conſcientiam ſuam, & exonerent, maneantque quieti, & dulcedine perfuſi, qui modò amaritudine torquebantur. Quoniam ergo à Confeſſione vel ſalus, vel interitus animæ pendet, meminerint Confeſſarij, maturè, prudenter & benignè, etiam in maximorum peccatorum auditu ſe gerere, & oſtendere, imò in omni charitate, manſvetudine, & compaſſione ſuper fragilitate naturæ humanæ, Pœnitentem ad clarè, & integrè elucidanda peccata ſua allicere, quatenus ſe integrè, & perfectè explicet in ſuæ conſcientiæ difficultatibus. Tandem audita patienter integra Confeſſione, intellectiſque, per cauſas, & modeſtas interrogationes circumſtantijs neceſſarijs peccatorum, interroget ultimariè utrum præter hæc quæ confeſſus eſt, non habeat gravatam Conſcientiam aliquo alio peccato mortali, quocunque tempore ab ipſa juventute in Confeſſionibus celato? quod ſi fateatur Pœnitens, examinetur, per quot annos illud celaverat, & utrum voluntariè ob pudorem, vel timorem? Sacrilegæ enim eſſent Confeſſiones: Ac denique monitione paterna data cavendi ſeriò in poſterum peccata, offensâ Majeſtatis divinæ explicatâ, pænâ æternâ inferni remonſtratâ: promiſſione emenda-

 tio-

tionis Vitæ, & deteſtationis peccatorum, verique doloris expreſſione accepta, pœnitentiâque congruâ, prudenter ſecundùm ſtatum & conditionem, & poſſibilitatem Pœnitentis aſſignatâ, abſolvat (intentione prævia) cum debitâ formâ, & in Nomine Domini dimittat Pœnitentem.

Contingit non rarò: ut Confeſſarius, audita confeſſione nimiùm diſtractus, aut occupatus circa Inſtructionem vel admonitionem Pœnitentis obliviſcatur Abſolutionis, recordatur autem primùm, cum jam receſſit Pœnitens; Tunc, ſi ità longè receſſit, ut ſit extra conſpectum, & ſenſum Confeſſarij, ut omnino phyſicè, & moraliter abſens cenſeatur, non poterit ampliùs è Confeſſionali abſolvi, ſi verò Pœnitens adhuc ſit verè moraliter præſens, utpote intra non multos paſſus, inter conſpectum, & ſenſum Confeſſarij, & incommodum ſit illum revocare vel adire, omnino poterit, & validè & licitè abſolvi juxta Communem DD. & fuſiùs Tractat Sporer de Abſolut. Sacra. p. 3. c. 5. v. 612.

Quando autem Pœnitens omnino exceſſit præſentiam moralem, & tu oblitus abſolutionis, & primo poſt aliquot horas recordaris, ſitque tibi tunc Pœnitens tuus præſens, tutiſſimè ages ſi eum abſolvas, ſi non eſſet commodum præmonere eum de oblivione, ut illam ſcienter recipiat, quod eſſet convenienti-

ùs; Quare rectè fecit Sacerdos quidam oblitus absolutionem dare Pœnitenti, qui post aliquot horas, dans Communionem, inter alios eidem Pœnitenti non absoluto, recordatus se eidem non dedisse Absolutionem, priùs antequam porrigeret Communionem tacitè absolvit eum dicen: *Ego te absolvo à peccatis tuis &c.* Et mox *Corpus Domini nostri &c.*

Hinc consultissimum est: ut ubi multus concursus hominum ad Confessionem esse solet præsertim diebus Paschalibus & alijs præcipuis solemnitatibus; Confessarius, sive quis alius potestatem habens saltèm mediam horam impendat: & breviter ac fructuosè confessuros instruat, simplicibus & intelligibilibus verbis, prout timorati Pastores de reddenda ratione ovicularum suarum in suis Parochijs facere consveverunt, & verè ad ritè confitendum populum edocuerunt, quem etiam modum in praxi Curæ Pastoral. c. 7. No. 16. Possevinus, tradit. Scripti autem ejusmodi congregato ad Ecclesiam populo legendi potest esse tale exemplar quale vide in 2da Parte hujus Libelli Polonici; sub Titulo *Wyprawá Duchowna &c.* cum alijs Doctrinis fructuosis Ex ea enim Lectione & auditione non solùm rudes & simplices, sed etiam & politiores atque doctiores facilè cognoscent peccata sua, & ea, sinè iactura gravi temporis circa examen in Confessionibus consumandi, facilè Confessario declarabunt.

IN.

JNSTRUCTIO V.

Quomodo agere debeat Confessarius, audiens Confessionem quorumvis iuvenum utriusq; sexûs.

I.

JSti, cùm passim nesciant modum & praxim ritè & debitè confitendi, nec vìm Sacramenti Pœnitentiæ percipiant, & sæpe accidit, ità rudes inveniri, ut minimè (præsertim rurales) instructi sciant: quid venientes, (ex mandato tantùm Parentum, vel Dominorum) ad Confessarium, dicturi sint, & ad quem finem instituta sit Confessio Sacramentalis, & quis ejus finis est; nec quidquam afferunt contra se de peccatis Confessario; sed sicut trunci, cum veniunt, hærent; Tales leniter & svaviter sunt instruendi; Et quidem: ut accedentes ad Confessarium, muniant se signo sacræ Crucis, (quod etiam in adultis advertet frequentiùs non fieri) ut dicant Confessionem communem, qualis est. *Ja grzesʃna spowiadam się &c.* Et moneantur, ut sic semper faciant, (quamvis hoc non est essentiale ad Valorem Sacramenti, & quandoque in magna frequentia Pœnitentium intermitti potest)

2. Jnterrogandi sunt: an sciant rudimenta Fidei, videlicet: *Pater noster, Credo, Decem DEI Præcepta, simul & Ecclesiæ. Mysterium SS. Trinitatis, & Jncarnationis &c.* qui si nihil pe-

ni-

nitus de his ſciunt, nec percipiunt vim Sacramenti, non ſunt abſolvendi nec communicandi, ſed ſvaviter cum Inſtructione dimittendi, ut diſcant, & deinde faciliori tempore cum didicerint veniant; Tamen ſi ex nunc percipere poſſint ex ſvavi & ſedula Inſtructione Confeſſarij, non ſunt rejiciendi, quia talis rejectio frequenter cauſat inter Parentes, Tutores, vel Dominos illorum, aliquam turbationem, & confuſionem.

2. Intellecta ruditate, & ſimplicitate Confeſſarius talium; interroget, neceſſe eſt: Quid ſit Confeſſio? quæ ejus vis, & fundamentum, quid in ea agendum ſit; De qua cauſa, & neceſſitate, tam illi, quàm alij homines, qui ſolent confiteri, hoc faciunt? quando ad Confeſſionem veniunt; quid facturi & dicturi ſunt. Et ſi hæc ignorant (ùt verè plures ejuſmodi etiam in adultis reperiuntur) omnimode cum ſvavitate, non furibundè, inſtruendi ſunt. Scilicet: Quod venire ad Sacerdotem, gratiâ Confeſſionis, nihil aliud eſt: quam accuſare ſe, & enarrare, ac fateri fideliter, & integrè, cum humilitate, & dolore peccata ſua, id eſt: Quidquid mali fecerint, cogitaverint, & locuti quandoque; Et ſubjungendum eſt iſtis, ut plenè intelligant vim Sacramenti Pœnitentiæ: quòd quilibet homo, malefaciens, cogitans & loquens, meretur pœnam à Domino DEO, ſecundùm qualitatem delicti, e-

ti-

tiam æternam; quando verò peccata sua, quæ commisit, confitetur, & fatetur coram Confessario, tanquam coram ipso Christo, cum dolore, & proposito cavendi in posterum peccata: tunc absolvitur à Confessario, & jam est liber ab indignatione DEI, æternamque damnationem evadit. Si tamen contingat hominem relabi iterum, & peccare, moneatur, Ut in futura Confessione, fideliter omnia confiteatur, & omnino nihil celare audeat, aliàs, multò magìs, per hoc ipsum peccaret, & infernum mereretur, præsertim si grave aliquod peccatum mortale subticuerit in Confessione Sacramentali.

4. Et siquidem, non est dubium, quin in pueris inveniantur peccata (præter communes quotidianos defectus) graviora, utpote ludi, & joci turpes, actusque carnales, in quæ sive ductu naturæ, sive ab alijs scandalizati passim labuntur, & ea peccata etiam de naturali verecundia ac timore verentur sponte fateri, & frequenter interrogati negant, ideo: (sed cautè nimis, nè innocentibus manifestetur, quod nesciunt, novaque detur ipsis occasio labendi,) interrogandi sunt à longè, quod passim fit in pueris. An mendacia commiserint? An juraverint? An Parentibus, & alijs Superioribus ad bonum imperantibus obedierint? An maledixerint? An rixati fuerint? An verba scommatica, & inhonesta locuti? An

No-

Nomen Domini in vanum invocaverint? An alieni aliquid ſurripuerint? An alios falsò, vel ex invidia, vel ex ira accuſaverint &c.

5. Deinde procedendum ulteriùs: An inter ſe ipſos pueros (quod etiam de puellis intelligendum ſit inquirendis) luſus aliqui fuerint? An ſe, ex petulantia denudaverint? Et ſeſe inhoneſtè tetigerint? An etiam pueri, cum puellis, & puellæ cum pueris luſerint? An illi ludi inhoneſti fuerint? An tactus impudici intercesserint? Denique an in illis ludis fuerint aliqui actus turpes? concubitus? quod verè frequentiſſimum inter illos invenitur, præſertim rurales: & etiam in politioribus Domibus non raró; Sicque à talibus principijs interrogati, facilè declarabunt, quæ fecerint. Jnſuper, præſertim adultiores, tam pueri, quàm puellæ (intellecta ad laſcivias facilitate, & proclivitate) interrogentur, cautè tamen: an etiam non fuerint proprij corporis tactus impudici propter ſolam delectationem, & in his cogitationes moroſæ & conſenſus ſic faciendi? Tandem, & de alijs, quæ inde ſequi facilè eſt, ſecundùm prudentiam Confeſſarij, & ſtatum Pœnitentis interrogandi ſunt, ut illorum ſit integra & perfecta Confeſſio, nam ſine tali juvamine, locò ſpiritualis lucri, cum maximo damno animæ recedent Pœnitentes, aut potiùs dicendi Jmpœnitentes à confeſſionalibus, quod diligentes, & prudentes Con-

feſ-

fessarij, multoties experti sunt diligentiùs, & perspicaciùs, postea (cum ad se venissent) agentes.

6. Insuper, præsertim (ut dixi) adultiores interrogandi erunt: (si in his lascivijs, comperti fuerint:) utrum, in antecedentibus, & primis adhuc Confessionibus Sacramentalibus, peccata talia, vel alia gravia non subticuerint? quod esset cum majori damnatione eorum, si non fateantur &c. Quibus, & similibus Confessarius prudens cognitis, demonstret, & inculcet illis gravitatem peccatorum, & pro eis damnationem in ignem æternum, si non confiterentur ea, & verè non pœniterent. Si verò Confessarius, de his cautè inquisitis, nihil deprehenderit, moneat illos affabiliter, per salutem animarum eorum, nè occultent, nec vereantur, nec erubescant confiteri, si aliquid ex his commiserint, quia magìs DEUM offenderent, & majores pœnas inferni sustinere deberent, si aliquod delictum occultarent, & sacrilegam Confessionem facerent; assecuretque eos Confessarius, quod ea quæ confitentur, quantumvis turpia, & enormia, nullô modô Sacerdos cuipiam manifestare potest, etiamsi igne & tormentis ad hoc cogeretur, ut ità sint securiores manifestare peccata sua.

7. Pœnitentia talibus, etiam pro gravioribus delictis, discreta assignanda est, & quidem

dem non ad diuturnum tempus, sed vel statim, dum per devotionem in Ecclesia morantur, vel etiam per aliquot dies (si sunt Pœnitentes maturiores) recitanda, ne major assignata Pœnitentia, vel ab ijsdem negligatur, vel in alijs cognoscentibus id, admirationem pariat, & malæ suspicioni de illis det locum. Nam evenit sæpe: ut simplices sese interrogent, quæ illis assignata sit Pœnitentia, & si esset assignata secundùm proportionem delicti, & ab alijs cognita, tunc, aut Confessarius censeretur indiscretus, & minùs prudens, aut Pœnitens judicaretur grave aliquid commisisse.

8. Ex hac ratione, neque Conjugibus, neque solutis, qui sunt sub potestate, & cura aliorum, assignentur pro pœnitentia, jejunia, disciplinæ, nec ea, quæ ab alijs intelligi possint, nè per hoc ipsum de illis suspicetur aliquod crimen notabile commissum: sed assignari possunt Preces aliquæ, nudis genibus flectendo (præsertim puellis, virginibus & Maritatis) absolvendæ, aliaque similia, quæ ab alijs videri, & cognosci non possint.

9. Notandum etiam cum Marchantio, qui in Horto Pastorum de Pœnitentiæ Sacramento sic ait: Quid aget Confessarius circa pueros? De quibus dubium est, an habeant sufficientem usum rationis: Et ℞. Opus esse Confessario prudentiâ; Nam multi veniunt, etiam post septem, aut octo annos, qui licèt

peccata aliqua adferant ad Confessarium (forte ex aliqua instructione Parentum) tamen Sacramentum Pœnitentiæ, non apprehendunt; Unde aliqua, per modum Confessionis dicentes nugantur, ad parietes, Jmagines, socios, in templo prospiciunt, aliqua impertinentia narrant, nec ità seriò se gerunt, ut videantur intelligere Sacramenti rationem; Quapropter puto: Jllos non esse Sacramentaliter absolvendos, sed cum plena Jnstructione, & monitione, ad maturius tempus differendos, ac dimittendos, cum aliqua benedictione, nisi (ut dixi) ex Jnstructione Confessarij id percipere cognoscantur.

JNSTRUCTIO VI.

Quomodo se gerere debeat Confessarius, excipiendo Confessiones adultorum, in quovis statu.

I.

CUm adultorum excipitur Confessio Sacramentalis, postquam se jam Pœnitens expedierit cum peccatis, & defectibus suis, ab immediata Confessione commissis: Meminerit Confessarius, hunc habere saluberrimum morem, revera plurimis felicissimisq; probatum eventibus: ut interroget Pœnitentem, sive sibi notum sive ignotum, an aliquando à juventute sua, non subticuerit aliquod peccatum mortale in *Confessionibus* Sacramentalibus, &

huc-

hucusque in Conscientia sua celatum foveat, cum inquietudine, & remorsu ipsius Conscientiæ; Inveniunt enim diligentes & prudentes Confessarij non paucos ejusmodi Pœnitentes, qui peccata sua, à Juventute commissa, non sunt confessi, etiam ad ipsam canitiem devenientes, cujus non aliam dare solent rationem, quàm eam; quòd partim à Juventute pudor, & timor eorum in Confessionalibus clauserit ora, partim, quòd minùs hæc æstimaverint; Præsertim verò (hæc eorum lachrymabilis, & frequentissima querela est) quod nunquam habuissent talem Confessarium, qui se de his interrogâsset: O! quàm multæ & innumerabiles per incuriam, negligentiam, imprudentiam, & ignorantiam Confessariorum pereunt Animæ; nisi fortè in ultima vitæ periodo, DEI miserentis bonitate, tales inveniant Confessarios, qui eos ex vinculis æternis solvere valeant.

2. Consultum igitur erit, cuilibet Confessario, quemlibet Pœnitentem (præsertim prima vice coram se Confessionem facientem) brevibus interrogare, nec pigebit tertia & quarta vice, an non habeat oneratam conscientiam intermissô, vel occultatô in alijs præteritis Confessionibus peccatô mortali, & dare potest una hora, quod negârunt anni, ut commotus Pœnitens fateatur, sicut revera, hoc compertum est, & experientia docet.

3. Hinc talis inventus Pœnitens gaudebit de tali Confessario, & lætus de sorte justificationis suæ, compunctus de processu malæ vitæ & actionis suæ præteritæ recedet à Confessionali, DEO reconciliatus, & in vitam salutis reductus.

4. Notandum autem est cum Bonacina, & alijs de Sacramento Pœnitentiæ sic loquentibus: Excusatur ab integritate Confessionis Pœnitens, qui per peccatum aliàs commissum, dum adhuc rudis esset, aut dum in puerili existeret ætate, conticuit, ignorans se teneri ad illius confessionem, modò autem acquisita majori ætate, aut saniori judiciô cognoscit esse peccatum, necessariò subjiciendum confessioni, debet omnino Pœnitens ille recensere peccatum, quod ante ex ignorantia occultabat, in hoc tamen casu, non erunt reiterandæ Confessiones præteritæ, quia hoc non benevolè, sed ex ignorantia faciebat. *Sic ille.*

5. Unde si ejusmodi Pœnitens, sive Ipse motu proprio, sive illuminatione Confessarij de integritate Confessionis se admonentis, peccatum in Puerili ætate commissum, & nunquam confessum confiteatur, interrogandus est à Confessario: Utrùm illum actum suum præteritum, sive pro tunc, quando peccavit, sive succedente maturiori ætate scivit esse illicitum, & esse peccatum in Confessione aperi-

riendum? Si enim ex mera ignorantia & invincibili, nesciens esse peccatum, illud reticebat, non censetur teneri repetere confessiones præteritas, juxta Doctores; si verò præ verecundia, sive timore, sciens esse peccatum, illud consultò subticuit, tenetur repetere omnes Confessiones præteritas, utpote Sacrilegas.

6. Et quia (præsertim rudes,) semper vellent esse excusati à peccato, non pensando malitiam ejusdem, & offensam divinam, nisi pœnam, quam metuant, ideo facilè dicere possunt, interroganti se Confessario, quòd illud peccatum in puerili ætate commissum, penitus nesciverunt esse peccatum, & illicitum, tunc prudens Confessarius, svaviter interrogabit; an illud perpetrârunt in oculis spectantium hominum? an in tali tempore & loco ut non viderentur peccantes, & ab alijs nescirentur se id fecisse? Si ergo respondebunt se id non fecisse spectantibus alijs præ timore, & timore pœnæ, sed in loco remoto, & abscondito, tunc non poterunt excusari ab ignorantia invincibili, quia si sciverunt illicitum fecisse spectantibus & videntibus alijs, per hoc ipsum sciverunt esse peccatum, & debuerunt illud confiteri, nec excusari possunt à sacrilegio. Ità sunt, præsertim in rudibus investiganda peccata, cautè, prudenter, & svaviter, ut referant Confessarij fructus laborum suorum.

JNSTRUCTIO VII.

Quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius audiens Confeſſiones Coniugatorum, Viduorum, Parentum, Patrumfamilias.

Prætermittendo plurima in hoc genere à multis longè & prolixè ſcripta Authoribus, ea tantùm hic pono, quæ communiter, & ſemper attendenda ſunt Confeſſarijs excipientibus eorum Confeſſiones.

I.

Quo ad Coniuges: Multi exiſtimant in tali ſtatu omnia ſibi licere, quod tamen falſum eſt; Jtaque Confeſſarius excipiens Conjugum Confeſſiones, ſi non ſint informati, quòd illorum defectus (qui inter Conjuges accidunt, licèt cum remorſu conſcientiæ fiant) debeant in Confeſſione Sacramentali manifeſtari, inſtruat eos, & quomodo ſe ſinè peccato continere valeant informet; parcendo tamen, in obſervantia legum Conjugalium viventibus, niſi quos invenerit defectuoſos, & excedentes graviter leges ſuas.

2. Hinc interrogandi ſunt: (præſertim, ſi id Juvenilis ætas eorum indicat) an alijs perſonis, ex aliqua complacentia, turpi affectu non adhæſerint, cum conſenſu ſaltèm mentali ad peccatum? ſive tempore converſationis alicujus, ſive per imaginationes mentales, ſive in actu Conjugali, licèt ſibi licito, imaginando aliam complacitam Perſonam, quaſi cum

ea facere, & delectari vellent, quod esset adulterium per talem affectum, & desiderium ejusmodi, tam quando conjugatus cum libera, & è contra, quàm, cum conjugatus cum cum conjugata, & itèm è contra, tali affectu & motu, peccare desiderarent. Jn his autem lubricis, modestè, & honestè, verbis expolitis & mundis, tunc tantùm sunt interrogandi, quando se à longè cœpta materia porrigit percurrendo, & perscrutando usque ad ultimum, in quantum communiter intelligitur posse fieri lapsus inter Conjuges.

3. Et quia ditari aliqui Conjuges numerosa prole, Vir, nè diminuatur substantia inter plures timens, Mulier autem ærumnas in partubus: vel etiam utrumque pertimescens, possunt (ut accidit non raro) in actibus suis conjugalibus defraudare conceptionem, & varijs ad hoc impedimentum illicitissimum uti solent modis & medijs; si in hoc à Confessario prudenti investigatione inventi fuerint vitiosi, severè reprehendantur, & ad correctionem omnino compellantur, remonstrato gravi judicio DEI & pœnis æternis: Nam multiplicata proles benedictio DEI est, unde non defraudanda, potens enim DEUS est ad ditandam eam, etiam quàm plurimam.

4. Jnterrogandi quoque sunt: Utrùm ex aliquo concepto odio inter se, ex protervia & malitia non sint sibi obedientes? quo ad actus

Conjugales licitos, ſolent enim (præſertim fæmellæ) hac ſæpe laborare proterviâ, indignatæ viris ſuis ex quacunque cauſa, nec paſſim hunc defectum ſuum licèt manifeſtum & notabilem confiteri in uſu habent, de quo, ſeriò reprehendendæ erunt: Secus verò: Si non obediant, nec debitum reddant ex juſta cauſa, utpote: Propter notabile detrimentum propriæ ſalutis: Unde Febri laborantes, vulnerati, non tenentur, Jtèm in balneis: vel ſtatim poſt balneum, Similiter ſtatim poſt prandium, etiam non tenentur: Dolor tamen dentium aut capitis abſque febri non excuſat. Non tenetur etiam reddere, alteri immoderatè, aut ſæpiùs quàm par eſt, petenti; quia notabiliter vires extenuat, ſanitatem lædit frequentatio copulæ *Jtà Doctores.*

5. Jn morbis quoque diuturnis, & quaſi habitualibus, ùt eſt lepra, vel morbus gallicus, ſi ſanus voluerit (puta ſciens hunc eſſe morbum in ſua Conjuge) non tantùm licitè ſed etiam meritoriè (ad vitandum periculum incontinentiæ, in conſorte) reddet· quamvìs non tenetur cum periculo infectionis notabilis.

6. Et quoniam exundante nimia ſæpe numero inter Conjuges laſcivia, inveniuntur quoque peccata contra naturam, quæ illi aut præ pudore tantæ abſurditatis, aut ex levi penſione talis actûs, quaſi ſibi quocunque modo

do, de jure Matrimonij quod mutuo ad sua corpora habent, sint liciti, nequaquam in Confessionibus manifestant, nisi à longè & cautè per prudentes Confessarios ab illis talia absurda commissa deveniantur: Ideo, (ut dixi) prudenter & à longè honesteq; interrogandi sunt: vg. an circa actus Conjugales, qui sunt liciti, non intercesserit aliqua extraordinaria turpitudo & inhonestas? utrum, præter ordinarium coeundi modum, non fuerint aliô usi in actu matrimonij, præsertim præpostere agendo? Et si hoc fassus fuerit aliquis Conjugum, vel etiam aliorum Carnalium, (quod tamen Doctores non censent esse mortale, si fiat in vase naturali in Conjugalibus) procedat modestâ & honestâ interrogatione, an illi actus præpostere habiti, fuerint in vase competenti, & ad generandum disposito, aliàs si fateantur fuisse etiam actus in vase improprio, & incompetenti, tunc moneantur Conjuges gravissimum hoc esse peccatum contra Naturam, quod omnino caveant, quoniam nulla ratione excusari possunt à mortali.

7. Interrogandi sunt quoque Conjuges an habeant prolem? & si ità est, moneantur, de bona Christiana educatione, & religiosa institutione, in Fidei articulis & quibusvis sciendis, in Modestia: Castitate & Humilitate &c. Ex hac occasione habitæ prolis, (præ-

sertim si eam intelligit Confessarius esse numerosam, moneantur Conjuges, ut non permittant adultiores Fratres cum Sororibus & etiam solas Sorores, & solos Fratres in eodem secum lecto, *Quod fusiùs infra ad Pœnentes.*

8. Interrogandi sunt adhuc Conjuges: (si hoc prudentia, & necessitas ex agnita proclivitate ad lasciviam judicaverit) utrùm sese invicem, extra actum conjugalem, per insolentes, & impudicos tactus non polluerint? Itèm: utrùm, unus in absentia alterius, vel etiam non absente altero, ex aliqua singulari delectatione tactibus proprij corporis ad pollutionem se non excitaverint? quales tactus, etiam sine secuta pollutione, si fiant ob delectationem, sunt illiciti.

9. Interrogandi sunt insuper Conjuges: utrùm pacificè in concordia, sustinendo alter alterius defectus, vivant? quod omnino observare debent: Utrùm unus alteri, propter aliquod conceptum odium mortem non optet? vel machinetur? Utrùm in infirmitate, mutuam sui curam habeant? tam quo ad salutem animæ, quàm corporis?

10. Interrogandi tandem sunt Conjuges, sicut & omnes alij Pœnitentes (ut jam dixi supra) an à juventute sua spontaneè & voluntariè aliquod peccatum mortale in Confessionibus non subticuerint? Utrum sponsi inter

se

ſe adhuc in Sponſalibus exiſtentes, non commiſerint ſecum actum carnalem, quod minimè licitum eſt; de quo examinandi ſunt, etiam in extrema ſenectute exiſtentes, intellecto hoc, quoties repetierunt matrimonium, quia multi hoc ſibi licere putant & non confitentur.

11. *Quo ad Parentes.* Parentes, præter bonam, omnimodamque in moribus bonis, & Chriſtianis, educationem prolis, moneantur à Confeſſarijs, quatenus illos avertant, & cuſtodiant, à luſibus minus honeſtis, jocis inter diverſum ſexum, nimis confidentialibus, & ſeorſivis, etiam inter Fratres & Sorores; multo magis caveant, permittere illos permixtim aſſociatos in ejſdem lectis cubare, non ſolùm adultiores, verùm (quantum fieri poteſt) & tenellos, quia corrupta natura in his etiam, quamvis germanis præſertim diverſi ſexûs, tendit ad ſua jura; Quæ mala ſic ſecuta, ex multis ſunt excerpta, & cognita.

12. *Quo ad Patres. & Matresfamilias;* In hoc omnimodè præcaveantur à Confeſſarijs: ut præter attendentiam debitam Liberorum ſi quos proprios habent, vel conſangvineorum in ſua tutela exiſtentium; Item præter juſtitiam ſervandam, circa ſubditos, Famulos & Famulas, atque alios operarios, ratione illorum mercedis deſervitæ; Præter manutentionem eorundem in pace, concordia, pieta-

te

te freqventatione ad audiendas Miſſas, & Conciones diebus Feſtivis, amoveant proximam occaſionem (quam animadvertere debent) peccati, præſertim inter domeſticos? ut ſeorſivè viri, ſeorſivè & fœminæ noctes peragant in ſomnis; Nam commixti ſexus impoſſibile eſt, ut non urantur, præſertim nocturnis temporibus. Igitur, ſtudeant Patres, Matreſque Familias, his obviare, & mederi periculis, tanquam DEO rationem redditurí ſi non impediant ejus offenſam, ubi illam facilè videntes impedire poſſunt.

13. *Quo ad Viduos*. Viduæ, & Vidui juniores, intellectâ à Confeſſario per modos Inquiſitionis ſupra datos, aliquâ recaleſcentiâ ignis & æſtuationis, moneantur, ut forti animo reſiſtant cogitationibus, & tentationibus, commotioneſque carnis comprimant, ſummâ patientiâ & recurſu ad Vulnera Chriſti, non enim illis licet in præſenti ſtatu admittere delectationes carnales propter commemoratos actus in matrimonio præterito habitos.

14. Viduæ verò ſenes, & aliæ quævis vetulæ, interrogandæ ſunt, præter hæc quæ jam dicta ſunt: utrùm non præbuerint conſilia quibuſvis fœminis, ſive ad procurandum abortum, ſive ad illud, ut non concipiant? An præter conſilium, aliqua præparata medicamenta non ſubminiſtraverint? ſive ad præmiſſa, ſive ad mortem, ſive ad amentiam, vel in-

fir-

firmitatem aliquam, five philtra amatoria? Utrùm aliquibus Coniugibus ad prolificandum, vel cuicunque alteri ad impotentiam aliquid non subministraverint? Utrùm, in bonis, animalibus, segetibus, lacticinijs, alicui per malas operationes non nocuerint? Prudenter tamen hæc, secundùm qualitatem personarum, & indicia, sunt interroganda, & investiganda. Et si ex aliqua Vetula, cum DEI gratia, aliqua de prædictis expiscatus fuerit Confessarius, procedat cum illa profundiùs: utrùm non habeat aliquod pactum cùm Dæmone? Sed de his consulatur locus ex industria de Veneficijs infra positus Instructione IX. per totum.

JNSTRUCTIO VIII.

Quomodo se gerere debeat Confessarius circa dispositionem Jncarceratorum ad mortem aliquam.

I.

QUando Sacerdos invitatus fuerit ad disponendos Jncarceratos in viam æternitatis, curet se ipsum esse in gratia; ut innocens nocentes judicet, nè reus cùm Reis in Judicio DEI reputetur.

2. Jmploret assistentiam Spiritûs Sancti, commendet se, & carceribus debitum Divinæ Gratiæ, atque Misericordiæ, nec non imploret auxilium Beatissimæ Virginis MARIÆ & San-

Sanctorum, ad fructuosè obeundum munus suum.

3. His præmissis: sciat Confessarius, quod Reus in carcere, ad quem disponendum vocatur, non est ante sententiam Judicis publicatam de ejus supplicio, excitandus ad Confessionem, nè ob spem evasionis subticeat peccatum, sed est tantùm ad Contritionem cohortandus. Jtaque Reum ad Confessionem Sacramentalem non admittat, nisi postquam in foro profano res sint liquidæ, vix enim agi poterit, ut omnia fateatur ob timorem, nè vel deferatur, vel cogatur eadem fateri Judici; antè tamen de Contritione agendum est. Delr. L. 6. c. I. S. 3. Tann. d. 4. apud Busembaum, novæ editionis lib. 4. c.3. Dub. VIII.

4. Si incarceratus Pœnitens confiteatur se aliquot crimina etiam semiplenè probata negâsse in inquisitionibus Judicis, non urgeat importunè Confessarius ad illa coram Judice adhuc confitenda, cùm eum id licitè facere posse, constat. *Ex Lessio & aliis.*

5. Si Reus ob timorem tormentorum falsum sibi crimen imposuit, ob quod ad mortem damnandus est, non cogatur ad revocationem, neque ipsi absolutio denegetur.

6. Confessarius nullo modo fugam suadeat Reo, multò minùs ad illam cooperetur, potest tamen in aliis necessitatibus, etiam per obla-

oblationem pecuniæ inservire incarcerato ex Charitate, modò id non intendatur ad fugam procurandam.

7. Si Reus in foro externo ad mortem judicatus adhuc crimen negat, & in ipsa Confessione innocentem se esse dicit, detur ei Absolutio, quia in foro interno magis est credendum, quàm omnibus alijs; Jnterim moneatur seriò ad illud confitendum in Confessionem Sacramentali pro salute animæ suæ, Jn tali tamen casu Jncarcerati innocentiam Judici aperire, aut pro ipso intercedere non expedit Confessario.

8. Jn alijs casibus non recipiat Patrocinium Confessarius in se supplicij remittendi Reo, quia sic reum non posset tam commodè & debitè disponere, nam si spe cadat Reus, animum à Confessario penitus alienum habebit.

9. Si Reus restitutionem facere debeat, caveat Confessarius, nè aut periculum violandi sigilli, aut alia incommoda incurrat, potiùs curet, ut per alios (si salvô sigillô confessionis fieri possit) restitutio peragatur.

10. Caveat omnino Confessarius, nè tormentis Jncarceratorum intersit, & spectet ea, sicut docet Delrius *Lib.* 6. *c.* 1. *sect.* 3. propter Jrregularitatis periculum. Sed interim (dicit Teretius in libello de Confessione Jdiotæ) non videtur, cur non alibi ex occulto

ea

ea arbitrari per rimam, aut fenestrellam possit. Ratio est: Nam aberit, & Irregularitatis periculum & scandalum, cùm nemo sciat; & verò proderit, ut quàm cruda, & periculosa ea res sit, ipse suis oculis usurpet. Quod si Concilium Antisiodorense Can. 33. vetat Presbyteris, & Diaconis ad Trepalium stare, ubi Rei torqventur, id explicandum puto: quòd vetet stare palàm, non verò in occulto. *Sic ille. Lib. cit. Cap.* 1. § 4. *Docum.* 8.

11. Quod si Reus condemnatus ad mortem ex pertinacia, vel desperatione confiteri nolit, Confessarius se ad preces conferat, & maximè ad Sacrosanctum Sacrificium Missæ; ubi, dum sacram Hostiam habet in manu, potest precari his verbis: *Si merui O Domine gratiam in oculis Tuis, & si placuerit Tibi, dona mihi hanc animam, pro qua rogo!* Tum aliorum piorum implorandæ sunt preces; instetque ipse Confessarius mortificationibus, & promittat aliquot Sacrificia pro animabus offerenda, ut cor ejus inclinetur.

12. Dissimulet non nihil Confessarius, sistendo à sermonibus de Confessione, & potiùs de alijs rebus indifferentibus, aut solatijs ad mortem conducentibus loquatur; ipse interim maxima charitatis; & humilitatis opera exerceat. Narret historias aliquas; de Regno & gloria Cœlesti; de pœnis infernalibus; de felici transitu Magdalenæ, Latronis, aliorumque

que peccatorum; Pluresque juxta SS. Doctores, ex tormentis, & furcis, quàm ex lectis salvari: Alias quoque producat Historias de obstinatis, & impœnitentibus peccatoribus, quàm infeliciter obierint. Præsertim inducat tot Martyres suâ spontè maxima subiisse tormenta propter assecutionem Cœlestis Gloriæ; Inducatur Stephanus Martyr, Catharina, tenella Puella Agatha, Margaretha, Barbara &c. quibus non fuit mors opprobrium ex tormentis, rogis, & furcis, sed præmium.

13. Fraudes etiam Dæmonis in talibus, à multis superatas in ipsa morte, & elusas, æternitas felix & infelix proponantur; Roget per merita & sangvinem Christi, nè suam negligat salutem, quam oblatione suæ mortis, & tormentorum facilè consequi potest; Caveat tamen Confessarius, nè illum aliqua acerbitate, aut verbô acriori perstringat, vel aliquo modo increpet.

14. Non relinquat Confessarius Reum ad ipsum locum supplicij, ad quem in egressu, si nolit orare, nec audire Sacerdotem suadentem sibi salutaria, cruce muniat, Aquâ benedictâ aspergat, non ipsum urgeat invitum orare, sed potiùs cum socijs oret illâ lingvâ, quam reus callet, svaviter nonnunquam illum alloquendo, & remonstrando brevibus verbis appropinquare sibi Paradisum Cœlestem, si pœnitens, & confitens vitam hanc tempora-

lem finiat; In loco etiam ipſo ſupplicij, petat omnes Adſtantes: ut pro eo orent, quibus hiſce ſeqventibus vel ſimilibus ipſe præire poterit.

Oratio dirigenda cum Populo pro obdurato & confiteri nolente Supplicando.

BOże ſtworco Niebá, y Ziemie, Sędźio żywych, y umárłych, ktory chcąc człowieká grzeſznego zbáwić, zeſłałeś Jednorodzonego Syná twego ná ten świat, áby dla niego Krew ſwoię przenayświętſzą przelał, y żeby przez niego káżdy y naywiękſzy grzeſznik był zbáwiony, ſupplikuiemy pokornie Máieſtatowi twoiemu Boſkiemu, y miłoſierdźiu nieprzebránemu, ábyś ná zátwárdźiáłe sercá náſze do pokuty miłoſierne twoie obroćił oczy, iákoś ie obroćił ná Mágdálenę grzeſznicę, Piotrá zápieráiącego ſię Chryſtuſá Páná, y BOGA ſwego, ná Łotrá, y wielu innych grzeſznikow, y rácz nam dáć dla záſług, y miłośći ukochánego Syná twoiego IEZUSA Chryſtuſá Odkupićielá náſzego, prawdźiwą ſkruchę, y żal zá grzechy káżdego czáſu, á oſobliwie w godźinę śmierći náſzey, Weyźrzyi miłoſiernie, y ná to ſtworzenie twoie, á day mu łáſkę pokuty, y zbáwienie wieczne otrzymáć z wielkiego miłoſierdźia twoiego.

JEZU naymiłoſiernieyſzy, ktoryś śmierć, czártá, y piekło zwoiował, nie day czártu

prze-

przeklętemu mocy nád duszą tego mizernego człowieká, wybaw go przez miłosierdźie twoie od śmierći wieczney, wybaw od mąk piekielnych, á náwroć duszę iego ná drogę zbáwienną, y day mu żal serdeczny zá grzechy, y zbáwienne żyćia iego dokończenie.

Mátko wielkiego BOGA dla nas wćielonego naymiłośiernieysza, y Pánno nayłáskáwsza MARYA, dla tey miłośći, z ktorey BOG stał się człowiekiem wziąwszy ćiáło swoie przenayświętsze, z przeczystey krwie, y ćiáłá twoiego, zá sprawą Duchá przenayświętszego, ziednay miłośierną łáskę temu sercu, y uproś szczery żal zá grzechy.

Wszyscy Swięći Páńscy, ktorzy prágniećie, áby káżdy człowiek był zbáwiony, y z wámi wiecznie w roskoszách Niebieskich w chwale nieskończoney wielbił BOGA stworcę swego, Uprośćie zátwárdźiáłemu temu sercu, doskonáły żal zá grzechy, y szczęśliwe dokończenie żyćia, przez miłośierdźie Boskie nieprzebráne

15. Si Reus inconfessus, & impœnitens, jamque existens in Scala, vel Rogo, vel Gladio, confiteri velit, tunc omnino rogandus est Judex, ut illi tantisper indulgeat, quatenus confiteri possit, cujus, sub pallio vel alio velamine confessionem excipiet; si autem noluerit Judex expectare, monendus est reus: ut doleat ex toto corde, & ut habeat spem in miseri-

cordia DEI, cujus audita expreſſione doloris, abſolvat eum Confeſſarius, ſicut etiam illum, qui licèt jam ſit ante confeſſus, ſi adhuc in Scala, vel Rogo, Confeſſionem petat & Judex concedere noſit, ſimiliter abſolvat.

16. Jn egreſſu ad locum ſupplicij, quàm etiam in ipſo loco, Sacerdos dicere poterit cum Pœnitente ſupplicando, Litanias de Nomine IESU quas habet infra *w Polſkiey cząſtce.* Jtèm Litanias de Paſſione Chriſti, quas ibidem inveniet. Haſque ſi tempus ſuperfuerit, ſive in egreſſu, ſive in itinere aut ipſo loco oratiunculas recitabit.

Hìc aſſume actus ex Polonico Libello pro opportunitate temporis.

O Naymilſzy IEZU, teraz przypominam ſobie onę gorzkośći pełną drogę twoię ktorąś ná gorę kálwáryiſką uczynił dla zbáwienia moiego, proſzę ćię pokornie, zmiłuy ſię nádemną mizernym grzeſznikiem, á wſpomoż mnie miłośiernie w tey gorzkiey drodze moiey.

O IEZU naymiłośiernieyſzy, przez owo miłośierdźie twoie, kiedy wiſząc ná krzyżu, modliłeś ſię do Oycá przedwiecznego, zá krzyżownikow twoich, pokażże y teraz toż miłośierdzie twoie nádemną grzeſznikiem, á odpuść niepráwośći moie.

JEZU naydobrotliwſzy, ktory przed ſkonániem twoim, ná krzyżu wiſząc oddałeś w

opie-

opiekę Janowi Swiętemu Mátkę twoię przenayświętszą, y tegoż Janá oddałeś Mátce twoiey zá Syná, oddayże y mnie teraz Mátce twoiey przenayświętszey, áby nie dáłá zginąć duszy moiey:

JEZU nayukochánszy, ktory konáiąc ná krzyżu, w ręce Oycá twego przedwiecznego, oddałeś nayświętszego Duchá twoiego, Pokażże nádemną miłosierdźie twoie, á day mi temi słowy zákończyć żyćie moie, y mowić: W ręce twoie Boże stworco, y Odkupićielu moy oddáię duchá moiego, iákoż chcę, y prágnę, y stánowię przy żalu serdecznym temi słowy zákończyć ostátnie tchnienie moie.

O IEZU naysłodszy; o naymilszy IEZU; Weyźrzyiże z wysokiego Niebá, y obroć łáskáwie oczy twoie miłosierne ná mnie mizernego grzeszniká, ktory w ćiężkich tęsknośćiách, y boleśćiách tę ostátnią drogę moię odpráwuię.

Przypomnij sobie o nayukochánszy IEZU, w iákim smutku zostawałeś; kiedyś od kátow okrutnych ná gorzką śmierć krzyżową prowádzony był: Pátrzże też teraz; w iákich y ia mizerny grzesznik zostáię tęsknośćiách: kiedy mię w ćiężkim żalu moim ná śmierć prowádzą: A iáko ná ten czás wszyscy miłosierni ludźie, y Przyiáćiele twoi mieli politowánie nád tobą, ták y ty naywiększy ze wszystkich

Przyiaćielu, y naymiłośiernieyszy IEZU, pokaż nádemną politowánie twoie, y day mi szczęśliwe żyćia konánie.

Ante ipsum supplicium dicat Sacerdos cum Reo:

O Pánie IEZU Chryste, protestuię się przed Tobą! Ze w prawdziwey Wierze, w státeczney, y mocney Nádźiei, y w gorącey Miłośći twoiey umieráć chcę; á ná znák tego ochotnie idę ná tę śmierć, iákoś ty szedł ná sromotną śmierć krzyżową dla zbáwienia moiego. Odpuszczam wszystkim dla miłośći twoiey wszystko.

JEZU przez gorzką mękę twoię zmiłuy się nádemną.

JEZU przez gorzką śmierć twoię, niech z tobą żyię ná wieki.

JEZU przez miłość twoię odpuść mi grzechy.

JEZU przez dobroć twoię zbaw duszę moię,

W ręce twoie BOZE nieskończony oddáię duchá moiego teraz, y ná wieki. *Repetatur hoc quamdiu spirat.*



JN-

JNSTRUCTIO IX.

Quænam in dispositione Veneficarum accuratè observanda sunt Confessarijs, quæ in communibus Confessionibus extra forum contentiosum tales deprehenduntur.

I.

TEretius in suo Libello, (cui titulus est: Confessio Jdiotæ) sic Confessarios in hac materia instruit, & alij passim Doctores, Duplices juxta communem sententiam inveniri Veneficas, Materiales nempe, & Formales, Materiales illæ sunt; quæ implicitum pactum habent cum Dæmone, id est usurpant illas Superstitiones, quas à formalibus Sagis didicerunt, expressum pactum cum Dæmone habentibus, ipsæ nihil de ulla familiaritate cum Diabolo cogitantes. Jstas Doctores propter ignorantiam à peccato mortali excusant, nisi tamen sciant hoc sibi non licere, scilicet, quibusvis uti superstitionibus, aliàs sciens, & faciens, non est immunis à peccato. Et quia ejusmodi actus suos ut plurimum in Confessionibus cum summo sui periculo subticere solent, ideo Confessarius, rationabiliter suspicatus aliquam personam hoc malo laborantem, Jnquirat (ùt est in Jnstructione Septima de Viduis & Vetulis numerô ultimô) ùt vg. An crediderit aliquas superstitiones, aliàs Ga-

stâ? An inquiſierit, audiverit, & affectaverit aliqua conſilia & documenta mala à Vetulis? circa morbos, infirmitates, circa aliquod infortunium, circa pecora, lacticinia, circa prolem &c. An nimia ſolicitudine, triſtitiâ & anguſtiâ Mulier preſſa, Dæmonem invocaverit? &c. Et quoniam hæc & ſimilia paſſim inter Mulieres, etiam majoris prærogativæ inveniuntur, ideo, ſi in quibus talia advertit Confeſſarius, fortiſſima & zeloſiſſima admonitione eas reprehendat, nè in abyſſum malorum, his peſſimis, & fraudulentiſſimis principijs deveniant. Plura enim comperta ſunt etiam hoc ævo Exempla iſtorum, ut quæ primò materiales magæ extiterant, poſtea in formales (quæ ſcilicet explicitum pactum cum Dæmone, turpiſſimaque conſortia ineant) ac tandem in Magiſtras aliarum evadant, de quibus hic Author nominatus, & alij complures multa ediſſerunt, ac palàm in tot ſupplicijs videre eſt, & ſequenti numerô fuſiùs habes.

2. Quare deprehendens Confeſſarius per Gratiam DEI, & ſuum prudens ac ſedulum in Confeſſionibus examen, aliquam Perſonam hujuſmodi malô infectam, ſeriò eam moneat; pro certo Diabolum hiſce Vanitatibus ſeſe immiſcere, & cooperari, ac intrinſecè plura ſuggerere, donec viſibiliter appareat, clariùs magìs abſurda edocturus, deinde in graviſſima peccata deducturus, per majorem excæ-

ca-

cationem animi, & duritiam cordis; Jdeo protinus, tam invisibilem, quàm visibilem Dæmonem perhorrescat, & omnem familiaritatem, ac amicitiam cum illo devitet. Jnsuper à Consortijs suspectarum Mulierum maximè declinet, sacris Reliquijs se muniat, sæpiùs Signô Crucis utatur, dolorem pro peccatis in corde excitet, sanctissima nomina IESUS, MARIA, IOSEPH! sæpiùs devotè pronuntiet, & ipsis se ferventissimè commendet.

3. Formales verò Veneficæ (ùt supra dictum) sunt illæ, quæ habent expressum & explicitum pactum cum Dæmone, cujus operâ in mirabilibus nocent. Jstæ raró tales se esse fatentur, rariùs resipiscunt, nam vel timore, vel pudore, vel obduratione, quandoque verberibus, aut promissionibus magnarum rerum in altera vita, alijsque astutijs Dæmonum deceptæ, à Confessione & resipiscentia impediri solent: Si tamen Confessarius singulari auxiliô DEI per quæstiunculas de Vetulis, Instructione VII. N. 14. supra positas, sive per propriam industriam & prudentiam, tales in Confessionibus Sacramentalibus invenerit, ipsæque se ejusmodi esse fassæ fuerint, examinandæ erunt ex punctis seqventibus.

Interrogatoria deprehensæ in Confessione Sacramentali Veneficæ.

Sacerdos cognita tali persona, altissimum Suspirium de corde mittat, supplicans DEO, pro sibi, & illi danda gratia, ad fructuosè peragendam hanc Confessionem, & talem suam Pœnitentem in viam salutis æternæ reducendam, atque suavissimè sinè ullo signo admirationis inquirat.

I.

PRopter quem finem cum hoc teterrimo, & fraudulentissimo hoste Dæmone amicitiam inierit? An propter Voluptates, aut divitias, aut formam, & dignitatem aliquam? &c.

2. Si fateatur propter quem finem ex his vel alijs se Dæmoni mancipasset, interroget suaviter: quibus initijs & modis hoc fecerit? Et permittat narrare historicè, omnes notans circumstantias, præsertim aggravantes, & cum advertit illam deficere in narrando, moneat eam nè confundatur, neque timeat quidquam; imò gaudeat, quòd illam DEUS ex Inferni, Dæmonisque faucibus eripere dignatur, dum sibi dedit gratiam hoc peccatum suum confiteri.

3. Interim ipse Confessarius inquirat suaviter & lentè: An intercesserit pactum aliquod cum Dæmone, sive in scripto, sive in alio quocunque signo? quod omnino fateatur, & tale instrumentum in quo pactum illud expressum est, Confessario reddere studeat post finitam Confessionem, ad lacerandum, comburendum, & ad annihilandum, quod ipsa

præ-

præsente Sacerdote commodò locò faciat, laceret, pedibus conculcet, & detestetur. Sacerdos verò commodiùs comburere poterit.

4. Jnquiratur: An per illud pactum abnegaverit Christum, fidem, vel se negaturam promiserit?

5. An B. V. MARIAM, aliosque Sanctos blasphemaverit? ejuraverit?

6. An diabolum adoraverit, cum eoque sponsalia & quali modo fecerit? vel carnales actus habuerit?

7. An venerabile Sacramentum in Hostia circa Communionem aliquando abstulerit? vel alijs modis ex Ciborio, theca, vel pixyde surripuerit, & Eô ad nefandas, & sacrilegas actiones usa fuerit? & quoties talia patraverit? & si sustossas alicubi Hostias consecratas habeat, eas omnino recipiendas Confessario indicet.

8. An coram Dæmone aliquam hæresim professa fuerit? credendo Sacramenta nobis nihil valere, contemnendo ritum Ecclesiæ Catholicæ.

9. Quomodo conficiebat Maleficia? an scilicet ex rebus Sacris? ex Venerabili Sacramento? ex Aqua benedicta? Reliquijs Sanctorum? Cera benedicta? Oleo sacro? &c. & credidit illis rebus talem Virtutem inesse ad tales effectus? hinc enim, & Sacrilegij & hæresis esset rea.

10. An alicui personæ, vel rebus ejus damnum aliquod intulerit? & quoties? quia tenetur ad restitutionem omnium damnorum, cùm sit causa efficax illorum.

11. An aliquem Veneficiô, vel quavis arte Dæmonis occiderit? vel gravi infirmitate, longævoque morbo affecerit?

12. An aliquem Infantem falsò baptizaverit? vel Dæmoni dedicaverit?

13. An cum Dæmone in pactum & amicitiam quemcunque induxerit? & artem suam veneficandi docuerit?

14. An aliquem Infantem sinè baptismo interemerit?

15. An odia, discordias, Inimicitias inter aliquas Personas, utpote Vicinos, Conjuges, Fratres, & Religiosos, excitaverit?

16. An amuleta Magica alijs distribuerit ad eos invulnerabiles efficiendos, vel ab alio quovis casu præservandos?

17. An Filtris, alijsque vetitis remedijs impuros amores inter aliquas personas conciliaverit?

18. An Conjuges ab usu matrimonij per artes Dæmonis impediverit?

19. An Impotentiam alicui causaverit?

20. An ad non prolificandum Conjugibus, causa fuerit?

21. An de rebus futuris, vel amissis quæsita, Consilium ope Dæmonis dederit?

22.

22. An Conventiculis, vulgò *Ná Łyſey Gorze* interfuerit, & quali modô illuc pervenerit?

23. An domus aliquas, vel horrea, arte Dæmonis conflagraverit?

24. An pluvias neceſſarias per Dæmonem prohibuerit?

25. An ſegetibus fertilitatem abſtulerit?

26. An Vermes nocivos, Mures, Glires, Locuſtas excitaverit?

27. An Lacticinia, fructuſque tam ab animalibus, quàm ab hortis, arboribus, propinationibus, & campis, per Dæmonis opem vetaverit?

28. An & quoties ſacrilegè confeſſa fuerit?

29. An ſuos Liberos ante partum vel in partu Dæmoni non devoverit? eoſque poſtea eandem artem Diabolicam docuerit? Dæmoni deſponſaverit?

30. In reliquo, quidquid prudentia & materia ſvaſerit, & ſuggeſſerit, diligenter & patienter, atque ſvaviter perquirat Confeſſarius, intelligat & examinet, ad perfectum dolorem pro commiſſis omnibus peccatis ſuis, tum ad deteſtationem Dæmonis & maleactorum ſuorum pia exhortatione excitet & moveat, quibus peractis imponat ei ſequentes obligationes.

Obli-

Obligationes imponendæ Veneficis à Confeſſario, quando tales cognoſcuntur in actu confeſſionis.

I.

UT pactum cum Dæmone ante abſolutionem (finita Confeſſione) reſcindat, poſtea lacerandum, conculcandum, & comburendum, quod proprijs verbis Confeſſarius prudens efficere cum ea poteſt, veluti Proteſtatione inferiùs poſitâ, ubi de Veneficis in carcere agitur, quæ incipit. Ja N. N. wyznáię przed Bogiem ſtworcą moim &c. *pag.* 81.

2. Juret ſe nullum deinceps commercium cum illo habituram.

3. Inſtrumenta Magica, ſi ea alicubi habet, Confeſſario ad comburendum indicet.

4. Hoſtias conſecratas, quocunque modo ſubreptas, & Reliquias Sanctorum, ſi alicubi defoſſas, & abſconditas habet, demonſtret recipiendas, in ſacrario reponendas, ſi ſpecies evanuerint comburendas.

5. Damna quæcunque per maleficia illata quantùm fieri poteſt (prudentiâ Confeſſarij Magiſtrâ) reſarciat.

6. Si quos falsò baptizaverit, vel taliter baptizari curaverit, Confeſſario indicet, ut illis ſubvenire valeat, eoſque (ſi adiri facilè poterint ſuô prudenti modô, vel infundendo in manus illorum aquam, vel illos largiter etiam per modum joci aſpergendo, cum intentione

ne tacitè proferendo formam) baptizare possit.

7. Et quamvis difficilè sit, non tamen est impossibile cum DEI gratia, è potestate Diabolica eripere eos, quos sibi inito ille pacto devinxit! Hinc Confessarius magnam curam adhibere debet, ut persona hujusmodi cognoscere incipiat hostis infensissimi mendacium, fraudes & falsa promissa, tum in hac, tum in alia vita.

8. Curet Confessarius, ut abjurato Diabolo Fidem, Spem, & Charitatem in DEUM concipiat, qui peccatores omnes quamvis maximos ad se invitat, & reverti volentes, clementer & benignè recipit; Tollenda est enim à talibus personis suspicio, quam multæ sagæ habere solent, propter pactum initum cum Dæmone, liberari non posse. Quare talis persona à Confessario in spe firma corroboretur, & statim post dissolutum pactum, post ejurationem ejus & suam Protestationem dicat cum ea Credo, Professionemque Fidei, quæ habetur, in Instructione seqventi de Veneficis.

9. Post tales actus, expressionemque veri doloris, ac propositi emandationis vitæ, pænitentiâ non adeò gravi assignatâ, sed vg. Coronâ B. V. M. quotidie in tota vita (servientibus viribus) absolvendâ, vel quotidie septies Pater, Ave, & Credo, Pœnitentem absolvat.

10. Præter Pœnitentiam moneatur talis persona: ut semper & omni tempore quocunque vigilat, sive aliquid operatur, pronunciet illa sanctissima verba: IEZUS, MARYA, IOZEF.

Zmiłuy się nádemną BOZE według wielkiego miłosierdzia twego, & similia, præsertim Symbolum Apostolorum freqventissimè recitet totum, reflexè, & devotè. Sacramentum Pœnitentiæ sæpiùs freqventet, idque apud eundem Confessarium, si fieri facilè potest, qui novit statum ejus.

11. Moneatur seriò, nè unquam accessum Dæmonis ad se permittat, multò minùs cum eo amicitias, vel aliqua absurda, & nefanda resuscitet & patrare audeat; quapropter à Confessario muniatur Reliquijs Sanctorum, ut eas semper penes se habeat, & etiam flagellum Dæmonis cum Massa Sanctorum, quibus arceatur Diabolus.

12. Si verò talis persona molestata & infestata fuerit à Dæmone, omnino eum contemnat, signô Crucis se muniat, sacra verba proferat, Angelum Custodem invocet; quem quotidie devotè salutet, & se illi semper recommendet. Jn faciem verò Dæmonis se infestantis exspuat, dicens: pereas abominande canis infernalis, quid mihi tecum? quæ DEO reconciliata sum. Quid tu mihi bestia horrifica prodes? quando DEUS Creator meus æter-

terna mihi portio, & ſors mea eſt &c.&c.&c.

13. Hoc etiam ipſum, & ſimilia Sacerdos cum Pœnitente perficiat, & fortem animô muniat Sacris Reliqvijs, ac ſuis ad DEUM precibus, in pace dimittat, pro eoque ſæpiùs ferventer oret, diſciplinas faciat, jejunet &c.

JNSTRUCTIO X.

Quomodo procedere debeat Confeſſarius vocatus ad diſpoſitionem incarceratarum Nomine Veneficarum.

CUm incarceratis, de Veneficio accuſatis, paulò aliter procedendum eſt Confeſſario, quàm cum illis quæ ſe liberè tales eſſe confitentur, de quibus ſuperiori Jnſtructione actum eſt. Cum jis itaque, quæ vi, & delatione comprehenduntur, & incarcerantur, ſic procedet Confeſſarius.

1. Poſtquam Parocho conſtiterit in ſua Parochia aliquam Perſonam talem eſſe comprehenſam & incarceratam, ſicut & quemque alium pro quocunque ſcelere ad mortem judicandum, minimè gravetur Parochus (cui ſtrictè incumbit ſuarum ovium gerere ſalutem) ſive per ſe, ſive per alium approbatum Sacerdotem incarceratum inviſere, ad quem deſcendendo ante limen dicat devotè Evangelium. S. Joann. *Jn Principio erat Verbum &c.* Jn-

gressus carcerem, asperget se & loca adjacentia, ipsumque incarceratum Aquâ Benedictâ, dicens: *Ecce Crucem Domini fugite partes adversæ, vicit Leo de Tribu Juda, Radix David.* Tandem verbis eundem consoletur mansvetissimis, nullam (avertat DEUS) indignationem, & fulminationem, sive increpationem in vultu, aut verbis monstrando, nè exinde aversum cor habeat à Sacerdote, per quem disponendus est ad vitam æternam; imò se illi Sacerdos affabilissimum præstet, ut confidentiùs cum eo in negotio conscientiæ agere possit, ulteriùs procedet ut supra Instructione VIII. de Jncarceratis.

2. Si verò persona incarcerata sit ratione Veneficij, moneat Sacerdos pacificè & mansvetè, qui monendi sunt, ut in re tanti momenti cautè & secundùm præscriptas leges cum talibus procedendi agatur, probationes per aquas temerariè fieri solitas impediat & disvadeat, aliaque inconvenientia in bonitate avertere studeat.

3. Confessionem Sacramentalem talium personarum non acceleret Sacerdos, antequam in foro externo causam suam transegerint, expedit tamen per visitationes & colloquia Sacerdotum disponi Reos ad Pœnitentiam, compunctionem, & seriam ad DEUM conversionem. *Ità Delrius lib. 6. c. 1. Et sic usu fere ordinario fit.*

4.

4. Et quia non rarò accidit, ut tales personæ, quæ fortè veræ inveniuntur Veneficæ, etiam in ipſis tormentis & torturis obdormiant, & obſurdeſcant arte Dæmonis, ideo ſaluberrimum erit, ante torturas ſuper tales perſonas exorciſmos fieri; ut, ſi verè aliquæ pactum, ſeu contractum cum Dæmone habeant, per exorciſmos ab eis removeantur & expellantur, & illæ ſtatum ſuum ſinè Dæmonis repulſi impedimento manifeſtent, cui negotio ſeſe accincturus Sacerdos, muniat ſeſe, tanquam Miles Chriſti, cum maligno, & fraudulentiſſimo generis humani hoſte certaturus, armis pietatis omnigenæ; Conſcientiæ mundæ, humilitatis profundæ, ſobrietatis, exquiſita denique orationum, jejuniorum, aliarumque mentis & corporis mortificationum forti armatura. Jmplorabit miſerentis DEI auxilium, B. Virginis MARIÆ Patrocinium, nec non S. Michaëlis Archangeli, omniumq; Sanctorum, præſertim ſingularium Patronorum ſuorum juvamen. Tum ab alijs tam Spiritualibus quàm ſæcularibus devotis, ejaculatorias orationes ſibi ad hoc certamen multùm profuturas; Etiam ſequentia remedia, tanquam contra hunc teterrimum hoſtem fortiſſima tela in promptu, præparata ante jam Domi, penes ſe habeat.

Coniuratio & remedium liberativum ab infestationibus Dæmonis, ex Sannig.

Accipe chartam, in eaque scribe sequentes literas in modum Crucis, & alia infra scripta, quæ devotè preparata super malè habentem pertractabis.

I.
N. ✠ R.
I.

QUi Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis nascens ex MARIA Virgine; per ineffabilem pietatem & misericordiam suam piissimam, & per intercessionem Bmæ V. MARIÆ & Angelorum, Sanctorumque omnium, & maximè Apostolorum, & Evangelistarum suorum: Joannis, Matthæi, Marci, Lucæ, ipsum quæso: ut dignetur te liberare & conservare ab omni infestatione Sathanæ, & Ministrorum ejus, qui cum Patre, & Spiritu Sancto, vivit, & regnat, DEUS in sæcula sæculorum Amen.

In eadem charta scribe Evangelium S. Joannis; In Principio erat Verbum &c.

Hanc chartam benedic hoc modo.

COnjuro te ✠ charta, per verba illa Tituli Triumphalis, Salvatoris Domini nostri IESU Christi, & omnia alia; per verba, quæ dicuntur de Creatore omnium Creaturarum, & per Illum, qui potest tribuere & facere, quod tantam obtineas virtutem, & omnia, quæ su-

pra te ſcripta ſunt, ad effectum ſalutis æternæ producere valeas, & ut omnis fallacia & virtus Diaboli exeat de te, & intret in te omnis virtus prædicta ſinè mora. Jn Nomine Patris, ✠ & Filii, ✠ & Spiritus ✠ S. Amen.

Aſpergatur aquâ benedictâ.

11. Deinde accipe Sal exorcizatum & benedictum, Ceram Cerei Paſchalis, vel aliam benedictam, aliaque, quæ poteris habere ad manum benedicta, confice Maſſam ex cera, & alijs rebus benedictis, ex qua Maſſa particulam ſumes, quam applicabis chartæ prædictæ benedictæ, compinges verò chartam in modum brevis, ſuſpendeſque hæc omnia ad collum patientis, & liberabitur cum auxilio, & gratia DEI.

Exorciſmus ad abigendum Demonem.

PRæcipio tibi, quicunque es, Spiritus maligne, & omnibus ſocijs tuis, qui quacunque fraude & aſtutiâ veſtrâ, Famulum hunc N. vel Famulam, N. præveniſtis, & à DEO gloriæ Creatore Omnium, per invidiam æternæ gloriæ, de qua ipſi excluſi eſtis, ſeduxiſtis; ut per Myſteria Jncarnationis, Paſſionis, Reſurrectionis, & Aſcenſionis Domini noſtri IESU Chriſti, per Miſſionem Spiritûs Sancti, per adventum ejuſdem Domini noſtri ad Judicium, recedas ab ea, neque eam infeſtes, vel fraudibus tuis ſeducas, & tentes, neque

unquam ei associeris, atque suggestionibus, astutijsque malignis affligas, & ad Creatorem & Redemptorem suum reverti impedias, Teque ipsum Elusorem suum fraudulentum, detestari, adjurare, pacta quævis Tecum inita rumpere, contemnere, peccata sua integrè, & dolenter confiteri, omniaque mala opera, te pessimo authore commissa & patrata fateri, & clavibus Ecclesiæ Christi subjicere, ac mihi potestatem ab eadem Ecclesia habenti aperire, & sacramentaliter confiteri nequaquam impedias. Vade Sathana, dico tibi, in Nomine DEI viventis, qui te de Cœlo ruere fecit in Jnfernum, & in Nomine Domini nostri IESU Christi, qui te ab humanis corporibus quoties voluit, expulit: Nec audeas huc reverti, ubi ipse DEUS, tanquam in sua Creatura vult manere.

Alius Exorcismus.

EXorcizo te omnis Spiritus immunde, in Nomine DEI Patris ✠ & in Nomine IESU Christi ✠ Filij Ejus, Domini & Judicis nostri, & in Virtute Spiritûs ✠ Sancti, ut discedas, ab hoc Famulo, vel Famula, quam Dominus DEUS noster ad suam Divinam creavit Jmaginem, ut illi soli serviat, & eum, tum in hac, tum in altera vita glorificet; quam filius DEI unigenitus sangvine suo redemit, quam Spiritus Sanctus multiformis gratiæ lumine in baptismate implevit Am.

De-

Deinde Sacerdos dicat cum incarcerata Venefica Proteſtationes ſequentes.

Proteſtatio Veneficæ tam ante quam poſt Confeſſionem.

JA: N. N. wyznáię przed Bogiem ſtworcą moim, przed Nayświętſzą MARYĄ Mátką Jednorodzonego Syná Boſkiego, y przed wſzyſtkiemi Aniołámi, y Swiętemi Páńſkiemi, że iákom ſię ná Krzćie świętym wyprzyśiegłá czártá przeklętego, y wſzelkich ſpraw iego, zdraycy duſz krwią JEZUSOWĄ odkupionych, ták y teraz, y ná záwſze ſzczerym ſercem wyprzyśięgam ſię go; Zadnego z nim niechcąc mieć porozumięnia, żadnego ſpołkowánia, żadney rády, y pomocy, żadney przyiázni, y żadnych usług: ále ſámego BOGA ſtworcę mego bydź wyznáię Dawcą wſzelkiego dobrá, y żywotá wiecznego; ktorego żem kiedykolwiek obráźiłá, żáłuię ſerdecznie, y mam nádzieię w miłośierdźiu Jego, y w niewinney Męce IEZUSA Chryſtuſá, że mnię wyrwie z wſzelkiey ſzátáńſkiey mocy, że mi da łáſkę uſpráwiedliwienia ſię ná żywot wieczny.

Oświadczam ſię przytym, y przyśięgam, że żadnych czártowſkich obietnic, y podufzczenia ſłuchać niechcę, áni im iáko fałſzywym wierzyć; ále ſię BOGU ſtworcy, y zbáwićielowi moiemu oddáię, rezygnuię z du-

ſzą, y ćiáłem moim; ze wſzyſtkiemi władzámi, y zmyſłámi moiemi, áż ná wieki: Supplikuiąc miłośierdźiu Jego Boſkiemu, áby mię mizerne ſtworzenie ſwoie, mocą dobroći, y Boſtwá ſwego bronił, y ſtrzegł od ſideł, y zdrad, y mocy ſzátáńſkiey, áby mi dał łáſkę, ze wſzyſtkich grzechow moich uſpráwiedliwić ſię Máieſtatowi ſwemu Boſkiemu przez Sákrámentálną Spowiedź, y żal ſerdeczny. Aby ná koniec duſzę moię krwią ſwoią nayświętſzą odkupioną wźiął w opiekę ſwoię, y do żywotá wiecznego przyprowádźił. Jdźże odemnie czárćie przeklęty, zdrayco, y zwodźićielu, bo ſię tobą bárdźiey niżeli pſem zgniłym brzydzę, y brzydźić będę ná wieki; ták mi dopomoż BOZE wſzechmogący, Męko, y krwi wylana IEZUSA moiego, Márko przenayświętſza MARYA, y wſzyſcy Swięći Páńſcy.

His peractis det ipſi Sacerdos Imaginem Crucifixi, moneat; ut eam oſculetur & adſtringat pectori. Deinde. imponat ſuper maleficam Reliquias ſacras, & flagella Dæmonis, ac alia quæcunque habere poterit, & hic cum ea dicat Profeſſionem fidei, vel ſaltèm Credo quod eſt in 2da parte.

Wyznánie Wiáry.

JA N.N. mocno wierzę, y wyznawam wſzyſtko oraz, y z oſobná, cokolwiek ſię zámy-

ka w prawdziwym wyznániu, ktorego używa święty Kośćioł Rzymſki; to ieſt: Wierzę w Jednego BOGA, Oycá wſzechmogącego, ſtworcę Niebá, y ziemie, y wſzech rzeczy widomych, y niewidomych; y w IEZUSA Chryſtuſá Jedynego Syná Bożego z Oycá zrodzonego przed wſzyſtkiemi wiekámi, BOGA z BOGA, Swiátło z Swiátłá, BOGA práwego, z BOGA práwego, zrodzonego nie uczynionego, wſpołiſtotnego z Oycem, przez ktorego wſzyſtko ſię ſtáło; ktory dla nas, y dla náſzego zbáwienia z Niebá zſtąpił, y wćielony ieſt z Duchá Swiętego z MARYI Pánny, ſtał ſię człowiekiem, ukrzyżowány tákże dla nas, pod Pońſkim Piłatem, umęczon, y pogrzebiony. Trzećiego dniá Zmartwychwſtał, wedle piſmá, y wſtąpił do Niebá, ſiedźi ná práwicy Oycá, y znowu przyidzie w chwale ſądźić żywych, y umárłych, ktorego kroleſtwá, niebędźie końcá. Wierzę w Duchá świętego, Páná, y ożywiáiącego, ktory z Oycá, y Syná pochodźi, ktoremu z Oycem, y z Synem pokłon, y cześć oddáią, ktory przez Proroki mowił: Wierzę, y ieden święty Kátolicki, y Apoſtolſki Kośćioł. Wyznawam chrzeſt ieden ná zgłádzenie grzechow, y czekam zmartwychwſtánia, y żywotá wiecznego Amen. Tákże piſmo święte, wedle tego ſenſu, y rozumienia, ktory trzymáłá y trzyma święta Mátká Kośćioł

Rzymſki, do ktorey należy dawáć zdánie ſwoie, około rozumienia Piſmá świętego, przyimuię, áni go nigdy ináczey, tylko wedle zgodnego Oycow Swiętych zdánia tłomáczyć chcę.

Wyznawam tákże Siedm prawdziwych Sákrámentow nowego Zakonu, od IEZUSA Chryſtuſá Páná náſzego poſtánowionych, y że do Zbáwienia Narodu Ludzkiego, (chociaż nie wſzyſtkie káżdemu z oſobná) ſą potrzebne: To ieſt, Chrzeſt, Bierzmowánie, Sákráment nayświętſzy, Pokutę, Oſtátnie Pomáſzczenie, Kápłáńſtwo, y Małżeńſtwo; y że wſzyſtkie te Sákrámentá Łáſkę przynoſzą: Tákże iż Chrzeſt, y Bierzmowánie powtarzáć ſię niegodzi pod grzechem śmiertelnym.

Przyięte tákże, y ápprobowáne Kośćiołá świętego Kátolickiego Ceremonie, ktorych przy pomienionych Sákrámentách używáią; przyimuię, y przypuſzczam; wſzyſtkie oraz, y káżde z oſobná, ktore o grzechu pierworodnym, y uſpráwiedliwieniu ná Swiętym Trydentſkim Synodzie uſtáwy ſą uczynione, z chęćią przyimuię.

Wyznawam tákże: iż przy Mſzy świętey, Ofiárá bywa prawdziwa ofiárowána, y zbáwienna, ták zá żywych, iáko y umárłych; Tákże: iż w przenayświętſzym Sákrámenćie ieſt prawdziwe Ciáło, y Krew z Duſzą, y Boſtwem

ſtwem Páná náſzego IEZUSA Chryſtuſá, y że ſię przemięnia cáła Iſtotá chlebá, y winá, w Ciáło, y Krew Páńſką, ktore przemienienie Kośćioł Kátolicki Rzymſki zowie Tránſubſtáncyácyą.

Wyznawam tákże, iż pod Jedną Oſobą cáły Chryſtus, y prawdziwy Sákráment przyimowány bywa.

Twierdzę tákże mocno: iż ieſt Czyśćiec, y że w nim duſze zoſtáiące, wiernych ludzi ſukkurſem rátowáne bydź mogą. Tákże: iż Swięći Páńſcy w Niebie z Bogiem Kroluiący czczeni bydź máią, y wzywáni, y że ćiż zá námi ſię do BOGA przyczyniáią, á ná ołtárzu: że ich świętym Relikwiom cześć ma bydź wyrządzána.

Mocno twierdzę y to: że obrázy Chryſtuſá, y Pánny Nayświętſzey, y innych Swiętych Páńſkich, máią bydź miáne w wſzelkiey uczćiwośći.

Odpuſtow tákże świętych nádawánia, moc od Chryſtuſá w Kośćiele świętym zoſtáwiona, y ich używánie bydź wielce potrzebne ludowi Chrześćiáńſkiemu twierdzę, y mocno wyznáię.

Swięty Kátolicki, y Apoſtolſki Rzymſki Kośćioł, Mátką y Miſtrzynią wyznáię, y Rzymſkiemu Papieżowi, Błogoſłáwionego Piotrá Apoſtołow Kśiążęćiá Sukceſſorowi, IEZUSA Chryſtuſá Naſtępcy, wierne poſłu-

ſzeń-

ſzeńſtwo przyobiecuię, y poprzyſięgam.

A náoſtátku: przyimuię, y to wſzyſtko, co ná świętych Zborách, y Koncyliách, zwłáſzczá Trydeńtſkim urádzono, poſtánowiono, opiſáno, y w kánony włożono. Przytym wſzyſtkie przećiwne uſtáwy, wſzyſtkie Herezye, y Odſzczepieńſtwá od świętego Kośćiołá odrzucone, y wyklęte, y ia odrzucam, oddalam, y potępiam. Y tę prawdźiwą Wiárę Kátolicką, procz ktorey nikt zbáwion być nie może, ktorą teraz dobrowolnie wyznawam, y prawdziwie przyimuię cáłą, nienáruſzoną, áż do oſtátniego żyćia mojego kreſu, mocnie przy Łaſce Boſkiey záchowáć, y żeby od moich poddánych, y od tych ktorzy pod moią Juryſdykcyą będą wyznána, y záchowána byłá (ile zemnie będźie mogło bydź) zechcę. Co ia tenże NN. obiecuię, slubuię, y przyſięgą ſtwierdzam. Ták mi BOZE dopomoż, y tá święta Ewángelia.

Poſt hæc relinquenda eſt talis perſona quousque non fit expedita, declarata, & judicata in foro externo ſibi competenti, ubi Sacerdos caveat omnino intereſſe propter periculum irregularitatis, quando ille torquetur. Jtaque cum jam Sacerdos ad diſponendam talem perſonam invitatur, habeat ſecum Reliquias Sanctorum, Aquam benedictam, Jmaginem Crucifixi, Librum exorciſmorum, Stolam, Flagel-

gellum Dæmonis cum maſſa Reliquiarum. In egreſſus carcerem, imò ante limen calcatum ejuſdem, aſperget ſe Aquâ benedictâ totumque carcerem, dicens: *Ecce Crucem Domini fugite partes adverſæ, vicit Leo de Tribu Juda, Radix David.* Dicat Evangelium S. Joannis quod eſt in 2da *Parte Polonica Libelli polonici ad finem informationis de octiduana Recollectione.*

Alloquatur tandem incarceratum verbis mitiſſimis vg. Ecce venio ad viſitandum & conſolandum te in hac miſeria & afflictione tua, ut te adjuvem ad obtinendam DEI gratiam & miſericordiam, ut te dirigam ad æternas Cœli delicias, ad regnandum in Cœlo cum DEO Creatore & Redemptore, atque Salvatore noſtro per univerſa ſæcula; Miſericordiſſimus enim eſt, & quantumvis maximis peccatoribus, modò ad eum pœnitentes & contriti recurrant, benigniſſimè parcit, & eos ſuſcipit in ſinum miſericordiæ ſuæ, ſicut ſuſcepit Magdalenam, Petrum Latronem &c.

Antequam Confeſſarius incipiat audire Confeſſionem incarcerati de Veneficio judicati, præmittat ejaculatorio affectu orationem ad DEUM vg.

Oratio Confeſſarij ante Confeſſionem Veneficæ.

DEUS miſericordiarum, & DEUS totius conſolationis, qui non vis mortem peccatoris ſed magis, ut convertatur, & vivat, re-

ſpice oculis miſericordiæ tuæ hanc miſeram creaturam tuam, idque ad imaginem & ſimilitudinem tuam factam, Famulum N. Famulam N. pretioſo ſangvine dilectiſſimi Filij Tui redemptam, & eam (ſi ità eſt) à maligno hoſte tuo, & univerſi generis humani, per fraudem & aſtutias ejus ſeductam & eluſam. Expelle benigniſſime DEUS hunc teterrimum in æternum à te damnatum hoſtem cum ejus potentia, fraude & aſtutia ac omni malignitate, quam in hac miſerrima Creatura tua exercuit, & effice clementiſſimè & miſericordiſſimè, ut hæc agnito ſuo errore, ac delicto, revertatur in toto corde ſuo ad te Creatorem, & Redemptorem ſuum experiaturque te Benigniſſimum Salvatorem. Succurre ei, ſuccurre miſericordiſſime IESU, qui pro ejus ſalute Sangvinem tuum pretioſiſſimum copioſè fudiſti, acerbiſſimamque paſſionem & ignominioſiſſimam mortem ſuſtinuiſti, ut illa non moriatur, ſed habeat vitam æternam, da ei clementiſſime IESU gratiam veræ perfectæque contritionis, & omnium peccatorum ſuorum integræ Confeſſionis: ut confeſſa, contrita, & abſoluta, munda in conſpectu tuo appareat & ſemper in tua Gratia permaneat Amen.

Alios affectus ad B. V. M. ſanctum Joſephum, quos Spiritus S. dictabit, pro viſa neceſſitate, & temporis opportunitate eliciet pius Sacerdos, pro tanto lucro animæ.

His

HIs præmiſſis, Intentione pro hoc actu facta ſuſpirijſque emiſſis pro auxilio DEI, Confeſſarius neque nimis prope, neque longè nimis ad audiendam jam Confeſſionem Sacramentalem aſſideat: nec expectet, ut incipiat aliquid narrare, quia certiſſimè narrabit miſeriam & innocentiam ſuam, dolores & anguſtias ſuas, ſed ipſe ſtatim Confeſſarius data ei benedictione ſvaviſſimè rem ſanctam incipiat dicens.

1. Scias hoc pro certo Filia, quod tanta ſit bonitas & miſericordia DEI: ut ſi quilibet homo, omnium in mundo hominum peccata licèt ea quæ ſunt maxima in ſe habeat, tamen vult miſericors DEUS, imò deſiderat remittere ea peccatori: modò ipſe doleat: & ea contrito corde verè, fideliter & integrè confiteatur, ut abſolvi poſſit à Sacerdote, cui ipſe Chriſtus dedit hanc Poteſtatem in Sancta ſua Eccleſia.

2. Dicat ſvaviter, quia Dæmon, cùm ipſe propter peccatum ſuperbiæ & inobedientiæ ejectus ſit de Cœlo, ad æternum ignem condemnatus, invidet homini eam felicitatem eſſe in Gloria Cœleſti, hinc omnibus allaborat medijs, aſtutijs & fraudibus ſuis, quatenus hominem ab ea avellat, ſeducat & retrahat, ut ſecum in igne æterno crucietur.

Itaque decepit primos Parentes noſtros promiſſionibus magnarum rerum: nempe quod

fu-

fuissent Dij: & nunc plurimos decipit, promittens illis prospera, splendida, & quæcunque sunt desiderabilia, hæc tamen omnia falsa sunt, sicut & ille mendax est.

Cùm tamen homo sit seductus, & elusus à Dæmone: dolet tamen factum suum, & quod illi crediderit & optemperaverit, confitetur peccatum suum, & detestatur Dæmonem, suscipit illum miserrimum hominem Misericors DEUS, & dat illi veniam, remittit crimina quatumvis gravia, admittit ad Gratiam, & facit illum participem gloriæ suæ Cœlestis, atque regnare cum Sanctis suis in æternum concedit.

Jgitur & tu, quomodocùnque sis elusus miser, & defraudatus à Dæmone, dolens ex toto corde, & confitens peccata tua, sinè omni metu, imò cum spe firmissima in Misericordia DEI, assequeris hoc; ut clementissimus DEUS remittat tibi, & eripiat te de Jnferno, faciatque te regnare secum in Cœlo.

Quare procedat ulterius Sacerdos per interrogationes supra expressas InstructioneIX. quæ si fateatur, & appareat talis, omni benignitate, mansvetudine & affabilitate in spe fortissima stabiliatur, quòd ei DEUS remissurus sit peccata ejus, interim moneatur ad verum dolorem & detestationem Diaboli & peccatorum, tum ad perfectum amorem DEI. Insuper Protestationem faciat contra Dæmonem

nem positam supra pag. 81. Jtèm dicat cum illa Professionem Fidei, quæ est supra pag. 82. Et absolvatur.

Post talem reconciliationem studeat Confessarius nunquam ab ea persona recedere, sed sive ipse, sive alius Sacerdos substitutus continuus sit ad latus ejus, arcendo omnibus modis pietatis accessum Dæmonis ad eam, per crebram aspersionem Aquæ benedictæ, per continuos actus & affectus, quos paratos inveniet Sacerdos, in Parte 2da Polonici Libelli. Circa quam ità studiosè laboret usque ad ipsum supplicium & ultimum ejus halitum; ut aliquando tam sedulus, diligensque Confessarius, de inventa ove perdita gaudere in æterna Beatitudine possit & pro mercede laborum suam consequi in Regno Cœlorum mercedem

Quod si verò omnino se neget talem, imò innocentem asserat, idque prudens Confessarius per omnes modos & cunctationes, atque circumstantias intellexerit, præponat illi pro modica hac passione sua, tormentisque & injurijs, rectum iter ad gaudia sempiterna, & animet ad fortiter sustinendum; utaturque cum ea actibus Fidei, Spei, Amoris & alijs positis in Parte Polonica.

Præmonitio Confessarij.

ADvertat Confessarius, in qua Diœcesi di-

ſponit de Veneficio accuſatas; utrùm ibi ſit conſvetudo dari talibus Sacratiſſimam Communionem, quæ illis paſſim negatur, & ſe in hoc paſtu accommodet conſvetudini. Scribit de hoc Marchantius in Horto Paſtorum ſub Reſolutionibus de Euchar, c. 3. in hæc verba: Damnatis ad mortem danda eſt communio, alij favorabiliùs dicunt etiam horâ ante ſupplicium, Unde (ait) Conſvetudo Hiſpanorum negantium Reis interficiendis Euchariſtiam, ſublata eſt motu proprio Pij V. Papæ, cui Lex Regia acceſſit. Dicitur tamen in aliquibus partibus vigere conſvetudo, ut maleficis & ſagis non detur, licèt pœniteant, quæ etiam conſvetudo (dicit idem Marchantius locô citatô) non videtur bene fundata, cùm omnis verè pœnitens habeat jus ad Euchariſtiam, maximè in articulo mortis. Quare adhærendum Conſvetudini: Ego tamen (licèt contrariam in aliquo loco viderim,) ſi diſponerem ejuſmodi perſonam, & intelligerem verè contritam, & pœnitentem, atque deſiderare hunc Panem Cœleſtem in viam æternitatis, imò magìs ſi viderem innocentem, & cupientem hoc Sacratiſſimo cibo confortari, ſaltem privatim deferrem ei hoc Cœleſte Pabulum: quod enim nulla lex poſitiva vetat, illud factum non retractat, imò fieri jubet, aut ſaltim cum fit diſſimulat.

Interim omni meliori modô diſpoſitam, Reliquiis

ſa-

sacris munitam, usque ad ipsum supplicium in affectibus & actibus pijs sequatur Sacerdos, quos accipe infra.

Præmonitio Confessarij altera.

CAveat omnino Confessarius, quemcunque ad mortem judicatum disponens, nunquam in materia judicatorum, sive nocentium, sive innocentium quidquam loqui, quia Judices plerumque ex Confessarijs conantur Signum aliquod capere, sicut Teretius ait se audivisse Judicem quendam gloriantem; Se hactenus neminem capitali pœna animaverti jussisse, nisi quem priùs à Confessario intellexisset in culpa versari; satìs innuens, quòd ad accusatorum condemnationem Sacerdotes concurrant; ad quod nonne obrigescendum? Integerrimum est Confessario, (si de materia hac expiscationis gratiâ interrogatus quandoque fuerit) respondere humiliter: meum est attendere officio meo, vestrum autem vestro. Et sic nec Judices offendet, nec se ulli committet periculo ad condemnandum incarceratum.

A C T U S.

Dicendi, cum iudicatis ad rogum sive aliud supplicium in itinere.

IDący ná Gorę kálwáryi dla zbáwienia moiego ochotnie naysłodszy IEZU, pod ćiężkim drzewem krzyżowym, ábyś tám dla

mnie umárł, proszę ćię pokornie, day mi tę łáskę z nieskończonego miłośierdźia twoiego, ábym y ia ochotnie tę drogę w ktorą się zápuszczam odpráwiłá, á dla miłośći twoiey, y zbáwienia duszy moiey, krwią twoią przenayświętszą odkupioney, śmierć moię podięłá

2. Wiem to dobrze: że wiele świętych dla pozyskánia Chwały Niebieskiey, y wiecznych roskoszy z tobą Stworcą, y Odkupićielem swoim záżywánia, ochotnie ná wszelkie odważáli się męki, y ognistych nie bali się stosow áni żadnych kátowni, y sámey śmierći; Záczym y ia z tą ochotą, y pewną nádźieią w miłośierdźiu twoim BOZE nieskończony, idę ná śmierć; że mi dasz wieczney z sobą záżywáć chwały.

O wdźięczne Niebo! w ktorym BOG Stworcá wszech rzeczy mieszka, y mnie tákże w nim z innemi szczerze pokutuiącemi mieysce zostáwił

Prágnę BOZE moy widźieć ćię w chwale Niebieskiey! dla tego nie iest mi żadna śmierć strászna! krotkie to bowiem utrapienie, prętko się tá męká skończy, prętko przeminą boleśći, prętko ustánie boiaźń, á nástąpi chwałá nieskończona, roskosz nieprzebrána, wesele niepoięte! Więc, że ná tę śmierć idę ochotnie, Pánie pospiesz się ku wspomożeniu memu, Pánie pokwap się ku rá-

rátunkowi memu! Day mi w prawdźiwey, y ſtáteczney wierze, y w doſkonáłym żalu zá grzechy moie umieráć, ktoryś ieſt miłoſierny, y zadnego grzeſzniká zgubić niechceſz!

BOZE zmiłuy ſię nádemną, bo w tobie mam nádźieię, y wierzę mocno y ſtátecznie, cokolwiek o tobie BOGU moim w Kośćiele twoim świętym obiáwiono ieſt! Wierzę cokolwiek Kośćioł Swięty Kátolicki wierzy, trzyma, y uczy.

Wierzę że BOG ſpráwiedliwy, dla złych niepokutuiących zgotował nigdy nie ugáſzony ogień; Ale też y to wierzę, że ſkruſzonym ſercem nie gárdźi, że y naywiękſze grzeſzniki pokutuiące przyimuie do łáſki y chwały ſwoiey Niebieſkiey, ná wſzełkie roſkoſzy, y delicye; BOZE bądź miłośćiw &c. *Alios Actus ſi tempus ſupererit accipe ex Inſtructione VIII. pag. 62.*

Tandem cum jam ventum ſit ad locum, jamque affici debet ſuppliciô, dicat cum Sacerdote ſupplicando.

Przepraſzam was wſzyſtkich, ták tych ktorzy tu przytomni ieſteśćie y ná śmierć moię pátrzyćie, iáko y innych wſzyſtkich gdźie ſię kolwiek znáyduią: żem kiedykolwiek kogo obráźiłá, zgorſzyłá *vel* obráźił zgorſzył, rozgniewał, y ukrzywdźił, czy to ná ſławie, y honorze, czy ná dobrym mieniu záſzkodźił! Dáruyćieſz mi to wſzyſtko dla miłośći

JEZUSA Zbáwićielá naſzego, odpuśććie mi krzywdy, urázy, y zgorſzenia, áby wam, y mnie z wámi BOG łáſkáwie odpuśćił.

Powracam wſzyſtkim Jmię dobre, y ſławę ktorą mogłám wziąć, álbo iey náruſzyć, częśćią z krewkośći, y popędliwośći, częśćią z mąk y niećierpliwośći moiey, á ieżelibym komu powinná nádgrodźić, niechże mi dla miłośći Boſkiey odpuśći, widząc mnię w tákim zgonie żyćia moiego.

Jdę tedy weſołym Sercem ná śmierć, ábym śię Bogiem moim weſeliłá, y żyłá ná wieki. Dla tego was wſzyſtkich proſzę, modlćie śię zá mną, ábym ćierpliwie, y ſzczęśliwie tę śmierć podięłá, ábym w ſerdecznym żalu żyćia moiego dokonczyłá, modlćie śię zámną, ábym godną byłá oglądáć BOGA Stworcę, y Zbáwićielá moiego.

Jdę w ten doczeſny, y przemiiáiący ogień, ábym wiecznego piekielnego uſzłá!

Jdę pewna miłośierdzia Boſkiego, bo wiem że ieſt nieſkończenie miłośierny.

Jdę nietrwożąc śię, bo mnię pośila, y pośiláć będźie Bog moy, ktory prágnie duſzy moiey!

Jdę ochotnie ná śmierć; bo mnię ochotnie czeka w Niebie Zbáwićiel moy IEZUS; Jdę ſkwápliwie ná śmierć, bo mnię żywotá dawcá czeka moy IEZUS.

JEZU moy nayukocháńſzy! przez gorzką mękę twoię nie opuſzczay duſzy moiey przy ſko-

ſkonániu moim, ktorą tobie iáko Stworcy, y Zbáwićielowi oddáię ná wieki, *plura accipe ex Libello Polonico quæ placebunt:*

Dum autem jam eſt poſita in Rogo, non ceſſet Sacerdos clara voce ingeminare verba affectuum, quouſque ſpirare intelligit judicatum v.g. Zmiłuy ſię ná demną BOZE według wielkiego miłoſierdźia twoiego, Duſzę y ćiáło moie w ręce twoje oddáię.

Jnterim tam ante, quàm in ipſo actu executionis excitet Sacerdos populum ad fundendas pro felici agone judicati preces, tum poſt ipſam executionem, pro anima ejuſdem inſinuando aliquid recitandum devotè ex charitate vg. quinque, ſive ſeptem preces, prout tempus ſvaſerit. Redeundo autem à loco ſupplicij, commendet Sacerdos breviſſimo ſermone populo, ut loco confabulationum pro anima ſuppliciati decantent inſimul Litanias, ſive de Beata, ſive alias ſecundùm itineris longitudinem, quarum ipſe Sacerdos præcentor erit, cavebitque, unquam quavis interveniente occaſione, & circumſtantia, de illius perſonæ ſuppliciatæ, à ſe diſpoſitæ, conſcientia, reatu, vel innocentia referre, nam ſi narret de innocentia, erit offenſor Judicum, quaſi illi innocentem judicaverint, & ſi innuat de reatu, multò magìs peccabit in utroque contra Sigillum Confeſſionis, quod pro ſua conſcientia caveat.

JNSTRUCTIO XI.

Quomodo procedere debeat Confessarius cum Surdis & Mutis, tam circa Confessionem, quàm circa Communionem.

I.

SI Mutus ſcit ſcribere, monendus eſt per modum Conſilij, non præcepti, ut ſcriptô confiteatur, poſſuntque illi quæſtiunculæ neceſſariæ ſcriptô proponi & Pœnitentia præſcribi, quod ſcriptum poſt abſolutionem comburatur vel laceretur; Si verò neſciat ſcribere, audire tamen poteſt, ducendus eſt ſeorſivè, & interrogandus de peccatis, facto condictamine cum illo; ut nutu ad interrogata vel affirmet vel neget.

2. Surdus, loqui tamen valens, etiam in ſeorſivo loco audiatur, poſt Confeſſionem peccatorum detur illi ſignum percutiendo pectus, oculos in Cœlum attollendo, ut doleat; Pœnitentia illi poteſt aſſignari vel in digitis, vel in globis Roſarij, demonſtrando numerum orationum Dominicarum recitandarum; Si verò ſit ſurdus & cæcus, in digitis illius demonſtrandus eſt ipſi numerus earundem orationum.

3. Si adducatur ſurdus, qui ſimul ſit mutus, ſtudeat Confeſſarius ab illis edoceri, qui eum adducunt ad Confeſſionem, quomodo cum illo nutibus agere poſſit, ut vim Sacramenti

per-

percipiat, & peccata sua aliquomodo declaret signis, ex quibus intellecto aliquo peccato ab illo probabiliter, uno, alterove, ac doloris signô acceptô, danda est illi Absolutio sinè scrupulo, cùm in tali Casu sufficiat formalis integritas Confessionis.

4. Surdi, dum ob præceptum Confessionis & Communionis volunt confiteri, licèt eo tempore nullum ab illis cognoscatur peccatum, nihilominus absolvendi sunt cum conditione, si signa doloris ostenderint. Jtà Doctores apud Dianam par. 5. tract. 6. Resol. 3.

5. Unde à fortiori dicendum est: Mutum & Surdum à nativitate posse,& teneri communicare, quia tales, ut notat Sanchez de Matrim: Tom. 1. libr. 4to, c. 8. n. 12 ut plurimùm perspicacis sunt ingenij, & facilè quæcunque difficilia per signa, & nutus percipiunt *vide ibi plura;* Si tamen aliqui sunt, qui post diligentem Jnstructionem per nutus, & signa non potuerunt hujus Sacramenti naturam & Valorem percipere, sunt ab eo arcendi. Jtà Teretius de Confes. Jdiotæ Cap 1. § 3. Qv. 2.

6. Marchantius etiam in Horto Pastorum, de Eucha. c. 3. dat rationem pro talibus: nempe quia tales sunt baptizati, ideoquè habent fidem habitualem per baptismum infusam, & cum alios vident cum magna reverentia & devotione ad Sacramentum hoc accedentes & adorantes, concipiunt sibi aliquod esse myste-

rium & devotionem aliquam erga illud, quod exterioribus demonstrant signis, imò, & adorationem in hujus Sacramenti elevatione exhibent.

7. Si Surdus per Jnterpretem confitetur, non tenetur in tali casu integram Confessionem materialiter facere, id est: omnia, quorum meminit dicere, sed tacere potest ea peccata, ex quibus notabilis infamia sibi, vel alteri sequi potest, cùm per Jnterpretem confiteri extraordinarius modus sit. Jtà Doctores apud Dianam p. 3. tr. 4. Resol. 129.

8. Si extra Pascha, & articulum mortis illi defectuosi velint confiteri, & communicare, id prudentiæ Confessarij Doctores committunt; certè tempore Jubilæi, aut alicuius festivitatis, dum conceditur aliqua indulgentia, si petant, non videntur esse rejiciendi. *Jtà Terentius loc. cit.*

9. Denique Surdus, mutus & cæcus à natîvitate sua, præter baptismum, nulla Sacramenta potest recipere, etiam nec Matrimonium, nec extremam Unctionem, utì docet Sanchez Tom. 3. lib. 1. disp. 8. n. 12. & D. Thomas.

10. Si verò aliquis tempore sanitatis solebat confiteri & communicare, existens verò prope articulum mortis, & morbô vel senió factus est cæcus, mutus & surdus, si adhuc apparet compos esse mentis, ità cum ipso proce-

cedendum censerem (dicit Teretius de Confessione Jdiotæ cap. 1. § 3. quæst. 2.) ut primò per signa ad Confessionem aliquibus nutibus faciendam adducatur, vg. ipsius manu propria signum crucis faciendo in ipsomet surdo; pectus ejus percutiendo, manus sursum jungendo, & elevando; ut autem Sacerdotem agnoscere possit: admovenda est ipsius manus ad vestem Sacerdotis, ad superpelliceum & stolam, ac de percipienda Eucharistia faciendo circulum in ore ipsius, edoceatur; quod si Sacerdos prædicta nihil viderit profutura, extrema Unctione muniendus est, & sub conditione saltim absolvendus, si Christiano more vixerit.

JNSTRUCTIO XII.

Quid agendum Confessario cum Amentibus, præsertim ingruente morte, & cum Dæmoniacis, sive Obsessis?

I.

MArchantius in Horto Pastorum, de Eucharistia: c. 3. docet: Non debere in articulo mortis negare communionem Amentibus, qui aliquando usum rationis habuerunt, cùm id possit fieri sinè irreverentiæ periculo; puta sine periculo vomitûs, vel exspuitionis, Ratio est: quia, cùm aliquando devotionem habuerint, eadem virtus in eis perdurare vi-

de-

detur, & si non constet eos fuisse in peccato mortali, cum in amentiam inciderunt, præsumendi sunt boni, & dispositi, maximè, si antequam in amentiam inciderunt, aut Phrenesim, signa animi pij dederint. Perpetuò autem Amentibus non solet etiam tunc ministrari, quia nunquam in illis fuit ad hoc Sacramentum devotio *Sic ille*.

2. Si verò amentia non sit perpetua, expectandum est donec Infirmus habeat lucida intervalla, ut ei possit sacra communio ministrari, nisi necessitas aliud svaserit.

3. Adverte autem hic Pium V. in sua Prohibitione, quam continet rituale Romanum de Communicandis amentibus, loqui tantùm de Annua Communione, vel altera ex devotione facienda, non autem prohibet Communionem in articulo mortis, quo tempore Jura & Concilia Communionem concedunt etiam non habentibus actu lucida intervalla, modò antea petierint, & nullum sit periculum irreverentiæ. *Sic habet Teretius in lib. de Confes. Idiota. Cap.* 1. § 3. *Qu.* 1.

4. Tempore Paschatis, & in articulo mortis, habentes imperfectum rationis usum, ùt semi fatui, sunt admittendi ad sacram Communionem, si nullum irreverentiæ periculum adsit, quia hi tenentur præceptô Ecclesiasticô, & nullo jure tempore præcepti deneganda illis est Communio. Frequentiùs tamen ejusmo-

di

di homines ad S. Sinaxim admittere etiam Sacerdotes non decet, nisi quatenus prudentia dictaverit, & reverentia debita Sacramenti. *Jdem Teretius, ibid.*

5. Cum Energumeno, seu Obsesso qui ità obsidetur à Dæmone, ut privetur omnino rationis usu, eadem servanda sunt, quæ cum Amentibus; si autem maneat compos sui, potest prudentis arbitriô absque irreverentiæ periculo communicare, (& si fieri potest commodè præmissis Exorcismis ante Communionem,) quia nullo jure probatur hujusmodi Obsessum privandum esse Sacramento Eucharistiæ, cujus ope à Dæmonio liberari potest (ùt defacto aliqui liberantur) vel certè juvabitur homo, ut patienter & cum fructu laborem, & dolorem suum sustineat. *Teretius ibid.*

6. Extrema quoque Unctio, quamvìs perpetuò Amentibus dari non debeat, secus tamen si aliquando sani fuerunt, & hoc Sacramentum petiêrunt expresse, vel tacitè in receptione aliorum Sacramentorum; & probabile sit, quod peterent, si possent, danda est. *Jtà Zambranus de Sacram. Extr. Unct. c. 5. d. 2.* qui advertit in tali casu furiosum resistentem ligandum esse, & fortiter tenendum seclusô scandalô, quod sanè necessarium foret, si aliàs debitè Sacramentum percipere non possit.

JN-

JNSTRUCTIO XIII.

Quomodo se gerere debeat Confessarius cum Scrupulosis?

DEscripsit fusissimè Pater Moscicensis Ordinis Prædicatorum, multam varietatem scrupulosorum, quam reduxit ad novem capita in Libro suo, cui titulus S. Artis Pœnitentiariæ Tyrocinium part. 3. de Pœnitentiario. Parag. 6. quæ propter majorem Jnformationem placeat ibi videre, hìc ea tantùm ponuntur, quæ magìs necessaria videntur Confessario ex eodem deprompta. Et primò quidem quid sit scrupulus? Jtaque.

Scrupulus nihil aliud est, quam imprudens & irrationabilis motus, nulla, vel admodum levi ratione subnixus.

Quomodo cognoscendi sunt Scrupulosi, & quomodo rectificandi?

I. SI in omni re evidentem demonstrationem quærunt.

2. Si rationem scrupuli justam dare non possunt.

3. Si judiciô prudentis Confessarij tales judicantur.

4. Ex modo orandi, si subsistendo, hærendo, & repetendo orent.

5. Si ex pertinacia proprij Judicij suis Confessarijs, se docentibus, non credunt.

6.

6. Tales tamen Confessarij, foveant, ament, svaviter verbis animent; Poterunt tamen duriùs agere, si in proprio Judicio pertinaces, & persvasionibus, ac Doctrinis Confessariorum suorum non acquiescant.

7. Media utilia ad tollendos scrupulos suggerat Confessarius. *ut infra.*

8. Evertat fundamenta falsa, quibus Scrupulosi innituntur.

9. Præscribantur illis modi in orationibus alijsque actionibus, & jejunijs.

10. Sub obedientia Scrupulosi Judicio Confessarij se submittant.

11. Sint humiles: ut suum Judicium spernant, & Judicium Confessarij requirant, ac ei acquiescant.

12. Otia fugiant.

13. Rectè de bonitate DEI opinentur.

Si verò his non acquiescant Scrupulosi, sic cum eis procedatur.

I.

PRohibeatur assidua super scrupulum suum reflexio.

2. Prohibeatur frequens Consilij petitio, & recursus ad Confessarium.

3. Prohibeatur frequens Confessionis repetitio.

4. Prohibeatur societas agendi cum scrupulosis.

5. Prohibeatur librorum rigidorum lectio.

6.

6. Præcaveatur Confessarij mutatio.

7. Si non possunt adhuc esse quieti de anteactis Confessionibus, jubeat eos Confessarius describere & explanare ea, in quibuscunque possunt scrupulizare, & deinde prohibeantur repetere Confessiones propter scrupulos.

8. Et si his non acquiescant, prohibeantur facere examen peccatorum, sed tantùm ad interrogata Confessarij respondeant & sint quieti.

Monita Confessario necessaria.

I.

Itaque, in Judicandis his difficultatibus sit peritus & discretus Confessarius, nam scrupulosi solent severè se accusare, de cogitationibus blasphemiarum & aliorum nefandorum criminum, qui si inciderint in Confessarium imperitum, & indiscretum, is multò magìs illorum conscientiam conturbaret, illi verò affligerentur vehementiùs, & in desperationem conjicerentur. Discretus erat ille, de quo Gerson refert: Fuit (inquit) quidam Pater in his rebus versatus, multâque experientiâ præditus; cui, cum Monachus, agitatus molestissima blasphemiarum tentatione, quam (ob rerum fœditatem) explicare erubescebat, tandem aperuisset; is subrisit & dixit: Jmpone manum tuam capiti meo, quo facto subjunxit Pater: Omnia illa peccata, eorumque to-

totum pondus ſuſcipio in me, dummodo tu in poſterum non excrucieris! Cum autem ille Monachus vehementer miraretur, interrogavit eum Pater: Si aliquando ei tales cogitationes placuiſſent? quo reſpodente: Se magnopere ab eis abhorruiſſe; ſubintulit: ergo tu non eas agis, ſed pateris; ac ità te fatigatum vult Dæmon in extremam deſperationem inducere; Et ſic Monachus diuturnâ, qua vexabatur moleſtiâ, liberatus eſt

2. Cavere proinde Confeſſarius debet; nè curando ſcrupuloſum, aliquam vacillationem in ſe demonſtret, quin potiùs fidenter, ac intrepidè remedia adhibeat; nam ſi aliquando medicus medendo hæſitaverit, & remedia timidè applicaverit, in ægro non poterit ſequi ſecuritas. Unde qui nunquam ſcrupulos in ſe ſuperavit, non poteſt illos in alijs curare.

3. Non agat Confeſſarius cum ſcrupuloſo multitudine rationum, (ſic enim ſuppeditaretur occaſio Scrupulorum) potiùs ad perſvadendum ſibi obedientiâ devinciat, ut ſinè diſcurſu captivet intellectum ſuum, de ſcrupulis non cogitet, non examinet, non diſcurrat; Jſta enim infirmitas eſt doloris capitis, quod ut ſanetur, ſomnum, & quietem requirit. Stabiliat itaque in eo obedientiam quàm promptiſſimam; ut abjectô ſuô judiciô ſubmittat ſe omnino judicio Superioris Confeſſarij pij, ac prudentis, ità ut ejus judicium in

omnibus ſequatur, abjectô ſuô. Hoc enim jubetur. *Tob. 4to Conſilium ſemper à ſapiente perquire Et Prover. 3. Non innitaris prudentiæ tuæ!* Alioquin, ſi Judicium Confeſſarij neglexerit, nullô modô juvari poterit.

4. Extra Confeſſionem raro, aut nunquam ſcrupuloſum admittat adire ſe, propter interrogationes faciendas de dubijs & ſcrupulis ſuis. Hinc Vaſquez ait; ſi ſemper Scrupuloſus Confeſſarium aliumque doctum circa ſcrupulos conſulet, nunquam exhauriet fontem ſcrupulorum. Unde Confeſſarius poteſt verbis aliquando obiurgare (manſvetè tamen) dicendo, tales ſcrupuloſos eſſe permodum amentium, & quòd pudere eos debeat, tales ſtultitias fovere in pectore, cùm ſint homines rationis capaces, & cavere alijs manifeſtare, nè ab illis vilipendantur & pro fatuis habeantur.

5. Moneat: ut piorum, pacatas conſcientias habentium, exempla aſpiciant, & imitentur, qui in magna tranquillitate interna vitam ducunt, nec de illis ſiniſtrè opinentur, quaſi ipſi laxiùs vivant, ſcrupuloſi verò cautiùs! alioquin nullum vitæ bonæ habebunt Exemplar.

6. Inſtruat: quòd relinquens, aut omittens aliqua legis humanæ præcepta, bonô animô, ſeu fide putans quòd in tali caſu lex non obliget, non erit mortale, etiamſi aliud ſcrupuloſus dicat, quaſi lex obliget. *Cajet. apud Rodriq.*

driq. in summa Casuum Par. 2. Cap. 54.

7. Generales Confessiones & repetitiones Confessionum non facilè admittat, nisi magna & evidens necessitas accesserit, & si dubitet de diligentia in examine, sciat sufficere mediocrem, suô vel Confessarij judiciô taxandam.

8. Jn Confessione non permittat ad particularia nimis descendere, quia eorum explicatione magìs inquietaretur Scrupulosus, sed summariè peccata, præsertim ea, circa quæ scrupulum habet explicet, dummodo Confessarius intelligat mentem confitentis, animæ statum, & peccati speciem. Scrupulosi namque multiplicant verba, adinveniunt exaggerationes cum magno suo pudore, & sinè Sacramenti necessitate; imò fit aliquando cum contaminatione Sacramenti. Unde, si quis peccavit cogitatione, sufficit dicere: toties turpia cogitavi, loquebar &c. & in ea consensi seu delectatus sum in eis, nec requiritur, ut addatur, cogitavi tale, vel tale quid. *Jtà Gran. de Pœnit.*

9. Scrupulosi cogitationes semper in meliorem partem, & favorem Confessarius interpretetur; Credulitatem verò ejus pro certitudine habeat, tantùm, quando est in ejus favorem.

10. Non permittat confiteri dubia & scrupulos, quos habet, sed tantùm ea, quæ mani-

festè cognoscit esse peccata; aliàs perpetuò manebit causa, occasio, & origo scrupulorum. Jmò si nimiùm vexatur scrupulis, non debet confiteri, nisi ea quæ sunt evidenter peccata mortalia. & de quibus ità certus est, ut possit jurare ea esse mortalia, vel etiam dubitet se ea non esse confessum, licèt jam ante fuerit confessus; Unde nihil debet putare esse peccatum mortale, nisi tale certò esse noverit absque ulla hæsitatione, quod ex qualitate scrupulosi judicandum est.

11. Comprimat nimiam solicitudinem confitendi, & enumerandi peccata venialia, quæ inquietudinem generat, & multis periculis exponit, DEO autem talis solicitudo minùs grata est, nam ea interdum procedit ex amore sui, & inordinato desiderio puritatis (volendo, ut nihil remaneat in conscientia, etiam minutissimi pulveris) Provenit etiam non rarò ex confidentia in viribus naturalibus. Unde *Eccl.* 7. Vetatur nimia justitia, hoc est:per excessum inordinatum. Jmò talis aliquando potest sinè Confessione ad sanctam Communionem accedere, quamvìs scrupulos sentiat, si tamen in Confessione vel minimum peccatum expresserit, absolvi debet, si id exigit, aut vult.

12. Eruditus quoque ac bonæ conscientiæ Vir admonendus est de hoc vg. quod ipsemet nollet in simili casu alteri dare consilium il-

illud, quod pro ſe capit. Unde colligere poteſt ſe non ex recta ratione ità opinari, quæ ſi adeſſet, aliter etiam de ſe ipſo judicaret.

Reſolutio ſcrupulorum circa Baptiſmum, ſi fortè aliquando in quopiam inveniantur. Ex eodem Moſcicenſe.

INterdum homines ſolent ſubire talem dubitationem: Sumne ego baptizatus?

℟. Jn tali caſu, perpendendæ ſunt circumſtantiæ. 1. Si extant, vel extabant Patrini? qui vulgò Patres baptiſmi appellantur. 2. Si Parentes fuerunt Catholici, & diligentes in rebus Fidei, & ſalutis? Nam ſi Hæretici fuerint, præſertim verò Ariani, facilè eſt conjecturare, quid fecerint ex his, quæ facere ſolent. 3. Conſideretur locus, in quo quis natus ſit: Si in Sylva, Civitate, Villa, ubi Eccleſia aut prope aut longè. 4. Tempus: ſi tempore belli, vel peſtis, quo Sacerdotes, aut trucidati aut mortui ſunt. 5. Qui tempore nativitatis adeſſe potuerunt. 6. Si obſtetrix fuit perita & ſolita in caſu neceſſitatis legitimè baptizare. 7. Si aliquando auditum eſt à fide dignis hoc aſſeverantibus. 8. Si poſt talem diſcuſſionem, & examen, notitia certa haberi non poſſit, ſolida verò argumenta pro parte negativa fuerint, omnino baptiſmus ſaltim ſub conditione adhibendus eſſet, abſque ſolemni-

tatibus, & privatim, eò: quòd ab alijs habetur, & censetur baptizatus Verùm si levis existimatio esset de parte negativa, credendum est, quòd sit baptizatus, neque aliqua turbatio admittenda.

Ad extremum autem ità posses intra te discurrere: Jterare baptismum non licet, quod si scirem me non esse baptizatum, certè vellem & desiderarem, imò & susciperem libentissimè; Et nunc si, & quatenus necesse est, volo & cupio, & pro peccatis à me patratis sincerè ob amorem DEI doleo. Tale propositum habens, etiamsi re ipsa non esset baptizatus, salvaretur; quia tale desiderium, seu votum, dicitur Baptismus flaminis *Sic ille;* Jn quo multò plura videre placeat.

JNSTRUCTIO XIV.

Quomodo Confessarius procedere debeat cum Induratis, Consvetudinarijs, & in proxima occasione peccati constitutis. Ex Moscicense & alijs DD.

NOtandum: Scrupulosis, per aliud extremum oppositi sunt Libertini, laxi, qui & perditi dici possunt. Hi enim post concupiscentias carnis euntes, & conscientiam cauteriatam habentes, non modò scrupulis non agitantur, sed neque mediocri DEI timore moventur, & sic in vita sua dissoluti sunt. Pro his remedi-

dium aliud (poſt auxilium DEI per orationem implorandum) eſſe non poterit, quàm timoris DEI incuſſio, qui timor his modis introduci poteſt.

1. *Ex Manifeſtatione pœnarum*, quæ ſceleratis infliguntur poſt mortem in inferno, adeò certò, ut qua Fide credimus eſſe unum DEUM Creatorem Cœli & Terræ, & ipſius Unigenitum pro nobis Hominem factum & in cruce mortuum; debemus etiam credere ejuſdem Chriſti veri DEI & hominis adventum ad Judicium, in quo reſumptis corporibus, ſinè fine victuri omnes homines, ſententiam ſunt excepturi, qua juſtis æterna gloria, & iniquis æterna ſupplicia decernentur, & hæc utraque in æternum.

2. *Ex ſvaſione;* nè talis velit eſſe in ſeipſum crudelis; animam ſuam (quam poſt DEUM maximi facere debet) utpote nihil eâ intimius, nihilque charius habens, exponendo æternis ſupplicijs, à quibus ut nos liberaret Chriſtus acerbiſſimum & ignominioſiſſimum Crucis ſupplicium ſubiit.

3. *Ex agravatione periculi:* Siquidem contemnens Miſericordiam, ſentiet Juſtitiæ rigorem in illa terra miſeriæ & tenebrarum, in qua ſceleratis eſt finis ſinè fine, mors ſinè morte, defectus ſine deficientia; ibi enim, & mors vivit, & finis ſemper incipit, & defectus deficere neſcit: ibi damnati vivunt, ut

moriantur, ſemper moriuntur ut extingvi non poſſint. Ad hoc propoſitum pulchrum eſt exemplum in Speculo Exemplorum, verbo Jmpœnitentia.

4. *Adjici poteſt*: quòd obſtinatum eſſe in malo, Diaboli eſt, non hominis, qui in hac vita cadit & reſurgit, ſemperque aditum habet ad Chriſtum benignum. Et quidem mutari de bono in malum, ignominioſum eſt, de malo verò in bonum, glorioſum coram DEO & Angelis ejus, atque coram hominibus, qui, ſicut malâ vitâ peccatoris offendebantur, ità bonâ pœnitentis ædificabuntur.

Monita Confeſſariis ſalutaria circa inveteratos peccatores ex Teretio C. 3. Parag. 5. q. 1.

I.

COnfeſſario in hoc maximè laborandum; ut in peccatoribus inveteratis verum pro peccatis dolorem excitet, & in propoſito efficaci, ſeſe corrigendi, ſtabiliat.

2. Attamen cum talibus, etiamſi graviſſima peccata afferant, zelô aliquando inordinatô puta per indignationes, increpationeſque animi, multò magìs corporis perturbationes nullatenus agat Confeſſarius, nam per eas, ad impatientiæ peccatum, vel deſperationem, aut gravem animi exacerbationem in ipſum Confeſſarium, utpote ex conſvetudine peccandi valde fragiles, cum diſpendio Sacræ

Pœ-

Pœnitentiæ possunt devenire; Sed potiùs cum Angelis DEI ipsi gaudendum est! quòd tales ad Pœnitentiam recurrant; & more Christi, Magdalenam, Latronem, aliosque Peccatores absolventis, cum benignitate & clementia esse suscipiendos. *Vera enim justitia*, teste D. Gregorio, *habet compassionem, falsa indignationem*, Satis isti miseri, ex remorsu conscientiæ propriæ, & turpitudine peccatorum suorum, ipsi sponte in genua procumbunt, se reos pronunciant, expectant misericordiam DEI & Confessarij, ut consolentur, instruantur, & ex illis vinculis resolvantur. Unde Christus in revelatione S. Brigittæ lib. 5. post interrogationem 8. admonet: Cum peccatore, sicut cum infirmo debere tractari; Jmò, ipse Confessarius sit memor fragilitatis suæ, quòd in majora peccata prolabi posset, nisi DEUS eum custodiret.

3. Quòd, si in aliquibus Doctoribus Confessarius legerit, de facienda talibus peccatoribus increpatione, intelligat; bonos authores loqui de reprehensione scelerum & gravitate eorum ostendenda, quæ tamen moderatè est adhibenda; non autem intelligat de reprehensione & increpatione ipsorum Peccantium, qui ad resipiscendum sunt animandi, ut eô modô vinum & oleum cum pio Samaritano ad sananda ipsorum vulnera infundatur. Servabit ergo Confessarius illas Consvetudi-

nes ſuo officio debitas, quæ paſſim circumferuntur, utpote

Confeſſor dulcis, affabilis atque benignus,
Prudens, diſcretus, mitis, pius, atque fidelis.

4. Nec Pœnitentem (poſitô quòd ipſe illum abſolvere poſſit) ad alium Confeſſarium remittat, pro majori cautela, gravem enim injuriam in hoc facit Confeſſarius Pœnitenti, cùm hic habeat jus poſt inchoationem ſuæ Confeſſionis, ut ipſum ad finem audiat, & diſpoſitum abſolvat.

5. Jtaque Confeſſarius audita integra Pœnitentis Confeſſione, ac præmiſſo cum ipſo debito examine, animadvertat, an ſubſit aliqua obligatio: vg. addiſcendi aliqua neceſſaria ad ſalutem, vitandi occaſiones peccati proximas, non celebrandi in Excommunicatione, in Jrregularitate &c. reſtituendi honorem, famam, pecunias, aut petendi veniam ab offenſo, ædificandi proximum, quem ſcandalizavit, eaque ipſi Pœnitenti indicet & injungat.

6. Videat deinde: num Pœnitens ſit ſufficienter præparatus ad accipiendam Abſolutionem? eumque juvet: ut ſi non ex amore DEI, aut Regni Cœleſtis deſiderio, ſaltèm timore gehennæ concipiat ſerium dolorem; & tale propoſitum, quod affectum peccandi excludat, in ſpe veniæ per Chriſtum obtinendæ, de quo Concilium Tridentinum Seſſ. 6. c. 6.

7. Si judicat dispositionem Pœnitentis debiliorem, ut per Sacramentum justificetur, nullô modô ipsum absolvat, sed svaviter dimittat, ut meliùs paratus accedat, si autem probabiliter existimet esse sufficientem, quod fere præsumendum est, nisi contrarium constet, tunc ipsum juvet per admonitiones sequentes.

Monita à Confessario danda Inveterato Pœnitenti ad concipiendum dolorem.

I.

ADmonendus est: ut gratias agat Domino DEO, quòd se in his peccatis ad æternam damnationem non damnaverit, siquidem hactenus sibi Cœlum clausum fuit, Jnfernus apertus, DEUS graviter offensus; quia ergo expectavit eum ad Pœnitentiam agendam, libentissimè eam peragat.

2. Deinde gravissimè doleat (etiam infinitum dolorem optando) quòd DEUM Jnfinitæ Majestatis, Dominum suum, Principalem Patrem, cui totaliter subesse, & obedire obligatus semper fuit, tam graviter offendit, transgrediendo mandata ejus, ipsum vili penderit, suam voluntatem Divinæ anteposuerit, plus suis belluinis concupiscentijs, quàm Legibus Divinis detulerit, potiusque elegerit tentationes Diaboli, quàm inspirationes Divinas perficere &c.

3.

3. Defleat per cordis lachrymas, cum Petro, Magdalena, & alijs verè Pœnitentibus peccata sua, & cum ipsis excitet in se firmum & efficax propositum, potiùs omnia relinquere per gratiam DEI, etiam ipsam Vitam, quàm amicitiam cum DEO amittere. Aliàs, si non verum habet propositum, DEUS illud videns, denegabit gratiam suam; Et sic dicet quidem Confessarius, credens promissis de emendatione; Ego te absolvo! Dicit autem DEUS, (si non sit verum propositum Confitentis) Ego te condemno: Dixit enim DEUS Caino: *Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.*

4. Obduratus, manè semper, per aliquot hebdomadas coram DEO, vel Beatissima Virgine, vel aliquo Patrono suo proponat potiùs mori, quàm suam obedientiam DEO per peccatum mortale subtrahere, ad cujus Propositi protestationem dicat aliquas oratiunculas, quas affectus (dictante Spiritu Sancto) porrexerit, sanctique Patroni sui, Angeli custodis, præsertim Beatissimæ Virginis auxilium imploret.

5. Testetur suum amorem erga DEUM, quo illum plùs æstimet quàm seipsum, quàm totum mundum, plùs illius sanctissimam voluntatem, quàm suam, malitiâ infectam: dicendo Canticum Beatissimæ Virginis. *Magnificat* &c. Aut quinque Ave MARIA, cum Sym-

Symbolo Apoſtolico, in quo dum illa verba pronunciabit: *Credo in DEUM Patrem &c.* hoc ſenſu proferat: Non mihi, ſed DEO vivo, & cunctis poſtpoſitis, ac me ipſo.

6. Sæpiùs ad Chriſtum aſpiret, per illam oratiunculam: *DEUS propitiùs eſto mihi indigno peccatori: Miſerere mei DEUS ſecundùm magnam Miſericordiam tuam &c. Sanctiſſima Mater MARIA per tuam compaſſionem in cruciatibus Filij tui, ora pro me! Sancti Patroni per veſtra merita juvate me.* Et plures devotiones, crebra ſuſpiria peragat, quæ videre licet in varijs libris devotionalibus. Pro hac materia vide Jnſtructionem XVI. Nro 1.

JNSTRUCTIO XV.

Quid faciendum Confeſſario qui videt Pœnitentem in proxima occaſione peccati.

I.

REſpondent communiter Doctores (quos citat Teretius lo. cit. q. 2.) ſi ſit occaſio proxima peccandi mortaliter, tenetur Confeſſarius exigere à Pœnitente propoſitum firmum eam tollendi. Ut autem ſit proxima occaſio, duo debent concurrere: 1*mò* ut ſit voluntaria, ſi enim vitari non poſſit, moraliter loquendo: & ab alio cenſeatur potiùs illata, quàm aſſumpta, non reddit indignum Abſolutione. 2*dò* debet eſſe talis occaſio ex ſuo ge-

genere, ut ſtatim illâ datâ, homo in mortale cadat, ſive ut nata ſit, frequentiſſimè homines ſimilis conditionis ad talia peccata inducere, & experientia doceat, talem effectum habere in hoc Pœnitente. Hic itaque ad judicandum, multâ prudentiâ debet uti Confeſſarius; Nam uni occaſio proxima eſt, quæ eadem in alio talis non judicatur, vg. frequentatio popinæ uni eſt occaſio proxima ebrietatis, & aliorum peccatorum mortalium, quæ alteri talis non cenſetur, licèt etiam aliquando peccare eum contigerit, & ſimilia. Cùm ergo occaſio cenſetur proxima alicui eſſe, talis non poteſt abſolvi, niſi proponat eam tollere, ſi autem non ſit taliter proxima, poteſt abſolvi.

2. Sed: quid ſi Pœnitens dicat, ſe non poſſe ſinè ſcandalo, vel infamia, vel gravi incommodo talem occaſionem tollere; hujuſmodi ſunt caſus quotidiani, & multùm timoratos Confeſſarios torquent. Exemplum ſit: Famulus cum Famula in eadem Domo converſantes, carnalium cogitationum & tactuum mutuò ſibi ſunt occaſio, & allegant ſe eam domum non poſſe deſerere ſinè gravi incommodo &c. *Itèm* Filius Familias malè converſatur cum ancilla, aut conſangvinea cohibitante, vel ſorore, nec ſe poſſe deſerere Paternam Domum, nec id ipſum fieri poſſe ab altera. *Itèm* Adoleſcens in matrimonium optat

ali-

aliquam puellam, nec poteſt eam alloqui ſinè motibus carnis, in quibus ſolet delectari, & ſic eſt in frequenti ſtatu peccati, ſed hanc familiaritatem ob matrimonium prætenſum negat ſe poſſe deſerere.

Ad hoc reſpondet Teretius, cum Marchantio *in Reſol. Paſt. de Pœniten.* Jn his, & ſimilibus caſibus videndum eſſe, an ſit aliquod remedium, quod ſuſceptum à Pœnitente credatur poſſe ipſum cum DEI gratia præſervare à lapſu, atque ità Pœnitens, ſi admittat tale remedium cum propoſito non conſentiendi ampliùs peccato, abſolvi poteſt.

3. Verumtamen moneatur talis Pœnitens reſolutô animô repræſentare perſonæ illi (cum qua malè verſatur) periculum, in quo ſunt, & quòd ob illud denegetur Abſolutio, niſi inde Confeſſarius timeat aliquod ſibi ineſſe periculum (vg. à concubinario) ideoque obſecrare eum debet in Domino, ut meliorem jam ineat rationem vitandi peccata, imò periculum peccandi. Eliciat propoſitum efficax non converſandi in tenebris cum illa, aut in loco remotiori, & ſolitario efficaciùs ad peccatum inducente.

4. Paratus ſit, non ſolùm loca, ſed & occaſiones, quas judicat maximè proximas, ſibi ordinariè initium peccandi dantes evitare, puta: aſpectus nimis fixos illius perſonæ, aut manuum, facieique attactus, blanditias, ille-

ce-

cebras omnes. Ordinetur ei aliqua brevis oratio jaculatoria, qua quotidie propositum renovet non cadendi, idque aliquoties per diem recitanda, præsertim ad B. V. MARIAM, S. Josephum &c

5. Sed, si adhuc reincidat? ℟. Teretius *lo. cit.* cum Reginaldo *De Prudentia Confessarij;* Non ideo neganda Absolutio, Si majorem dolorem & propositum firmius, quàm antea repetat, præsertim, si aliquantum se contineat & diminuat numerum peccatorum, ità ut aliqua inchoatio, aut spes emendandi adverti possit. Quod si nulla cura sit in illo salutis, nulla apparentia, aut spes emendationis, sed potiùs ruina in pejus, remonstrentur ei pœnæ æternæ, ignis perpetuus &c. Itaque ex his, & similibus motivis, quomodo dispositum Pœnitentem viderit Confessarius, sic cum eo aget in Nomine Domini, implorans, tam pro illo, quàm pro se DEI auxilium ad prudenter agendum.

6. Addo: Advertant Confessarij excipientes Confessionem Pœnitentium, præsertim de peccatis carnalibus sese accusantium: ut eosdem non intermittant interrogare: Utrùm isti lapsus fuerint ante modernam Confessionem, & quàm pridem inchoati? & utrùm cum una, aut diversis Personis? & qualibus? vg si cum consangvineis? & in quo gradu? Si cum ligatis? si cum aliorum Sponsis? Si cum vio-

len-

lentia? ubi esset stuprum. Si cum personis sacris? & DEO dicatis? Ex qua parte inductio fuit ad peccatum? (est enim circumstantia aggravans inducere in peccatum, non cogitantem de illo) Si contra naturam? Si non in bestialitate? &c. Et si intelliget Confessarius Pœnitentem, non cum una persona, sed cum varijs in diversis locis, & occasionibus præmeditatis, aut non præmeditatis, peccata perpetrâsse, facta seria admonitione & Pœnitentiâ congruâ assignatâ, facilè absolvere eum potest. Si autem intellexerit, quòd peccata illa commissa sunt cum una eademque persona & cum quali, inquirat; utrùm sit concubina? & à quo tempore? vel utrùm in proxima occasione? vel utrùm ea peccata confessa sit? & an uni Confessario? an diversis? (sciunt enim tales carni deditæ & inhabituatæ quærere novos semper Confessarios, qui suum statum ignorent, à quibus facilè absolvantur.) Et si denique intellexerit, quòd sit concubinaria, vel in proxima occasione, vel quòd diversis Confessarijs peccata confiteri soleat, admoneat eam seriò, fraudulenter agere cum lethaliter infirmante anima sua, quòd ad eam curandam, & sanandam pluribus, non unô, utatur medicis? sicut enim vulnus corpori inflictum, si plures curent medici, ignorantes quænam applicata sunt media antecedenter, non sanabunt vulnus, sed irritabunt & incu-

rabile reddent: sic medici spirituales plures, nescientes statum animæ Pœnitentis, (cum quo se abscondit) non sanabunt animam, sed ipsa in sua infirmitate ingravata malis, peribit in æternum. Quare intellecto statu Pœnitentis, sic eum curabit & disponet, prout dictum est de talibus, in quo quis statu peccati versatur.

JNSTRUCTIO XVI.

Quid agendum cum Recidivis sinè proxima occasione.

I.

BReviter ad hoc respondetur ex communi Doctorum; Recidivum in peccata, qui non est in proxima semper occasione peccati, sed ex fragilitate frequenter labitur, talem inquam semper absolvendum esse, modò ostendat signa veræ pœnitentiæ, & propositum cavendi peccata; quia recidisse in idem peccatum, non videtur esse argumentum defectûs veræ pœnitentiæ, sed signum infirmitatis. Unde communiter absolvuntur semel in anno confitentes, si nullum aliud inferant impedimentum, quantumvis in peccata, quæ antea confessi erant, recidisse deprehendantur. *Ità Teretius citans Navar. de Euchar.* C. 3. § 5. *q.* 3.

2. Attamen ex eodem Navarro; Non est absolvendus Pœnitens recidivus, non dans si-

ſignum ſufficiens propoſiti firmi non peccandi de cætero, ſi nulla emendatio, neq; emendationis inchoatio in eo extitiſſe obſervetur; aut ſi infirmitas imbecillitaſq; illius, aut ingens propenſio ad peccatum, aut externæ occationes redeundi perſvadeant nullam futuram emendationem: quia iſtius modi (ùt ſupra ex dictis patet) præſumitur carere vero dolore & propoſito.

Remedia proponenda Recidivis.

I.

PORRO adversùs Recidivum adhibenda remedia quæ ex Gerſone, Polanco &c. Teretius in ſuo libello adducit *lo. cit.* Hinc ſi recidere contigerit Pœnitentem ſecunda die, jejunet in pane, & aqua, vel recitet Pſalmos Pœnitentiales, ſive aliàs preces, aut aliquam pecuniam pro Eleemoſyna tribuat pauperibus, confiteaturque intra triduum peccatum commiſſum.

2. Cum ſuccumbendo tentationi contigerit conſenſus in peccatum, per actum contritionis ad miſericordiam DEI conſequendam aliquas orationes dicat, aut certè, cum cæterorum præſentia impedit, ſaltèm manu ad pectus admota (quod fieri poteſt alijs non advertentibus) ſummè dolere ſtudeat.

3. Recidivanti juxta conditionem illius, & peccatorum gravitatem, ultra pœnitentiam,

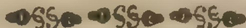
quam par fuerit illi imponi, injungatur aliqua orariuncula sæpiùs recitanda, vg. *Pater noster &c. Ave MARIA &c.* aut aliquid ejusmodi, in memoriam gratiæ resurgendi, à DEO per Sacramentum obtentæ.

4. Moneatur in Confessione: ut antequam cubitum vadat, cogitet quòd fortasse has nocte morietur & pro peccatis suis condemnabitur! Unde faciat Examen Conscientiæ, & pro admissis delictis Pœnam aliquam sponte subeat, saltèm pectus, vel faciem suam percutiendo, terram osculando, protestando se coram DEO illâ indignum, durius cubando &c. ut sibi aliquid semper de amore inordinato subtrahat.

5. Aliquam partem ferculorum, vel potûs, vel somni sibi adimat, cilicium gestet, disciplinas faciat &c. ut asvescat corpus suum Spiritui subjicere.

6. Legat aliquem librum Spiritualem ad vitia sua ex se eradicanda; Confessiones & Communiones sacras sæpiùs peragat, conciones audiat, Pauperes foveat, illa verba sæpiùs in corde pronunciet: *Credo, spero, amo,* Actus Contritionis, Amoris DEI & Spei, sæpiùs eliciat; B. V. MARIÆ, ac SS. Patronis suam fragilitatem commendet, Cœli delicias in æternitate, ac Pœnas Inferni semper in memoria habeat, ut sic turpitudinem peccatorum abhorreat.

7. Tandem legat sibi recidivus illa verba Christi in Revelatione S. Brigidæ dicta, *lib.* 1. *Cap.* 47. & 56. contra peccatores: *Maledictum sit omne, quod de terra ad utilitatem suam receperint, quia non laudant DEUM, & Creatorem suum, qui dedit eis hæc; Maledictus sit cibus, & potus eorum, qui pascunt corpus in cibum vermium! & animam ad infernum. Maledictum sit corpus eorum, quod resurget in infernum sinè fine arsurum! Maledicti sint anni eorum, quibus vixerunt inutiliter! Maledicta hora; quæ incipit eis in inferno, & nunquam finietur! Maledicti sint oculi eorum, quibus viderunt lumen Cœli! Maledictæ sint aures eorum, quibus audiverunt verba mea, & non curabant! Maledictus gustus eorum, quo gustaverunt dona mea! Maledictus sit tactus eorum, quo tractaverunt me! Maledictus sit odoratus eorum! quo odoraverunt delectabilia & me neglexerunt delectabiliorem super omnia, &c &c. Tunc sentient, quod nunc credere contemnunt, quia verba mea fuerunt charitatis, tunc intelligent, quia quasi Pater monui eos,* (intellige per Sacerdotes, nec enim convenit Christum ad quemlibet descendere) *& me noluerunt audire;* Ex Teretio citato supra, *Cap.* 3. § 5. *Qu.* 1.



JNSTRUCTIO XVII.

Quomodo procedendum in difficultatibus, circa Baptismum occurrentibus.

I.

QUoniam passim fit (ùt cognitum est,) ut Obstetrices suscipientes à Matribus parturientibus Jnfantes, licèt nulla adsit necessitas & periculum, ex sua prava consvetudine baptizent illos statim natos, & quidem aliquæ, quæ sciunt, conformiter juxta Ritum Ecclesiæ, aliæ, quæ non sciunt, nec sunt instructæ, difformiter. Et tamen Jnfantes iterum secundùm ritum Ecclesiæ ordinariè à Sacerdotibus baptizantur, & sic bis (quod nullô modô licet) baptismum suscipiunt; Jmò hoc plerumque fit: ut una recedente vetula ab Jnfante per se baptizato, succedat & superveniat alia, & aliquo zelo inordinato, aut charitatis, sive devotionis (utinam non ausim dicere, maleficij) motivô: iterum baptizet infantem sive debitè, sive indebitè, aut conformiter sive difformiter, per quod magnam irreverentiam faciunt Sacramento, nescientibus penitus Sacerdotibus illos Jnfantes postea ordinariè & ritè baptizantibus; Jdeo meminerint Parochi & Concionatores sæpiùs hanc inculcare omnibus scientiam: nè illæ Obstetrices, nec ullus alius (ubi non est periculum mortis Infantuli) audeant ista patrare, nec ullas cære-

mo-

moniaſ, (quæ vetulis ſunt communiſſimæ) utpote aſperſiones, verborum quorumvis prolationes proferre ſuper natos Infantulos audeant & præſumant, niſi fortè adſit evidens periculum mortis, & Sacerdos ſupervenire non poſſit, nec de viris quiſquam adſit, qui potiori jure, quàm fœminæ, in defectu Sacerdotis baptizare poſſit, quibus abſentibus, una prudentior, & bene inſtructa poteſt baptizare infantem proximum morti, idque ordinariâ in Eccleſia formâ. *Ja ćiebie chrzczę; w Imię Oycá, y Syná, y Duchá świętego Amen* præmiſſâ intentione; ſinè ullis additamentis vetulinarum excogitationum & conſvetarum eiſdem cæremoniarum (de quo modo & debita methodo, ut à Parochis, & concionatoribus edoceantur & præmoneantur, ſummè neceſſè eſt:) idque ſimplici aqua abluendo Infantem, vel benedictâ ſi adſit, idque ùt dixi: præmiſſa intentione id facere, quod intendit ſancta Romana Eccleſia. Quam intentionem, dubito, an habeat ulla vetula baptizando, quia non docentur, aut raro, aut nullibi. Aliàs, qui ſinè neceſſitate baptizat non habens jus, peccat graviter. *Ità Bonacina cum multis, de Baptiſmo tractans.*

2. Quoniam materia remota Baptiſmi eſt Aqua naturalis, proxima verò eſt externa corporis ablutio, ſive fiat per immerſionem corporis in aquam, ſive per infuſionem ſuper

corpus, sive etiam in necessitate per aspersionem; non tamen omnis aqua (licèt vera, & naturalis,) idonea est ad baptizandum, nisì sacris in fontibus benedicta sit. Quod intelligendum est, dum Baptismus in Ecclesia de more solemniter celebratur; Nam si urgente necessitate Baptismus extra Ecclesiam sinè cæremonijs moribundo Jnfanti, sive Adulto confertur, qualibet Aqua, (modò naturalis sit,) ad baptizandum idonea erit. *Jtà Servius, aliàs Amicus Fidelis part. 3. de Baptismo.*

3. Quando aliquis administrat Sacramentum Baptismi, & utitur Aqua simplici quidem sed alterata & fæda, idque facit extra necessitatem, validè administrat, sed graviter peccat peccatô Sacrilegij, quia facit contra reverentiam Sacramenti. *Jta Bonacina cum multis, quos citat de Baptis. Disp. 2. q. 2. pun. 3. n. 7.*

4. Non est licitum Ministro (id est Sacerdoti,) qui ex officio solemniter baptizat, sive Domi, sive in Ecclesia, non solùm uti aquâ alteratâ & fictâ, verùm neque licitum est, seclusa justa necessitate, adhibere quamlibet Aquam naturalem veram & puram, sed illam Aquam adhibendam esse, quæ præsentatur in Ecclesia, qualis est Aqua Sacrorum Fontium. *Bon. cum multis loco cit.*

5. Jn necessitate quicunque homo habens usum rationis, potensque, & sciens debitam Formam proferre, & Materiam applicare, potest

eest baptizare; Hinc in necessitate, Fæminam, Hæreticum, imò etiam Paganum posse validè conferre baptismum, modò Intentionem habeat baptizandi, censent Doctores. *Ità Bonacina cit. Disp. 2. qu. 2. pun. 5. prop. 2 n. 6.* Peccat tamen adultus recipiens baptismum à Pagano *ibidem.* Itèm peccat, qui non est Sacerdos baptizans extra necessitatem, licèt baptizet sinè solemnitate *ibidem. num. 9.*

6. In extrema necessitate licitum est uti Aquâ, de qua dubitatur, an sit naturalis, & apta Baptismi, quando non adest aqua naturalis vel certa; Nam meliùs est baptizare aliquem Aquâ, de qua dubium est, an sit apta & sufficiens ad Baptismum, quàm nullô modô baptizare, nam fieri potest, ut sit vera materia, & consequenter verus Baptismus & consequenter baptizatus salvetur. *Ità Bonacina cum multis, ibid. pun. 3. Prop. 1ma de baptis. Nro 9.* Verumtamen hoc modo Baptizatus, rebaptizandus est sub conditione materiâ solitâ, & conveniente, si supervivat. *Idem ibid. num.*10.

7. Sunt authores multi, qui docent in casu necessitatis deficiente Aqua naturali, artificialem adhiberi posse, qualis est aqua rosacea vel aqua aliorum florum, sive etiam herbarum & plantarum per stillationem elicita. *Ità Servius Amicus Fidelis, citans: Joan. Puteanum S. Theol. Profess. cui assentitur Joan. Prap. uterque in 3. parte D. Thom. q. 66. art. 4. n. 3.*

8. An verò hoc pacto irreverentia Sacramento non irrogetur? periculoque irritationis non exponatur? ℞. in simili dubio Sancius: Sacramentum juri suo cedere, nec agrè ferre, se exponi periculo Irritationis, ubi de salute spirituali proximi, & de majori securitate agitur. Et quòd; ubi charitas cum Religione concurrit; Religio haud dubiè charitati cedit. Quanquam irritationi Baptismatis cavebitur, si sub conditione, videlicet. (*Si materia hæc idonea sit*) conferatur, quod omnino faciendum censet Joannes Præpositus. Sublatô itaq; periculô, quæsitâ diligenter & inventâ Aquâ non dubiâ, Baptismum sub conditione, (si baptizatus sit superstes) iterandum. *Sic apud Servium citatum.*

9. Quænam quantitas Aquæ requiratur ad baptismum? ℞. Citati infra, illam quantitatem sufficere, quæ sufficiat ad abluendam corporis partem, qua abluta possit homo dici ablutus. Cùm autem ad abluendam corporis partem sufficiat parva quantitas aquæ, cùm eadem quantitas sufficienter possit applicari, sequitur parvam quantitatem aquæ posse sufficere ad Baptismum. *Ita Bonacina cum multis de baptis. Disp. 2. q. 2. pun. 3. prop. 2. Nro 16.*

10 Non esse validum baptismum: quando quis una, aut duabus aut tribus aquæ guttis aspergitur, præsertim si guttæ persistant, & non fluant per corpus: Ratio: quia ad baptismum

ſimum requiritur contactus ſucceſſivus, & tanta quantitas Aquæ, qua homo poſſit denominari ablutus. *Ita Bonacina cum multis ibid. nro* 19.

11. Non eſſe validum baptiſmum: Si Aqua contingat tantum veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes, imò etiam ſi ſolos capillos attingat, nam capilli non ſunt partes corporis, ſed tantùm quædam ſuperfluitas, & excrementum, conſequenter capillis Aquá ablutis, non poteſt homo dici ablutus. Jtà cum plurimis. *Bonac. loc. citato num.* 21. *&* 22.

12. Præcipuè in capite homo abluendus eſt; Jn neceſſitate autem in quacunque corporis parte, etiamſi in digito abluatur, valet; tranſacta autem neceſſitate rebaptizandus erit ſub conditione, ſi dubitetur, itá partem illam ſufficere, ut homo dicatur ablutus. *Jtà Bonac. cum alijs de baptiſmo loco citato Nro* 24. Jn utero Matris non poteſt Jnfans baptizari etiam moriente matre, & non edito Jnfante, niſi fortè poſſit itá inferri aqua in uterum matris, ut abluat Jnfantem, cum prolatione formæ Baptiſmi, quatenus dici poſſit: Homo ablutus. *Jtà Bonac. cum alijs ibidem Nro* 25.

13. Si Jnfans naſcendo ante plenum egreſſum de utero matris baptizatur & abluitur in capite, non eſt rebaptizandus, cum poſtea totus exierit: hoc enim eſt præcipuum membrum, quo abluto dicitur homo ablutus, & hic

hic videtur communis usus Ecclesiæ, *Jtà Bonac. cum aliis loco citato Nro 23.*

14. Si Mater parturiens moriatur & Jnfans cognoscatur esse vivens in utero, tenetur Parochus, aut qui adest prudentior, curare; in defectu Medici aut Chirurgi (utì fit in pagis) per Obstetricem exscindendum esse Infantem ex utero Matris, quæ moneatur (siquidem in re tam magni momenti necessaria est ignoranti instructio) ut primò cautè exscindat ipsam matricem & eximat; (si non noverit modum Jnfantem ex ipsa matre elevandi) deinde ipsam Matricem scindat usque ad ipsam secundinam, quæ est alba membranula obvolvens infantem instar cuticulæ in ovo pullum continentis, quæ etiam debet scindi, licèt præsente Sacerdote, ab ea, quæ scit baptizare. Tandem quantocius Jnfans baptizetur (nam juxta placitum Medicorum, plùs minimè unâ horâ in matre mortua non potest supervivere) ubi Aqua in promptu debet haberi etiam simplex, si non posset esse benedicta; vel si est periculum in mora, ipsa Obstetrix citiùs baptizet (positô quod non sit monstrum vel vermis) formâ usitatâ & materiâ adhibitâ debitâ; si supervivat infans, Sacerdos Cæremonias baptismi suppleat ex rituali; Jnfans verò exemptus mortuus non baptizatus, non potest unà cum Matre sepeliri in loco sacro, secus, non exemptus ex utero, quia

quia tunc est pars Ventris, sic *Bonacina cum aliis de Baptismo:* Quousque autem vivit Mater, non est scindenda, ut infans extrahatur & baptizetur *Idem ibidem, punct. 6. prop. 1 num.* 9.

15. Quodsi circa partum in utero matris Infans suffocetur & moriatur, & hoc liquidè constet, consulendo, nè & mater non edito fætu moriatur, potest matri dari pharmacum, quod excludat & ejiciat ex ea mortuum infantem, ut illa salva servetur. *Ità docet Teretius, Amicus Fidelis, cum aliis.*

16. Propter salvandam Matrem ex periculo mortis, vivum Infantem nullo modo licitum est ex utero ejus expellere, & enecare prolem. *Ità Docet Sylvester, Verbô Medicus q. 4. Armilla, Verbo Abortus, Navarrus c. 25. n. 62. &c.*

17. Quando nulla est spes, ut vivus edatur partus, & ex alia parte adest spes sanitatis Matris; si adhibeatur sanativum remedium, potest hujusmodi remedium adhiberi, etiamsi æquè sit ordinatum ad Matris salutem & Fœtûs ád mortem, cùm mater videatur uti jure suo posse, nec tenetur vitam exponere, quando non extat spes salutis spiritualis proximi, modô remedium æquè ex suo genere sit sanativum, nam remedium ex sua natura mortiferum Fœtui non potest licitè adhiberi, etiamsi adhibeatur absque directa intentione pe-

ri-

rimendi Fœtum. *Ità Bonac cum aliis.*

18. Fœtum animatum post conceptionem in Viris post 40. dies, in Fœminis post 80. volunt esse Doctores communiter.

19. Monstrum genitum ex viro & fæmina baptizandum est, modò sit illud monstrum Homo, ex corpore & anima rationali; imò si constet monstrum illud habere duplicem animam, ut si habeat duo capita & duo corpora divisa, bis baptizandum est in utroque capite, vel saltèm unico actu baptizandum est dicendo, Ego vos baptizo (si periculum sit in mora & necessitas exigat) si verò dubitetur an constet duplici anima rationali, ut si habeat duo capita cum uno pectore, vel duo pectora sub uno capite, duplex Baptismus conferendus est; unus absolutè ex parte, in qua perfectius caput apparet, alter sub conditione in alia parte, quæ conditio mente etiam concipi potest ante prolationem formæ: *Ità Bonacina cum plurimis, cit. Disp 2. Qu 2. Punc. 6. num. 4. & 5.*

20. Quando dubitatur, utrùm monstrum sit genitum ex viro & fæmina, vel ex fæmina & bruto, potest baptizari sub conditione, nisi certò constet animal esse irrationale. *idem ibidem.*

21. Si nascatur monstrum habens caput ferinum, & reliqua membra humana, & adhibitâ diligentiâ debitâ ad inquirendum, an sit hó-

homo; vel bellua, vel natus est ex viro & fœmina, *dicit cum alijs Bonacin.* (arbitror remanente dubio) absolutè baptizari non posse; sed ad summum cum conditione. *ibidem.*

22. Quando dubitatur, an Infans sit baptizatus vel non, ex eo quia fuit baptizatus vg. in pede &c. vel cum materia sive forma dubia, si ab hac vita decedat: estne sepeliendus in loco sacro? Respondent Bonacina, Diana, Remigius apud Octavium Maria suis locis citati: esse sepeliendum, & rationes dant interrogatione 767. fol. 393.

23. Infans expositus quocunque loco, scriptum penes se habens testificans baptizatum se esse, estne adhuc sub conditione rebaptizandus: vel non? Respondetur apud Octavium Maria Interrogatione 765. fol. 196. Pro utraque parte adesse validas rationes DD. & authoritatem, Sed Bonacina, Diana, Remigius ibidem citati, cum conditione rebaptizandum tenent, præter aliàs ibidem rationes, hoc maximè attento, Si supponatur subjectus esse Infans à Judæis vel Hæreticis, qui execrantur baptismum, vel saltim utrùm sit bene baptizatus.

24. Invalidus est baptismus, si duo unum infantem baptizant, alter applicando materiam alter formam. *Ita Busembaum cum alijs citatis de Baptismo.*

25. Cognatio spiritualis non contrahitur in-

ter

ter ipſos Patrinos, ùt docent Doctores communiter, & habetur ex Conſtit. Pij V. quæ incipit: (*Cùm illius vicem*) edita anno 1566. in qua etiam apertè declaratur: Poſſe Patrinum matrimonium contrahere, cum qua ſimul alienum Filium ſuſcepit. Sic apud Octavium Maria citantem alios parte 2. Repertorij Jnterrogatione 873. fol. 344. contrahitur autem Cognatio Spiritualis, quæ eſt Jmpedimentum dirimens Matrimonij, inter Baptizantem & Baptizatum, baptizatique Patrem & Matrem, inter Baptizatum & Patrinum, qui locum Patris vel Matris tenet, non autem inter ipſos Patrinos oritur aliqua ſpiritualis cognatio; *Sic apud eundem Jnterrogatione 786. fol. 413. ubi citantur alij.*

JNSTRUCTIO XVIII.

Quomodo procedendum ſit Sacerdoti in difficultatibus circa Matrimonium occurrentibus?

I.

SI Parochus in Confeſſione Sacramentali novit aliquem habere impedimentum Matrimonij dirimens, non poteſt illi denegare Matrimonium propter impedimentum in Confeſſione cognitum; aliàs eſſet fractor Sigilli Confeſſionis, debet igitur ipſum Pœnitentem intra Confeſſionem admonere; nè contrahat; Si verò jam parata ſunt omnia ad nu-

pti-

ptias, nec adest alia via evadendi infamiam, vel suspicionem gravis delicti in Confessione manifestati, potest Confessarius uti tali remedio: ut Sponsus voveat castitatem ad mensem, deinde dicat Consangvineis, aut etiam alijs, Votô castitatis obstrictum se esse, sibique à Confessario mandatum, ut à Matrimonio abstineat, donec obtineatur à sede Apostolica dispensatio; debet tamen cavere, nè dicat votum esse ad tempus, nè audientes possint dicere quod sufficiat Episcopi dispensatio, nam tunc dictum remedium nihil valeret. *Jtà Octavius Maria citans alios Jnterrogatione* 816. *fol.* 434. *Tom.* 1.

2. Quando quis obtinuit Dispensationem super Jmpedimento occulto in foro interno, si postea contractô Matrimoniô detegatur, & publicetur dictum impedimentum, opus est: ut impetretur ratificatio dispensationis in foro externo, & interim cohabitare non possunt simul contrahentes, imò per Judicis officium separandi sunt, donec in foro externo dispensationem obtinuerint. *Jdem ibidem citans alios Jnterrogatione* 818.

3. Potest Episcopus dispensare in Jmpedimentis dirimentibus, quando Matrimonium bona fide contractum est, & publicè, ac Jmpedimentum est occultum & separatio Conjugum nequit fieri absque magna famæ jactura, aut scandalo, aut alio magno inconvenien-

ti, & neque ad Pontificem iri, neque ad alium habentem Privilegium dispensandi; aut si adiri potest, dispensatio tamen differri nequit absque probabili periculo. *Idem ii idem Interro. 817. citans alios.*

4. Confitendo Pœnitens Sacramentaliter, dicit se, (cogente Domino) contraxisse Matrimonium, quod sicut coactè contraxit, ità illud tenere noluit, sed à Consorte aufugit non consummatô matrimoniô in alias partes; Ubi complacens sibi in alia persona libera, contraxit matrimonium cum ea, tandem movetur scrupulô, petit se in Confessione Sacramentali quietari; quomodo ergo resolvendus est? *Respondetur*: illud Matrimonium ex metu Domini reverentiali contractum irritum esse, non solùm Jure Naturæ, sed etiam Jure Positivo; Requiritur tamen, ad rescissionem talis Contractûs Matrimonialis sententia Judicis, non tanquam irritantis sed solùm irritum declarantis, quod cautè faciendum, nè reveletur persona. *Ità Molina disp.* 267. *Rebellus part.* 2. *lib.* 1. *q.* 5. *con.* 1. *universaliter, etiam quo ad contractus onerosos Basilius Pontius sect.* 4. *de matrim. c.* 6. *Nro* 4. *Diana part.* 3. *tract.* 5. *resol* 118. *citati apud Patricium Sporer. Tract.* 6. *in Decal. c.* 2. *Sec.* 4. *assert.* 7. *p.* 2. *num. Marg.* 118. *&* 123

5. Supra positus talis Pœnitens, dicens se coactè contraxisse Matrimonium, & tamen con-

consummâsse fatetur, non quidem intentione hac, ut maneat cum consorte, sed ut habita occasione & libero accessu, quasi sub prætextu Matrimonij, carnali utatur copulâ. Peccavitne? & an teneatur in Matrimonio permanere?

Respondetur, cum Filliucio Tract. 10mo *de Sacramento Matrimonij par.* 1. *c.* 4. *num. Marg* 113. Si consummatio Matrimonij ex metu (ut supra reverentiali) contracti, & copula intervenit affectu (ut in dubio supponitur) fornicario, certum est non convalidari matrimonium illud, quia non est signum affectûs conjugalis: in tantum enim poterat ratificari, in quantum fuisset ipsius signum. Et ille sic accedens ad illam fæminam, vel fæmina ad Virum, toties peccavit mortaliter, quoties taliter sive vir, sive mulier accessit. *Notandum tamen:* Si hic accessus liber ad illam cohabitando simul fuit diuturnus, puta per medium annum, vel diutiùs, habita opportunitate recedendi per illud tempus, talis cohabitatio sufficiens signum est consensûs spontanei de novo habiti in matrimonio, & per eam cohabitationem, atque frequentem accessum ratificari matrimonium dicto metu contractum, constat. *Ex capite* Ad id *de Sponsalibus:* Pro tutiori resolutione, qualis debeat esse ejusmodi cohabitatio, videatur *Sanchez Lib* 4. *disp.* 18. *de Sacram Matrim. ubi fusè de hac re, & dubio agitur.*

6. Qualecunque Jmpedimentum dirimens inter contrahentes in Sacramentali Confeſſione advertat Parochus, ſi nullis rationibus, & ſvaſionibus, nullis motivis & remonſtrationibus vincere poteſt contrahentes de hoc non ignorantes, vel ſaltèm unum ex ipſis ejuſdem conſcium, præſertim cum jam ſunt parata omnia & hoſpites præſentes, propter ſervandum ſigillum Confeſſionis debet illos Parochus copulare; ſi verò aliquo tempore ante copulationem confiteantur, & tale impedimentum appareat, debet ſvadere Confeſſarius, ut impetret ab Epiſcopo diſpenſationem, quia tunc dum agitur de Jnfamia ſponſi alicujus, & eſt urgentiſſima neceſſitas, (juxta Patrem Sporer) poteſt diſpenſare Epiſcopus. *Jtà Buſemb. lib. 6. tract. 6. de Matr. c. 3. Dub. 1. de impedim. Matr. Nro 4.*

7. Quod ſi etiam impedimentum Ligaminis Confeſſarius cognoſcat in Confeſſione Sacramentali, & retractare nullo modo poteſt, ſic impeditum, debet illum copulare, ſicut debet communicare publicè petentem, etiamſi ex Confeſſione ſciat eſſe indignum, idque propter Sigillum Confeſſionis, de quo ſequenti Jnſtructione. *Jtà Henricus Heinlau. in Medulla caſu 4.* Pater verò Sporer *in Theol. ſacr part. 4. c. 1. ſect. 2. de Peccatis Conjugum differens p. 53. Nro 445.* inducendum eſſe ait illum ſponſum, imò cogendum, ut omni poſ-

ſi-

ſibili modô, vel prætextu ſeparetur, aut fugâ occultâ, quæ viro facilior, fæminæ difficillima, aut divortij (ſub alio titulo ſi adſit) procuratione. *Videatur Sporer.* Si autem ſolus Confeſſarius advertat ex Confeſſione impedimentum dirimens, quando jam ad nuptias parata ſunt omnia, ſique Pœnitens laborat ignorantiâ invincibili, tunc Confeſſarius taceat, diſſimulet, & bona potiùs fide, quàm conſcientiâ conſternatâ agere ſinat. *Jtà Henric. Heinlau in Medulla Theol. practi.*

8. Si verò in Confeſſione Pœnitens laboret ignorantia vincibili de Jmpedimento dirimente, & maximè, ſi Confeſſarium interroget Pœnitens, & conſilium ab eo petat, tunc ex communi doctrina veritas aperienda eſt, abſtinendi à conſummatione donec Romana procuretur diſpenſatio *Jtà Sporer cum aliјs locó ſupra citatô.*

9. Qualis certitudo requiratur de morte Conjugis? ut ſuperſtes poſſit cum alio matrimonium inire? Reſolvit Bonac. cum *aliјs de Matr. q. 3. pun.* 10. *Nro* 12. Debere eſſe veram documentalem, & probatam, & quidem judiciô prudentum; nec unius teſtis valere teſtimonium (niſi fortè ſit tantæ authoritatis, & opinionis, ut ei credatur facilè.)

Hinc ſequitur uxorem non poſſe cum alio contrahere, quando ipſius vir abfuit per multos annos, nam certitudo moralis non habe-

tur per abſentiam multorum annorum, ſicut nec habetur per ſolam famam, cùm fama ſoleat oriri ex incerto authore & plerumq; fallaci, niſi fortè cum fama tanta exiſtant indicia, ut nullus dubitandi locus relinquatur. Quod Ordinarij erit judicare.

JNSTRUCTIO XIX.

Quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius in ſervando Sigillo Confeſſionis Sacramentalis, & aliis ſecretis?

I.

SEcretum ſeu Sigillum Confeſſionis eſt perpetuum, hoc eſt: ſemper ligat, ità ut nunquam reſerari poſſit; Alia verò Secreta, quæ regulariter celanda ſunt, ſæpe in caſu poſſunt, & debent revelari, utpote quando occultatio talis Secreti graviter ſeu notabiliter noceret animæ, corpori, honori, vel rei familiari proximi. *Ità Moſcicenſis citans Navarrum c.* 8. *n.* 2. *Prax. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 9. in ſuo libello.

2. Jtaq; in Sigillo Confeſſionis neque Papa diſpenſare poteſt, ut Confeſſarius poſſit confeſſionem revelare. Neque ipſe Confeſſarius poteſt quocunque modo, directè vel indirectè, verbo, nutu, aut ſigno audita in Confeſſione revelare, etiam jubente quocunque Superiore ſub Pœna Excommunicationis, quæ

quæ tamen invalida esset, ut quæ contineret intolerabilem errorem. Neque tunc posset, quando celare Confessionem cederet in gravissimum præjudicium corporale, aut etiam spirituale Communitatis: ùt, si quis confessus sit: Se propositum habere seminandi hæreses aut Civitatem hostibus tradendi. *Sic Mosciccensis citans Alios in suo libello.*

3. Et, si pro salvanda Republ. licitum non est revelare Confessionem, multò magìs pro avertendo malo, vel gravissimo detrimento alicujus personæ, sive tertiæ, sive Pœnitentis, sive ipsiusmet Confessarij; ùt, si quis ducatur ad mortem & Confessarius scit (ex Confessione alterius veri authoris) ejus Innocentiam, non propterea potest id manifestare, sicut neque tunc, quando propter mendacia aut falsas relationes in Confessione cognitas aliquis gerit inimicitias cum aliquo, neque vult reconciliari. *Idem ibidem cum alijs.*

4. Hoc autem adeò verum est; ut etiamsi confitens sit Impœnitens, hoc est nolit à peccato desistere, & invalidè confiteatur, neque subsecuta sit absolutio, nihilominus sigillum stringit.

5. Neque potest Confessarius excusari aliquo metu, aut vi; ùt si Tyrannus, aut quis alius perditus gladium ad os Sacerdotis admoveat ipsum iugulaturus, aut ipsum igne concrematurus, vel exquisitas mortes minaretur

nisi revelet audita in Confessione, mori potius debet, Martirijque coronam expectare, quàm revelare. *Idem ibidem cum alijs.*

6. Insuper, neque propter Confessionis integritatem licitum est frangere Sigillum Confessionis, ùt si ipse Confessarius confiteretur coram alio Sacerdote, errorem tamen suum confitendo explicare non valeret absque eo, quòd Confessor suus veniat in cognitionem illius Pœnitentis, deberet silere illud peccatum, donec inveniat talem pro se ipso Confessarium, qui non posset devenire in notitiam talis Pœnitentis. *Idem ibidem cum alijs.*

7. Neque solùm peccata mortalia, sed etiam venialia; Itèm peccatorum circumstantiæ, & ea, quæ dicuntur ad declarandum peccatum; Nec tantùm peccata secreta, sed nec publica, quatenus in Confessione sunt cognita, (Itèm ipse peccator & peccati complex imprudenter detectus) revelanda sunt! *Idem ibidem.* Neque illa per quæ posset peccator, vel peccatum deprehendi, quamvìs ista per se peccata non essent, nec ità licèt de auditis in Confessione loqui, ut facilè deveniri possit in cognitionem vel suspicionem peccatoris. *Idem ibidem.*

8. Hinc non est in rigore fractio sigilli Confessionis revelatio peccati in abstracto, ut nullatenùs ad notitiam personæ deveniri possit. Et quamvìs ità sit: peccatum tamen

est,

est, absque necessitate consilij petendi, vel alia rationabili causa id facere, nè simplices existiment esse Confessionis revelationem. *Idem ibidem.*

9. Ea, quæ præter peccata sciuntur in Confessione, neque pertinent aliquomodò ad peccata (ut sunt historiæ) & ex eorum revelatione nullum generatur Pœnitenti periculum confusionis, suspicionis, aut alterius nocumenti, directè, vel indirectè, per accidens, nec cadunt sub sigillum Confessionis, eô ipsô, quòd nullo modo inserviunt accusationi peccatorum, tamen ea manifestare ex se illicitum est. *Idem ibidem.*

10. Neque debet Sacerdos unquam de re ulla audita in Confessione vel mutire: auditores enim pertimescunt, eò quòd ibi audita non adeò sanctè, & strictè reconduntur. *Idem ibidem.*

11. Jtaque in nullo casu, (si vera fuit Confessio, hoc est: facta intentione faciendi accusationem coram DEO, & non animo pervertendi Confessarium, vel securiùs pertrahendi ad conspirationem, hæresim, aut aliud malum) revelare licèt. *Idem ibidem.*

12. Præterea, ex facultate Pœnitentis, licèt. Quamvìs enim aliqui negent, tamen D. Thom. *4. d. 21. q. 3. a. 2. cum multis aliis Theologis* (quæ sententia vera est & communis) licere docet. Quod tamen faciendum temerè non

 est,

eſt, ſed prudenter & cum rationabili cauſa, atquè ad ejus duntaxat utilitatem. *Idem ibidem.*

13. Pœnitentia publica pro peccato occulto audito in Confeſſione, ſi datur & impletur, ut intelligi poſſit ab alijs eam fieri ex præſcripto Confeſſarij ob culpam occultam, aut publicam, eſt revelatio. Unde non expedit Pœnitentiam publicam injungere, non tantùm pro occulto, ſed neque pro publico crimine, neque poteſt ad eam cogi Pœnitens; & ſatìs eſt, ſi pro publico ſatisfaciat Peccator occultè. *Idem ibidem.*

14. Secretum naturale, ſi fiat cum gravi ſeu notabili præjudicio, eſt peccatum mortale ſi reveletur. *Idem ibidem* Nota: Diligens Confeſſarius de his legat fuſiora in Marchantio Tract. 5 Candelabri Myſtici, de Complice, & de Sigillo, hæc tamen breviter notata obſervet.

JNSTRUCTIO XX.

Quomodò ſe gerere debeat Confeſſarius circa Reconciliationem Hæreticorum?

I.

CUm magna benevolentia, & charitate excipiendus eſt Hæreticus petens reconciliari.

2. Bona voluntas eſt collaudanda, & animanda.

3. Operam ſuam illi offerre ad negotium hoc

hoc ſalutare conſummandum expedit.

4. Jnquirendus eſt de motivo primo ad id?

5. Hortandus eſt: ut pro motivo gratias agat DEO; & ulteriorem expoſcat gratiam ad obtinendam ſalutem animæ ſuæ, pro quo ipſe Sacerdos ad DEUM inſtet ſuis precaminibus; & ab alijs id fieri expoſcat.

6. Notandum tamen: Si hæreticus pauperem ſe dicat, medijſq; ſuſtentandi deſtitutum, ad hoc apertè Sacerdos indicet, curam iſtam in ſe ſuſcipere non valere, ſed promittat rogare DEUM, ut piorum corda moveat ad opem illi porrigendam.

7. Tandem plena ei Jnſtructio in articulis Fidei detur, & quidem: ut ſciat *Pater noſter &c. Ave MARIA &c. Credo &c.* Sacramenta Eccleſiæ. Myſterium SS. Trinitatis. Præcepta DEI & Eccleſiæ, modum & obligationem fidelis peccatorum ſuorum Confeſſionis, & ſi habeat aliqua dubia, reſolvantur illi, inſtruatur varijs pietatis officijs, doceatur recitare Roſarium B. Virginis ſive Coronam &c.

8. Notandum etiam: Non ſemper talibus credendum eſſe, & ſtatim; ſed per varias quæſtiones diverſis temporibus ſunt probandi.

9. Confeſſarius non magnam ſolicitudinem ſuſcipiat pro ipſorum ſuſtentatione, oſtendat tamen ſe illis familiarem.

10 Cum autem intellexerit ex omnibus circumſtantijs verè conſtantem eſſe, & bona in-

intentione velle se profiteri, & suscipere fidem, non propter aliquos respectus, sed solius animæ salvandæ desideriô, assignetur illi tempus reconciliationis; Et cum sit jam benè omnibus instructus, adducatur coram aliquot testibus ad Altare, & si sit hæreticus toleratus, ùt in Partibus Germaniæ, & ubi permixtim tales hæretici cum Catholicis manent, non fiant aliæ ceremoniæ, utì verberatio &c. sed jubeat facere Professionem Fidei ùt sequitur.

Professio Fidei à PIO IV. decreta.

EGo N. firma Fide credo, & profiteor omnia, & singula quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum DEUM Patrem Omnipotentem, Factorem Cœli & Terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in Unum Dominum IESUM Christum Filium DEI Unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula. DEUM de DEO, Lumen de Lumine, DEUM verum, de DEO vero. Genitum non factum, Consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines & propter nostram salutem, descendit de Cœlis, Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex MARIA Virgine, Et Homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pi-

lato, passus & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundùm scripturas. Et ascendit in Cœlum, sedet ad Dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem; Qui ex Patre Filioque procedit; Qui cum Patre, & Filio simul adoratur & conglorificatur; Qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum; & expecto Resurrectionem mortuorum; & vitam venturi sæculi Amen.

Apostolicas & Ecclesiasticas Traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes & constitutiones, firmissimè admitto & amplector.

Jtèm Sacram Scripturam juxta eum sensum quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia; cujus est judicare de vero sensu & interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto; Nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoq; Septem esse verè, & propriè Sacramenta Novæ Legis à IESU Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria; scilicet: Baptismum Confirmationem. Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam

Un-

Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; Et ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sinè Sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio & admitto.

Omnia & singula, quæ de Peccato Originali & de Justificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Profiteor pariter in Missa offerri DEO verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro vivis & defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter Corpus & Sangvinem, unà cum Anima, & Divinitate Domini nostri IESU Christi, fieriquè conversionem totius Substantiæ Panis in Corpus, & totius Substantiæ Vini in Sangvinem. Quam conversionem Catholica Ecclesia Transsubstantionem nominat.

Fateor etiam sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas Fidelium Suffragijs juvari: Similiter Sanctos unà cum Christo regnantes, venerandos, atquè invocandos esse,

eoſquè orationes DEO pro nobis offerre, atquè eorum Reliquias eſſe venerandas.

Firmiſſimè aſſero Imagines Chriſti ac DEIparæ ſemper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas & retinendas eſſe, atquè eis debitum honorem & venerationem impertiendam.

Indulgentiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe; illarumquè uſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſſe affirmo.

Sanctam Catholicam & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem & Magiſtram agnoſco, Romanoque Pontifici, Beati Petri Apoſtolorum Principis Succeſſori, ac IESU Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo & juro.

Cætera itèm omnia à ſacris Canonibus & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à Sacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor: ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcunquè ab Eccleſia damnatas, rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio & anathematizo.

Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo ſalvus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, ac veraciter teneo, eandem integram & inviolatam, uſque ad extremum vitæ Spiritum conſtantiſſimè (DEO adjuvante)

te) retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari quantùm in me erit curaturum: Ego idem N. spondeo, voveo ac juro. Sic me DEUS adjuvet, & hæc Sancta DEI Evangelia.

Professio Fidei Polonica videatur, supra fol. 82.

Professio Fidei Germanicè, à Pio IV. decreta.

Ich N. bekenne und glaube von Grund meines Hertzens sammentlich und sonderlich alles so in dem Heiligen Glauben begriffen ist/ den die Heilige Römische Kirche auff diese Weise gebrauchet:

Ich glaube in einen Gott Vatter Allmächtigen Schöpffer Himmels und der Erden/ aller sichtbaren und unsichtbaren Dingen/ und in einen unsern Herrn Jesum Christum den Eingebohrnen Sohn Gottes aus den Vatter von Ewigkeit gebohren/ Gott von Gott/ Licht von Licht/ ein wahrer Gott von wahren Gott; gebohren/ und nicht erschaffen/ gleicher Substanz und Wesens mit den Vatter/ durch Ihn sind alle Dinge erschaffen/ Der umb uns Menschen nnd unsers Heyls willen ist gestiegen von den Himmeln/ und hat durch den Heiligen Geist aus MARIA der Jungfrauen Fleisch an sich genommen/ und ist Mensch

wor-

worden. Er ist auch für uns unter Pontio Pilato gekreützigter worden / hat gelitten und ist begraben / und am dritten Tage / laut der heiligen Schrifft / wiederumb aufferstanden. Er ist gegen Himmel auffgefahren / sitzet zur Rechten Gottes des Vatters / und wird wiederumb kommen mit Glory und Herrlichkeit zu richten die Lebendigen und die Todten / dessen Reichs kein Ende seyn wird. Ich glaube auch an den Heiligen und Lebendig machenden Geist / der vom Vatter und dem Sohn ausgehet / der sambt dem Vater und dem Sohn zugleich wird angebethet und geehret / der geredt hat durch die Propheten. Ich glaube auch eine einige / Heilige / Catholische und Apostolische Kirchen. Ich bekenne eine Tauff zur Vergebung der Sünden / und erwarte die Aufferstehung der Todten / und ein Leben der künfftigen Zeit Amen.

Ich glaube auch vestiglich / und nehme an der heiligen Apostel und Catholischen Kirchen Lehrordnung und Satzungen. Die heilige Schrifft verstehe und lasse ich zu / in dem Verstand / den die heilige Kirch unsere Mutter bißhero gehalten und noch hält / derer dazu gehöret von dem rechten Verstand und Auslegung der heiligen Schrifft zu urtheilen / und zu richten. Ich will auch gemeldte Schrifft allezeit nach der einhelligen Auslegung der heiligen Vätter verstehen und auslegen.

Ich glaube und bekenne auch/ daß wahrhafftig und eigentlich sieben Sacrament des neüen Gesätzes oder Testaments von Christo Jesu unseren Herrn eingesetzt/ und dem Menschlichen Geschlecht sehr nutzlich (wiewohl nicht alle einem ieden Menschen zur Seeligkeit nothwendig seyn) als die Tauffe/ die Firmung/ das Sacrament des Altars/ die Buß/ die letzte Oelung/ die Priester weyh/ und die Ehe/ und daß die Sacramenten dem Menschen Gnad mittheilen/ aus welchen die Tauff/ die Firmung/ und die Priester weyhe/ ohne grosse Gottes lästerung nicht mögen zum andern mahl wiederholet werden

Ich nehme auch auff und an alle bewährte und gewöhnliche Brä che und Ceremonien der Catholischen Kirchen/ die Sie in hochermeldter Sacramenten offentlicher Reichung und *Administration* gebraucht.

Desgleichen glaub ich alles sammentlich und sonderlich/ was von der Erbsünd und Rechtfertigung des Sünders in allgemeinem Concilio zu Trient zu glauben erkläret und beschlossen worden ist.

Item glaube ich/ daß in der heiligen Meß Gott dem Herren ein wahres/ eigentliches und Persohn Opffer für die Lebendigen und die Todten auffgeopffert werde/ und daß im Hochwürdigen Sacrament des Altars seye wahrhafftig/ leiblich/ und wesentlich der Leib

und

und das Blut mit Seel und Gottheit unsers Herrn Jesu Christi/ und daß die gantze *Substantz* des Brods in den Leib/ und die gantze *Substantz* des Weins in das Blut Christi verwandelt werde/ welche Verwandlung die Catholische Kirch nennet *Transsubstantiationem*, das ist Verwandlung einer *Substantz* in die andere

Ich glaube auch daß unter einer Gestalt allein der gantze und unzertheilte Christus/ und das wahre Sacrament seines Fron-Leichnambs fruchtbahrlich genossen und seeliglich empfangen werde

Ich glaube festiglich daß ein Feg-Feuer seye/ und daß denen Christglaubigen Seelen/ so allda abzubüssen verhafftet/ durch Fürbitte/ Allmosen/ und andere Gottselige wercke der Glaubigen geholffen werde.

Item daß man die lieben Heiligen/ welche mit Christo regiren/ als Freunde Gottes und unsere seelige Mitglieder ehren und anruffen solle/ und daß sie auch Gott für uns bitten/ darzu auch daß ihre heilige Leiber und Heiligthumb alß gewesene werckzeug des Heiligen Geistes so wieder am Jüngsten Tag zu ewiger Glory auffestehen werden/ in Ehren zu haben seynd.

Ich glaube auch beständiglich/ daß unsers Herrn Jesu Christi und seiner Mutter Maria/ auch anderer lieben Heiligen Bilder und Ge-

mählde/welche uns der wohlthaten Gottes und aller guten Exempel erinnern zu haben und zubehalten seynd/ und daß man Ihnen gebührende Ehr und Reverentz erzeigen soll.

Item ich glaube für gewiß/ daß Christus unser lieber Herr in der Kirchen den Gewalt des Ablaß gelassen hat/ und daß dessen Gebrauch dem Christlichen Volck hoch-nützlich und heylsam sey.

Ich erkenne auch die Heilige/ Catholische/ Apostolische/ Römische Kirchen für eine Mutter und Meisterin aller andern Kirchen.

Verheisse auch und gelobe wahrhafftigen Gehorsam dem Römischen Bischoffen/ als der da ist des heiligen Petri der Apostel-Fürsten Nachkommer/ und unsers Herrn Jesu Christi auff Erden *Vicarius* und Stadthalter.

Deßgleichen glaub ich auch und nehme ungezweiffelt an/ alles was von den heiligen Canonen und allgemeinen Concilien und insonderheit von dem jüngst gehaltenem heiligen *Concilio* zu Triedent zu glauben fürgehalten/ beschlossen und erkläret ist. Hergegen aber verwerffe/ verfluche und verdamme ich alle Ketzereyen/ Irrthümer und glaubens spaltungen/ so von gemeldter Kirchen bißhero verworffen/ verflucht und verdammet seyn. Diesen wahren Catholischen Glauben/ außerhalb dessen niemand seelig werden kan/ den ich allhier zugegen freywillig bekenne/ und

war-

warhafftig glaube/ denselben (wills Gott) will ich gantz unverletzt biß in meine Grube vestiglich und beständiglich halten und bekennen.

Ich will auch/ so viel mir möglich/ allen Fleiß anwenden/ damit dieser Glaub von meinen Unterthanen/ oder von denen welche meiner sorg befohlen seyn/ gehalten/ gelehret/und geprediget werde.

Das verheiße/ gelobe/ und schwere ich N. also helffe mir die Allerheiligste und unbegreifflichste Dreyfaltigkeit und alle Gottes Heiligen und Außerwählten Amen.

Finita Professione Fidei, Professus facit Confessionem Sacramentalem & Sacer. dos illum absolvit formâ sequenti.

Forma Absolutionis ab Hæresi.

MIsereatur Tui omnipotens DEUS, & dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam Amen

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum, tribuat tibi omnipotens & Misericors Dominus Amen.

Dominus noster IESUS Christus te absolvat, & ego authoritate ipsius, & SS. Petri & Pauli Apostolorum, nec non Sanctissimi Domini nostri Papæ N. mihi commissa, & hactenus nondum revocata, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, quo teneris pro-

pter hæresim in qua vixisti, & incorporo te gremio S. Matris Ecclesiæ, communioni Fidelium, & participationi Sacramentorum ejusdem Sanctæ Romanæ, Catholicæ, & verè Apostolicæ Ecclesiæ; Deinde, eadem authoritate absolvo te ab omnibus peccatis tuis; Jn Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritûs ✠ Sancti, Amen.

Forma Absolutionis Sacramentalis Apostatæ à Fide.

MIsereatur Tui omnipotens DEUS, & dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam, Amen.

Jndulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum, tribuat tibi Omnipotens & Misericors Dominus Amen.

Dominus noster IESUS Christus, te absolvat; & ego authoritate ipsius, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, nec non Sanctissimi Domini nostri Papæ N. mihi commissâ; ego te absolvo ab omni vinculo Excommunicationis, quàm incurristi propter Apostasiam à Fide, & errores, quos fortassis, etiam alijs tradidisti, & restituo te gremio Sanctæ Matris Ecclesiæ, communioni fidelium, & participationi Sacramentorum ejusdem Sanctæ Romanæ, Catholicæ, & verè Apostolicæ Ecclesiæ; Deinde, eadem authoritate: Ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis, Jn Nomine

Pa-

Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritûs ✠ Sanĉti Am.

Forma absolutionis à Suspensione vel Interdicto extra vel intra Sacramentum.

SI Sacerdoti ſit Commiſſa facultas abſolvendi aliquem à Suſpenſione, vel Jnterdicto, quamvìs nulla verba ſint præcipuè determinata; uti poterit hac forma. Pœnitens dicat Confiteor &c. Et Sacerdos: Miſereatur tui omnipotens DEUS, & dimiſſis peccatis tuis; perducat te ad vitam æternam Amen.

Jndulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem peccatorum tuorum tribuat tibì Omnipotens & Miſericors Dominus Amen.

Authoritate mihi ab N. tradita; Ego te abſolvo à vinculo Suſpenſionis (vel) Jnterdicti, quam (vel) quod propter tale factum (vel) cauſam incurriſti (ſeu) incurriſſe declaratus es. Jn Nomine Patris ✠ & Filij, ✠ & Spiritûs ✠ Sancti Amen.

Si verò Confeſſario, ſive in foro Conſcientiæ ſive extra, data ſit poteſtas diſpenſandi ſuper Jrregularitate; tunc, poſtquam abſolverit à peccatis, addat conſequenter.

Et eadem authoritate diſpenſo tecum ſuper Jrregularitatibus (*ſi ſint plures,*) in quam (vel) in quas, ob talem (vel) tales cauſas (*eas exprimendo*) incurriſti, & habilem reddo, & reſtituo te executioni Ordinum & officiorum tuorum. Jn Nomine Patris ✠ & Filij ✠ &

Spiritûs ✠ Sanctì Amen.

Si nullum Ordinem habeat, dicatur: Habilem reddo te ad omnes Ordines suscipiendos.

Quòd si necesse sit titulum Beneficij restituere & fructus malè perceptos condonare, subiungat.

Et restituo tibi titulum (seu titulos) Beneficij & condono tibi fructus malè perceptos. Jn Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritûs ✠ Sancti Amen

Advertat autem Sacerdos nè ullo modo hujusmodi facultatis suæ terminos excedat.

PRÆCAUTIO

Circa reconciliationem Hæreticorum.

Facultate absolvendi à casibus reservatis quo ad ipsa peccata, sinè dubio Privilegiati Confessarij non possunt uti extra Sacramentum Confessionis, sed tantùm eorum Confessionibus diligenter auditis, ùt apud *Sporer de Absol. à reserv. fol. 428. parte 3. c 6:* loquitur Paulus III. Pontifex ibi citatus? At verò Facultate absolvendi à Censuris possunt uti etiam extrà Sacramentum Pœnitentiæ, & absque Confessione Sacramentali. *Rationes ibi positas vide, qui subdit!* dicens: Unde Confessarij etiam delegati frequentissimè separant Absolutionem à Censura, ab Absolutione à peccato, etiam in foro conscientiæ, Prælatus enim à censura absolutum, pro Absolutione à peccatis remittit ad alium Confessarium, neque

que quoad hoc apparet aliqua limitatio in dicto Privilegio, ergo absquè Confessione Sacramentali absolvere à censura possunt, dummodo Pœnitens fateatur suam culpam & satisfacere paratus sit. Quamvis Layman notet *ibidem.* Non esse facilè ità procedendum, ut privilegiatus à Censura vel alia Pœnâ Ecclesiastica ex peccato resultante absolvat, nisi vel in audita ejus Confessione, vel saltèm in ordine ad Confessionem mox instituendam, quia id tutius, consultius & usitatius est. *Ità apud Sporer supra citatus ibidem.*

Attamen Busembaum in nova editione De Censuris *lib. 7. c. 1. Dub. 6. n. 8.* ad finem adstipulatur superiori sententiæ dicens: *Probabiliùs est* eum, qui habet potestatem absolvendi in foro Conscientiæ à censura, posse id facere etiam extra Confessionem, *& pro se citat nonnullos ibidem.*

Et Bassæus de Absolutione fol. 15. n. 22. cum ibidem citatis assentitur dicens: Probabile est Absolutionem Censurarum impendi posse extra Confessionem, quamvìs in Concessione facultatis dicatur, *auditis Confessionibus.* Nam hæc clausola refertur ad Absolutionem à peccatis; Unde habens Privilegium & facultatem absolvendi à Censuris in foro conscientiæ, potest illarum Absolutionem impendere extra Confessionem, etiamsi non absolvat à peccatis, aliud est enim Forum Conscien-

entiæ, aliud Forum Sacramenti Pœnitentiæ. Imò qui habet facultatem absolvendi in Foro Pœnitentiæ, potest absolvere extra Sacramentalem Confessionem, quoties Absolutio cadit supra materiam, ad quam per se non requiritur Absolutio Sacramentalis, nisi aliter colligatur ex verbis Concessionis. *Sic ille cum citatis.* Ex hoc doctissimus Vir Moscicensis Ordinis Prædic. in suo libello, attendere jubet ad Essentialia Facultatis, dicens: habens Facultatem absolvendi ab Hæresi in Foro Pœnitentiæ, non potest absolvere à sola Excommunicatione, & causâ Confessionis integræ faciendæ Pœnitentem remittere ad Confessarium inferiorem, idque si habeat facultatem limitatam & Sacramento Pœnitentiæ alligatam; tunc enim Absolutionem duntaxat Sacramentalem dare potest, ac proinde in Sacramento Pœnitentiæ, & non judicialem extra Sacramentum, nisi hoc in Facultate exprimatur. Sic supra citatus cum alijs à se citatis. Dicit enim apud eundem citatus Toletus: Lib. 1. c. 14. N. 107. *Non valet Absolutio ab Excommunicatione, si non fiat juxta formam Mandati.* Et Navarrus ibidem citatus: *Nihil valet Absolutio facta à delegato, non servatâ absolvendi in Delegatione expressâ formâ, & plures qui ibi citantur.*

Advertendum est Confessario habenti facultatem absolvendi ab Hæresi, quales in se in-

includat abſolvendos, ut rectè abſolvat, ſecundùm formam facultatis; Sunt enim hæretici hic nati, ſunt lapſi, & relapſi Apoſtatæ; talis enim tantummodò eſt abſolvendus, qualis in Facultate exprimitur.

Catholicus itaque Romanus natus, & educatus in fide vera, quacunque deinde occaſione hæreticus factus, & Apoſtata, ſubiacet pœnis hæreticorum, ſcilicet: Excommunicationis, Jrregularitatis, & privationis dignitatis, Beneficiorum Eccleſiæ, & ſepulturæ Eccleſiaſticæ. Jn pœnis verò Civilibus pro talibus eſt confiſcatio omnium Bonorum, & liberatio ſubditorum à Juramento fidelitatis illi; Jnfamia, & poſt declarationem Judicis pœna capitis; de quibus fusè *Filliucius tract. 22. de Præcep. Fidei, Spei, & Char. c. 7.* per totum. Nihilominus idem *Filliucius* locô citatô num. margin. 242. docet talem prima vice Apoſtatantem, poſſe & debere recipi, & Abſolutionem impertiri pro foro Conſcientiæ ab habente licentiam abſolvendi ab hæreſi, iniunctâ ei pro menſura culpæ pœnitentiæ menſurâ, utì prudenti Confeſſario pro ſalute pœnitentis meliùs in Domino videbitur. Citat pro ſe hic author ratione receptionis talis Apoſtatæ Concil. Arelaten cap. 32. & Aſorium q. 9. Si verò in hac Reconciliatione opus eſſet Jnterprete, (non niſi in caſu neceſſitatis ab Eccleſia permiſſo ad Sacramentum Pœni-

tentiæ) possèt etiam hic adhiberi, si Pœnitens ipse spontè velit; Et quantùm ad peccata nota ex tali interpretatione, obligatur ille interpres tali Sigillô, quali Confessarius ipse; non revelandi peccata audita, utì communis est sententia. Si tamen Jnterpres essèt Sacerdos approbatus, tunc facta cum eo Professione fidei, post absolutionemque ejus ab hæresi, per Sacerdotem habentem facultatem ad id, potest ab eo excipere Confessionem peccatorum Sacramentalem & absolvere, de quo jam supra fusiùs dictum.

Si accedat ad Reconciliandum, 2dò & 3tiò &c. in hæresim lapsus, sive post primam suam ex hæresi Professionem; sive ex Catholico, verè non potest absolvi ab habente licentiam simpliciter ab hæresi, sed debet procurari alia licentia pro talibus, præter articulum mortis, cum onere tamen sistendi se coram habente potestatem.

Circa Confessionem Sacramentalem hæreticorum advertenda ex Moscicense, qui post integram suorum peccatorum Confessionem à Confessario inquirantur.

I.

QUòd fuerint Christo & DEIparæ Virgini reliquisque Sanctis in Cœlo regnantibus injurij.

2. Quòd in Pontificem maximum Christi in terris Vicarium sint calumniati.

3. Quòd Epiſcopos, Presbyteros & quoſcunque alios ex Clero, contumelijs, contemptibus &c. affecerint.

4. Quòd vitia pro virtutibus docuerint, virginitatem damnaverint, Fornicationem, Adulterium, Jnceſtum (licèt quidem non omnes, ſed dantur tales) conceſſerint.

5. Quòd Sacramenta, Sacrificia, ſacraque omnia Eccleſiæ irriſerint, Jmagines, ſacra vaſa rapuerint, confregerint, Reliquias ſacras contempſerint, in cineres redegerint, vel illis ad artes magicas uſi fuerint.

6. Quòd Fidem & Religionem Catholicam unam veram cognoſcentes, in ſuis erroribus pertinaciter duraverint.

7. Prudens Confeſſarius pro qualitate Statûs, Conditionis & Perſonæ Confitentis, prout neceſſarium viderit, de his & ſimilibus inquiret Pœnitentem, & contritum abſolvet formâ ſupra poſitâ fol. 159.

Sic itaque reconciliatus hæreticus moneatur à Confeſſario: ut jam ſecundùm ritum matris ſuæ, ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ vivat; gratias pro ſui converſione DEO ſemper agat; Præcepta DEI, & Eccleſiæ, quæ omnino ſciat, obſervet; Communiones Sacratiſſimas frequentet, ab omnique peccato præſertim mortali ſe contineat; & occaſiones ejus fugiat, ac devitet; Confeſſiones fideles, integras, ſæpius (recompenſando annos ſinè hoc

Cœ-

Cœlesti cibo Corporis Christi peractos) faciendo communicet, B. V. MARIAM, & omnes Sanctos, præcipuè aliquos sibi præelectos Patronos singulari cultu & devotione prosequatur, & se ipsis sæpè recommendet; Pro animabus Fidelium defunctorum oret; Jn tentationibus & dubijs circa fidem occurrentibus sit fortis, & protestetur: Nihil se velle aliter credere, vel intelligere, quàm quod credit, & intelligit vera Ecclesia Christi Romana. Et ità faciens, vitam æternam consequetur, quam in quacunque hæresi miserabiliter perdidisset.

JNSTRUCTIO XXI.

Quomodò se regulariter gerere debeat Sacerdos in celebratione Missæ? ex Mosicicense decerpta part. 3. de Pœnit.

OMissis hìc illis, quæ ad materiam, & formam Consecrationis spectant, tum & de defectibus qui circa hæc contingere possunt, quoniam de illis cuilibet Sacerdoti in quolibet Missali manifestè patet, si legere non negligat, nonnullæ hìc ponuntur præmonitiones.

1. Jnveniuntur aliqui, vel nimiùm conantes exercere devotionem, vel singularem suam volentes demonstrare authoritatem, vel alio quôvis intenti motivô, qui in celebratione Mis-

Missæ nimis difformiter, incompositè, leviter, & præcipitanter se gerunt, in quo se, (ex præmonitione hoc advertentium & corrigentium authorum) advertant.

2. Moscicensis, Ords Prædicatorum verè Vir Asceticus, & magnæ perfectionis ac scientiæ, locô citatô advertit: quòd aliqui consecrantes nimis prope os hostiam & calicem tenent, quasi illum deglutire volentes, cum adstantium offendiculo, seu scandalo, ut auribus proprijs audivi, (dicit prænominatus author) & nunc passim talia & similia in nonnullis cernuntur. Hoc itaque non est necessarium, quia etiamsi per cubitum distaret os à calice & hostia, adhuc præsentia materiæ non impediretur, neque vis consecrationis minueretur.

3. Alij (ùt Navarr. c.16. de Tentatione asserit) verba consecrationis tanto conatu & aspiratione ab imo pectore tracta proferunt, ut scandalo sint auditoribus; alij nimis morosè; alij volunt: ut halitus, aut verba tangant materiam consecrandam, & nimis ad materiam inclinantur, & halitu illam contingere curant, quod non est necessarium, & neque decens. *Azorius monet.*

4. Alij discruciantur: credentes se non rectè proferre verba consecrationis, & illa sæpiùs repetunt; cum satìs sit ea proferre bene moraliter, ùt: si cum hominibus loquerer &

ser-

ſermo haberetur pro intelligibili & claro. Ideo repetitio in Conſecratione non eſt facienda, quia indecens eſt; Nihilominus: Si quis ſcrupuloſus hoc faceret, forma conſecrationis non vitiaretur, & proinde valida eſſet Conſecratio.

5. Reprehendit etiam Navarrus (ubi ſupra) & peccare dicit eos, qui Miſſam tam ſubmiſsè recitant, ut circumſtantes non poſſint audire; Reprehenſibiles quoque ſunt, qui adeò clamorosè recitant, ut alijs celebrantibus impedimento ſint: Unde bene in miſſalis Rubricis docetur; ut nec nimis altè dicatur, nec nimis celeriter, & tardè, atque ſubmiſsè, ſed ut à prope circumſtantibus poſſint audiri.

6. Et alij quoque ſummô vitiô laborant: qui in memento & conſecratione varios motus corporis apparentes demonſtrant & exhibent, movendo hinc inde caput, brachia, in hanc & illam partem ſpuunt, pedes movent, ac totum corpus mirabiliter inclinant & flectunt, ſeſe obvertunt, & girant; non ſinè ſtupore, & ſcandalo adſtantium; ubi debet eſſe modeſta compoſitio totius corporis ſinè geſtibus, quos inordinatus, & impertinens aliquis zelus movet & excitat.

7. Et illi maximè reprehendendi, qui notabili nimis tempore uſque ad tædium, & nauſeam audientium, ſupra conſecrandam materiam meditantur: Et illi non minùs: qui non-

dum

dum prolatâ formâ totâ consecrationis jam flectunt & adorant; Et illi: qui in elevatione diutiùs hostiam vel calicem tenent elevatum, omnino corrigendi sunt tales & similes defectus.

8. Nec non illi reprehendendi sunt qui ante sumptionem, dicendo: *Domine non sum dignus;* ità se ab Altari ad latus facie vertunt, ut & illorum faciem spectantes intueantur, & illi eorundem spectantium vultus prospiciant, quod est summæ levitatis, & incompositionis in tam gravissimo negotio vitium. Graviter hæc composité, & modestè, nec frivolè tractanda sunt, ad quæ Principatus Cœlorum contremiscunt. Utrùm in aliquo casu licet Sacerdoti interrumpere Missam vide Jnstruc. I. supra pag. 2.

JNSTRUCTIO XXII.

Quomodò se gerere debeat Sacerdos circa dispositionem Peste Jnfectorum, sive ex Justitia, ùt Parochus, sive ex Charitate, ùt cæteri pro tunc animarum curam gerentes.

Ex Jnstruct. Pract. III. Par. 2. Cap. 4. § 16. R. P. Lobner S. J.

NOverit Parochus obligatum se esse ex Justitia manere apud suos Parochianos hac grassante lue; nisi alium sibi substituat, qui

munus ejus curationis animarum fideliter suscipiat, & administret; Jmò teneri loca infecta adire ad Sacramenta administranda in his casibus in quibus periculum animæ incurrunt Parochiani curæ illius commissi, quales casus fere sunt sequentes

1. Si Jnfans natus esset, qui neminem haberet, à quo baptizari posset; si tamen alius Laicus adesset, à quo baptizetur Jnfans, non deberet se Sacerdos, cum damno totius communitatis in apertum periculum conjicere, sed plurium auxilio se servare.

2. Si peste infectus ità rudis sit: ut meritò dubitari possit, num contritionem perfectam de peccatis eliciturus sit, tenetur Parochus ad Confessionem ægri audiendam descendere, nisi probabile sit nulli peccato mortali obnoxium esse, sive quia paucos ante dies confessus est, sive quia aliàs timoratæ Conscientiæ fuit; Potest tamen (& tutiùs faciet, si vel plures essent in eodem cubiculo, & commodè unus sinè altero audiri non posset, vel certè periculum contagionis immineret) ægrum absolvere, si unicum peccatum, vel mortale vel veniale expressisset.

3. Si æger facultate loquendi destitutus (& de quo dubium posset esse, num in statu gratiæ sit) confiteri non posset, sed communicare tamen, tunc enim Sacerdos tenetur ei SS. Eucharistiam porrigere, tanquam probabile

me-

medium gratiæ in tali casu obtinendæ, in qua administratione non potest Eucharistiam in mensa ponere, ut ipse æger illam sumat, vel in orbe, aut patena illam offerre, sed ordinariô modô eam porrigere debet: de quo plura infra videbis hac Instructione.

4. Si æger ratione destitutus, neque confessus, neque SS. Eucharistiâ refectus probabiliter tamen in gratiæ statu esse creditur, tunc enim juxta *Tannerum, Filliucium, Granad. Dianam, Præpositum*, tenetur etiam cum vitæ periculo Sacramentum hoc illi ministrare; (licèt *Hurtardus apud Dianam* contrarium sentiat) nisi ex morte Sacerdotis certum & grave periculum toti communitati immineret, tunc enim privatum hujus ægri commodum, communi bono Communitatis postponendum esset.

5. Noverit suas partes etiam esse Sacerdos; per Concionem populum de sequentibus admonere, ubi adverterit ingrui pestilentiam in populo. 1*mò*: ut quilibet sibi persvadeat se esse in manifesto periculo mortis, atque adeò per Sacramenta piè suscepta maturè sibi prospiciat. 2*dò*: ut cùm pestis communiter à DEO propter peccata immittatur, quisque tum pro se, tum pro tota Communitate DEUM placare studeat, & convenientibus medijs justissimam hanc DEI iram avertere conetur.

6. Moneat quoque Sacerdos populum; ut

qui peſte correptos ſe eſſe cognoſcunt, intra Domos ſuas ſeſe contineant, ſed & ii, qui ſani ſunt, non temerè cum infectis agant, & in periculum ſe conjiciant.

7. Ut omnes, qui in templo confitentur, os ſuum non versùs Sacerdotem, ſed versùs tabulam, ſive parietem convertant, neque tunc alij Pœnitentes propiùs accedant, ut liberiùs Sacerdos & Pœnitens cavere poſſint mutuum anhelitum & reſpirationem, neque ab adſtantibus audiantur.

8. Jtèm moneantur, ut ſi vocaverint Sacerdotem ad ægrum, prius aperiant feneſtras (niſi frigoris aſperitas, aut nebuloſus àér id impediat) deinde, igne ex odoriferis lignis aut ramuſculis, & herbis excitato, àérem priùs purgent.

9. Moneantur etiam; ut ſi ex una parte nullius peccati gravioris ſibi conſcij ſint, ex altera verò parte cogitare poſſint Sacerdotem contagione corripiendum, ſi Sacramenta illis diſtribuat, ſicque ſubſidium neceſſarium Communitati ſubtrahendum; abſtineant amore proximi à petitione talium Sacramentorum, certòque ſibi perſvadeant, pro hoc actu charitatis recepturos eos id, quod ex Sacramentorum receptione alioquin obtinuiſſent.

10. Præcaveantur quoque: ut dum ſani ſunt, ſe ſpiritualibus remedijs contra peſtem muniant: Et præ cæteris efficaciora videntur: Do-

lor

lor sincerus de peccatis; Opera pœnitentiæ; Certæ preces ad B. Virginem, S. Sebastianum, Carolum Borromæum, Rochum &c. Maximè verò Litaniæ Lauretanæ, Rosarium, vel ipsa etiam Salutatio Angelica recitanda frequentiùs, profuit ad pestem avertendam.

11. Juverit etiam ostendere; quam cautelam in cura ægrorum suscipiendam adhibere, & quæ ordinariè media corporalia ab ipsis etiam plebeis, & pauperibus hominibus adhiberi possint. Et quidem.

Remedia corporalia contra Pestem.

Præter Industrias spirituales supra recensitas, quibus utique Sacerdos se ante alios munire debet, alia etiam media & industriæ sedulò ab ipsis adhibendæ, quæ quidem à prudentibus Viris sequentes habentur.

I.

SUmmâ diligentiâ curet Sacerdos; ne unquam ad infectos jejunus accedat, itaque convenit: ut maturè celebret, deinde jusculum, vel vinum medicatum sumat ex herba Absinthij, Scordij, Cardui Benedicti, Dictamni Cretici, Corticibus citri exsiccati, Radicibus pimpinellæ, ex quibus sacculus vino impositus conficitur.

2. Infectos aditurus Sacerdos, habeat vestem attritam, laneæ enim novæ vel villosæ pelles, plùs periculi habent, interiores magis

convenit esse ex corio, quàm laneas, omnes verò vestes postquam redierit, igne purgari curet.

3 Manè aliquas partes corporis Oleô Scorpionum, vel alio alexipharmacô illiniat, v.g. circa cor, sub axillis, retro auriculas, ac denique ipsos pulsus; In ipso accessu ad ægrotum labia, nares, tempora, balsamô, vel acetô ad hunc usum confectô inungat.

4. Antequam ad ægrum exeat, manus & faciem lavet aquâ, cui permixtum sit acetum, vel vinum, in quo aliquæ herbæ odoriferæ maceratæ fuerint, quales sunt: Absinthium, Salvia, Rutha, Melissa, Majoran, Hyssopus, Artemisia, Spicanardus &c eædem herbæ si circa locum ægri sparsæ sint, & subinde moveantur, & confricentur, mirè áërem infectum temperant; Idem præstat, acetum aspersum subinde lecto ægri.

5. Si Infectus adeò æger sit, & Regionis, ac locorum consvetudo permittat, ad januam Domûs vel aliquem locum patentiorem eum deferri jubeat, ut securiùs sinè periculo infectionis disponi possit.

6. Curet Sacerdos: ut ante ingressum suum æger in lecto ità componatur, ut commodè confiteri possit; attendat insuper, ne æger multùm se moveat in præsentia sua, aut lectum aperiat. Non minùs etiam ipse Sacerdos ab omni contactu ægri abstineat, ideoque nec

ma-

manum ſalutandi gratiâ porrigat, neque pulſum ægri exploret, neque loca infecta, & carbunculos contrectet, nec etiam curiosè cupiat aſpicere, nè fortè inde horrorem concipiat.

7. Sollicitè curandum eſt: nè Sacerdos halitum ægri excipiat, ex hoc enim facillimè hauriri poteſt venenum. Itaque ſequentes cautelas accipiat: 1mò: Supra ægrum ſe non inclinet, ſi proinde lectus ſit humilis, poterit vel ſupra ligneum ſcabellum ſedere, vel quocunque ſuppoſito commodo ſtipite; Sella autem ex panno villoſo omnino non eſt admittenda, propter pilos in illa incluſos: 2dò: Aurem illi non admoveat, ſed potiùs ad vocem clariorem ægrum hortetur: 3tiò: Non ex adverſo ægri, ſed potiùs ad latus, vel à tergo conſiſtat, 4tò: Inter Ipſum & Confitentem non procul ab ore candela accenſa intercedat. Probantur maximè illæ candelæ, quæ majorem ignem fovent: Aliqui medici ad hunc uſum ſpeciales confecerunt, ex rebus odoriferis, quæ ſcilicet ignem foveant, & ſuffitum præſtent. Apud ditiores proderit plures candelas circa lectum accenſas habere. 5tò: Os & Nares, vel obvolvantur, vel ſæpiùs tingantur ſtrophiolô intinctô in aceto bezoartico, vel alio alexipharmaco.

8. Confeſſionem ità audiat, ut eſſentiale quidem nihil intermittat, à ſupervacaneis ta-

men abſtineat, nè longior mora ſit neceſſaria, quàm ad rem juverit; efficacia quædam dicta, aut facta Sanctorum, in promptu habeat, quibus breviter ad contritionem, & ad tolerandum malum in patientia poſſit excitare; ſubinde aëris purioris recipiendi gratiâ, feneſtram, vel alium patentiorem locum adeat, ſi neceſſitas Confeſſionis longiorem moram exigat.

9 Quàm primùm verò aliquâ peſtilentiore aurâ ſe inflatum ſenſerit, ſtatim ſudorifero aliquo hauſtu aut bolo, quales ſunt ex Theriaca, ovo aureo, vel Bezoare; ſudores eliciat, & cum ſudore venenum propellet, quod etiam, cum nondum infectus eſt, quavis minimùm hebdomade eſt faciendum.

10. Cùm nonnunquàm contingat: ut Infecti etiam ad templum Confeſſionis gratiâ penetrent, pro majori ſecuritate ſemper ſtudeat Sacerdos penes ſe habere amuleta, & aliis præſervativis ſe muniat: ad minimùm verò tempora, os, nares inungat balſamô, vel acetô & odoratos nodulos ſemper penes ſe habeat, in quibus ſpongia, aceto vel ex rutha; vel oleo juniperi intincta ſit, ut eorum odore Spiritus ſubinde recreentur.

11. Poſtquàm infectum aliquem audivit, conſultum videtur, aliud quaſi agendo, à confeſſionali domum ſecedere, & ſe ad ignem ramulis juniperi excitatum purgare, faciem a-

ce-

cetô aquâ mixtô lavare, auram liberam captare, quare, & sibi, & alijs consulet. Si necessitas non urgeat, expedit idem confessionale non repetere, donec populô dilapsô, sedes per ignem vel aspersionem, aut lotionem aquâ ex rutha purgetur.

12. Persona, quam constat esse Jnfectam, moneatur, ut vel domum suam Confessarium vocet, vel eo tempore veniat, quo homines non sunt in templo, tunc enim extra Confessionale eam audire posset, in tanta distantia, quæ moraliter caret periculô.

13. Denique, peste cessante, & se per divinam gratiam servato, gratias DEO debitas habeat, eique humili animô omnia, quæ egit accepta referat, sequè ad ulteriores quosvis labores circà salutem animarum, casusquè quosvis præparet & offerat.

JNSTRUCTIO XXIII.

De modo ministrandi Sacratissimam Communionem Peste Jnfectis, & alia Sacramenta.

MUlti in hac materia varios depromunt sensus, ex quibus nonnullos hìc affero, ut in tali casu Sacerdos existens præeligat sibi quô placeat uti.

1. Chapeaville, Vir doctissimus totô libellô sub titulo: *Tractatus de Necessitate & Modo administrandi Sacramenta Tempore Pestis.* multa

in hac differit materia, ex quibus modica hic apponere placuit. Dicit itaque c. 4. q. 33. *De Necessitate ministrandi Eucharistiam.* Exiguum admodùm præsidium contra contagionis periculum est, si quis ab ægro distet unam ulnam vel duas: cujus longitudinis ad summum forcipes solent esse; nihilominùs dicuntur reperiri, qui ad hujusmodi remedia contra contagionem recurrunt; Sed modus hic non est licitus, prohibet illum tacitè Illustrissimus, simul & Eminentissimus Cardinalis Boromæus: Cavet enim, nè Sacerdos, etiam pestis vitandæ causâ, quàm minimùm (qui novus sit in administratione Sacramentorum, sed maximè Eucharistiæ) Ritum inducat, nevè Instrumentum, aliudvè quid simile pro digitis adhibeat, quia est contra Ecclesiæ consvetudinem, quæ nunquam hunc morem in usu habuit. Accedit fieri irreverentiam Sacramento, nam Sacerdos exponit illud periculo casûs, vel decussionis in terram, vel etiam injuriosæ fractionis, neque enim hostia tenuis potest moraliter loquendo teneri forcipe sive aurea, sive argentea sinè periculo fractionis, nec ità certò & tutò poni in ore ægrotantis, præsertim pestiferi, quia peste infectus fere inquietus est, nec caput absque tremore & motu retinere potest; Tum quia ipse Sacerdos, qui sinè instrumento oblongiori non audet ministrare Sacramentum, timore correptus

ptus ministrat, neque satis est praesenti animô, qui tamen requiritur ad hoc, ut sacra hostia in ore sumentis rectè collocetur, maximè cùm experientia doceat, etiam extra casum pestis in ordinaria Sacramentorum administratione, quae fit in Ecclesia, aliquando contingere, ut Eucharistia non satis aptè in ore sumentis collocetur, propter quae pericula Ecclesia, ùt videre licèt apud antiquos Patres & Doctores, gravissimas pœnas constituit contra eos, quorum negligentiâ aliquid de venerabili hoc Sacramento frangeretur vel in terram decideret: Hinc Tertulianus ibi citatus ait. *Calicis, aut Panis nostri aliquid decuti in terram, anxiè patimur!* Et Origenes, etiam ibi citatus: *Nostis, qui Divinis Mysterijs interesse consvevistis, quomodò, cum suscipitis corpus Domini, cum omni cautela & veneratione servatis, nè ex eo parùm quid decidat, nè consecrati muneris aliquid delabatur, reos enim vos creditis & rectè creditis.*

2. Idem Chapeaville locô citatô q. 34. dicit; Modus à quibusdam usurpari dicitur, qui spatulae oblongiori Eucharistiam infigunt, & in os peste infecti immittunt, sed stultè, simul & ineptè. *Stultè*: quia ex nihilo nihil, vel parùm admodum praesidii contra contagionem expectari potest; *Impiè*, quia manifesta huic Sacramento infertur injuria, perinde (ait) scandalum spectantibus adfert, tum propter abusum, quia prodit exiguum, vel nul-

lum erga ſuas oves amorem, ut qui ad vitandum corporale periculum, ad tam extranea & Sacramento injurioſa remedia confugit.

3. Dicuntur inveniri aliqui (citatus ait) qui digitis chirothecâ, vel ſimili aliqua re tectis hoc Sacramentum miniſtrant. Sed illicitè, Stultum enim, vel parùm cautum videtur aſſumi medium ad fugiendam contagionem: Nam ſi contactus, vel labiorum, vel lingvæ, vel ſalivæ peſte infecti, timetur per digitos miniſtrantis diſcoopertos, poteſt & idem timeri per eoſdem quocunque inſtrumento tectos, præſertim cum hoc modo miniſtrans non minùs vicinus ſit ægro ad concipiendam tum tactu, tum alijs ſenſibus contagionem, quàm ſi ordinariô modô miniſtraret.

4. Generaliter loquendo prænominatus author dicit, & fuſiſſimè probat, illicitè dari Euchariſtiam communicaturis, ſive poſitam in menſa, ſive in ſcutella, ſive uſuali, & communi pani involutam, ſive quocunque alio modo, præter ordinarium modum digitis miniſtrandam.

5. Tandem concludit hic author dicens: Si fortè in aliqua Diœceſi graſſante peſte ſint pauci Sacerdotes, & deniquè timidi, modus miniſtrandi ſecurè Euchariſtiam pani uſuali involutam (judiciô ſuperiorum) alijs adinventionibus videtur convenientior. *locó citatô quæſt. 20.*

Pra

Pro modo communicandi peſte infectos authores ſvaviores.

6. Philippus Servius, aliàs *Amicus Fidelis* in ſuo libello parte 3. ait: Peſte laboranti ad vitandam labem, poteſt ſacra Hoſtia non digitis, ſed honeſtô, nitidôque aliquô Jnſtrumentô miniſtrari.

7. Jacobus Marchantius in Horto Paſtorum *Tract. 6. Cand. Myſt.* ſuccinctè de hac materia tractans, multis motivis & rationibus ſvadet peſte infectis proprijs manibus miniſtranda eſſe Sacramenta, ſed tamen illos, qui hoc omnino volunt, nec aliô modô permittunt ea miniſtrare, nimis auſteros vocat. Et ab alijs mitioribus inducit praxes. Et dicit: Quidam curant benedici particulas corporalium, in quibus ſacrum corpus Domini deponunt locô aliquô ſecurô, ad quem ægro ſit acceſſus, ut ipſe ſumere poſſit, aut per Perſonam aſſiſtentem ſibi in ægritudine ad id adjuvari, quæ pars corporalis igni poſtea traditur.

Alij, capſulis, vel parvulis vitris utuntur, è quibus æger illud ore deſumit. Alij, alijs utuntur modis, Ego, (dicit *idem*) licèt conſultiùs, & ſecuriùs non dubitem, ſi proprijs manibus miniſtrari poſſit, non video tamen, cur in præſentiſſimo periculo aliqui alij modi reprobari debeant; adjunctâ tali reverentiâ,

quæ

quæ hic & nunc adhiberi poteſt, ſinè periculo in tali rerum ſtatu irreverentiæ.

8. Idem ibidem ait: Quantùm ad Sacramentum Pœnitentiæ, tenetur tunc Paſtor miniſtrare etiam cum periculo vitæ, nec exceptioni locus eſt, niſi tibi morali certitudine conſtet de bono ſtatu ægri vg. quòd paulò ante ægritudinem confeſſus ſit; & quòd timoratæ & ſolicitæ ſit Conſcientiæ, nec niſi veniali culpæ obnoxius, ex altera verò parte evidens ſit contagionis periculum, nec facilè futurum ut ſi Parochus inficiatur, de alio poſſit provideri, tunc enim commune bonum multùm præponderat. Hæc tamen non temerè præſumenda ſunt: ut ſubditus deſeratur; Hoc porrò adjicimus, in evidenti periculo poſſe fieri Confeſſionem materialiter non integram à Pœnitente; & à Sacerdote parte peccatorum audita abſolutionem impendi, excitando Pœnitentem ad veram, quantum in ſe eſt, contritionem, vel attritionem pro omnibus peccatis, eſt enim talis Confeſſio formaliter integra, & à Theologis ſolet recenſeri &c. &c. *Sic ille.*

9. Extrema Unctio etiam danda eſt infectis peſte; Et licèt (dicit Marchantius locò citatô) non eſt tam ſtricta obligatio ad eam ùt ad cætera Sacramenta in extremo mortis periculo, tamen generaliter loquendo, Synodales Conſtitutiones rectè aſſerunt id ordina-
rié

riè debere fieri, ut facilè Paſtores hìc non excuſentur &c. Amicus Fidelis parte 3. citans multos, affirmat peſte laborantes poſſe inungi virgulâ aliquâ oblongâ, ſive argenteâ, ſive ligneâ Quia (ait) ejuſmodi inſtrumenti uſus, non infert ullam irreverentiam, & multùm confert ad vitam miniſtrantis conſervandam.

Tandem, multam authoritatem inducit Marchantius locô ſupra citatô; dicens. Jn morbis contagioſis, ut periculum vitetur, ſufficit inungi unum organum ſensûs magìs ad Unctionem expoſitum, dicendo: *Per iſtam S. Unctionē, & piiſſimam ſuam miſericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquiſti per viſum, auditum, guſtum, odoratum, & tactum.* Quòd etiam probant alij in quolibet Jnfirmo, ſi incipiat mori, antequam cœpta finiatur unctio, ùt ſupra de Jnfirmis dictum eſt.

JNSTRUCTIO XXIV.

Parochum, & Confeſſariorum pro caſibus quorum Abſolutio ſeu diſpenſatio a ſacra Pœnitentiaria Apoſtolica impetratur. Ex Romano Jnſtrumento impreſſo deſumpta, Ex Manuductione R.P. Tiburtij Navar.

CUm ſæpè ſit experientiâ compertum, plurimos utriuſque ſexûs Chriſti fideles, & præcipuè in longinquis degentes, Cenſura-

rum

rum vinculis, Votorum obligationibus, Matrimoniorum impedimentis, nec non Irregularitatum, & casuum quoquo modo reservatorum ligaminibus adstrictos, ad Sanctam Sedem, ejusque Sacram Pœnitentiariam spectantibus irretitos, in illis lachrimosè persistere, & continuis Conscientiæ agitationibus laboriosè perdurare, cujus mali causas ex similibus provenire innotuit.

1. Eò quòd Parochi vel alij, ad quos hujusmodi Pœnitentes recurrere contingit, in Pagis aut locis Ruralibus degunt, & viam, modumque recurrendi ad præfatam Sacram Pœnitentiariam ignorant, nec aliquem hìc Romæ agnoscunt, ad quem Supplicationes dirigant, unde Pœnitentes perplexos dimittunt, quibus cùm ad Ordinarium accedendi, (præsertim si sint fæminæ) verecundia, aut timor aditum intercludat, consilium ulterius requirere nescientes, remedium desperant, & in prædictis vinculis, obligationibus, impedimentis, inhabilitatibus, & casibus reservatis cum periculo damnationis insordescunt.

2. Evenit, quòd Pœnitentes egeni recognitionem pro sollicitatione, & labore Agentium Romæ commorantium exsolvere non valentes, inconsolati ac Conscientiæ motibus concussi, in periculoso statu manere coguntur, & fortè (quod pejùs est) sibi persvadent Sacræ Pœnitentiariæ Tribunal aliquid lucri pro

literis

literis prædictis recipere; cùm revera Sacræ Pœnitentiariæ Ministri, nec aliquid quamvis minimùm, nec etiam spontè oblatum unquam recipiant; & gratìs omnia exhibentes, singulos ad se recurrentes serena fronte complectantur.

3. Accidit etiam nonnunquam per inadvertentiam exponentium, ut gratiæ juxta exposita obtentæ, irritæ evadant, eò quia casus & circumstantias necessarias reticeant; unde fit, quòd literarum Executores, casu postea Pœnitentium examinato, rem aliter se habere, quàm expressum fuerat, comperiant, & gratias subreptitias aut obreptitias esse inveniant. Quare Pœnitentes confusi remanent, & spe novæ dispensationis se carere putantes, in prædictis vinculis, obligationibus &c. miserabiliter remanent.

Quare gratum DEO, & utile fidelibus futurum esse speratur, si iste modus recurrendi ad ipsam Sacram Pœnitentiariam proponatur.

Confessores itaque, cum Pœnitentes vinculis præfatis irretitos ad se accedere contigerit, casuum qualitates, & præfatorum casuum circumstantias considerent, causásque dispensationum, aut commutationum exprimant, & caveant, nè, quod occultum est, publicum faciant, præsertim Jmpedimenta occulta Matrimoniorum; nam publica, vel ad publicum redacta, non pertinent ad Sacram Pœnitentiariá.

Et sic præfati Confessores poterunt casus Pœnitentium præfatos cum dictis circumstantijs & causis exponere; sive Latino, sive quocunque alio idiomate propriæ Regionis, nam Sacra Pœnitentiaria suos ex quacunque Regione Pœnitentiarios subordinatos habet: Et exprimant insuper in fine expositionis casûs Nomen, Cognomen, cui sit à Sacra Pœnitentiaria rescribendum, etiamsi ipsum Nomen vel Cognomen sit fictitium. Itemque modum per quem responsio secura dirigi possit, significando scilicet vulgari nomine Oppidum, seu Civitatem & Regionem cum data Mensis & Anni in hunc modum.

Intùs incipiant Epistolam seu Supplicationem sic.

Eminentissime ac Reverendissime Domine.

N. Mulier emisit Votum simplex Castitatis, manet in periculo incontinentiæ, nisi nubat. supplicat sibi Votum commutari ad effectum contrahendi Matrimonium.

Terminent Epistolam seu Supplicationem sic.

Dignetur Eminentia Vestra rescribere ad N. & N. & exprimant nomen & cognomen illius cui est rescribendum. Ad Civitatem N. exprimendo nomen Civitatis. Per Oppidum N. exprimendo vulgari nomine nomen Oppidi "Et dirigere Breve seu gratiam simplici Confessario, seu Confessario Magistro in Theologia, sive Decretorum Doctori, sive

Parocho cui Pœnitens aperuit ſuam Conſcientiam, nè ipſe Pœnitens, & præſertim fœminæ cogantur circumire pro executiône gratiæ Sacræ Pœnitentiariæ.

Dirigant Epiſtolam ſeu ſupplicationem ſcribendo extrà, ſeu à foris in hunc modum.

Eminentiſſimo & Reverendiſſimo Domino Cardinali majori Pœnitentiario. Romam.

Et ſi tardaverit Reſponſio, Confeſſarij reſcribant, & ſi opus fuerit ſemel & iterùm, nè fortè prior Epiſtola ſit deperdita.

Rogantur inſuper Parochi, ſive Confeſſarij, ad quos præſentes literæ pervenerint, illarum notitiam, quibus poterunt, pro animarum ſalute communicare.

Nè laborent nimis Confeſſarij in dando executionem literis, ſeu gratijs Sacræ Pœnitentiariæ, impreſſi ſunt Romæ in Stamparia Apoſtolica duo libelli, quorum unius titulus eſt: *Manuductio ad executionem Literarum Sacræ Pœnitentiariæ* & alterius: *Dilucidatio Facultatum & Praxis executionum ad Literas & Reſcripta Sacræ Pœnitentiariæ.* Jn utroque datur modus exequendi literas ejuſdem Sacræ Pœnitentiariæ.

Romæ Anno M. D. CCV.

Superiorum permiſſu.

Præparatio ad audiendas Confessiones.

Antiphona. Cor mundum crea in me DEUS, & Spiritum rectum innova in visceribus meis. Nè projicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me. Redde mihi lætitam salutaris tui, & Spiritu principali confirma me. Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te convertentur.

Oremus.

OMnipotens & Misericors DEUS qui me indignum Sacerdotalis Officij ministrum fecisti, atque ad orandum, & interpellandum IESUM Christum Filium tuum pro peccatoribus mediatorem constituisti: Concede mihi propitius Beata MARIA semper Virgine intercedente, cum Beatis Angelis custodibus nostris & omnibus Sanctis, tuæ divinæ charitatis affectum, ut quæ mei sunt muneris, dignè valeam adimplere, & famulis ac famulabus tuis ad Pœnitentiam revertentibus Spiritum veræ compunctionis largiri digneris, ut resipiscant à Diaboli laqueis, quibus adstricti tenentur, & ad te per dignam satisfactionem & emendationem revertantur. Per eundem Dominum nostrum IESUM Christum &c.

Oratio post auditas Confessiones recitanda.

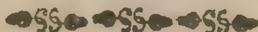
DOmine IESU Christe dulcis amator, & sanctificator animarum, purifica obsecro per infusionem Spiritûs S. cor meum ab omni affé-

affectione & cogitatione vitiosa, & quidquid à me in meo munere sive per negligentiam, sive per ignorantiam peractum est, pro tua infinita pietate & misericordia supplere digneris. Repono in tuis amabilissimis vulneribus omnes animas quas ad Pœnitentiam traxisti, & tuo pretiosissimo Sangvine sanctificasti, ut eas à peccatis custodias & in amore conserves, in virtutibus in dies magis promoveas, atque ad vitam perducas æternam. Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas in sæcula sæculorum Amen.

SYNOPSIS.

Instructionum in hoc Libello contentarũ.

XVI.



LIBELLUS
BENEDICTIONUM

Frequentius occurrentium pro majori commoditate

Sacerdotis, & requirentium

Eas.

Ex Authoribus approbatis excerptus.

Omnis Creatura DEI bona est, Sanctificatur enim per Verbum DEI & Orationem. 1. Tim. 4. ℣. 4, 5.

Bene-

Benedictio Aquæ ordinaria.

℣. Adjutorium nostrum in Nomine Domini,
℟. Qui fecit Cœlum & terram.

Deinde absolutè incipit Exorcismus Salis.

EXorcizo te creatura Salis, per DEUM ✠ vivum, per DEUM ✠ verum, per DEUM ✠ Sanctum, per DEUM, qui te per Elisæum Prophetam in aquam mitti jussit; ut sanaretur sterilitas aquæ: ut efficiaris sal exorcizatum in salutem credentium, & sis omnibus sumentibus te sanitas animæ & corporis; & effugiat atque discedat à loco, in quo aspersum fueris omnis phantasia & nequitia, vel versutia diabolicæ fraudis, omnisque Spiritus immundus adjuratus per eum, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem, ℟. Amen.

Oremus.

IMmensam clementiam tuam Omnipotens æterne DEUS humiliter imploramus: ut hanc creaturam Salis, quam in usum generis humani tribuisti, bene✠dicere & sancti✠ficare tua pietate digneris; ut sit omnibus sumentibus salus mentis & corporis & quidquid ex eo tactum vel respersum fuerit, careat omni immunditia, omnique impugnatione Spiritualis nequitiæ. Per Christum Dominum nostrum A.

Exorcismus Aquæ, dicatur sinè Oremus.

EXorcizo te creatura Aquæ in Nomine DEI ✠

✠ Patris omnipotentis & in Nomine IESU ✠ Christi Filij ejus Domini nostri, & in virtute Spiritûs ✠ Sancti, ùt fias Aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici, & ipsum inimicum eradicare & explantare valeas cum Angelis suis Apostaticis, per virtutem ejusdem Domini nostri IESU Christi, qui venturus est judicare vivos & mortuos, & sæculum per ignem Amen.

Oremus.

DEUS, qui ad salutem humani generis maxima quæque Sacramenta in aquarum substantia condidisti: adesto propitius Invocationibus nostris, & elemento huic multimodis purificationibus præparato, virtutem tuæ benedictionis infunde; ut creatura tua, Mysterijs tuis serviens, ad abigendos Dæmones, morbosque pellendos, divinæ gratiæ sumat effectum: ut quidquid in Domibus, vel locis fidelium hæc unda resperserit, careat omni immunditia, liberetur à noxa: non illic resideat Spiritus pestilens, non aura corrumpens; discedant omnes insidiæ inimici, & si quid est, quod aut incolumitati habitantium invidet, aut quieti, aspersione hujus Aquæ effugiat; ut salubritas per invocationem sancti tui Nominis expetita, ab omnibus sit impugnationibus defensa. Per Dominum nostrum IESUM Christum &c.

Hic mittit Salem in Aquam in modum Crucis di-

Dicendo semel: Commixtio Salis & Aquæ pariter fiat In Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritûs ✠ Sancti Amen.

℣. Dominus Vobiscum,

℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS invictæ virtutis author, & insuperabilis Imperij Rex, ac semper Magnificus Triumphator, qui adversæ Dominationis vires reprimis, qui inimici rugientis sævitiam superas, qui hostiles nequitias potenter expugnas; Te Domine trementes & supplices deprecamur ac petimus: ut hanc creaturam Salis & Aquæ dignanter aspicias, benignus illustres, pietatis Tuæ rore sanctifices, ut ubicunque fuerit aspersa, per Invocationem sancti Tui Nominis, omnis infestatio immundi Spiritûs abigatur, terrorque venenosi serpentis procul pellatur, & præsentia S. Spiritûs nobis Misericordiam tuam poscentibus ubique adesse dignetur. Per Dominum nostrum IESUM Christum Filium Tuum, qui Tecum vivit & regnat in unitate ejusdem Spiritûs sancti DEUS, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Benedictio generalis ad quæcunque volueris.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

BEne✠dic Domine creaturam istam N. ut sit re-

remedium salutare generi humano, per invocationem sancti Nominis Tui: ut quicunque ex ea, (vel ex eo) sumpserint, vel usi fuerint, salutem animæ, & corporis suscipiant sanitatem. Per Christum Dnum nostrum Am.

Benedictio Domûs vel Loci.

Quando benedicitur Domus, accendatur una Candela benedicta, & Crux antecedat.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

OMnipotens sempiterne DEUS, qui Sacerdotibus tuis præ cæteris tantam gratiam contulisti; ut quidquid in tuo Nomine dignè, perfectèque ab his agitur, à te fieri credatur, quæsumus immensam clementiam tuam, ut quod modò visitaturi sumus, visites, quidquid bene✠dicturi, bene✠dicas, & ad ea, quæ acturi sumus dexteram tuæ potentiæ extendas; fiatque ad nostræ humilitatis ingressum & introitum, Sanctorum Tuorum meritis, fuga dæmonum, & Angeli pacis ingressus. Per Christum Dominum nostrum Am.

Oremus.

DOmine S. Pater, per merita S. N. bene✠dic domum istam, bene✠dic introitum nostrum, bene✠dic ingressus pedum nostrorum, sicut dignatus es Domum Patrum nostrorum Abraham, Isaac & Jacob bene✠dicere.

O Domine IESU Christe, quæsumus; qui discipulis tuis dixisti; in quamcunque Domum intraveritis, salutate eam, dicentes: Pax huic Domui; Veniat pax illa super Domum istam & super omnes famulos & famulas tuas, qui eam inhabitant nunc, & inhabitaturi sunt, & eos Domine ab omni infirmitate eripere, & liberare digneris, & replere centesimo fructu, vini, & olei & frumenti, & in futurum illis æternam concedere gloriam. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum Amen.

Bene✠dic Domine Domum istam, & locum istum cum ædificijs suis: & sit ibi Sanitas, Sanctitas, Virtus, & gloria atque humilitas, bonitas & mansvetudo, lenitas & plenitudo legis, obedientiaque DEO Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Hæc bene✠dictio sit super Domum, & super locum istum, & super omnes habitantes in eo. Per Christum Dnum &c.

Angeli Sancti DEI descendant in hanc Domum, & eam defendant & protegant ab omnibus dæmonibus, & facturis per pietatem DEI semper Amen.

Conserva Domine Domum istam in æternum impollutam, quam à Spiritibus immundis flagellantibus, nunc mundo,✠ purgo,✠ benedico ✠ & sanctifico, egrediatur fons de Domo tua Domine super Domum istam, ut irrigetur Misericordiâ tuâ, & dic Angelo percutienti: cesset jam manus tua: appareat Ma-

je-

jestas tua, & sanctificet ✠ hoc habitaculum. S. MARIA Virgo, invoco Nomen tuum, super hanc Domum & locum, benedic eum, quia tu es Mater Misericordiæ & Consolatrix afflictorum. S. Pater N. exurge, & per Passionem IESU Christi, benedic ✠ sanctifica ✠ hunc Domum & locum istum: ut Dæmones & eorum Maleficia non possint latere, neque stare in hac Domo vel loco. Nam ego N. Sacerdos Dei & Servus tuus, in Tuo Nomine destruo ✠ & annihilo ✠ facturas, & omnia maleficia, facta, vel fienda in hac Domo, vel loco, & benedico ✠ & sanctifico ✠ hanc Domum & locum, ut dæmones & facturæ eorum non possint stare, nec durare, sed nunc omnia destituantur & deficiant. In Nomine Patris, ✠ & Filij, ✠ & Spiritûs ✠ Sancti Amen.

Peto Domine per Tuam bonitatem: ut domus & locus iste sit benedictus ✠ à Tua S. dextera, ut sit ignis ardens dæmonibus, ut semper fugiant confusi, nec ullo modo possint stare, nec latere, vel die, vel nocte, & omnes habitantes securi sint, & quiescant in tua pace sine turbatione, vel strepitu, & sinè aliquo nocumento diaboli; Et Benedictio Tua sit supra Domum & locum istum, & super omnes habitantes in eo. Per Te IESU Christe Am.

Be-

Benedictio Agni Paschalis & aliorum esculentorum.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

DEUS, qui per famulum tuum Moysen in liberatione populi Tui de Ægypto Agnum occidi jussisti, in similitudinem Domini nostri IESU Christi, & utrosque postes domorum sangvine Agni perungi præcepisti; ità bene✠dicere & sancti✠ficare; digneris hanc creaturam Carnis quam nos Famuli Tui ad laudem tuam sumere desideramus. Per Resurrectionem ejusdem Domini nostri IESU Christi. Qui Tecum vivit & regnat &c.

Benedictio Ovorum.

Oremus.

SUbveniat quæsumus Domine tuæ bene✠dictionis gratia huic Ovorum creaturæ; ut cibus salubris fiat Fidelibus tuis in tuarum gratiarum actionem sumentibus, ob Resurrectionem Domini nostri IESU Christi. Qui Tecum vivit & regnat &c.

Benedictio Carnium quarumcunque.

Oremus.

DOmine IESU Christe Fili DEI vivi, qui es verus ac immaculatus agnus, quique immolatus in Ara Crucis peccata mundi delêsti, & nos ad ovile proprijs humeris reportâsti, has Carnes (*potes earum species enumerare quas vides*) quas ad usus hominum creâsti, bene✠dicere & sancti✠ficare digneris, ut omnes ex

eis ſumentes, tuis benedictionibus repleti, & animæ & corporis ſanitatem (te annuente) ſemper accepiſſe lætentur, Salvator mundi. Qui vivis & regnas &c.

Benedictio Panis in Paſchate.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

DOmine IESU Chriſte, Panis Angelorum, Panis vivus æternæ vitæ, bene✠dicere dignare Panem iſtum, ſicut benedixiſti quinque Panes in deſerto, ut omnes ex eo guſtantes, inde corporis & animæ percipiant ſanitatem. Qui vivis & regnas in ſæcula ſæculorum A.

Oremus.

DOmine S. Pater Omnipotens æterne DEUS, bene✠dicere digneris hunc panem, Tua ſancta Spirituali benedictione: ut ſit omnibus ſumentibus ſalus mentis & corporis, atque contra omnes morbos & univerſas inimicorum inſidias tutamen. Per Dominum noſtrum IESUM Chriſtum Filium Tuum, Panem vivum qui de Cœlo deſcendit, & dat vitam & ſalutem mundo, & tecum vivit & regnat in unitate Spiritûs Sancti DEUS per omnia ſæcula ſæculorum Amen.

Benedictio cuiuſcunque Potûs in Paſchate.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Ore-

Oremus.

CReator & Conſervator humani generis, dator gratiæ Spiritualis, largitor æternæ ſalutis, tu Domine mitte Spiritum Sanctum tuum, cum benedictione ſuper hanc creaturam, (*exprime ſpecies potûs benedicendi appoſiti*) ut armata virtute Cœleſtis defenſionis, illis, qui ea fruentur, proficiat ad corporis & animæ ſalutem ac tutelam. Per Dominum noſtrum IESUM Chriſtum &c.

In fine aſpergat aquâ benedictâ hæc omnia.

Benedictio ſeminum quorumcunque.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

TE Domine petimus ac rogamus: ut grana ſeminum, frumenti, ſiliginis, hordei, avenæ & aliorum cujuſcunq; generis exiſtant, tuis oculis ſerenis, hilarique vultu reſpicere digneris. Sicut autem per Moyſen Famulum tuum populo pollicitus es, dicens: aperit Dominus theſaurum ſuum optimum, Cœlum, ut tribuat pluviam terræ ſuæ in tempore ſuo, benedicatque cunctis operibus manuum tuarum, ità oramus Domine: ut nobis miſericorditer præſtes auxilium gratiæ Tuæ, & ſuper hæc ſeminum grana benedictionem ✠ tuam benignus effundas, non ea volucres Cœli ſurripiant, non turbo ſubvertat, nec vis tempeſtatis, grandinumque excreſcentia detruncet

nec aëris ſerenitas, aut inundatio pluvialis exterminet, ſed incolumia, & ſuperabundantia propter uſum hominum, ad pleniſſimam maturitatem perducere digneris. Per Chriſtum Dominum noſtrum Amen.

Oremut.

BEne✠dicat nos DEUS, DEUS noſter, & terræ ubertatem concedat, in centuplum amplificet fructus ejus; ut viventes cum exultatione manipulos noſtros colligamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum Amen.

Aſpergantur aquâ benedictâ.

Benedictio Lacticiniorum.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

DIgnare Domine S. Pater Omnipotens æterne DEUS bene✠dicere & ſancti✠ficare hanc creaturam butyri, caſei, lactis &c. quæ ex adipe animalium educere dignatus es, ut quicunque ex populis tuis fidelibus de eis comederint, vel guſtaverint, omni benedictione Cœleſti, & gratiâ ſaturati repleantur in bonis. Per Chriſtum Dominum noſtrum A.

Oremus.

BEnedictio omnipotentis Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spi✠ritûs Sancti, deſcendat ſuper hanc creaturam N. & N. & per virtutem S. Crucis & mortis IESU Chriſti Domini noſtri, fugiat ab eis omnis infeſtatio Sathanæ, & omne phan-

phantaſma evaneſcat. Jn Nomine Pátris, & Filij, & Spiritûs Sanĉti Amen. *Aſpergatur Aquâ Benedictâ.*

Benedictio Braxatorij vel alterius Officinæ eadem eſt, quæ & domûs vide pag. 200. *mutatis mutandis.*

Benedictio Jgnis in quibuſvis locis.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus

BBne✠dico te creatura Jgnis, atque ſanĉti✠fico per eum, qui te creavit, qui famulo ſuo Moyſi apparuit igneâ formâ in rubo. Bene✠dico & exorci✠zo, atque con✠iuro te, o! creatura ignis, per eum qui fecit orbem tremere, & omnia poteſt, ut adversùs infernales prædones ſis mihi adjutorium, eoſque in Nomine IESU, & S. Ubaldi ac S. Antonij de Padva affligas, excrucies & exuras igne gehennæ ſulphureæ; ſic Tu Domine bene✠dicere & ſanĉti✠ficare digneris hanc creaturam Jgnis, ut ardens, dæmones & omnia opera ſua, & maleficia cujuſcunque generis ſint, comburat, deſtruat & annihilet, quæ facta ſunt, & facta fuerunt: quæ omnia in Nomine Tuo Domine deſtruo & annihilo ſemper, obſecrans humiliter tuam omnipotentem pietatem, ut huic creaturæ Jgnis eam virtutem conferre tua benignitate digneris, quæ mali-

gnis Spiritibus non solùm infernalium pœnarum amaram recordationem efficiat, verùm etiam eos, (pro eorum in Te, & in nos ministros Tuos contumacia) excruciet, exterminet & expellat, & sic bene✠dico & sancti✠fico hanc creaturam Jgnis. Jn Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritûs ✠ Sancti Amen.

Oremus.

DOmine DEUS noster omnipotens, lumen indeficiens, conditor omnium hominum, exaudi nos famulos tuos & bene✠dic hunc Jgnem, qui tua sanctificatione, & bene✠dictione consecratus est: Tu qui illuminas omnem hominum venientem in hunc mundum, illumina tenebras cordis nostri & conscientias nostras igne tuæ charitatis; ut tuo lumine igniti, tuo lumine illuminati, expulsis à cordibus nostris peccatorum tenebris, ad vitam, te illustrante, pervenire mereamur æternam. Per Christum Dominum &c.

Oremus.

EFfice Misericordissime DEUS, ut hæc tua creatura Jgnis ardore suo, & flammis ultra necessitatem nostram non erumpat, nulloque modo servis tuis tam in ædificijs, quàm quibusvis alijs rebus noceat, sed ad nostram omnem prosit utilitatem & commoditatem, ut dum hac creatura Jgnis quomodocunque in corporibus fovemur, etiam igne amoris, & timoris tui ferveamus. Qui vivis & regnas &c.

Asper-

Aspergatur Aquâ Benedictâ.

Benedictio Retis.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

QUæsumus Pater omnipotens, æterne DEUS: ùt mittere digneris benedictionem ✠ tuam in istud Rete, quod bene✠dicimus. in sancto tuo Nomine, & Filij tui Domini nostri IESU Christi, & Spiritûs Sancti, quemadmodum benedicere dignatus es sanctorum Apostolorum tuorum Rete, cum dixisti eis: Mittite in dexteram navigij, & invenietis, impletumque est multitudine piscium; Jtà nos, non propter nostra merita, sed propter tuam clementiam adjuvare digneris tuâ gratiâ. ut de tuis donis tibi semper gratias agamus Qui es benedictus in sæcula sæculorum Amen.

Oratio pro copiosa piscatione.

Oremus.

DEUS cujus providentia in sui dispositione non fallitur, à quo bona cuncta procedunt, sinè quo nihil est validum: Te suplices exoramus, ut benedicendo ✠ bene✠dicas rore tuæ gratiæ Cœlestis hanc Aquam; ut commodè ad usus fidelium tuorum multitudinem piscium ex ea extrahentes, Te summum Rectorem, Gubernatorem & Dispensatorem agnoscant, diligant, & venerentur; Rogamus etiam Te Domine, labores manuum Servorum

Tuorum nè despicias: sed tua sanctissima bene✠dictione ab eis cuncta noxia submoveas, & omnia eis bona profutura concedas. Per Dominum nostrum &c.

Benedictio DEI omnipotentis Pa✠tris, & Fi✠lij & Spi✠ritûs Sancti, descendat super hanc Aquam, & super hæc Retia, & super nos omnes, & maneat semper Amen.

Aspergatur aquâ benedictâ.

Benedictio Armentorum, Equorum, Boum, Ovium &c.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

DEUS Pater Domini nostri IESU Christi, cujus verbô Cœli firmati sunt, cui omnis creatura deservit, omnis potestas subjecta est, cujus audito Nomine serpentes conquiescunt, dracones fugiunt, viperæ silent, scorpiones extingvuntur, reguli vincuntur, phalangia nihil noxium operantur; venenata non nocent, cunctaque noxia animalia, licèt ferocia, terrentur: ad auxilium nostrum Te imploramus; Tu ab hoc Armento omnes Diaboli fraudes repelle, ferarum incursus amove, venena, & quævis maleficia rescinde, illudque ab omnibus infirmitatibus, adversitatibus, & periculis libera. Dignare Domine per Nomen sanctissimum dulcissimi Filij Tui, per intercessionem

B. V. MARIÆ Matris ejus, per merita S. Antonij omniumquè electorum tuorum conservare hunc gregem, expurgare ab omni adversariorum nequitia stabulum, salvificare pabulum, fæcunditatem ei tribuere, & tua efficacissima benedictione replere omnia, quæ usui hujus Armenti adaptantur, & adaptanda erunt. Per eundem Dominum &c.

✠ *Sequentia S. Evangelij secundùm Lucam.*
℟. *Gloria Tibi Domine.*

IN illo tempore: Pastores loquebantur ad invicem dicentes: transeamus usque Bethlehem & videamus hoc verbum, quod factum est quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes, & invenerunt MARIAM & IOSEPH, & Infantem positum in præsepio, videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc, & omnes qui audierunt mirati sunt de his, quæ dicta erant à Pastoribus ad ipsos. MARIA autem conservabat omnia verba hæc conferens in corde suo, & reversi sunt Pastores glorificantes, & laudantes DEUM, in omnibus, quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.
℟. *Laus Tibi Christe.*
Dominus vobiscum, Et cum Spiritu tuo.
Oremus.

DOmine DEUS, Rex Cœli & terræ, Verbum Patris, per quem omnia facta, susten-

tationi noſtræ tradita ſunt. Qui, ut redimeres nos peccatores à faucibus inferni, & à poteſtate Diaboli, carnem noſtram ſumere decreviſti, & per Spiritum Sanctum in utero B. V. MARIÆ conceptus, in caula inter jumenta naſci non es dedignatus, & pannis involutus in præſepio reclinari voluiſti, reſpice quæſumus humilitatem noſtram, & ſicut noſtris laboribus, atque neceſſitatibus per jumenta ſubvenimentum tribuiſti, ità tua benigniſſima miſeratione hæc armenta cuſtodire ✠ & tueri non recuſes, nobiſque famulis tuis cum temporali proventu tuam immarceſcibilem gratiam conferre. Qui vivis & regnas &c.

Aſpergatur aquâ benedictâ.

Benedictio Animalium tempore peſtis.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

MIſericordiam tuam Domine ſupplices exoramus, ut hæc Animalia, quæ gravi infirmitate vexantur, in nomine tuo, atque tuæ benedictionis ✠ virtute ſanentur. Extingvatur in eis omnis diabolica poteſtas, nec ulteriùs ægrotent, tu eis Domine ſis defenſio vitæ, & remedium ſanitatis. Per Dñum &c.

Aſpergatur aquâ benedictâ.

Benedictio Salis, quod datur Animalibus.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Ore-

Oremus.

DEUS invisibilis & inæstimabilis, pietatem Tuam per sanctum & tremendum Filij tui Nomen suppliciter deprecamur: ut in hanc creaturam Salis, bene✠dictionem, & potentiam invisibilis operationis infundas: ut animalia, quæ necessitatibus humanis, tribuere dignatus es, cum ex eo acceperint, vel gustaverint, bene✠dictio & sancti✠ficatio Tua, ab omni ægritudinis & læsionis incursu Te protegente custodiat. Per eundem Dńum &c.

Oremus.

DOmine S Pater, omnipotens æterne DEUS, defende quæsumus omnia Animalia nostra per hanc creaturam Salis; Defende pijssimè à raptoribus, latronibus, à bestijs, à scabie, à morbo, à morsibus, à laqueis, à Diabolo, ab infirmitate, ab invidia, à malitia pravorum, à malis hominibus, à malis oculis, à veneficijs, ab aruspicibus, & ab omnibus malis; Et animalia, quæ morbis, & infirmitatibus vexantur, per hanc creaturam Salis & per invocationem sancti Nominis Tui sanare digneris. Per Christum Dńum &c.

Aspergatur Aquâ Benedictâ.

Benedictio Maleficiati.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

BEne✠dicat tibi Dominus & custodiat te, osten-

ſtendat faciem ſuam tibi, & miſereatur tui, convertat vultum ſuum ad te, & det tibi pacem; Dominus bene✠dicat tibi N. & liberet te ab omni malo, & ab omnibus inſidijs inimicorum; Dominus IESUS ✠ Chriſtus apud te ſit, ut te defendat, intra te ſit, ut te conſervet, ante te ſit ut te deducat; poſt te ſit, ut te cuſtodiat; ſuper te ſit, ut te bene✠dicat, & liberet te ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, ſignaturis & facturis. Dominus IESUS ✠ Chriſtus te abſolvat ab omni vinculo facturæ, & maleficij, per virtutes, & potentias ſpirituum malignorum tibi facto, ut nocere tibi non poſſit; ſive ſit in ære, aut in plumbo, aut argento, aut in auro, aut in aliquo filato bombacino, vel ſerico, vel lineo, vel in oſſibus hominum mortuorum, vel viventium, vel animalium terreſtrium, vel volatilium aqueorum, & ſi eſt in libro, vel in charta etiam virginea, vel in aliquo ligno, vel aliquibus verbis, vel in herbis, vel in capillis, vel in lapidibus, vel in plumis, vel in lana, vel in paleis, vel in quibuſvis creaturis. Et ſi eſt in ſepulchro Hebræorum, Paganorum, Hæreticorum, vel Chriſtianorum, vel ſi eſt in agro, vel vinea, vel in horto, vel in pratis vel nemoribus aut in montibus, aut in ſupercilijs montium, vel vallibus, vel in cavernis, vel in fontibus, vel extra. Et, ſi ab Oriente vel Occidente, vel Septentrione, vel Meridie, vel in ve-

vestimentis, vel cincturis, vel in trivio, vel in Domo, vel Domibus, vel in pariete, thoro, aut insuper, aut desuper, in rebus Domûs, vel in strato, vel in arbore, aut in fovea, aut in puteo, vel in cisterna, aut in profunda abysso, aut in silva, vel spelunca solitaria, aut in deserto, vel in divisionibus marium, vel fluminum, vel in statua, vel in clausura ferrea, vel in coniunctura membrorum, vel consumptum per ignem, vel potione, vel comestione, vel tactu, vel visu, vel odoratu, vel auditu, vel quocunque loco sit, quomodocunque, aut qualitercunque factum sit, etiam ad mortem: terminetur, dissolvatur, eradicetur, & sub quibusvis verbis, aut rebus, quæ omnia nocere tibi non possint, & non habeant potestatem super te N. nec in die, nec in nocte, neque orando, neque vigilando, neque dormiendo, neque sedendo, neque stando, neque naturalia exercendo, nec in nova, nec in veteri lege, nec in ulla hora diei, neque noctis; neque habeat potestatem intrandi domum tuam, nec ulla figura appareat. Dominus noster IESUS Christus solvat, & liberet te N. ab omnibus malis tentationibus, phantasmatibus, ab omni factura & potestate diabolica, & ab omni vinculo maleficij, & ab omnibus periculis animæ & corporis, per Nomen DEI, qui est DEUS Abraham, DEUS Isaac, DEUS Jacob, Rex magnus glorificatus, & adoratus,

vi-

vivificatus in Cœlo & in terra; Aperiat tibi DEUS januam dilectionis suæ coram omnibus sanctis Angelis suis, videlicet Michaele, Gabriele, Raphaele, Cherubim & Seraphim, omnibus Angelis & Archangelis, Thronis, Dominationibus, Principatibus, Potestatibus & Virtutibus Cœlorum, & Beatorum Spirituum, & per sanctum Joannem Baptistam & per omnes Patriarchas, atque Prophetas, per orationes & merita Apostolorum & Evangelistarum, & per orationes omnium Sanctorum & Sanctarum, per sua sancta Nomina IESUS ✠ Christus, te N. liberare dignetur. Christus vincit, ✠ Christus regnat, ✠ Christus imperat ✠, Christus ✠ ab omni malo te defendat Amen. *Aspergatur Aquâ benedictâ.*

Benedictio Infirmi.

In ingressu cubiculi dicitur: Pax huic Domui &c.

Postea cubiculum & lectum aspergat Aquâ benedictâ dicens Antiph. Asperges me Domine &c. *Deinde Psal.* Miserere mei DEUS &c. Gloria Patri &c. *Repetat:* Asperges me &c. ℣. Adjutorium nostrum &c. Dominus vobiscum; Et cum Spiritu tuo.

Oremus

EXaudi nos Domine S. Pater omnipotens æterne DEUS, & mittere digneris S. Angelum tuum de Cœlis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitan-

tantes in hoc habitaculo. Per Chriſtum &c.

Secundùm temporis opportunitatem dicat Sacerdos flexis genibus vel Litanias Beatiſſ. vel Nominis JESU, vel Paſſionis Chriſti, vel omnes ſucceſſivè, quas vide in Parte Polonica, vel Pſal. Miſerere, *vel* De profundis, *vel* Qui habitat in adjutorio altiſſimi &c.

Poſtea ſubjungat.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon.

Pater noſter.

℣. Salvum fac ſervum tuum,
℟. DEUS meus ſperantem in Te.
℣. Mitte ei Domine auxilium de Sancto,
℟. Et de Sion tuere eum.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo,
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis,
℟. A facie inimici.
℣. Dominus opem ferat illi,
℟. Super lectum doloris ejus.
℣. Domine exaudi orationem meam &c.
℣. Dominus vobiſcum &c.

Oremus.

EXaudi quæſumus Domine ſupplicum preces & confitentium Tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas, benignus & pacem.

Ineffabilem nobis Domine miſericordiam Tuam clementer oſtende, ut ſimul nos & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eripias. O-

Omnipotens ſempiterne DEUS infirmitatem Famuli tui propitius reſpice, atque ad eum protegendum, dexteram Tuæ Maieſtatis extende.

DEUS infirmitatis humanæ ſingulare præſidium, auxilij Tui, ſuper Infirmum famulum tuum oſtende virtutem: ut ope miſericordiæ Tuæ adiutus, Eccleſiæ tuæ ſanctæ incolumis repræſentari mereatur.

Concede hunc famulum tuum, quæſumus Domine DEUS perpetuâ mentis, & corporis ſanitate gaudere, & gloriosâ B. MARIÆ ſemper Virginis interceſſione, à præſenti liberari triſtitia, & æternâ perfrui lætitiâ. Per Chriſtum Dominum noſtrum Amen.

Dicatur Evangelium. In principio erat verbum &c.

Deinde imponat dexteram ſuper caput Infirmi, & dicat:

SUper ægros manus imponent, & bene habebunt. IESUS MARIÆ Filius, mundi ſalus & Dominus, meritis & interceſſione Apoſtolorum Petri & Pauli atque Advocatorum tuorum, & omnium Sanctorum ſit tibi clemens & propitius Amen.

Pollice dextro ſignet ejus frontem, & dicat.

PEr Signum ſanctæ Crucis ✠, per donum S. Spiritûs, det tibi DEUS ſanitatem mentis & corporis Amen.

De-

Denuo aſpergat Aquâ dicens:

BEnedictio ✠ DEI omnipotentis, Patris & Filij, & Spiritûs Sancti, deſcendat ſuper te & maneat ſemper Amen.

Si Infirmus ſit obſtinatus, neque confiteri velit. Dicat Sacerdos devotè ſuper eum Orationem quam habet pag. 60.

Benedictio Medicinæ pro Infirmis.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

QUæſumus clementiam tuam o! æterne DEUS, ut hanc medicinam ad expellendas omnes ægritudines, & virtutes diabolicas, infeſtationes maleficas, imò & ipſos dæmones à corporibus humanis, quam in nomine ſancto tuo, & Divi Ubaldi, ac ſancti Antonij de Padua bene✠dico & ſancti✠fico, ſic tu Omnipotens & clementiſſime DEUS bene✠dicere & ſancti✠ficare digneris. Jn omni, qui eam biberit, extingve febrium infeſtationes, viſcerum tormenta cura, cordis, capitiſque dolores, & paſſiones cunctas diſſolve, gravitates peccatorum remove, infeſtationes cunctas à quibuſvis partibus corporis reſolve, phantaſmatis adeſto periculis, tumoreſque compeſce; ſit hæc medicina expulſio præſentis morbi, & fuga Diaboli cum ſuis ſocijs, facturis & armis. Exorcizo te ✠ Creatura medicinæ in Nomine IESU, ut virtutem naturalem retineas, ſu-

pernaturalem recipias, adjurata in Nomine Christi. Bene✠dic Domine hanc medicinam & virtus Spiritûs Sancti sit super eam ad evacuanda, destruenda, annihilanda, & eradicanda à corpore humano maleficia cuncta, cujuscunque generis sint, & simul ad expellendum ipsum dæmonem. Prout ego N. Sacerdos tuus, bene✠dico, exor✠cizo & sancti✠fico. Bene✠dictiones cunctæ servorum DEI sint super te o Medicina! ut sis potens ad effugandos dæmones cum suis facturis & armis diabolicis. Tandem Benedictio S. Ubalbi Episcopi, & sancti Antonij de Padua sit super te ✠ in Nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti Amen. *Aspergatur Aquâ benedictâ.*

Benedictio Comestibilium pro Infirmis.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

IN Nomine Domini IESU Christi ego N. Sacerdos DEI, bene✠dico atque exorcizo vos Creaturas. Panis, Vini, Potûs &c. Carnis, fructûs, & cujuscunque comestibilis, per Illum, qui benedixit panes in deserto & multiplicavit, & per Illum qui Aquam in Vinum convertit, & qui Manna Patribus dedit in deserto, omne delectamentum in se habens, ut sitis fortitudo & sanitas, atque purificatio huic & omnibus creaturis DEI, sumentibus vos, ad effugandos omnes spiritus immundos,

o-

omnem nefariam Diaboli poteſtatem; fictu-ras ſuas, figuras omnes & minas ejus exterminandas, per Eum, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos

Purifica Domine IESU Chriſte, bene✠dic & ſancti✠fica quæſo has creaturas Cibi & Potûs, quas ego N. Sacerdos tuus in Tuo Nomine, & S. Ubaldi, ac Sancti Antonij de Padua ſervi tui bene✠dico, purifico, & ſancti✠fico; ut quicunque comederit vel biberit ex eis, per dilectionem B. V. MARIÆ & S. Ubaldi, S. Antonij de Padua, & omnium Sanctorum, bibat & comedat coram Domino cum omni lætitia, & ſint contra maleficia, & inſidias diaboli, quæ maleficia per hæc potabilia, & comeſtibilia deſtruo, & annihilo, & etiam fugo dæmones & omnia diabolica in Nomine IESU confringo, & eradico, & ejicio à corporibus humanis O Creatura DEI, tolle has creaturas cibi & potûs, quas miſit tibi DEUS, & quas ego Sacerdos DEI exorcizo, ✠ purifico, bene✠dico, & ſanctifico in nomine ſancto ejus, & SS. MARIÆ Virginis, & S. Antonij de Padua. Requieſce ergo, comede & bibe in nomine IESU, recedat à te ſathan cum omnibus ſuis facturis, in nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritûs Sancti ✠ Am.

Aſpergatur &c.

Benedictio Balnei, præsertim pro Maleficiatis.

EXorcizo te Unda Balnei per DEUM Patrem ✠, per DEUM Filium, ✠, per DEUM Spiritum ✠ Sanctum, per DEUM qui simile Lavacrum Moysi servo suo fieri mandavit, dicens: facias labium æneum cum basi sua ad lavandum. Per DEUM, qui lavit nos à peccatis nostris in sangvine suo. Per DEUM, qui nos per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs Sancti in Filios adoptionis accepit, nè tibi aliquid commune sit cum Spiritibus immundis; sed sanctificeris, ut sis Christi fidelium purgatio & immundorum Spirituum abdicatio, atque maleficiorum omnium ab homine, sivè à diabolo factorum exterminatio; Jtà, ut quicunque ex te corpus suum laverit, Divinam virtutem in te sentiat affuisse. Per eum, qui venturus est judicare vivos & mortuos & sæculum per ignem Amen.

Oremus.

OMnipotens æterne DEUS, ante cujus conspectum tremunt Angeli & Jnfernus ululat, qui Judith Ancillæ tuæ, quæ corpus laverat & ornaverat, tantam gratiam donare dignatus es, ut fieret Holofernicida, & Populum suum ab obsidione liberaret, bene✠dicere, & sancti✠ficare dignare hoc ablutionis genus, ut quisquis ex eo corpus suum laverit, valeat Holofernis infernalis interimere virtutem, & ab ejus vexatione liberari, atque ab omni

mni

omni maleficiorum genere misericorditer Te præstante salvari. Per Dominum nostrum IESUM Christum Filium tuum, qui aquâ in pelvim missâ, Discipulorum suorum pedes humiliter lavit, & Tecum vivit & regnat in unitate Spiritûs Sancti DEUS per omnia sæcula sæculorum Amen. *Aspergatur &c.*

Benedictio Thalami vel Cameræ.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

BEnedic Domine Thalamum hunc, & omnes habitantes in eo: ut in tua pace consistant, & in tua voluntate permaneant, & senescant, & multiplicentur in longitudinem dierum, & ad regna Cœlorum perveniant. Per Christum Dominum nostrum Amen.

Aspergatur Aquâ benedictâ.

Benedictio Thori.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

DOmine sancte Pater, qui castigando nos salvas, deprecor Maiestatem tuam super Lectum, & super hanc Domum, & super omnia quæ sunt in ea & super has Plumas, quia omnia benedico, ✠ purifico, ✠ atque sancti✠fico per Nomen sanctum Tuum, & servi tui Antonij Paduani, quem precor, ut sit in no-

ſtro auxilio, & omnium creaturarum, ſic & Tu Domine bene✠dicere, & ſancti✠ficare digneris hunc Lectum, Domum, & omnia quæ ſunt in ea, & has Plumas, ut quiſquis & præcipuè hæc creatura N. ſuper has Plumas, & Lectum proſtrata fuerit, dormiat, & tuam benedictionem recipiat & ſecura quieſcat. Jmò omnis ſpiritus immundus, omne phantaſma, omne maleficium, vel factura, ligatura, & omne opus quomodolibet diabolicum in Lectum, vel Plumas has, vel domum factum deſtruatur, annihiletur, exterminetur, diſſipetur, expellatur, elongetur, quantùm eſt elongatum Cœlum à terra, lux à tenebris, nec amplius revertatur. Et ego N. Sacerdos DEI deſtruo, & extirpo, & annihilo, ut non revertatur; & ſpiritus maledictos, Thorum, Domum & tuas Creaturas violare volentes contero & diſperdo; & tandem Domine multiplica tuas ſanctas Benedictiones ſuper Lectum & has Plumas, & Domum, & ſuper creaturas, quæ habitant in ea. Nam ego omnia bene✠dico, ſancti✠fico Sacerdotali authoritate ✠ quâ fungor. Jn Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spi✠ritûs Sancti Amen. *Aſpergatur Aquâ Benedictâ, & ponat Sacerdos Jncenſum ſuper Jgnem benedictum ut fumigetur domus, vel cubiculum, vel lectus, & ponatur in lecto Cera Agni DEI, Oliva Palmarum benedicta cum ſale exorcizato, & incenſo Cerei, cum auro, & Myrrha.*

Be-

Benedictio Infantis.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

DOmine IESU Chriſte, qui Parvulos Tibi oblatos, & ad Te venientes amplexabaris (*hic ponat manum ſuper caput Infantis*) manuſque ſuper illos imponens, benedicebas, atque dicebas: ſinite parvulos venire ad me, & nolite prohibere illos, talium eſt enim regnum Cœlorum, & Angeli eorum ſemper vident faciem Patris mei: Reſpice quæſumus ad Infantum præſentium, (*vel* Infantis præſentis) innocentiam, & ad ſuorum Parentum devotionem, & clementer eos per Miſterium meum bene✠dic, ut in tua gratia, & tua miſericordia ſemper proficiant, Te ſapiant, Te diligant, Te timeant, Mandata Tua & Parentum cuſtodiant, & ad finem optatum feliciter perveniant. Per Te IESU Chriſte Salvator mundi. Qui vivis & regnas DEUS Amen.

Benedictio DEI Pa✠tris omnipotentis, & Filij, ✠& Spiritûs Sancti deſcendat ſuper vos, & cuſtodiat, & dirigat vos, & maneat ſemper vobiſcum Amen. *Aſpergatur &c.*

Oremus.

QUæſumus omnipotens DEUS Pueris iſtis pro quibus Tuam deprecamur clementiam bene✠dicere dignare, & per virtutem Sancti Spiritûs corda eorum corrobora, vitam ſanctifica, caſtimoniâ decora, & ſenſus eorum in

bonis operibus muni & informa, profpera tribue, pacem concede, falutem confer, charitatem largire & ab omnibus diabolicis atque humanis infidijs (Tua protectione & virtute) femper defende, & in finem ad requiem Paradifi eos perduc. Per Dominum &c.

Benedictio Jmaginum.

℣. Adjutorium noftrum &c.

Oremus.

OMnipotens fempiterne DEUS, Majeftatem tuam fuppliciter exoramus, ut Jconem hanc in qua gloriofiffima Jmago (vel Jmagines) Filij tui Domini noftri, vel gloriofæ Virginis MARIÆ Matris ejus, vel Sancti N., vel Sanctorum N. N. depicta eft, (vel funt) bene✠dicere & fancti✠ficare digneris, ante quam,(vel quas) quicunque ob devotionem ad Te ipfum adorandum fe devotè inclinaverint, falutem mentis & corporis confequantur, & quidquid juftè petierint, obtinere mereantur. Per eundem &c.

Afpergatur Aquâ benedictâ.

Benedictio Coronæ ordinariæ.

℣. Adjutorium noftrum &c.

Oremus.

OMnipotens & Mifericors DEUS, qui propter nimiam charitatem Tuam, qua dile-

xi-

xiſti nos, Filium Tuum Dominum noſtrum IESUM Chriſtum pro redemptione noſtra de Cœlis in terras deſcendere, & de Beatiſſimæ Virginis utero Angelo nuntiante carnem ſuſcipere voluiſti, ut nos eriperes de poteſtate diaboli, obſecramus immenſam clementiam tuam: ut hanc coronam, in honorem & laudem ejuſdem Genitricis Filij Tui ab Eccleſia tua fideli dicatam bene✠dicas, & ſancti✠fices, eique tantam infundas virtutem Spiritûs S., ut quicunque eam portaverit, vel dixerit, aut in domo reverenter tenuerit, ab omni hoſte & facturis ſemper & ubique in hoc ſæculo liberetur, & in exitu ſuo à Beatiſſima Virgine, ac Sancto Ubaldo, & S. Antonio Paduano, tibi plenus bonis operibus præſentari mereatur. Per eundem &c.

Aſpergatur Aquâ benedictâ.

Benedictio Scapularis. Sit accenſa candela.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

SUppliciter te Domine oramus, ut ſuper hunc Habitum ſervo tuo imponendum bene✠dictio tua benigna deſcendat, ut ſit benedictus, atque Divina Virtute procul pellantur hoſtium noſtrorum viſibilium & inviſibilium tela nequiſſima Amen.

Oremus.

CAput omnium fidelium DEUS & humani ge-

generis Salvator hunc Habitum, quem propter Tuum, Tuæque Genitricis Virginis MARIÆ de Monte Carmelo amorem atque devotionem, servus tuus est delaturus, dexterâ tuâ Sancti✠fica, & hoc, quod per illum mysticè datur intelligi, tuâ semper custodiâ corpore & animô servetur, & ad remunerationem perpetuam cum Sanctis omnibus felicissimè perducatur. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum Amen.

Oremus.

CReator, Conservator & Salvator omnium, largitor humanæ salutis DEUS, & dator gratiæ spiritualis, bene✠dictionem tuam super hunc Habitum immitte, ut qui eum gestaverit, Cœlesti virtute munitus, fidem integram, spem firmam, charitatem desideratam teneat, & à te nunquam separari permittatur. Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum A.

Aspergatur Aquâ benedictâ.

Coniuratio ad fugandam Tempestatem.

Hæc coniuratio ter devotè dicatur.

Jn Nomine Patris✠, & Filij,✠& Spiritûs✠ S. A.

Dicatur. Pater noster &c. Et nè nos &c. Sed libera nos &c.

Oremus.

OMnipotens sempiterne DEUS parce metu-

tuentibus, & propitiare ſupplicantibus Tibi, & hos pernoxios Jmbres, Fulgura, & Fulmina, atq; Tonitrua, & Vim procellarum, atque comminationem tempeſtatis in materiam Tuæ laudis tranſire facias Amen.

Pater noſter &c.

℣. Et ne nos inducas in tentationem,

℟. Sed libera nos ab hac tempeſtate, & grandine, & ab omni malo.

CONjuro vos àëreas Tempeſtates per DEUM vivum ✠, per DEUM verum ✠, per DEUM ſanctum ✠, ut non jactetis Grandines & Tempeſtates, in poſſeſſionibus, & finibus noſtris, & non dixeritis ante Tribunal Chriſti, quòd nemo vobis contradixerit.

Ego enim præcipio vobis in Nomine Pa✠tris, & Filij ✠, & Spiritûs ✠ Sancti: ut non jactetis Grandines & Tempeſtates in poſſeſſionibus, & finibus noſtris, ſed eas projicite in fluvium, vel immergite mari ſinè damno alicuius perſonæ, ℟. Amen.

Poſtea dicatur Pſalm. Lauda Jeruſalem Dominum &c.

Benedictio Salis, & Aquæ contra Vermes & Aves nocivas.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus:

DOmine S. Pater Omnipotens æterne DEUS, mitte Spiritum Tuum Sanctum, cum

An-

Angelis & Archangelis, cum Thronis, & Dominationibus, & cum eis omnes ſanctos electos tuos, ut defendant Segetes noſtras à vermibus, & magnificetur Nomen Tuum in omni loco. Per Chriſtum &c. ℟. Amen.

Oremus.

BEne✠dic Domine, hanc creaturam Salis & Aquæ, ut fugiant vermes & volucres à noſtris Segetibus, propter Nomen Domini noſtri IESU Chriſti, quod invocatum eſt in ipſa creatura meſſis, ut fiat alimentum omnibus, qui vivunt ex ea. Per eundem &c.

Aſpergatur.

Deinde benedicuntur Segetes addendo ſequentes orationes.

℣. Dominus Vobiſcum, ℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

PReces noſtras quæſumus Domine clementer exaudi, ut qui juſtè pro peccatis noſtris affligimur, & hanc Avium, Vermium, ſeu Murium, aut Locuſtarum, vel aliorum animalium perſecutionem patimur, pro Tui Nominis gloria, ab ea miſericorditer liberemur, ut procul à tua potentia expulſi, nulli noceant, & hos campos, agros, horrea, granaria &c. vel vineas, aut aquas in tranquillitate, & quiete dimittant, quatenus ex eis ſurgentia, & orta, Tuæ Majeſtati deſerviant, & noſtræ neceſſitati ſubveniant. Per Chriſtum &c.

Ore-

Oremus.

OMnipotens ſempiterne DEUS, omnium bonorum Remunerator, & peccatorum maximus miſerator; in cujus nomine omnium genua flectuntur, Cœleſtia, terreſtria, & infernalia, tuâ potentiâ nobis peccatoribus concede, ut quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem ejus conſequamur effectum; quatenus hos peſtiferos Vermes, Aves, vel Locuſtas, vel alia animalia, per nos ſervos tuos, maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut per tuam clementiam ab hac peſte liberati, gratiarum actiones Majeſtati tuæ liberè referamus. Per Dñum noſtrum &c.

Exorcizo vos ✠ peſtiferos Vermes, vel Mures, Glires, Aves, ſeu Locuſtas, ſeu animalia per DEUM Patrem ✠ Omnipotentem, per IESUM Chriſtum ✠ Dominum noſtrum; per Spiritum ✠ Sanctum ab utroque procedentem; ut confeſtim recedatis ab his campis, vel vineis, hortis, vel horreis, vel granariis, vel aquis, nec ampliùs in eis habitetis, ſed ad loca tranſeatis, in quibus nemini nocere poſſitis. Pro parte omnipotentis DEI, totius curiæ Cœleſtis, & ex parte Eccleſiæ ſanctæ DEI vos maledicentis; quocunque ieritis, ſitis maledicti, deficientes quotidie, & decreſcentes, ità, ut reliquiæ de vobis in nullo inveniantur, niſi in neceſſarijs ad ſalutem & u-

ſum

ſum humanum. Quod præſtare dignetur, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, & ſæculum per ignem. Amen.

Aſpergatur Aer & Terra.

Benedictio novæ Crucis erigendæ.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Domine exaudi orationem &c.

Oremus.

ROgamus Te Domine S. Pater Omnipotens æterne DEUS, ut digneris bene✠dicere hoc Signum Crucis, ut ſit remedium ſalutare generi humano, ſit ſoliditas fidei, profectus bonorum operum, redemptio animarum, ſit ſolamen & protectio, ac tutela contra ſæva jacula inimicorum. Per Chriſtum &c.

Oremus.

BEne✠dic Domine hanc Crucem Tuam, per quam eripuiſti mundum à dæmonum Poteſtate, & ſuperâſti Paſſione Tua ſuggeſtorem peccati, qui gaudebat in prævaricatione primi Parentis per ligni vetiti ſumptionem.

Hic aſpergat Aquâ benedictâ.

Sanctificetur hoc Signum Crucis in Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spi✠ritûs Sancti, ut orantes, inclinanteſque ſe propter Dominum ante iſtam Crucem, inveniant corporis & animæ ſanitatem. Per Chriſtum Dnum &c.

Poſtea Sacerdos genuflexus ante Crucem, de-

vo-

votè adorat, & osculatur, & idem faciunt, quicunq; voluerint.

Benedictio Rutæ vel a us Herbæ.

℣. Adjutorium nostrum &c
Dominus Vobiscum &c.

Oremus.

BEne✠dic Domine IESU Christe hanc Rutam vel N. & infunde ei, per Tuam virtutem, Tuam sanctam Benedictionem ✠ Cœlestem, ut quicunque eâ subfumigatus fuerit, vel apud se eam habuerit, inimicus ei nocere non possit: & in quibuscunque locis respersa fuerit, vel posita, ad salutem conducat. Recedat, & contremiscat diabolus, & fugiat, nec præsumat amplius illudere, vel inquietare creaturas Tuas. Bene✠dicaris igitur Ruta vel N. in Nomine Domini nostri IESU Christi, & Sanctæ Trinitatis, ut sis exterminatio diabolica, ac quorumcunque morborum. Per eum qui venturus est judicare vivos & mortuos, & sæculum per ignem Amen.

Aspergatur Aquâ benedictâ.

Benedictio Arboris Kłokotka.

℣. Adjutorium nostrum &c.
Dominus Vobiscum &c.

Oremus.

DOmine S. Pater omnipotens æterne DE-

US

US, Te ſuppliciter deprecor, ut benedicere✠ digneris hoc genus Arboris, quod in uſum humani generis tribuiſti, & præſta, ut quicunque penes ſe illud portaverit, ſive in loco aliquo depoſuerit, ab omnibus veneficijs, Aruſpicijs, & ab omnibus tentationibus ac inſidijs diaboli protegatur, & fiat obſtaculum diabolo, contra perverſas hominum perſecutiones, contra ſævarum beſtiarum invaſiones; conferat illi ſanitatem mentis & corporis, & cuncta neceſſaria in præſenti vita ei largiri digneris. Per Chriſtum Dnum Amen.

Aſpergat Aquâ benedictâ.

Et Benedictio DEI omnipotentis Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spi✠ritûs Sancti deſcendat ſuper hanc creaturam arboris, & maneat ſemper A.

Benedictio Tumbæ.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

Oremus.

DEUS, cujus miſeratione Animæ fidelium requieſcunt, hanc tumbam bene✠dicere dignare, eique Angelum Tuum ſanctum deputa cuſtodem, & animam ejus, cujus corpus in ea ponetur, ab omnibus abſolve vinculis delictorum, ut in te ſemper cum ſanctis tuis ſinè fine lætetur. Per Chriſtum Dominum noſtrum &c.

Aſpergatur Aquâ benedictâ.

Be-

Benedictio Vini & Olei olivarum pro Infirmis.

EXorcizo te creatura vini in Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spi✠ritûs S. ad honorem B. MARIÆ V. & Sancti N. nè ſis communis ulli ſpiritui immundo: ſed medicina omnibus fidelibus, permanens in viſceribus eorum, ut qui te devotè guſtaverit vel biberit, ab eo omnis ſpiritus immundus cum omnibus veneficijs ſuis recedat. Benedico ✠ te igitur Creatura Vini in Nomine D. N IESU Chriſti, omniumque Sanctorum, ut ſis purgatio omnium maleficiorum & medicina omnium langvorum. O! Domine IESU Chriſte, qui ad demonſtrandam virtutem Divinitatis Tuæ in Cana Galilææ Aquam convertiſti in Vinum, dignare quoque exorci✠zare, bene✠dicere, & ſancti✠ficare hoc Vinum, ut ſit remedium efficax contra omnem poteſtatem inimicorum ſpiritualium, & contra omnia maleficia facta & facienda: ità ut nullus ſpiritus malus, nullaque malitia ejus poſſit latere in homine iſto, qui hoc Vinum piè guſtaverit. Per Tuam SS. Paſſionem, & Crucem; perque fel & acetum, quod bibendo ſanctificâſti, concedere digneris, ut qui ex hoc Vino benedicto biberit, mundetur à ſpiritibus immundis, omniq; maleficio: & omnis virtus Diaboli ab eo exterminetur, atque poteſtas Tua in virtute verborum Tuorum in eo prævaleat. Et ego Sacerdos Tuus in Nomine Sancto Tuo, & in

poteſtate mihi tradita, bene✠dico atque San-ℭti✠fico hoc Vinum, ut vulpes infernales demolientes Vineam Tuam, unà cum operibus ſuis maleficis deſtruantur, confringantur & annihilentur. Per Chriſtum Dn̄um &c.

Supra Oleum.

EXorcizo te creatura Olei per DEUM Patrem ✠ Omnipotentem, qui fecit Cœlum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt; omnis virtus adverſarij, omnis exercitus Diaboli, & omnis incurſus, omne phantaſma Sathanæ eradicare & effugâre ab hac creatura Olei, ut fiat omnibus qui eô uſuri ſunt ſalus mentis & corporis in Nomine DEI Patris ✠ Omnipotentis, & IESU Chriſti ✠ Filij ejus Domini noſtri, & Spiritûs ✠ S. Parácliti, & in charitate ejuſdem Domini noſtri IESU Chriſti qui venturus eſt judicare vivos & mortuos & ſæculum per ignem Amen.

℣. *Domine exaudi &c.* ℟. *Et clamor meus &c.*
Dominus Vobiſcum, Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DOmine DEUS Omnipotens, cui adſtat exercitus Angelorum cum tremore, quorum ſervitium ſpirituale cognoſcitur: dignare reſpicere, & bene✠dicere, & ſanℭti✠ficare hanc creaturam Olei, quod ex olivarum ſucco eduxiſti, & ex eo infirmos inungi mandâſti, quatenus ſanitate percepta, Tibi DEO vivo & vero gratias agerent: præſta quæſumus;

ut qui hoc oleo quod in tuo Nomine bene✠dicimus, usi fuerint, ab omni langvore omnique infirmitate, atque cunctis insidijs inimici liberentur, & cunctæ adversitates separentur à plasmate Tuo, quod pretioso sangvine Filij Tui redemisti, ut nunquam lædatur à morsu serpentis antiqui. Per Dnum &c.

Et Bene✠dictio DEI Patris Omnipotentis, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti descendat super hanc substantiam Vini, & Olei, ut ad effugandos dæmones morbosque pellendos Divinæ gratiæ sumat effectum, sitque omnibus id sumentibus adjutorium & remedium. Per Dnum nostrum &c.

Benedictio Navis.

℣. Adjutorium nostrum &c.

Oremus.

PRopitiare Domine supplicationibus nostris, & bene✠dic Navem istam dexterâ tuâ sanctâ, & omnes qui in ea vehentur, sicut dignatus es benedicere arcam Nòé ambulantem in diluvio: porrige eis Domine dexteram tuam, sicut porrexisti Beato Petro ambulanti super mare, & mitte S. Angelum Tuum de Cœlis, qui liberet & custodiat eam semper à periculis universis, cum omnibus qui in ea, erunt: & famulos tuos repulsis adversitatibus portu semper optabili, cursuque tranquillo tuearis, transactisque ac rectè perfectis ne-

gotijs omnibus, iterato tempore ad propria cum omni gaudio revocare digneris. Qui vivis & regnas &c.

Benedictio Horrei.

℣. Adjutorium noſtrum &c.
Dominus Vobiſcum &c.

Oremus.

ADſit nobis quæſumus Domine virtus Spiritûs Sancti, quæ & corda noſtra clementer expurget & ab omnibus tueatur adverſis. Per Dñum noſtrum &c.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon.

Pater noſter &c.

℣. *Et nè nos inducas in tentationem,*
℟. *Sed libera nos à malo.*
℣. *Salvos fac ſervos Tuos,*
℟. *DEUS meus ſperantes in Te.*
℣. *Nihil proficiat inimicus in nobis,*
℟. *Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.*
℣. *Domine exaudi &c. Dominus Vobiſcum &c.*

Oremus.

OMnipotens & miſericors DEUS, qui ubique es præſens, Majeſtatem Tuam ſuppliciter exoramus: ut huic Horreo gratia tua adeſſe dignetur, quæ cuncta adverſa ab eo repellat, abundantiam bene✠dictionis tuæ ſuper illud largiter effundat. Per Chriſtum &c.

Aſpergat dicendo.

BEnedictio DEI omnipotentis Patris ✠ & Fi-

Filij ✠ & Spiritûs ✠ Sancti, descendat super hoc Horreum & super ea quæ in illo reponentur Amen.

Forma Absolutionis plenariæ.

Religiosis, sæcularibus Tertiarijs & Chordigeris in extremis constitutis vigore privilegiorum elargiendæ, ex Breviario Ordinis S. P. Francisci excerpta.

Meminerit quivis Confessarius etiam sæcularis disponens ad mortem quemcunque Infirmum interrogare, an fuerit Confrater 3tij Ordinis S. Francisci Seraphici? nam ei sequentem Absolutionem impendet.

Facta Confessione & dictis: Misereatur &c. Indulgentiam &c. *dicatur.*

DOminus noster IESUS Christus per merita suæ sacratissimæ Passionis te absolvat, & gratiam suam tibi infundat, & ego authoritate ipsius, ac Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & summorum Pontificum, mihi in hac parte commissa, & tibi concessa: absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, majoris & minoris, si quod incurristi, & restituo te unioni, & participationi fidelium, nec non sanctis Sacramentis Ecclesiæ. Itèm eadem authoritate (quatenus ad præsens forum spectat;) Ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis, tibique relaxo omnes pœnas purgatorij,

quas pro peccatis commiſſis meruiſti, concedens tibi remiſſionem peccatorum tuorum, & reſtituo te illi ſtatui innocentiæ, in quo eras, quando baptizatus fuiſti: Jn Nomine Patris & Filij & Spiritûs Sancti Amen.

Quod ſi hac vice non deceſſeris, reſervo tibi hanc gratiam uſque ad extremum mortis tuæ articulum.

Quia verò nonnulli ſummi Pontifices Jndulgentiam plenariam prædictis perſonis in articulo mortis conſtitutis benignè conceſſerunt, ſinè ulla dependentia ab electione Confeſſarij, qui talem indulgentiam nomine Pontificum impertiatur, ideò ad majus ſpirituale ſolatium, non tanquam neceſſaria, ſed valde proficua, ſubjungenda eſt ſequens deprecatio, cui, in extremis laborans, devotè correſpondeat, Nomen ſanctiſſimum IESUS ore vel corde enixè invocando.

DOminus noſter IESUS Chriſtus Filius DEI vivi, qui Beato Petro Apoſtolo ſuo dedit poteſtatem ligandi atque ſolvendi, per ſuam piiſſimam miſericordiam recipiat Confeſſionem tuam, & remittat tibi omnia peccata, quæcunque & quomodocunque in toto vitæ decurſu commiſiſti, de quibus corde contritus & ore confeſſus es, reſtituens tibi ſtolam primam, quam in baptiſmate recepiſti. Et per Indulgentiam plenariam à ſummis Pontificibus, noſtratibus in articulo mortis conſtitutis, conceſſam, liberet te à præſentis & fu-

futuræ vitæ pœnis; dignetur Purgatorij cruciatus remittere, portas inferi claudere, Paradisi Januam aperire, teque ad gaudia sempiterna perducere, per sacratissima suæ Vitæ, Passionis, Glorificationis mysteria. Qui cum Patre & Spiritu Sancto, DEUS unus vivit & regnat in sæcula sæculorum Amen.

Modus Benedicendi Apes.

ANtequam accedat ad locum, ubi consistunt Apes, Sacerdos elicito actu contritionis, ac tandem veniens ad locum, dicat: *Veni S. Spiritus &c. cum oratione sua.* Tandem accepta aquâ benedictâ, aspergat locum totum, ubi Apes consistunt, & aspergendo dicat Psalmum: *Miserere mei.* Secundùm: *Ad Dominum cum tribularer clamavi.* Tertium: *Ad te levavi oculos meos.* Et intra hos Psalmos dictos aspergat sale benedicto totum locum, ubi consistunt Apes; tandem genuflexus dicat: *Litanias de omnibus Sanctis* cum Oratione: *DEUS cui proprium.*

℣. Adjutorium nostrum &c.
℟. Qui fecit Cœlum &c.
℣. Domine exaudi &c. ℟. Et clamor &c.
℣. Dominus vobiscum &c.

Oremus.

CReator omnium DEUS, qui semina sanctificare, & multiplicare facis, & in usus nostros misericorditer concedis pervenire; Inter-

tercedente Joanne Baptiſta ſupplicationes noſtras placatus intende, ut has Apes bene✠dicere & ſancti✠ficare tua benignitate digneris, ut copioſiùs mittant effectus ſuos, quatenus ad Eccleſiam tuam, ſanctorumque Altarium tuorum decorem & ornatum, atq; etiam ad uſus noſtros perveniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum Amen.

Oremus.

DEUS, qui laboribus hominum etiam de mutis animalibus beneficium ſubrogàſti, quiq; tuæ ineffabili miſericordiæ hos ad uſus noſtros ipſarum Apum fructus & opera convertere docuiſti, majeſtatem tuam ſuppliciter exoramus, ut bene✠dicere digneris has Apes, & ad humani generis proventum multiplicare, cuſtodire, & educare, ut quiſquis majeſtati tuæ, & immenſæ largitati tuæ, ad horum animalium educationem miniſterialitate cooperando, ſo'la ſpe tuæ benignitatis innititur, & ſui laboris mereatur uberes fructus accipere, & Cœleſti benedictione repleri. Per Chriſtum Dominum noſtrum Amen.

Aſpergat iterum locum, & dicat Evangelium S. Joannis: *In principio &c.* quô finitô dicat: per Evangelica dicta, deleantur noſtra delicta, & deſtruantur, atque evertantur omnia maleficia, ſi quæ ſunt in hoc loco, & deſcendat Benedictio DEI Patris Omnipotentis ✠ & Filij ✠ & Spiritûs ✠ S. Amen.

Be-

Benedictio Columbariorum, Pullariorum, & eiusmodi locorum, in quibus conſervantur Aves.

℣. Adjutorium noſtrum &c.

℟. Qui fecit &c.

℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

DEUS æterne, ante cujus conſpectum aſſiſtunt Angeli, & cujus nutu reguntur univerſa, qui etiam neceſſarijs humanæ fragilitatis Tua pietate conſulere non deſinis: Te humiliter imploramus, ut habitaculum iſtud illa bene✠dictione perfundas, qua per Angelum ſtantem in Sole, mandâſti omnibus avibus dicens: Venite & congregamini ad Cœnam magnam DEI; ut ſemper hìc tuæ bene✠dictionis copia redundante, laudes tibi referant ſervi tui, qui das eſcam omni carni, & imples omne animal benedictione Salvator noſter. Qui vivis & regnas &c.

Oremus.

DEUS univerſæ creaturæ, qui inter cæteras diverſarum creaturarum ſpecies, & pro humani generis uſu etiam volatilium genus producere dignatus es, ex quibus Nòé de Arca egrediens holocauſta tibi offerens placuit, & qui populo tuo ex Ægypto educto per Moyſen ſervum tuum, munda ab immundis ſegregans, edendi præceptum dediſti, Te ſuppliciter rogamus, ut has mundarum

Avium carnes bene✠dicere & ſancti✠ficare digneris, ut quicunque ex iis comederint, benedictionis tuæ abundantiâ repleantur, & ad æternæ vitæ gaudia pervenire mereantur. Per Christum Dominum nostrum Amen.

Aſpergatur &c.

Benedictio Piſcinæ & Piſcium.

℣. Adjutorium noſtrum &c. ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

OMnipotens æterne DEUS, Pater Domini noſtri IESU Chriſti, & Pater miſericordiarum, qui piſces in fluminibus maris creſcere & multiplicare dignatus es: præſta quæſumus, ut hos parvos piſciculos in iſtam piſcinam impoſitos creſcere & multiplicare tuâ gratiâ digneris. Per Dñum noſtrum &c.

Creſcite & multiplicamini vos parvi piſciculi, & replete iſtam piſcinam in Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti. Dominus det vobis ſuam benedictionem Am.

Oremus.

DEUS Omnipotens, qui hanc creaturam Piſcium ex aquarum fluctibus in mundi principio prodire juſſiſti, quam inter cæteras creaturas tuo ore benedicto dignatus es benedicere, & de qua poſt aſſumptam humani generis formam unigenitus Filius tuus coram Diſcipulis ſuis aſſa igni comedere voluit, ad in-

insinuandum nobis suæ passionis cruciatus, bene✠dic etiam hos cibos piscium, & præsta nobis, ut qui de passione Domini nostri IESU Christi & ardore tribulationis sumus excocti, de ineffabili ejus resurrectione refrigerati, pane cœlesti lætemur. Per eundem Dnum nostrum &c.

Benedictio novi Putei.

℣. Adjutorium nostrum &c. ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

SUpplices deprecamur Domine clementiam pietatis tuæ, ut Aquam Putei hujus Cœlesti bene✠dictione sanctifices, ad communem vitæ usum concedas esse salubrem, & ità ex ea fugare digneris omnem diabolicæ tentationis incursum: ut quicunq; ex ea hauserint vel biberint, vel in quibuscunque necessarijs casibus haustâ aquâ usi fuerint, totius virtutis ac sanitatis dulcedine perfruantur, ut tibi Sanctificatori, & Salvatori omnium Domino, gratias agere mereantur. Per Christum &c.

Oremus.

DOmine DEUS omnipotens, qui in hujus Putei altitudinem, per crepidinem fistularum, copiam aquarum manare jussisti: præsta, ut te jubente atq; bene✠dicente, per nostræ ✠ officium functionis, repulsis hinc phantasmatibus, calliditatibus, atq; insidijs di-

diabolicis, purificatus atq; emundatus ſemper hic Puteus perſeveret. Per Chriſtum Dominum &c. *Aſpergatur &c.*

Benedictio Domûs contra Jgnem.

℣. Adjutorium noſtrum &c. ℟. Qui fecit &c.
℣. Sit Nomen Domini benedictum,
℟. Ex hoc nunc & uſque in ſæculum.

Hel, Heloim, Sother, Emmanuel, Sabaoth, Agia, Tetragrammaton, Hagios, Otheos, Jſchyros, Athanatos, Jehova, Adonai, Saday, Meſſias, Jncreatus ✠ Pater, Jncreatus ✠ Filius, Jncreatus ✠ Spiritûs Sanctus. IESUS Chriſtus Rex gloriæ ✠ venit in pace. Verbum Caro factum eſt, ✠ DEUS factus eſt homo, Chriſtus ✠ vincit, Chriſtus ✠ regnat, Chriſtus ✠ imperat. Chriſtus à flamma ignis & à percuſſione fulguris hanc domum defendat atque cuſtodiat.

℣. A flamma ignis, incendio ac fulgure,
℟. Hanc domum libera Domine.

Oremus.

TE DEUM Patrem Omnipotentem ſupplíciter exoramus pro hac domo & habitatoribus ejus ac rebus omnibus, ut eam bene✠dicere, ſancti✠ficare & per ſignum S. Crucis, ✠ protegere à flamma ignis, percuſſioneq; fulguris conſervare, ac bonis omnibus replere digneris. Bene✠dic igitur Domine, & ſancti✠fica domum hanc, ſicut benedixiſti, do-

domum Abraham, Jſaac, & Jacob, & intra parietes ejus Angeli tuæ lucis inhabitent, eamque & habitatores ejus ab incendio, fulgure & malignitate ſpectrorum ſemper cuſtodiant. Per Chriſtum &c.

Benedictio DEI Omnipotentis Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti deſcendat ſuper hanc domum & ſuper habitantes in ea,& maneat ſemper Amen.

Aſpergatur Domus & Circumſtantes.

Benedictio Cellæ Vinariæ.

Antiph. Introduxit me Rex in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem.

Pſalm. Beatus Vir. *Repetitur Antiph.*

℣. *Dominus vobiſcum,* ℟. *Et cum Spiritu tuo.*

✠ Sequentia S. Evangelij ſecundùm
Luc. c. 5. ℣. 33.

IN illo tempore dixerunt Phariſæi ad IESUM: Quare Diſcipuli Joannis jejunant frequenter, & obſecrationes faciunt ſimiliter & Phariſæorum: tui autem edunt & bibant? Quibus Jpſe ait: Nunquid poteſtis filios ſponſi, dum cum illis eſt ſponſus, facere jejunare? venient autem dies, cum ablatus fuerit ab eis ſponſus, & tunc jejunabunt in illis diebus. Dicebat autem & ſimilitudinem ad eos: Nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum utres, & ipſum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum

num novum in utres novos mittendum eſt, & utraque conſervantur. Et nemo bibens vetus ſtatim vult novum, dicit enim: Vetus melius eſt. ℟. *Laus tibi Chriſte.*

Oremus.

DOmine DEUS, Pater omnipotens, Statutor omnium elementorum, & Creator omnium naturæ humanæ neceſſariorum qui per Moyſen famulum tuum dixiſti: Si audieris vocem Domini DEI tui, emittet Dominus benedictionem ſuper celaria tua, & ſuper omnia opera manuum tuarum. Te ſupplices deprecamur, ut exauditis orationibus noſtris cellam hanc vinariam, & omnia quæ in ea continentur, pietatis tuæ aſpectu bene✠dicere digneris. Atque ità omnium ſpirituum immundorum recedat incurſio, ut nihil ex ea prævaricationis ille author ſibi audeat aſſumere,nec quidquam perverſi in ea machinari. Et quicunque cellam hanc vinariam intraverint, & quidquid in eam repoſitum fuerit, gratia illis tuæ bene✠dictionis adveniat, & mala omnia te propitiante ab eis procul recedant. Per Dnum noſtrum &c.

Oratio Super Vinum.

Oremus.

DOmine IESU Chriſte, qui in Cana Galilææ ex Aqua Vinum feciſti, multiplica ſuper nos miſericordiam tuam, & bene✠dicere atque ſancti✠ficare digneris hanc creaturam Vi-

Vini, ut quicunq; ex eo ſumpturus eſt, divinæ benedictionis tuæ opulentiâ repleatur, corporiſq; ſanitatem & animæ tutelam percipiat. Qui vivis &c.

Aſpergat Aquâ benedictâ totam caveam.

Benedictio Stabuli.

NB. *Si ſtabulum unà cum domo benedicatur, omittantur Litaniæ, & Pſalm.* Benedictus Dominus.

Si verò ſolitariè benedicatur, dicantur primò Litaniæ de omnibus Sanctis, uſq;

Peccatores. Te rogamus audi nos.
Ut nobis parcas. Te rogamus
Ut nobis indulgeas. Te rogamus.

Deinde Sacerdos ſurgens dicat:

Ut hoc ſtabulum bene✠dicere digneris.
Ut hoc ſtabulum bene✠dicere & cuſtodire digneris.
Ut hoc ſtabulum bene✠dicere, cuſto✠dire, & ab omni damno præſer✠vare digneris.

Sacerdos genuflexus proſequatur.

Ut omnes inſidias inimici ab eo repellere digneris.
Ut omne veneficium ex eo aufferre digneris.
Ut nos exaudire digneris.
Fili DEI Agnus DEI &c.

℣. Exaudi nos DEUS ſalutaris noſter.
℟. Et propter gloriam Nominis tui libera nos.
℣. Domine exaudi &c. ℟. Et clamor &c.

℣.

℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui laboribus hominum etiam de mutis animalibus solatia subrogâsti: te suppliciter exoramus, ut sinè quibus non alitur humana conditio, nostris facias usibus non perire. Per Christum &c.

Aspergat stabulum Aquâ solemniter benedictâ.

Lectio libri Genesis. *Gen. XXXI. ℣. 38.*

IN diebus illis dixit Jacob ad Laban: viginti annis fui tecum: oves tuæ & capræ steriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendi tibi: ego omne damnum reddebam: quidquid furtô peribat à me exigebas. Die noctuque æstu urebar & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis: sicq; per viginti annos in domo tua servivi tibi. Et nisi timor Patris mei Abraham, & timor Jsaac adfuisset mihi, forsitan modò nudum me dimisisses. Sed afflictionem meam & laborem manuum mearum respexit DEUS, & arguit te.

℟. DEO gratias.

Psalm. Benedictus Dominus DEUS meus, *ut in Sabbatho ad Vesperas.*

℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum Spiritu tuo.

✠ Sequentia S Evang secundùm Lucam.

IN illo tempore Pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum Et ecce Angelus Domini stetit juxta illos, & claritas DEI circum-

cumfulſit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus: Nolite timere, quia natus eſt vobis Salvator, qui eſt Chriſtus Dominus in civitate David. Et hoc vobis ſignum: invenietis Jnfantem pannis involutum, & poſitum in præſepio. Et ut diſceſſit ab eis Angelus, paſtores loquebantur ad invicem: Tranſeamus uſque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum eſt. Et venerunt feſtinantes: & invenerunt MARIAM, & IOSEPH, & Jnfantem poſitum in præſepio.

℟. *Laus tibi &c.*

Oremus.

DOmine IESU Chriſte, Rex Cœli & terræ, verbum Patris, per quod facta ſunt omnia: qui ut redimeres nos à faucibus inferni, carnem noſtram ſumere decreviſti: & per Spiritum Sanctum in utero B. M. V. conceptus, in ſtabulo inter jumenta naſci, & pannis involutus in præſepio reclinari voluiſti; Reſpice quæſumus humilitatem noſtram, & exaudi ſupplicationem noſtram. Et ſicut noſtris laboribus atque neceſſitatibus per jumenta ſubvenimentum tribuiſti, ità tuâ benigniſſimâ miſericordiâ hoc Stabulum & pecora bene✠dicere, & cuſtodire digneris, ut nulla malitia dæmonum aut iniquorum hominum in eo poſſit perdurare: ſed virtute bene✠dictionis hujus Sacerdotalis conteratur, & procul effugetur. Qui vivis &c.

Si stabulum sit infestum, addantur seq. Exorcismi:

Exorcismus.

EXorcizo te dæmon maledicte, immunde & maligne spiritus, quicunque Stabulum istud & Animalia ista, utpote DEI vivi ac veri creaturas, affligere & vexare præsumis: & adjuro te per DEUM ✠ vivum, per DEUM ✠ verum, per DEUM ✠ sanctum, ut exeas & recedas ex hoc loco seu Stabulo, nec unquam huc reverti præsumas. Neque hic aut alibi existentibus jumentis damnum aut pavorem immittas: aut quodcunq; maleficium in detrimentum vitæ, sanitatis & utilitatis illorum inferas. Per Eum, qui te in patibulo crucis vicit, arma in quibus confidebas, abstulit, spoliaque distribuit. Quique statuto tempore venturus est judicare vivos & mortuos, & sæculum per ignem Amen.

Aspergat Stabulum aquâ benedictâ.

JTerum adjuro vos o! maligni spiritus, per Creatorem Cœli & terræ: per Jncarnationem D. N. IESU Christi, ejusque Circumcisionem, Baptismum & Jejunium: per crucem, clavos & lanceam: per passionem, mortem & sepulturam: per resurrectionem, ascensionem & futurum judicium. Per gloriosæ V. MARIÆ, omniumque SS. merita & intercessionem: ut nunquam ampliùs habeatis accessum ad hoc Stabulum, in detrimentum hominum, animalium, aut quarumcunq; rerum huma-

manarum utilitati à DEO indultarum. Jn Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ S. Am.

Aspergat Stabulum.

℣. *Domine exaudi &c.* ℟. *Et clamor &c.*
℣. *Dominus vobiscum,* ℟. *Et cum &c.*

Oremus.

DOmine DEUS, Pater omnipotens, rerum omnium Creator & conservator, defende nos & pecora ista: defende dona tua: defende familiam tuam, defende & bene✠dic hoc Stabulum per virtutem aquæ, à te ministeriô Ecclesiæ tuæ benedictæ, & per invocationem Sacratissimæ Trinitatis Pa✠tris, & Filij, ✠ & Spiritûs ✠ Sancti sanctificatæ. (*Aspergatur aquâ benedictâ*) Extermjnetur Diabolus & omnia maleficia ejus à loco isto, & à terminis Fidelium Te invocantium, per virtutem S. Nominis Tui, & per merita omnium SS. Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, omniumque Sanctorum. Nosque & pecora hæc ab omni malo præservare, custodire, & liberare digneris. Per Dñum nostrum &c.

Si pecora sint præsentia, addat quæ supr. pag. 210 *Si non sint præsentia claudat benedictionem dicendo:*

Et benedictio DEI Omnipotentis Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti descendat super hoc Stabulum, & maneat semper Amen.

Benedictio Arborum & fructuum earum.

℣. *Adjutorium nostrum &c.* ℟. *Qui fecit &c.*
℣. *Dominus vobiscum,* ℟. *Et cum Spiritu tuo:*

Oremus.

DEUS qui hujus Arboris plantam tua visitatione & tuâ providentiâ productam esse voluisti: nunc etiam eandem bene✠dicere, & sancti✠ficare digneris, ut quicunq; ex fructibus ejus sumpserint, sani & incolumes esse valeant. Per Christum &c.

Oremus.

BEne✠dic Domine hunc novum fructum arborum, & præsta, ut qui ex eo in tuo nomine vescentur, corporis & animæ sanitate potiantur. Per Christum &c.

Benedictio fructuum quorumcunq;

℣. *Adjutorium nostrum &c.* ℟. *Qui fecit &c.*
℣. *Dominus vobiscum,* ℟. *Et cum &c.*

Oratio.

DOmine IESU Christe, DEUS de DEO, qui famulum tuum B. Blasium Martyriô consecrâsti, & B. Ubaldum, & Antonium Paduanum in gloria tua collocâsti, bene✠dicere & sancti✠ficare digneris tua pietate hos Fructus, quos indigni detulimus, per tui S. Nominis invocationem, & per intercessionem Beatissimæ MARIÆ Virginis, & B. Ubaldi ac Antonij Paduani servi tui: bene✠dic, sicut & ego bene✠dico, & sancti✠fico hos fructus ad pro-

profectum præsentis Familiæ, atque omnium Fidelium, præsentium & absentium, provenire concede, ut in quocunque loco deportati fuerint, salvi maximè à dolore gutturis & aliorum dolorum efficiantur, & omnes iniquitates sive illusiones Dæmonum ab eorum habitaculis abscendant, & quicunque ex eis tenuerint & gustaverint, tuâ gratiâ, & benedictione repleantur. Qui vivis &c.

Aspergantur &c.

Benedictio Panis novi.

℣ Adjutorium nostrum, ℟. Qui fecit &c.
℣. Domine exaudi, ℟. Et clamor &c.

Oremus.

BEne✠dic Domine creaturam istam Panis, sicut benedixisti quinque panes in deserto, ut sit domûs ejusdem in annuum alimentum, gustantesque ex eo accipiant tam corporis, quàm animæ salutem. Per Christum &c.

Aspergatur &c.

Benedictio Herbarum comestibilium, primo die Maii, vel alio tempore.

℣. Adjutorium nostrum, ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

DOmine Sancte, Pater Omnipotens, æterne DEUS, qui dixisti: Germinet terra her-

bam virentem & facientem ſemen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus ſuum: dignare has Herbas, quas Ipſemet creâſti, & in uſum hominum è terra germinare feciſti, Ore Tuo proprio, & dextera tua ſancta bene✠dicere, & omnibus inde ſumentibus ad corporis & animæ medelam utiles efficere. Propter Nomen ſanctum tuum, magnum & glorificatum in Cœlo & in terra, imple dexteram tuam larga benedictione, & effunde eam ſuper has diverſi generis herbas. Quas & ego Sacerdos Tuus in Nomine ſancto Tuo, & ad gloriam laudis Tuæ exorcizo, bene✠dico, & ſancti✠fico, ut quicunque de ijs ſumpſerit, vel ſuper ijs biberit, vel ex his fumigatus fuerit, vel in domo ſua collocaverit, per Omnipotentiam Tuam, & glorioſam Reſurrectionem, & Aſcenſionem Filij tui D. N. IESU Chriſti, elongetur ab eo omne opus diaboli. Idcirco per te DEUM Omnipotentem, qui das herbam ſervituti hominum, has creaturas Herbarum virtute ordinis Sacerdotalis bene✠dico & ſancti✠fico, ad fugandos dæmones, ad deſtruendum omne maleficium, ad diſſipandam omnem tempeſtatem, ad avertendum omne tonitru, & ad annihilandum omne opus nefarium Satanæ, à corporibus hominum. Et quocunque hæ Herbæ deportatæ, ſive à quocunque ſumptæ fuerint, ibi diſpereat omnis fraus inimici: & ibidem per vir-
tu-

tutem Nominis IESU, atque Beatæ MARIÆ V. omniumq; Sanctorum, quorum nomina super has Herbas invoco, sit omnis Bene✠dictio Divina, omnisq; desiderata sanitas, atq; prosperitas: Jn Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti Amen.

Aspergantur aquâ benedictâ.

Benedictio Vini in Solemnitatibus Nuptiarum

℣. Adjutorium nostrum, ℟. Qui fecit &c.

℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum &c.

✠ Jnitium S. Evangelij secundùm Joannem.

Jn Principio erat Verbum &c.

Oremus.

PEr istos Sermones S. Evangelij, & per merita S. Joannis Apostoli & Evangelistæ quæsumus Omnipotens DEUS, bene✠dicere & sancti✠ficare digneris hanc creaturam Vini dexterâ tuâ, & præsta, ut omnes in te credentes, de isto potu bibentes, à te protegantur & benedicantur. Et sicut Beatus Joannes de calice venenum bibens non est læsus, ità illi homines in Amore Tuo, & S. Joannis de potu isto bibentes, ab omni ægritudine corporis & animæ absolvantur. Per Dnum &c.

Oremus.

DOmine Sancte, Pater Omnipotens æterne DEUS, bonorum omnium dator & conservator, qui inter reliquas creaturas tuas Vinum in hominum sustentationem & lætitiam

ex fructu uvarum prodire jussisti: quique per Unigenitum Filium tuum D. N. IESUM Christum in Nuptijs in Cana Galilææ Aquam in Vinum mirabiliter permutâsti, & Sacramentum pretiosissimi Sangvinis Ejusdem Filij Tui in Vini materia sanctificare fecisti: Te supplices deprecamur ac petimus, ut hanc creaturam Vini bene✠dicere, & sancti✠ficare digneris, ut hic famulus & hæc famula tua ex eo gustantes, corporis & animæ recipiant sospitatem, & in mutuo amore Te largiente perseverantes, Te omnium gratiarum Largitorem sine fine collaudent. Per Dnum &c.

Deinde dicat:

Benedictio DEI Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti descendat super hoc Vinum, & maneat semper Amen.

Aspergat & det eis bibere dicens:

Bibite & crescite in amore DEI & S. Joannis: Jn Nomine Patris &c.

Benedictio Jncensi, ut Storacis & aliorum odoriferorum.

℣. Adjutorium nostrum, ℟. Qui fecit &c.

℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum &c.

EXorcizo te creatura Jncensi, vel Storacis vel Sulphuris, per DEUM vivum ✠, per DEUM verum ✠, per DEUM Sanctum ✠, & per S. Ubaldum, & S. Antonium de Padua flagellum inferni, & per Eum, qui omnia ex ni-

nihilo creavit, & expulit pravos Angelos de Cœlo ad iſta inferiora, & per omnia Nomina DEI, & per Nomen Beatiſſimæ Virginis, & S. Ubaldi, ac S. Antonij Paduani te conjuro & exorcizo ô creatura Incenſi, Storacis, vel Sulphuris, & per omnia ſupradicta, ut ſis in defenſionem noſtram, & efficiaris fumigatio & creatura benedicta ✠, & conſecrata ✠, & perpetua pœna ſis omnibus malignis ſpiritibus infernalibus, & ſis ſolutio omnium ligaminum. Domine IESU bene✠dicere & ſancti✠ficare digneris per tuam clementiam & pietatem hanc creaturam Incenſi, vel Storacis, ut ſit defenſio contra omnes ſpiritus malignos, & expulſio facturarum; in quem locum odor hujus incenſi venerit ſive adfuerit; nullus ſpiritus, nulla incantatio, & nullum maleficium, vel factura, & nulla moleſtia malignorum poſſit durare neq; ſtare modo aliquo, ſed ſtatim omnia diabolica fugiant procul per ſignum S. Crucis ✠ Amen.

BEne✠dic Domine hanc creaturam Incenſi, vel Storacis, ad effugandos dæmones, & omnia aſpera ſua, per ſervum Tuum Ubaldum, & S. Antonium de Padua, quibus dediſti virtutem ad effugandos dæmones; nam ego N. Sacerdos tuus bene✠dico te creatura Incenſi, vel Storacis, & ſancti✠fico per Eum, quem Cœlum, & Cœli cœlorum capere non poſſunt, ut in odore hujus Incenſi, vel Storacis

cis, benedicatur domus, locus & cubiculum: ità ut nullus spiritus possit stare, ubicunque hic odor est, sed fugiat confusus: & domum, locum, atq; cubiculum, ubi fuerit talis odor, bene✠dico, sancti✠fico, & benedictionibus cœlestibus repleo, ut sit domus, locus & cubiculum DEI, sit palatium Christi, sit habitaculum Spiritûs Sancti, & ut quisquis fumigatus fuerit his rebus benedictis, benedicatur & sanctificetur. Te humiliter precor Domine IESU Christe, ut hanc creaturam Incensi, Storacis, vel Sulphuris, quam in Nomine Tuo, puri✠fico, bene✠dico, sancti✠fico, Tua sancta virtute digneris corroborare, ut odore hujus fugiant dæmones cum omnibus suis facturis & armis, in Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti Amen.

Aspergat aquâ benedictâ.

Benedictio Ensis Militaris.

℣. Adjutorium nostrum, ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

EXaudi quæsumus Domine preces nostras, & hunc Ensem Majestatis Tuæ dexterâ dignare bene✠dicere, quatenus famulus tuus, qui eo utetur, possit esse defensor Ecclesiarum, viduarum, orphanorum, omniumq; DEO servientium, contra sævitiam paganorum atque hæreticorum, alijsque tibi insidiantibus

sit

ſit terror & formido. Per Chriſtum &c.

Oremus.

BEne✠dic Domine Sancte, Pater Omnipotens, æterne DEUS, per invocationem ſancti Nominis Tui, & per Adventum IESU Chriſti Filij Tui Domini noſtri, & per donum Sancti Spiritûs Paracleti, hunc Enſem: ut famulus tuus, qui eo utetur, viſibiles inimicos conculcet, victoriáq; per omnia potitus ſemper maneat illæſus. Per Chriſtum &c.

Oremus.

BEne✠dicere digneris, quæſumus Domine, Enſem iſtum, & famulum Tuum, qui eum Te inſpirante ſuſcipere deſiderat, pietatis tuæ cuſtodiâ munias & illæſum cuſtodias. Per Dominum noſtrum &c.

Aſpergat eum aquâ benedictâ, & tradat Militi genuflexo, dicens:

ACcipe Enſem iſtum in Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti: & utaris eô ad defenſionem tuam, ac Sanctæ DEI Eccleſiæ, & ad confuſionem Jnimicorum Crucis Chriſti ac Fidei Chriſtianæ. Et quantum humana fragilitas permiſerit, cum eo neminem injuſtè lædas. Quod tibi præſtare dignetur, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat DEUS in ſæcula Amen.

Benedictio Globorum.

℣. Adjutorium noſtrum, ℟. Qui fecit &c.

℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

DEUS, qui in Te ſperantes virtute Cœleſti corroboras, & tibi diffidentes mirabili diſpoſitione confundis: Majeſtatem Tuam ſuppliciter exoramus, ut nos famulos tuos Tuâ clementiâ & pietate ab omni adverſitate cuſtodias, & hos globos bellicos, Cœleſti bene✠dictione corrobores, quos pro Tui Nominis gloria, Eccleſiæq; tuæ utilitate & augmento in hoſtiles copias emiſſuri ſumus, quatenus ope & ſubſidiô divinæ potentiæ ſuffulti hoſtes noſtros devincamus, eoſq; agnoſcere faciamus, Te eſſe Protectorem & Defenſorem noſtrum. Per Dominum &c.

Benedictio Armorum.

℣. Adjutorium noſtrum, ℟. Qui fecit &c.

℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

DEUS Omnipotens, in cujus manu victoria plena conſiſtit, quiq; etiam David ad expugnandum rebellem Goliath vires mirabiles tribuiſti: Clementiam Tuam humili prece depoſcimus, ut hæc Arma almifica pietate bene✠dicere digneris. Et concede famulis tuis eadem geſtare cupientibus, ut ad munimen ac defenſionem Sanctæ Matris Eccleſiæ, pupillorum & viduarum, contra inviſibilium ac viſibilium hoſtium impugnationem ipſis li-

be-

bere & victoriosè utantur. Per Christum &c.

Et benedictio DEI Omnipotentis Pa✠tris, & Fi✠lij, & Spiritûs ✠ Sancti descendat super hæc Arma, & super induentes ac portantes ea, ut eisdem ad tuendam justitiam utantur. Proinde rogamus Te Domine DEUS, ut illos protegas & defendas, atque omnibus inimicis suis terribiles efficias. Qui vivis &c.

Aspergantur aquâ benedictâ.

Benedictio Nominis IESV, super singula Ostia affigendi.

℣. Adjutorium nostrum, ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum &c.

Oremus:

BEnedic Domine ✠ IESU, has Sanctissimi Nominis Tui Jmpressiones, & concede, ut sicut in Fide sanctissimi Nominis Tui claudum ambulare fecisti, dum dixit ei Petrus: Jn Nomine IESU Christi Nazareni surge & ambula: sic creatura tua hanc S. Nominis Tui impressionem apud se devotè portans, ab omni infirmitate & tentatione diabolica per Tuam piissimam misericordiam liberari mereatur. Et in quocunque loco hæc tremendi Nominis Tui figura fuerit affixa, ibi nullus malignus spiritus possit intrare, aut maleficia sua sive per se, sive per alios exercere. Præstante Te Domino nostro IESU Christo, qui præ omni-

omnibus Angelis excellentius nomen hæreditâſti, & cum Patre & Spiritu S. vivis & regnas in ſæcula ſæculorum Amen.

Oremus.

DEUS, qui Sacratiſſimum Nomen dilectiſſimi Filij Tui D. N. IESU Chriſti feciſti fidelibus tuis ſummo ſvavitatis affectu amabile, & malignis ſpiritibus tremendum atque terribile: concede propitius, ut omnes maligni ſpiritus hanc S. Nominis figuram, quam ego Sacerdos tuus ad honorem tuum bene✠dico atq; Sancti✠fico, aſpicientes, divino terrore percuſſi fugiant procul: nec audeant appropinquare homini aut loco, in quo & apud quem hoc benedictum Nomen IESU fuerit. Per eundem Dominum &c.

Aſpergatur aquâ benedictâ.

Benedictio Crucis parvæ, quæ ad collum ſeu ad Roſarium appenditur.

℣. Adjutorium noſtrum ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

OMnipotens DEUS, qui Crucis Signum pretioſo Filij Tui Sangvine dedicâſti, quique per eandem Crucem Filij Tui Domini noſtri IESU Chriſti mundum redimere voluiſti, & per virtutem ejuſdem venerabilis Crucis humanum genus ab antiqui hoſtis chirogra-

graphó liberâsti; Te suppliciter exoramus; ut digneris hanc Crucem paternâ pietate bene✠dicere, Cœlestemque ei virtutem & gratiam impertiri; ut quicunque eam in passionis crucis Unigeniti tui signum ad tutelam corporis & animæ super se gestaverit, Cœlestis gratiæ plenitudinem in ea & munimen valeat Tuæ benedictionis accipere. Si quis verò Infirmus aut Moribundus Eandem in manu sua tenuerit aut super pectus suum impositam habuerit, ad eum non audeant appropinquare hostes maligni; nec ei tentationibus suis nocere; aut spectris suis pavorem immittere. Sed virtute hujus Crucis benedictæ ab infestationibus dæmonum liberatus, IESU Christo Filio tuo, Redemptori suo, laudes & gratiarum actiones persolvat. Et quemadmodum Virgam Aaron ad rebellium perfidiam repellendam benedixisti, ità hoc Signum Crucis Tuâ dexterâ bene✠dic, & contra omnes diabolicas fraudes virtutem ei tuæ defensionis impende: ut portantibus illam animæ pariter & corporis prosperitatem conferat salutarem, & spiritualia in eis dona multiplicet: Per eundem Christum &c.

Aspergens ipsam Crucem dicat:

SAnctificetur hoc Signum Crucis in Nomine Pa✠tris, & Fi✠lij & Spiritûs ✠ Sancti: & benedictio illius ligni, in quo membra Salvatoris nostri suspensa sunt, sit in isto signo cru-

crucis, ut portantes eam propter DEUM inveniant corporis & animæ ſanitatem. Per Chriſtum Dominum &c.

Benedictio Cilicij.

℣. Adjutorium noſtrum, ℟. Qui fecit &c.
℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum &c.

Oremus.

OMnipotens & miſericors DEUS, qui corporibus pœnitentibus hoc Jndumentum impoſuiſti. & per illud miſericordiam & veniam tribuiſti, oramus clementiam tuam, ut Jndumentum hoc, quod vocatur Cilicium, bene✠dicere & ſancti✠ficare digneris, ut quicunque eo pro peccatis indutus fuerit, & nimiam tuam imploraverit veniam, indulgentiæ tuæ ſanctæ miſericordiam conſequatur. Per Dominum noſtrum &c.

Aſpergatur Aquâ benedictâ.



DI-

DISPOSITIO

Spiritualium Personarum, & aliarum lingvam latinam callentium.

Quoniam convenientiùs & decentiùs est, in dispositione Spiritualium Personarum, & aliorum eruditorum, ad mortem Latino idiomate agere, ideo hìc breves pro temporis opportunitate, & majori commoditate Confessarij apponuntur actus disponentes ad bene moriendum Infirmum.

Actus varij saluberrimi, maximè Infirmo proficui.

CRedo Domine quidquid de te credit S. Romana Ecclesia, & quidquid illa damnat, ego damno, anathematizo, imò pro hac Fide sum paratus, ac propono mori!

Spero Domine, etiamsi vilis, indignus & abiectus homuncio in abysso misericordiarum tuarum, & in Sangvine Tuo tanta charitate pro me effuso, quia me salvum facies & in carne mea videbo Te DEUM Salvatorem meum.

Amo Te o DEUS cordis mei, & amare volo in æternum. Et quia parùm amo Te, eum amorem, quo anima Christi, Beatissima Virgo, & omnes Sancti Te amant, imò infinitum quo Te Ipsum amas, tibi offero, & si possem illo amore vellem Te amare in perpetuum.

Laudo Te, & probo omnia bona opera, ac deinceps ad finem mundi facienda, & si

possem, ea millies nunc multiplicare vellem, ad gloriam tuam.

Gratias Tibi ago Domine pro Beneficijs proprijs, communibus, pro Beneficijs cuicunque rationali creaturæ concessis.

Doleo mi IESU, quòd Te summum Bonum, Infinitum, Bonum amabilissimum toties hodie & in tota vita mea offenderim, & doleo ex corde, non propter amissionem Cœli, aut metum Inferni, sed ob amorem Tui solius.

Detestor, & abominor simul peccata totius mundi hodie præcipuè commissa; opto ex animo, ut compensari aliquatenus possent.

Protestor coram Te Domine, quòd millies profundere eligam vitam, quàm posthac ulli peccato etiam veniali consentiam, hucusque sit terminus delictorum meorum, & non ultra in æternum, sive amplius vis me vivere, sive mori nunc, cujus me resigno voluntati.

Parco Domine omnibus, qui me aliquâ molestiâ in vita affecerunt, & eos propter Te sicut me ipsum diligo.

Offero me ad omnem nutum Divinæ Voluntatis Tuæ, vis bone IESU, ut hac nocte moriar, libens moriar, offero me ad omnia mala toleranda, etiam ad ipsas infernales pœnas, renuntians Judicio, ac Voluntati, Amorique meo proprio.

Et quia vitæ, & salutis incertus, velut sepul-

pulchrum ingredior, ſomnum capturus, voveo Tibi DEUS obedire.

Omnia quæ feci, aut facere debui, ſubſterno pedibus IESU, & quia non implevi menſuram meritorum meorum, quam hodie implere debui, inveſtio me ſuperexceſſivo Sangvine Domini IESU: quia quæ potuit Sangvinis guttâ, redemit undâ.

Miſerere mei DEUS, ſecudùm magnam miſericordiam tuam.

Tu es Dominus meus, & DEUS meus, ad Te deſiderat anima mea.

Recordare IESU pie, quòd ſim cauſa Tuæ viæ, nè me perdas illa dìe.

Quærens me ſediſti laſſus, redemiſti crucem paſſus, tantus labor non ſit caſſus.

Qui MARIAM abſolviſti, & latronem exaudiſti, mihi quoque ſpem dediſti.

Preces meæ, non ſunt dignæ, ſed tu bonus fac benignè, nè perenni cremer igne.

Jnter oves locum præſta, & ab hædis me ſequeſtra, ſtatuens in parte dextra.

Oro ſupplex & acclinis, cor contritum quaſi cinis, gere curam mei finis.

Nè relinquas me Domine DEUS meus, nè diſceſſeris à me.

O! Sangvis Chriſti munda conſcientiam meam: Anima Chriſti ſanctifica me: Corpus Chriſti ſalva me! Paſſio Chriſti conforta me, ò bone IESU exaudi me! intra Vulnera tua

abſconde me, & nè permittas me ſeparari à Te, in hora mortis meæ voca me, & jube me venire ad Te, ut in æternum fruar Te.

O! Bone IESU lava me à peccatis meis in ſangvine tuo.

Cor mundum crea in me DEUS, & Spiritum rectum innova in viſceribus meis.

Nè projicias me à Facie Tua & Spiritum Sanctum Tuum nè auferas à me, Miſerere mei DEUS ſecundùm magnam miſericordiam tuam & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam.

Ampliùs lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & Spiritu principali confirma me.

Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum.

Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum Domine.!

Domine, tuus ſum ego, ſalvum me fac!

Da Domine, ut diligam Te ex toto corde meo, & ex tota anima mea, & ex tota mente mea.

Mihi adhærere DEO bonum eſt, & ponere ſpem meam in DEO IESU meo.

Eſto pars mea DEUS in æternum.

Dilectiſſime mi IESU, virtus Divina amoris tui me Tibi incorporet & intimè uniat.

O! bone IESU offero Tibi me, & omnia

mea

mea, in unione perfectiſſimorum operum & dolorum tuorum.

Jn Te Domine ſperavi, non confundar in æternum: Salvum fac ſervum tuum DEUS ſperantem in Te.

Jn manus tuas Domine, commendo Spiritum meum, redemiſti me DEUS veritatis.

Jnclina Domine aurem tuam, accelera ut eruas me.

Eſto mihi in DEUM protectorem, & in Domum refugij.

Parce mihi Domine, parce ſervo tuo.

Aſpirationes ad B. Virginem.

O! Mater pulchræ dilectionis, & timoris,& agnitionis, & bonæ ſpei, ora pro me.

O! Virgo, in te omnis gratia vitæ & veritatis.

O! MARIA, vas inſigne devotionis, intercede pro me ad filium tuum Salvatorem.

O! MARIA, ſolve vincula reis, profer lumen cæcis, mala noſtra pelle, bona cuncta poſce.

Virgo ſingularis, inter omnes mitis, nos culpis ſolutos, mites fac & caſtos.

Vitam præſta puram, iter para tutum: ut videntes IESUM, ſemper collætemur.

MARIA Mater gratiæ, Mater miſericordiæ, tu nos ab hoſte protege, & horâ mortis ſuſcipe.

Monſtra te eſſe mihi Matrem, ò Mater

misericordiæ, ò Mater spei!

Recordare piissima Virgo, quia tu causâ mei peccatoris, facta es Mater DEI Salvatoris, sentiam igitur utriusque pietatem, & misericordiam.

Non pereat peccator, cui tu Salvatorem peperisti; non recedat condemnatus, cui ex te Redemptor est natus.

Sancta Mater, istud agas, Crucifixi fige plagas, cordi meo validè.

Tui Nati vulnerati, tam dignati pro me pati, pœnas mecum divide.

O Beatissima Mater, hìc me pati adjuva, sed ab æternis defende supplicijs.

Fac me hìc verè pœnitere, ut non pœniteam in æternum.

Fac me verò tecum flere, Crucifixo condolere, donec ego vixero.

Juxta Crucem tecum stare, te libenter sociare, in planctu desidero.

Fac me plagis vulnerari, Cruce hac inebriari, ob amorem Filij.

Fac, ut ardeat cor meum, in amando Christum DEUM, ut Sibi complaceam.

Aspirationes aliæ ad DEUM.

DOmine non intres in judicium cum servo tuo.

Domine nè in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me; salvum me fac propter misericordiam tuam.

Di-

Diſcedite à me, qui operamini iniquitatem, quoniam exaudivit Dominus vocem fletûs mei.

Domine DEUS meus, in Te ſperavi, non confundar; Salvum me fac ex omnibus perſequentibus me, & libera me.

Juſtum adjutorium meum à Domino, qui ſalvos facit rectos corde.

Commiſſa mea paveſco, & ante te erubeſco, dum veneris judicare, noli me condemnare.

Cuſtodi animam meam, & erue me, non erubeſcam, quoniam ſperavi in Te.

Delicta iuventutis meæ, & ignorantias meas, nè memineris Domine.

Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo?

Exaudi Domine vocem meam, qua clamavi ad Te, miſerere mei, & exaudi me.

Credo videre bona Domini, in terra viventium.

Heu mihi Domine, quia peccavi nimis in vita mea.

Domine vim patior, reſponde pro me.

Adeſte mihi, adeſte ò SS. Patroni mei, adeſte cuſtodes cordis mei nunc, & in hora mortis meæ.

O Sancti DEI omnes, jam cum DEO regnantes, ſuccurrite mihi, & adjuvate, ut & ego vobiſcum conregnem.

Fac Domine ità mecum per merita omnium Sanctorum tuorúm.

Jllumina oculos meos, nè unquàm obdormiam in morte, nè quando dicat inimicus meus, prævalui adversùs eum.

Exurgat DEUS, & dissipentur inimici ejus, & fugiant, qui oderunt eum à facie ejus.

Credo, spero, amo Te DEUS meus:

Jn medio umbræ mortis non timebo mala, quoniam Tu mecum es; Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.

Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini Tuo.

Me expectant justi, quando veniam, & apparebo ante faciem Domini.

Eia Domine moriar, ut Te videam.

Mori desidero, ut videam Christum, vivere renuo, ut moriar cum Christo.

Mater DEI memento mei.

O piissima MARIA sis mihi propitia.

Testamentum animæ hominis morientis sic faciendum.

O Beatissima Trinitas: Pater & Fili, & Spiritus S. in optima forma veri testamenti, lego, & consigno Tibi corpus, & animam meam, ità, ut deinceps verum tuum mancipium efficiar, & quidquid egero, & lucratus fuero,

ad

ad majorem tuam gloriam redundare debeat.

Profiteor, & agnoſco: quòd toto tempore vitæ meæ plurima bona à Te acceperim, pro quibus omnibus & ſingulis maximas tibi ago gratias, & in condignam gratitudinem, omnes laudes cordis, & oris IESU Chriſti, Tibi offero.

Profiteor etiam, & agnoſco: quòd toto tempore vitæ meæ negligentiſſimè vixerim, Tibique DEO meo plurimas injurias irrogaverim, de quibus ex toto corde meo doleo, atque enixiſſimè veniam precor.

In remiſſionem peccatorum & ſatisfactionem pœnarum debitarum, offero Tibi totam ſeriem ſacratiſſimæ vitæ, & acerbiſſimæ paſſionis Domini noſtri IESU Chriſti, unà cum omnibus meritis, & ſatisfactionibus omnibus ſanctorum tuorum.

Sacerdos præbens Imaginem Crucifixi Agonizanti dicat cum eo.

O Mi IESU Crucifixe! oſculor ſacrum vulnus ſiniſtri pedis tui, rogans ut per illud ignoſcas mihi peccata mea.

O mi IESU Crucifixe! oſculor ſacrum vulnus dextri pedis tui, rogans ut per illud ignoſcas peccata mea.

O mi IESU Crucifixe! oſculor ſacrum vulnus lateris tui, rogans ut me in illo abſcondas, & deleas peccata mea: *Sic ad cætera vulnera*

manuum, capitis, procedendum.

O Dulcissima Virgo MARIA dilectissima Patrona mea, cum omni affectu amoris provolvor pedibus tuis tanquam caniculus, gratiis, & beneficijs tuis enutritus, & ideo tibi summè affectus, deprecans te, ut tu ad filium tuum dilectissimum pro me indignissimo peccatore intercedas, & eundem benignissimè depreceris, nam in Ejus misericordia, per tuam piissimam intercessionem, certa est salus mea.

Actus Fidei, Spei, & Charitatis.

O Domine IESU Christe, protestor, quòd in hac viva, & vera Fide mori velim.

Protestor, quòd in firma Spe mori velim.

Protestor, quòd in ferventi Charitate mori velim.

Domine IESU Christe, lumen ardens, lumen indeficiens, lumen illuminans, lumen inflammans, illustra me claritate tua, accende me Charitate tua, inflamma me dilectione tua, ut cor meum ardeat amore Tui, comburatur ardore amoris Tui.

FORMULA SIVE MODUS
A SS. D. N. BENEDICTO PAPA XIV. approbatus.

Pro opportunitate temporis servandus, ùt infrà in Rubricis notatur, ad impertiendam Benedictionem in articulo mortis constitutis, ab his, qui facultatem habent à Sede Apo-

postolica delegatam *prout habetur* Tom. XVIII. Bullarij Romani. Constit. XXXIV.

Benedictio in articulo mortis cùm soleat impertiri post Sacramenta, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ Unctionis, illis Infirmis, qui vel illam petierint dum sanæ mente & integris sensibus erant, seu verisimiliter petiissent, vel dederint signa contritionis, impertienda iisdem est, etiamsi postea linguæ, cæterorumque sensuum usu sint destituti, aut in delirium, vel amentiam inciderint. Excommunicatis verò, Impœnitentibus, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, est omninò deneganda.

Habens prædictam facultatem, ingrediendo cubiculum ubi jacet infirmus, dicat: Pax huic Domui &c. *ac deinde ægrotum, cubiculum, & circumstantes aspergat Aquâ benedictâ, dicendo Antiphonam:* Asperges &c.

Quod si Ægrotus voluerit confiteri, audiat illum & absolvat. Si Confessionem non petat, excitet illum ad eliciendum actum contritionis; de hujus benedictionis efficacia, ac virtute, si tempus ferat, breviter admoneat tum instruat, atque hortetur, ut morbi incommoda ac dolores, in anteactæ vitæ expiationem libenter perferat, Deoque sese paratum offerat ad ultro acceptandum quidquid ei placuerit: & mortem ipsam patienter obeundam in satisfactionem pœnarum, quas peccando promeruit. Tum piis ipsum verbis consoletur, in spem erigens, fore, ut ex Divinæ munificentiæ largitate eam pœna-

narum remissionem, & vitam sit consecuturus æternam. Postea dicat:

℣. Adjutorium nostrum in Nomine Domini,

℟. Qui fecit Cœlum, & terram.

Antiphona.

Ne reminiscaris Domine delicta Famuli tui (*vel* Ancillæ tuæ) neque vindictam sumas de peccatis ejus.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster &c

℣. Et ne nos inducas in tentationem,

℟. Sed libera nos à malo.

℣. Salvum fac servum tuum (*vel* Ancillam tuam. *& sic deinceps.*)

℟. DEUS meus sperantem in te.

℣. Domine exaudi orationem meam,

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

CLementissime DEUS Pater misericordiarum, & DEUS totius consolationis, qui neminem vis perire in te credentem, atque sperantem, secundùm multitudinem miserationum tuarum respice propitius famulum tuum N. quem tibi vera fides, & spes christiana commendant. Visita eum in salutari tuo, & per Unigeniti Tui Passionem, & Mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, & veniam clementer indulge, ut ejus anima in hora exitûs sui Te Judicem propitiatum inve-

ve-

veniat, & in ſangvine ejuſdem Filij tui ab omni macula abluta, tranſire ad vitam mereatur perpetuam. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum.

Tum dicto ab uno ex Clericis adſtantibus Confiteor &c. *Sacerdos dicat*: Miſereatur &c. *deinde.*

Dominus noſter IESUS Chriſtus Filius DEI vivi, qui Beato Petro Apoſtolo ſuo dedit poteſtatem ligandi, atque ſolvendi, per ſuam piiſſimam miſericordiam recipiat confeſſionem tuam, & reſtituat tibi ſtolam primam, quam in Baptiſmate recepiſti; Et egò facultate mihi ab Apoſtolica ſede tributa, Indulgentiam plenariam, & remiſſionem omnium peccatorum tibi concedo. In Nomine Patris &c.

Per Sacroſancta humanæ reparationis myſteria, remittat tibi Omnipotens DEUS omnes præſentis, & futuræ vitæ pœnas, Paradiſi portas aperiat, & ad gaudia ſempiterna perducat Amen.

Benedicat te Omnipotens DEUS, Pater, Filius, & Spiritus S. Amen.

Si verò Infirmus ſit adeò morti proximus, ut neque Confeſſionis generalis faciendæ, neque præmiſſarum precum recitandarum tempus ſuppetat, ſtatim Sacerdos benedictionem ei impertiatur.

Aſpirationes, ſub exſpiratione Infirmi.

JESUS MARIA Joſeph, repetatur 3.
JESUS MARIA Joſeph, amores mei.

IE-

IESU Fili DEI vivi, miſerere mei.
IESU Fili MARIÆ, miſerere mei.
IESU Fili David, miſerere mei.

O piiſſime IESU! o mitiſſime IESU! o dulciſſime IESU! IESU ſuccurre mihi! IESU propitiare mihi! IESU miſerere mei! ſuſcipe Spiritum meum.

IESU propter amariſſimam paſſionem tuam miſerere mei!

IESU propter amariſſimam mortem tuam miſerere mei!

IESU propter infinitam bonitatem tuam miſerere mei!

Judex Juſtæ ultionis, donum fac remiſſionis, in hac hora rationis.

IESU Piiſſime! recordare obſecro quanta pro me paſſus es

Recordare piiſſime IESU, quomodo in cruce pro me pependiſti.

Recordare o IESU: quàm amarè pro me mortuus es.

Propter illas pœnas tuas, miſerere mei.

Propter effuſionem Sangvinis tui miſerere mei.

Credo in Te mi IESU, ſpero in Te mi IESU, amo Te mi IESU.

Firmiſſimè credo in Te, firmiſſimè ſpero in Te, cordialiſſimè, inſatiabiliſſimè amo Te.

Domine IESU Chriſte, amator meus, dum veneris Judicare, noli me condemnare.

Re-

Respice fragilitatem meam, & non attendas malitiam in peccatis.

Confiteor coram Te DEO meo, quòd non secundùm statum meum vixi, quòd summè doleo, sed spero in misericordia tua remissionem, quæ est major quam peccata mea.

O IESU! amo Te ex toto corde meo.

Amo Te ò IESU! ex tota anima mea.

Amo Te ò IESU! ex omnibus viribus meis.

Amore tui ò IESU, doleo de peccatis meis.

Amore tui ò IESU! abominor, & detestor peccata mea, Tu es dulcis IESUS meus, quia amo Te IESU, ideo doleo de peccatis meis.

O utinam mi IESU, nunquam offendissem Te.

Utinam mi IESU nunquam peccâssem.

Utinam mi IESU semper amâssem Te.

Propono firmiter mi IESU, nunquam peccare, in æternum non peccare, in æternum Te amare.

Ah, ignosce mihi piissime IESU.

Ah, remitte mitissime IESU.

Ah, condona mi dulcissime IESU.

Omnia peccata mea demergo in abysso misericordiæ tuæ, & in cruentis vulneribus tuis, & in trasfixo corde tuo.

Confido in bonitate tua, quòd mihi ignosces, quòd peccata mea delebis, quòd promeritas pœnas mihi condonabis, amore Tui mi IESU, libenter morior.

Jn honorem mortis tuæ, mortem ſuſcipiam.

Jn gratitudinem paſſionis tuæ, libenter perferam diros mortis dolores.

O bone IESU, ſuſcipe Spiritum meum! ſuſcipe dolores meos, ſuſcipe animam meam.

Jn Cor Tuum Domine, commendo cor meum.

Jn mortem Tuam Domine, commendo mortem meam.

IESU Tibi vivo, Tibi morior.

O IESU! ſis mihi IESUS, ſis mihi Salvator.

Oratiunculæ ſuper Agonizantem.

DOmine IESU Chriſte per agoniam tuam atque devotiſſimam orationem, qua in monte Oliveti orâſti, quando factus eſt ſudor tuus, ſicut guttæ Sangvinis decurrentis in terram, deprecor Te: ut eundem ſudorem Sangvineum, quem præ timore mortis tam copiosè effudiſti, Cœleſti Patri tuo offerre, & oſtendere digneris, contra multitudinem peccatorum hujus Jnfirmi, & velis Jllum in hac hora obitûs ſui liberare ab omnibus anguſtijs, & pœnis, quas pro peccatis ſuis ſe timet meruiſſe.

Oratio 2da in agone.

DOmine IESU Chriſte, qui pro ſalute mundi in dura cruce mori dignatus es, deprecor Te, ut amaritudinem illam, quam in eadem ſuſtinuiſti, præſertim quando ſacratiſſima Anima tua, egrediebatur de benedicto corpore

re tuo. Cœleſti Patri tuo offerre, & oſtendere digneris, pro peccatrice anima hujus Jnfirmi, eamque in hora mortis ſuæ liberare velis ab omnibus pœnis, & cruciatibus, quos pro peccatis ſuis timet ſe meruiſſe.

Oratio 3tia in agone.

DOmine IESU Chriſte, qui per Prophetam tuum dixiſti: Jn charitate perpetua dilexi te, Rogo Te per amorem illum, qui te de Cœlis in terram traxit ad patiendum omnem miſeriam, ut eundem cœleſti Patri tuo, offerre, & oſtendere digneris, pro anima hujus Jnfirmi, eumque liberare ab omnibus pœnis, & cruciatibus, quos ſe meruiſſe timet, digneris. Adſis ei pie IESU, in hora mortis ſuæ, aperi ei januam vitæ, & perduc animam ejus in paradiſum exultationis, ubi te laudet per infinita ſæcula Amen.

Egreſſâ animâ dicatur Oratio.

SUbvenite Sancti DEI, occurrite Angeli Domini, ſuſcipientes animam ejus, offerentes eam in conſpectu Altiſſimi. Suſcipiat te Chriſtus, qui vocavit te, in ſinum Abrahæ Angeli deducant te in conſpectu DEI.

Requiem æternam dona eis Domine & lux perpetua luceat eis Amen.

Pater noſter, 3. Ave MARIA, 3. Credo.

℣. A porta inferi,

℟. Erue Domine animam ejus.

Requieſcat in pace Amen.

Oratio ultima.

TIbi Domine commendamus animam famuli tui N. ut defunctus fæculo tibi vivat, & quæ per fragilitatem humanæ converſationis peccata commiſit, tu veniâ miſericordiſſimæ pietatis clementer abſterge.

Domine IESU Chriſte, libera animam Famuli tui N. de pœnis inferni & de profundo lacu, libera eam de ore Leonis, nè abſorbeat eam tartarus, ne cadat in obſcurum, ſed ſignifer S. Michàél, repræſentet eam in lucem Sanctam, quam olim Abrahæ promiſiſti, & ſemini ejus.

Requiem æternam dona eis Domine;
Et lux perpetua luceat eis
Requieſcant in pace Amen.

INDEX
Variarum Benedictionum.



WY-

WYPRAWA
DUCHOWNA
w Drogę
Szczęśliwey Wieczności
Ták Kápłánom dla dyſpozycyi Chorych, y ná śmierć ſkazánych; iáko też ſámym Chorym, y Zdrowym przez rożne Akty á oſobliwie
Przez
Ośmiodniową Rekollekcyą
Łátwą, y krotką, ná ſczęsliwą śmierć przygotowáć ſię prágnącym
WYDRUKOWANA.



R O K U
Ktorego ſię BOG ſzukáć zbáwienia ludzkiego ná ten Swiát wypráwił 1762.

❊❊❊)(o)(❊❊❊

JNFORMACYA.

Nabożnemu Czytelnikowi.

Jáko ma tey Kśiążeczki záżyć.

z Ośmiodniową.

REKOLLEKCYĄ.

Ná wielki pożytek zbawienia swego.

PRocz tego, że tá Kśiążeczká iest zebrána, y wydrukowána, osobliwie dla Chorych, do dobrey dyspozycyi ná szczęśliwą śmierć, podáie się drugi sposob, iáko káżdy y naypróstszy człowiek byle przynaymniey czytáć umiał, może snadnie, pożytecznie, y zbáwiennie odpráwowáć ośmiodniową Rekollekcyą, bez ktorey ták trudno káżdemu człowiekowi do szczęśliwey dostáć się Wieczności, iáko iest trudno, w cudze dalekie, y nieznáiome puśćić się kráie bez należytey, y dostáteczey Wypráwy! Dla tego, nie tylko wszystkie Zakonne Osoby, ále też y swieccy ludźie pobożni, y o zbáwieniu swoim stáránie máiący, nie tylko wniższych, ále też y w naywyższych świátowych Godnośćiách, y Urzędách będący, obieraią sobie przynaymniey raz w káżdy Rok, czás ná odpráwienie ośmiodniowey Rekollekcyi, zámykaiąc się w Klasztornych klauzurách ná tę zbáwienną zabáwę, z oddaleniem od siebie wszelkich świátowych konwersacyi, dystrá-

kcyi

kcyi, y iákichkolwiek ſpraw, w rozmyślániu Niebieſkich rzeczy rozrywkę czyniących, á to, wyprawuiąc ſię wcześnie w drogę ſzczęśliwey wieczności, w ktorą wyníścia ſwego nikt niewie czáſu; Gdźie máią ná to Kſięgi, mądrze, obſzernie, bi-gle, y ſubtelnie o potrzebnych y zbáwiennych do rozmyslania rzeczach nápiſáne; á przytym máią Dyrektorow, Teologow, y Magiſtrow, ktorzy ich informuią, y náuczáią, iákoby z nawiękſzym pozytkiem duchownym, y zbawiennym tę Rekollekcyą odpráwić mogli, y tych doſtąpić Odpuſtow ktore ſą pozwolone od Stolice Apoſtolſkiey ludźiom odprawuiącym tákowe Rekollekcye y zabawy koło zbawienia ſwoiego. Ale gdy ſię wiele na swięćie znáyduie ludźi tákich, ktorzy ſpoſobnośći miec nie mogą oddaláć ſię od domow ſwoich y zámykać ſię w klauzurach Zakonnych, tudźież, chocby ie chćieli w Domách ſwoich odpráwić, tedy Kſiąg w tey máteryi (lubo ie máią, álbo mieć mogą) że ſą trudnemi do poięćia nápełnione ſpoſobami, obſzernemi y głębokiemi rozſzerzone ſtylami, záżyć bez Teologow, y Dyrektorow niemogą, á dować ich też ná to przy ſobie lubo krotki czas z oboiey ſtrony, trudność niepozwala, y nieuchronne Domowe Goſpodárſkie y inne publiczne ſprawy niedopuſzczáią; Tedy bacząc wielką ich w

 tey

tey mierze krzywdę, w Seráfickiey miłośći ku zbáwieniu káżdego, bárdzo łatwy do poięćia nayprostszemu, y krotki zátrudnionemu podaię sposob; Jáko y w włásnym Domu káżdy człowiek przynaymniey czytáć umieiący tę zbáwienną odpráwić może zabáwę ośmiodniowey Rekollekcyi; ták Gospodarze iáko y Gospodynie, ták Pánny, lubo nie pod swoią władzą będące, ták Wdowy sáme o sobie stáránie máiące, ták ludźie dworscy ná usługách Páńskich będący, ták żołnierze woynę tráktuiący, studenći szkoł pilnuiący, kupcy w Kramách, Rzemieśnicy ná Wárstatách siedzący, mogą dobrze y zbáwiennie tákową odpráwić Rekollekcyą; ktora nic inszego nie iest tylko Pilne sumnięnia swoiego rostrząśnienie *ze wszystkich stanu swego powinnośći uważáiąc: áby cokolwiek się wykroczyło z drogi zbáwienney, mogło się nápráwić przez Sákrámentálną Spowiedź, szczerą pokutę, y polepszenie żyćia.*

Sposob odpráwowánia ośmiodniowey Rekollekcyi dla ludźi świeckich w iákimkolwiek stanie.

1. *Nayprzod gdy chcesz záżyć tey Swiętey zábáwy, upátrz sobie czás naywolnieyszy, y naysposo-*

ſobnieyſzy, á ten może bydź w Wielki post álbo w Adwent.

2. Jeżeliś ieſt w Małżeńſtwie, zwierz ſię tey Jntencyi Swiętey Towárzyſzowi twoiemu dożywotniemu, á to dla tego: żebyś był wolnieyſzym do mortyfikácyi, nie tylko zmyſłow, ále też y ćiáłá, według możnośći: tudźież ábyś w ſpráwách domowych potocznych miał folgę, y uwolnienie przez Towárzyſzá ſwego dożywotniego; Jednákże gdyby ſię co bez rády twoiey, y dyſpozycyi obeyść nie mogło, możeſz w ćichośći, ſpokoynośći y ćierpliwośći należyćie roſporządźić bez żadnego ſkrupułu.

3. Przed záczęćiem tedy Rekollekcyi, ná ktorą ſobie obieraſz dni ośm, w ſam wieczor po wieczerzy poydźieſz ſobie ná oſobne mieyſce, y ieżeli będźie ſpoſobność, poklęknieſz nábożnie, ſtánowiąc przed oczy obecnego Chryſtuſá Páná, co záwſze czynić będźieſz miał w pilney pámięći, y uczyniſz Jntencyą ná odpráwowánie Rekollekcyi ná przykład táką.

Jntencya ná Rekollekcyą ośmiodniową.

4. Panie y BOZE moy, ktory chceſz káżdego zbáwić, y w prawdźie zbáwiaſz, kto ſię tobie z grzechow uſpráwiedliwia, oto ia mi-

mizerny grzeſznik, zá łáſką, y pomocą twoią, obieram ſobie ten czás osmiodniowy, ná poráchowánie ſię z ſumnieniem moim, y ná uznánie dobrodzieyſtw twoich Boſkich niezliczonych, tudźieſz wielkich moich niewdzięczności, chcąc zrozumieć, czego mi niedoſtáie do pozyſkánia zbáwienia duſzy moiey. Supplikuię, day mi do tego pomoc, y łáſkę Duchá Przenayświętſzego Amen.

5. *Potym zmowiſz Akt proſzenia Pana BOGA o wſzelkie łáſki, ktory maſz ná kárćie niżey 71. áż do kárty 77. ieżeli będźie można.*

6. *Potym zmow Koronkę do Nayśw: Pánny, zá podwyżſzenie Kośćioł i Sw. á miáſto dyſcypliny, zmow pięć paćierzy zá duſze zmárłych. Tudźieſz pięć rázy czołem biiąc w źiemię, rzeczeſz:* Niech będźie pochwalony Przenayświęt: SAKRAMENT, á duſze wiernych zmarłych niech odpoczywáią w pokoiu Amen.

7. Idąc ſpáć, zmow Ewángelią S. Janá, *y miey ten zwyczay ráno y wieczor záwſze przećiwko czáſom, kłádąc ſię uczyń żal ſerdeczny zá grzechy, á pokiey niezáśnieſz, mow ſobie uſtáwicznie, choć tylko myślą, y ſercem:* Zmiłuy ſię nádemną BOZE, według wielkiego miłoſierdźia twego, *álbo też* Ktorys ćierpiał zá nas rány IEZU Chryſte, zmiłuy ſię nád námi, *álbo też:* Mátko Boſka, pámiętay ná mnie grzeſznego &c. *bo gdy ſię w zwyczáiſz przez częſte powtarzánie tych Swiętych ſłow, pewnie w choro-*

bie,

bie, y śmierći będą ći ná pámięći y w sercu.

Pierwszy dźień Rekollekcyi.

Wstawszy ráno, iákoć nie ospálstwo, áni lenistwo, ále możność, y sposobność każe, poklękniesz, y podźiękuiesz zá dobrodźieystwá tey nocy, y w cáłym żyćiu odebráne, iáko to káżdy człowiek záwsze poki żyie czynić powinien. Czytay ná kárćie 57, áż do kárty 62.

Potym przeczytasz sobie z uwagą Reflexyą pierwszą ktorą masz ná kárćie 1. Potym wzbudź w sobie obrzydzenie grzechow, ktore masz ná kárćie 49.

Potym przeczytasz Rozmyślánie Poniedźiáłkowe poránne, o tym co Pan Chrystus ćierpiał w Ogroycu, to znaydźiesz w Książecce názwáney Zabáwá zbáwienna: *we trzech punktách. Jeżelić czás pozwoli, y sposobność, przeczytay żywot Swną ten dźień przypadáiący. Ná koniec odpraw obiad z iákim umartwieniem.*

Tegoż dniá po obiedźie: *Záżyi Rekreácyi, ktorą masz ná kárćie 14. Potym poklęknąwszy, zmowiwszy ákty miłośći Boskiey, ná kárćie 51, áż do kárty 56. Uczyń Rozmyślánie wieczorne o Dobrodźieystwách Boskich położone w* Zabáwie zbáwienney *ku końcu tey Książeczki.*

Potym przeczytasz náukę káżdemu potrzebną, ná kárćie 19. Potym zmow Godźinki do Náyśw: Pánny, zá zgodę Pánow Chrześćiáńskich. Miásto dyscypliny, zmow pięć páćierzy, zá ludźi w oká-

zyi

zyi, y niebespieczeństwie grzechu śmiertelnego będących, y zákończysz iáko w pierwszy wieczor.

Drugi dźień Rekollekcyi:

Poczniesz iáko w pierwszy dźień. Przeczytay sobie z uwagą Reflexyą wtorą ná kárćie 4. Potym przeyzrzyi się w Zwierćiedle ná kárćie 26. Notuy sobie z niego do Spowiedźi, co baczysz ná sumnieniu swoim. Potym przeczytay Rozmyślánie Wtorkowe poránne we trzech punktách, co Chrystus ćierpiał w Domu Káifaszá, ktore będźiesz miał w teyże Zabáwie zbáwienney, *zmow pięć paćierzy, zá ludźi w grzechu śmiertelnym będących, odpraw obiad z iákim umartwieniem.*

Tegoż dniá po obiedźie: *záżyi Rekreácyi ná kárćie* 14. *Potym poklęknąwszy, zmowisz akty ofiárowánia siebie Pánu BOGU ná kárćie* 73. *áż do kárty* 77. *Potym przeczytay Rozmyślánie Wieczorne, ná Niedźielę o dobrodźieystwách Boskich w trzech Punktách w teyże* Zabáwie zbáwienney *ná końcu położone, Zmow miásto dyscypliny (ieżeli tey uczynić nie możesz,) pięć paćierzy, zá ludźi ukrzywdzonych, y krzywdę czyniących. Zákończysz, iáko w pierwszy wieczor, w liczbie* 7.

Trzeći dźień Rekollekcyi:

Poczniesz, iáko w pierwszy. Potym przeczytasz sobie Reflexyą Trzećią ná kárćie 5. Potym odpraw suppliki do Męki JEZUSOWEY ná kárćie 77. Przeczytay Rozmyślánie Srodowe, we trzech

Pun-

Punktách o ſkazániu Chryſtuſá ná biczowánie, ktore ieſt w teyże Zabáwie zbáwienney, *zmow pięć paćierzy zá ludźi w nałogu grzechu śmiertelnego będących. Odpraw obiad z iákim umartwieniem.*

Tegoż dniá po obiedźie: *Czytay Rozmyślánie Poniedźiałkowe Wieczorne, o ćiężkośći grzechu w trzech punktách, ktore znaydźieſz w tey* Zabáwie zbáwienney, *ná końcu. Potym czytay áffekty do JEZUSA ukrzyżowánego ná kárćie* 85. *Zmow Godźinki do S. Máryi Mágdáleny zá ludźi niepokutuiących, ſą ná kárćie* 116.*zákończyſz, iáko w pierwſzy wieczor w liczbie* 7.

Czwarty dźień Rekollekcyi:

Poczniesz iáko w pierwſzy. Potym przeczytay Reflexyą czwartą ná kárćie 6. *Potym przeyrzyi ſię w Zwierćiedle ná kárćie* 26. *gotuy ſię z niego ná ſpowiedź Mow ákty do Nayświętſzey Pánny ná kárćie* 90. *Czytay Rozmyślánie Czwartkowe poránne, o boleſney koronácyi Chryſtuſá Páná, położone w teyże* Zabáwie zbáwienney, *w trzech punktách; zmow pięć paćierzy zá ludźi táiących grzechy śmiertelne ná ſpowiedźi, dla niepotrzebnego wſtydu, odpraw obiad z umartwieniem iákim.*

Tegoż dniá po obiedźie: *Zmow koronkę do Nayświęt: Pánny zá rozſzerzenie Wiáry Sw. y obronę Krolestwá Polſkiego, potym uklęknąwſzy odpraw weſtchnienia do P. JEZUSA ná kárćie* 100.

Czy-

Czytay Rozmyślánia Wtorkowe wieczorne w trzech punktách o prożnośći świátá, w teyże Zabáwie zbáwienney, *znáyduiące się; zákończysz, iáko w pierwszy wieczor w liczbie 7.*

Piąty dźień Rekollekcyi:

Poczniesz iáko w pierwszy. Potym przeczytay sobie uważnie Reflexyą piątą ná kárćie 9. czytay Zwierćiádło ná kárćie 26. gotuy się do Spowiedźi y notuy, mow áffekty ná kárćie 81. czytay Rozmyślánia Piątkowe poránne o dźwigániu krzyżá Chrystusá Páná, w trzech punktách, ktore znaydźiesz w teyże Zabáwie zbáwienney; *zmow zá ludźi w rospáczy będących pięć paćierzy, odpraw obiad z umartwieniem iákim.*

Tegoż dniá po obiedźie. *Potym záżyi Rekreácyi ná kárćie 14. Potym uklęknąwszy, mow ákty ná kárćie 67. Potym czytay Rozmyślánia Srzodowe w trzech punktách, o niepewnym czásie śmierći, ktore będźiesz miał w teyże* Zabáwie zbáwienney. *Zámiast dyscypliny, zmow koronkę prosząc o pokoy ták publiczny iáko też między Sąsiády, y bliźniemi, zákończysz iáko w pierwszy wieczor w liczbie 7.*

Szosty dźień Rekollekcyi:

Poczniesz iáko pierwszy. Potym przeczytasz uważnie Reflexyą szostą ná kárćie 9. mow ákty Wiáry Sw. ná kárćie 45. y inne po sobie idące, według czásu, y sposobności: Czytay Rozmyślánie poránne sobotne o śmierći JEZUSOWEY. ktore

ieſt w teyże Zabáwie zbáwienney, *ná końcu w trzech punktách, zmow za ludźi chorych; pięć páćierzy, odpraw obiad z iákim umartwieniem.*

Tegoż dniá po obiedźie: *Záżyi Rekreácyi ná kárćie* 14 *mow Akty ná kárćie* 74. *Potym przeczytaſz Rozmyślánia czwartkowe wieczorne o ſądźie Páńſkim w trzech punktách ná końcu tey* Zabáwy zbáwienney *położone, zmow ſiedm páćierzy zá ludźi konáiących.*

Siodmy dźień Rekollekcyi:

Poczznieſz iáko w pierwſzy. Potym przeczytaſz ſobie uważnie Reflexyą ſiodmą, ná kárćie 11. *potym przeyrzyi ſię ieſzcze dobrze w Zwierćiedle ná kárćie* 26. *gotuiąc ſię z niego ná iutrzeyſzą generálną ſpowiedź, ktorą (ieżeli ſpoſobność będźie,) możeſz y dźiś ieſzcze wieczorem odpráwić. Czytay Náukę potrzebną przygotowánia ſię do ſpowiedźi, ná kárćie* 23. *zmow Pſálmy Pokutne zá grzechy ſwoie, zmow zá ludźi w niewoli będących pięć páćierzy, odpraw obiad z iákim umartwieniem.*

Tegoż dniá po obiedźie: *Przeczytay ſobie náukę o Oleiu S. ná kárćie* 38. *Czytay* Rozmyślánia *Piątkowe wieczorne o Mękách piekielnych w trzech punktách, ktore w teyże* Zabáwie zbáwienney *znaydźieſz. Zmow Akty nabożnie ná kárćie* 62. *Potym przeczytay ſobie coś wybrał z Zwierćiádłá, notuiąc ſobie grzechy ſwoie ná Spowiedź, ieżelić ieſzcze ná pámięć nie przyidźie. Zmow ſiedm páćierzy zá ſtan Duchowny. Zákończyſz*

czyß iáko w pierwßy wieczor w liczbie 7.

Osmy dźień y ostátni Rekollekcyi.

Pocznieß, iáko w dźień pierwßy. Potym przeczytaß sobie Reflexyą osmą ná kárćie 11. *Mow ákty według sposobnośći czásu od kárty* 45. *Mow modlitwy zwyczáyne przed Spowiedźią z swoiey Książeczki, Spowiáday się sczerze, y wiernie grzechow swoich. Czytay Rozmyślánia Niedźielne Poránne o Nayświętßym SAKRAMENCIE w trzech punktách w teyże* Zabáwie zbáwienney *znáyduiące się. Mow Akty skruchy po Spowiedźi ná kárćie* 94. *mow Akty przed Nayświętßą Kommunią ná kárćie* 95. *mow Akty po Nayśw: Kommuniy ná kárćie* 97. *&c. mow pięć paćierzy zá Małżeństwá źle z sobą mięßkáiące.*

Tegoż dniá po obiedźię: *Czytay Rozmyślánia o Chwale Niebieskiey wieczorne sobotne ná końcu tey* Zabáwy zbáwienney, *ná trzy punktá rozdźielone. Zmow Litánie o Jmieniu JEZUS, y o Męce iego ná kárćie* 107. *Potym zá grzechy swoie, y tych ktorym byłeś przyczyną do grzechu, zmow siedm Psálmow pokutnych z Litániámi do wßystkich SS. y modlitwámi támże położonemi. Dźiękuy Pánu BOGU zá odpráwienie tey Rekollekcyi. Uczyń mocne postánowienie ná záwsze strzec się wßelkiego grzechu, zmow pięć paćierzy zá ukrzywdzonych. Tákże zmow Litánią o Nayświęt: Pánnie, y o S Jozefie, oddáiąc im się ná záwsze w opiekę, máiąc záwsze ná pámięći Wie-*

cznosć

czność ſczęśliwą, y nieſczęśliwą, tudźieſz niepewność godźiny śmierći twoiey.

NAPOMNIENIE.

Jeżelibyś odpráwuiący tę Rekollekcyą, niemogł tego wſzyſtkiego zupełnie ná káżdy dźień odpráwić iáko ieſt nápiſána: tedy przez to nie grzeſzyſz, ále odpraw co możeſz, ieżeli też możeſz co więcey odpráwić, to ſobie więcey zaſługi przyczyniſz.

Záchoway ten zwyczay Swięty, ábyś codźień ráno, y w wieczor zmowił Ewángelią Swiętego Janá ktora ſię tu dla więkſzey twoiey wygody kłádźie, bo ieſt mocną tarczą przećiw czárom.

Ewángelia u IANA Swiętego
w Rozdźiale 1.

NA początku było Słowo, á Słowo było u BOGA, á BOGIEM było Słowo. Toć było ná początku u BOGA: wſzyſtko ſię przez nie ſtáło: á bez niego nic ſię nie ſtáło, co ſię ſtáło: w nim był żywot, á żywot był świátłośćią ludźi, á świátłość w ćiemnośćiách świeći, á ćiemnośći iey nie ogárnęły. Był człowiek poſłány od BOGA, ktoremu Jmię było IAN, ten przyſzedł ná świádectwo, áby świadczył o Swiátłośći, áby przezeń wſzyſcy wierzyli. Nie był ći on świátłośćią, ále iżby świadczył o Swiátłośći. Byłáć świátłość prawdźiwa, ktora oświeca wſzelkiego człowieká ná ten świát przychodzącego. Ná świećie był, á świát ieſt uczynion przezeń, á świát

go nie poznał. Przyſzedł do ſwey włáſnośći á ſwoi go nie przyięli, lecz ktorzykolwiek przyięli go, dał im moc áby ſię ſtáli Synámi Boſkiemi, tym ktorzy wierzą w Imię Jego, ktorzy nie ze krwie, áni z woli ćiáłá, áni z woli mężá, ále z BOGA ſię národzili. A SŁOWO CIAŁEM SIĘ STAŁO, y mięſzkáło między námi y widźieliśmy chwałę Jego, chwałę iáko Jednorodzonego od Oycá pełnego łáſki, y prawdy.

ADWENT.

POd czás Adwentu, przy innym zwyczáynym nabożeńſtwie twoim, y toć będźie bárdzo pożyteczne do ziednánia ſobie łáſkáwego ſędźiego IEZUSA, y Nayświętſzey Mátki iego zá Pátronkę w godźinę śmierći; kiedy przez cáły Adwent codźiennie zmowiſz ná pámiątkę dźiewiąćiu mieſięcy, przez ktore Nayświętſza MARYA Pánná noſiłá w żywoćie ſwoim Chryſtuſá Páná. Dźiewięć pácierzy, y dźiewięć pozdrowienia, tákże dźiewięć rázy te ſłowá.

Błogoſłáwione wnętrzności MARYI Pánny, ktore noſiły Syná Oycá Przedwiecznego, y błogosłáwione pierſi, ktore karmiły Chryſtuſá Páná.



RE-

REFLEXYE. DUCHOWNE.

Káżdemu człowiekowi bárdzo potrzebne do przygotowánia się w drogę szczęśliwey wieczności.

Czytay, y czyń to bacznie, y koniecznie,
Jeżeli z Bogiem chcesz w Niebie żyć wiecznie.

Reflexya Pierwsza.

NIeufay człowiecze mizerny (jákieykolwiek iesteś kondycyi) zdrowiu, siłom, szczęściu, y dobremu powodzeniu, bo gdy się naymniey spodziewiesz y w siłách, y w zdrowiu, y w fortunie upádniesz! á śmierć nieuchronna ogárnie cię, y ściśnie, y życie doczesne gwałtem ći wydrze; Wszák tego masz pewne dowody, y skutki ná tych, ktorzy, y przed tobą dawno, y zá twoiey pámięći, ták zeszli, iákoby ná świećie nie byli; niewiemy w iákiey kto gotowośći, y w iákim szczęśćiu; y ty bądź ná siebie baczny, y ták żyi: żebyć zbáwienia wiecznego niewydárłá; bo mowi literá Sw. *u Jobá w Rozd:* 21. v. 13. *Prowádzą w dobrách dni swoie, á wemgnieniu oká do piekłá zstępuią.* Dlatego ná wielu mieyscách prawdá przedwieczna Chrystus przestrzega nas, mowiąc: *Czuyćie, bo niewiećie dnia áni godźiny:* O iáko wiele ták nieszczę-

śliwych piekło pożárło: ktorzy ná tę łáſkáwą przeſtrogę Chryſtuſową niepámiętáli; w ſwey woli, w roſkoſzách, w niewſtydách, y w nieſpráwiedliwośći żyli, z pokutuiących, y świátem gárdzących, w dobrowolnym ubostwie, y wſtrzemięźliwośći żyiących nierozumnie ſię náśmiewáli, y zá ſzálonych mieli: á oto po śmierći, owi z roſkoſzy, y z wſzelkiey wygody, ná wieczne, y nieſzczęśliwe idą do piekłá niewczáſy, y męki; ći záś, z uboſtwá, z nędzy, y mizeryi, idą do Niebá, ná niewypowiedziáne roſkoſzy, pokoy, y ſwobody; Dopiero nieſzczęśliwi potępieńcy, wbezdennym piekle pogrążeni, lubo nie w czás, wyznáią głupſtwo, y ſzaleńſtwo ſwoie: że świátu, y roſkoſzom iego ſprzyiáli: Owych záś, ktorzy wzgárdźie u świátá żyli, nayſzczęśliwſzemi ſynámi Boſkiemi y dziedzicámi Niebieſkiemi ſtráſznym z piekielnych odchłáni rykiem opowiádáią: iáko o tym wyráźnie świadczy literá Swięta *Sapien: 5. My głupi, mieliśmy żywot ich* (to ieſt pokutę czyniących, y świátem gárdzących) *zá ſzaleńſtwo. y ſromotne ich dokonczenie; á oto, iáko policzeni ſą między Syny Boże, y między Swiętemi ſzczęśćie ich ieſt; á ták zbłądźiliśmy z drogi prawdy: Náprácowáliśmy ſię ná drodze nieſpráwiedliwośći, y zátrácenia; chodźiliśmy drogámi trudnemi, á drogi Páńſkiey nieználiśmy: Coż nam pomogłá wynioſłość náſzá? ábo chlubá bo-*

gactw

gactw, co nam przynioſłá? Przeminęło to wſzyſtko iako ćień &c. Tákże y my národźiwſzy ſię, nie mieliśmy żyć przeſtáli, zniſzczeliśmy w złośći nápey: Tákie rzeczy mowili w piekle ći, ktorzy grzeſzyli: A ktoż im winien? ieżeli nie ſámi ſobie? mieli ták wiele przeſtrog, nápomnienia, przykłádow z innych źle, nieſpráwiedliwie, y niewſtrzemięźliwie żyiących, iáko ich mizerne, y nieſzczęśliwe zeyśćie było z tego świátá, opłakány koniec, á przećię ná to nic niedbáiąc, zá ſwoiemi złemi ſzli inklinácyámi, żądzom ſwoim dogadzáli, zmysłom ſwoim wſzyſtkiego pozwaláli, y tąż nieſzczęśliwą drogą do piekłá, źli, zá złemi poſzli, y z nimi wiecznie, nierozum ſwoy, y owſzem głupſtwo, y ſzaleńſtwo, opłákuią, y opłákiwáć będą, á bez korzyśći, bez nádźiei naymnieyſzey poćiechy, álbo ulżenia w mękách piekielnych. Toż ſię ſámo y teraz między ludźmi dźieie, że bynaymniey nieporuſza ich nieſzczęśliwa zgubá innych źle żyiących, y do piekłá ztłępuiących, káżdy zá ſwoiemi złemi idźie ſkłonnośćiámi, y pozwala ſobie co ćiáło każe, co świát rádźi, ná co czárt przeklęty nieprzyiaćiel zbáwienia ludzkiego pobudza y ták oślep zápámiętále, iedni zá drugiemi idą ná wieczne potępienie; gdźie dopiero, (ále iuż po czáſie) z drugiemi potępieńcámi nárzekáć, wyć, ryczeć, y głupſtwo ſwoie opłákiwáć będą; ktorzy gdyby te-

teraz poprzestáli źle czynić, BOGA się; y cnot świętych rozmiłowáli, złe nałogi porzucili, zá grzechy popełnione pokutę czynili, uszliby tego nieszczęścia, y wiecznego potępienia. Więc kto ieszcze żyiesz, ostrożnie sobie poczynay; do życia się dobrego uday, ábyś ztámtemi nieszczęśliwemi potępieńcámi ná wieki nienárzekał, y nieszczęścia swego, lubo iuż nigdy niepowetowánego, wiecznie nie opłákiwał.

Reflexya Wtora.

ROzpámiętyway sobie, y rozważay: ieżeliś z młodych lat twoich, szczerze, y doskonáłe spowiedzi Sákrámentálne czynił; ieżeliś iákiego grzechu śmiertelnego, czy to dla niepotrzebnego wstydu, czy dla boiázni, czy dla inney iákieykolwiek okoliczności, nie zátáił? y świętokracko kommunij nayświętszych nieprzyimował; boby to było z pewnym nieszczęśliwey duszy twoiey potępieniem, iáko Judászá; záczym, rostrząsáiąc sumnienie swoie, ieżeli w nim znaydziesz co śmiertelnego, á ná spowiedziách zatáionego, y zákrytego, co prędzey uday się do żalu, y skruchy serdeczney, nágotuy się do szczerey spowiedzi, y onę iáko nayprędzey możesz, uczyń, w niwczym się nieochraniáiąc, pokutę náznáczoną wypełniy; bo mowi PanBOG przez Ezechielá Proroká: *w Rozdź: 18. v. 30.*
&c.

&c. Náwroććie ſię á czyńćie pokutę zewſzech nieprawośći wáſzych, á nie będźie wam nieprawość ná upadek; odrzuććie od ſiebie wſzelkie przeſtępſtwá wáſze, ktoremiśćie przeſtępowáli, á uczyńćie ſobie ſerce nowe, y nowego duchá.

Reflexya Trzećia.

JEżeli ieſteś w Nałogu, y zwyczáiu grzechu iákiego śmiertelnego, y po ſákrámentálnych ſpowiedźiách łátwo ſię do niego wrácaſz, uważże, iáko ſobie głębokie w piekle gotuieſz mieyſce, bo ſię ſtáieſz kłámcą przed Pánem BOGIEM, obiecuiąc mu ná ſpowiedźiách ſzczerą popráwę, y niewrácáć ſię do złych nałogow, á przećię ſię łátwo do nich wrácaſz, y tey okázyi ktora ieſt do grzechu nie oddalaſz od ſiebie; iákobyś też chćiał záwſze grzeſzyć, co ieſt złość nad złośćiámi, chcący BOGA, y Niebo tráćić, bo mowi Duch S. *Proverb:* 19. *v.* 9. *kto ieſt kłámcá, ten zginie;* Jeżeli tedy człowiek przed człowiekiem kłámſtwo popełniáiący zginie iáko bárdziey ten ktory ſámemu Pánu BOGU kłámie, táki ná ſtráſzny ſąd Boſki zárábia, y ná wieczne piekielne męki. Stráſzną pogróżkę czyni Doktor Narodow Páweł S. w liśćie ſwoim do Żydow *w Rozdź.* 10. *v.* 26. *&c.* tym, ktorzy po poznániu grzechu, y ſproſności iego, po obiecáney popráwie znowu ſię do niego wrácáią, gdy mowi: *Jeżelibyśmy*

umyślnie grzeſzyli, po przyięćiu wiádomośći prawdy, (to ieſt, po wiádomosci iáka złość grzechowa) *iuż nie zoſtáie ofiárá zá grzech;* (To ieſt, nic BOGU od tákiego grzeſzniká nie ieſt przyięmnego, áni modlitwá, áni iáłmużná, áni żadna ofiárá nie ieſt mu wdźięczna) *lecz ſtráſzliwe iákieś oczekiwánie ſądu, y żárliwość ogniá, ktora pożrzeć ma grzeſzniki;* Więc gdyć BOG da łaſkę raz ſię z grzechow uſpráwiedliwić, nie wracay ſię do nich, bo ćię to pewnie czeka, coś tu przeczytał.

Reflexya Czwarta.

JEżeli maſz obćiążone ſumnienie krzywdámi ludzkiemi iákimkolwiek ſpoſobem uczynionemi, nie odkładay od czáſu, do czáſu nadgrody, y doſyćuczynienia ukrzywdzonym, á ieſzcze bárdźiey do ſámey śmierći, nie odkładay, ále iáko nayprędzey uſpokoy káżdego, kogoś ukrzywdził, zá rádą mądrego ſpowiedniká, bo z odkłádánia y zwłaczánia tákowych rzeczy niepewny ſkutek, á śmierć pewna, y nieſpodźiána, y ſąd ſtráſzny Boſki, bo mowią náuczyćiele Duchowni, *Kto winien y może oddáć, á nie chce, grzeſzy śmiertelnie, y kto ieſzcze bárdźiey odwłacza, ieſzcze ćiężey grzeſzy, y wiele rázy ma ſpoſobność, y okázyą do oddánia, y nádgrodzenia, á záraz nieoddáie, y nienádgradza, áni tego uważa, y niebierze przed ſię, znowu śmiertelnie grzeſzy. Philip.*

Ser-

Servius citans Toletum lib: 5. de Instruct. Sacerd: c. 24. nro 6. & alios, y nie miey nádziei żeś wolny od restytucyi, y nadgrody, gdy śię práwem wykręćisz, bo mowi BOG ná sądy ludzkie u Psálmisty swego *w Rozdź: 74. Spráwiedliwośći wyśię sądźić będę:* wiele dekretow ludzkich połomie szyie ná sądách Boskich, á káżdy śię według spráwiedliwosci Boskiey spráwić muśi; y ieżeli krzywdá niebędźie nádgrodzona, nie będźie też grzech odpuszczony. Choćżeś wygrał ná sądźie ludzkim przegrasz pewnie ná sądźie Boskim; záczym w żadney spráwie nieudaway śię do sądu ludzkiego z bliźnim twoim, pokiey ćię sámo sumnienie twoie nie osądźi, ktore káżdego naywierniey, y nayspráwiedliwiey sądźić zwykło; y ináczey áni może, áni umie sądźić tylko spráwiedliwie; ták śię tedy spraw iáko ćię sámo twoie sumnienie sądzi, nie kłocąc bliźniego twego po Grodách, Ziemstwách, y Trybunałách. Y tym śię ná sądźie Boskim niewymowisz, żebyś rad zápłáćił długi, y krzywdy, gdybyś mogł; bo kto według nie może, á chce nádgrodźić, tedy przy dobrey woli iego, inszemi sposobámi duchownemi, álbo iákie doda mądry y rostropny spowiednik, spráwiedliwośći Boskiey wypłáćić śię może: Ale ty, ktoryś sposobámi nágromadzał Włotkow, pieniędzyś nápożyczał, żebyś tylko rezygnácyę, y posiesyą u-

 chwy-

chwyćił, ná bánkiety, y wyprawy iákiekolwiek pozáćiągałeś groszow, y nie masz zkąd tego płáćić, boś záwsze przy Expensach wielkich; ále ćię tá niemożność przed Pánem Bogiem niewymowi: Uczyn pomiárkowánie w twoich expensach, Włośki y drugiey sposobámi nábytey zbądź, á drugie oswobodz, á ták będźiesz miał, y sumnienie wolne, spokoyne życie, y pewność zbáwienia, inácżey niewiem iákoby było, gdy kredytorowie ná ćiebie płácżą, nárzekáią, przeklináią, y o zemstę Boską do Niebá woláią, á wysłucha ich BOG iáko mowi *Psálmista Páński Psal: 9. Prágnienie y wołánie ućiśnionych, przyimie BOG do uszu swoich.* Niespuszczay się y ná to żeby po smierći twoiey kto nadgrodźił krzywdy od ćiebie uczynione, lubo zostáwisz ná to Fortunę, y łákome zbiory, bo ieżeli to tobie trudno się zda, o ktorego duszę idźie, y sámes krzywdźił; dopieroż sukcessorowie twoi w cále o tym myślić nie będą, y owszem rádzi że im iak naywięcey zostáwisz, czy to spráwiedliwego, czyli też mniey spráwiedliwego zbioru; á ták y siebie y onych zgubisz ná wieki. Nádgrodź sam poki ey żyiesz, bo idźie o duszę twoię: słuchay iáko ćię BOG dobrotliwy przestrzega w psálmie Dawidowym 36. v. 28. *Niespráwiedliwi będą pokárani, y nasienie niezbożnych zginie.* y Mędrzec Páński Eccl: 40. ℣. 12. mowi:

W szel-

Wßelkie podá. owánie, y niesprávviedliwość będźie wygłádzona: Jeżeli tedy podárunek dobrowolnie dány dla niespráwiedliwośći iest zły, dopieroż sámá krzywdá z umyślu, y złośći uczyniona; Nádgrodz káżdemu, á od piekłá duszę swoię wybáwisz.

Reflexya Piąta.

JEżelibyś wziął w sukcessyi Dobrá iákie czy to po Rodzicách, czy po krewnych bliskich álbo dálszych ná ćiebie spadáiące práwem, ktore są obciążone długámi, Legácyámi, Funduszámi; stáray śię, ieżeli chcesz duszę swoie zbáwić, y tym, po ktorych dobrá bierzesz, do zbáwienia nie przeszkodźić, żebys śię ráczey przy máłey cząstce został á w ostátku przy niczym, á obligácye wszystkie uspokoy, lepiey ći bowiem, máły káwałek dobr doczesnych mieć z zbáwieniem wiecznym, niżeli wielką Fortunę z potępieniem twoim, bo to wszystko minie, á wieczność przyidzie, w czym ćię przestrzega sam Chrystus, *u Mateuszá S. w Rozdź: 16. v. 26. Ná co śię to zda człowiekowi choćby cáły świat posiadł, ieżeli duszę swoię stráći?*

Reflexya Szosta.

NIespuszczay śię, y nieubespieczay Mężu, áby żoná zá ćiebie po śmierći twoiey dosyć uczyniłá spráwiedliwośći Boskiey, áni ty Żono w mężowey pokładay nadźięię miło-

śći; áni Rodźicy ſpuſzczayćie ſię ná dźieći; áni wy Dzieći ná Rodźiçow; áni Przyiaćielu ná Przyiaćielá, Konfidenćie ná konfidentá; áby zá wáſze grzechy, y obligácye doſyć uczynili: Nie miey nádziei áby to doſzło, co w Teſtámenćie położyſz, záwiedzieſz ſię ná wſzyſtkim nieboże: czyń ſam zá ſiebię, pokiey żyieſz, co możeſz; bo choćbyś naywięcey zoſtáwił, nie twoie będą rządy, y dáremnie Teſtámentem obćiążyſz ſumnienie Sukceſſorow, y duſzę tu cię záwiedźieſz: bo niewiele, álbo nic według Teſtámentu twego uczynią, iáko widziſz po innych. Potrzebny iednák ieſt Teſtáment záwſze, nie czekáiąc choroby, y śmierći, mieć gotowy, dla rozporządzenia Dziatek, kto ie ma; tudźież czeládki, y innych trudnośći, ktorych ći czás może niedopuśćić uſpokoić, y roſporządzić. Nie czekay choroby z teſtámentem, bo ſię wiele y mądrych ná tym záwodźi, ktorzy toż ſámo w innych gánili, że bez wſzelkiey dyſpozycyi umieráli: po ktorych, co kto urwie, to trzyma; á co ſię z nim ná támtym świećie dźieie, nikt nie wie. A ták ty będźieſz przynaymniey wolny ná ſumnieniu, gdy rozporządzenie uczyniſz, y co komu według ſumnienia y BOGA należy, wyráziſz, y ná to zoſtáwiſz: luboć to nie ze wſzyſtkim weźmie ſkutek ſwoy, iáko po innych widziſz; zá tym w ſam lepiey myśl o duſzy twoiey pokiey

Reflexya Siodma.

GDy ſię baczyſz bydź w niebeſpieczney chorobie, ſtáray ſię bez omięſzkánia, o Kápłáná duſznego lekárzá náde wſzyſtko, áby pierwey duſzá zleczona byłá, niżeli ćiáło, przez SAKRAMENT Pokuty S. przez doſkonáłą y ſzczerą Spowiedź, przez żal ſerdeczny zá grzechy, przez nayświętſzą Kommunią, y przez przyięćie pomázánia Oleiem S. y niech ćię to nie trwoży, gdy maſz bráć Oley Sw. ábyś iuż z tey choroby nie miał powſtáć, iáko ſię wiele z tey przyczyny tego wzdryga, y bez niego umiera, w czym wielką krzywdę duſzy ſwoiey tákowy czyni, bo y owſzem przez Oley Sw. Łáſká ſię Boſka większa ná człowieká zlewa; á ták duſznego, y ćieleſnego przyczynia zdrowia iáko Apoſtoł Jákub S. náuczył w te ſłowá mowiąc: *w Rozdź: 5. v. 14. Zachoruie z was kto, niech ſprowádźi Kápłány Kośćielne, á niech ſię modlą nád nim, pomázuiąc go oleiem w Jmię Páńſkie, á modlitwá Wiáry, umocni chorego, y ulży mu Pan, á ieżeliby był w grzechách, będą mu odpuſzczone.*

Reflexya Oſmá.

NA koniec, miey nádźieię mocną: że choć byś był naywiększym grzeſznikiem, choć byś miał wſzyſtkiego świátá grzechy ná ſobie, gotow ći ie BOG z miłośierdźia ſwoie-

go, y dobroći nieſkończoney odpuśćić, byleś ich ſię ſzczerze ſpowiádał, y zá nie ſerdecżnie żáłował, w czym ćię upewnia przez Ezechielá Proroká *w Rozdź*: 18. v. 21. mowiącego: *Jeżeli niezbożny będźie pokutował, zá wſzyſtkie grzechy ſwoie, ktore uczynił, á będźie ſtrzegł wſzyſtkich Przykazáń moich, y będźie czynił ſąd y ſpráwiedliwość, żywotem żyć będźie nie umrze; wſzyſtkich nieprawośći ktore uczynił pámiętáć nie będę*, y przez Jzáiaſzá Proroká mowi w Rozd. 1. v. 18. *Choćby grzechy wáſze były iáko ſkárłat, iáko śnieg wybieleią, y choćby były czerwone iáko kármázyn, będą białe iáko wełná.*

Y znowu przez tegoż Jzáiaſzá Proroká mowi Pan BOG w Rozdź. 55. v. 6. y 7. *Szukayćie Páná poki ználeźiony być może, wzywayćie go poki bliſko ieſt, niech opuśći złośnik drogę ſwoię, y mąż nieprawe myśli ſwoie, á niech ſię náwroći do Páná, y zmiłuie ſię nád nim.*

Y ieſzcze przez tegoż Proroká w Rozdź. 26. *Zmiłuie ſię BOG nád niezbożnikiem.*

Y Pan Chryſtus w tymże upewnia grzeſznikow, mowiąc u Máteuſzá S. w Rozdź. 3. v. 2. *Czyńćie pokutę, álbowiem przybliżyło ſię Kroleſtwo Niebieſkie.*

Y potym u tegoż Máteuſzá S. w Rozdź. 9. v. 13. *Nieprzyſzedłem wzywáć ſpráwiedliwych, ále grzeſznych.* Grzeſznym záś zátwárdziałego ſercá, y niechcącym pokutowáć, grozi prze-

pá-

pśćią piekielną u Łukaszá S. w Rozd. 13. ℣. 3. *Jeżeli pokuty czynić niebędźiećie, ná wieki zginiećie.*

Y August Sw. mowi: *Obiecał BOG odpuśćić grzechy pokutniącym, ále nie tym, ktorzy pokutę odkłádáią.*

Pięknie ćieszy Páweł S. Doktor Narodow ludzi grzesznych gdy mowi 1. Cor. 6. ℣. 11. *Usprawiedliwieni iesteśćie, poświęceni iesteśćie, obmyći iesteśćie, w Imię Páná nászego IEZUSA Chrystusá w Duchu BOGA nászego.*

Przestrogá.

PO tákim tedy przez uważnè reflexye ná żyćie swoie przygotowániu się w drogę szczęśliwey wieczności wybieray się w nię, nie tylko w ten czás, gdy iuż poseł śmierći chorobá przyidźie; ále y kiedyś zdrow, przeglądáiąc się wniżey położonym Zwierćiádle, tudźiesz, przez Affekty, y Akty ktore masz w tey Książeczce, przez westchnienia, y skruchę serdeczną; á gdy sam dla słábośći niebędźiesz ich mogł czytáć, y mowić, niechże z tobą mowi, lubo Kápłan, lubo kto inszy, oco proś pokiś ieszcze przy pámięći y zmysłách dobrych, á przy tey wypráwie nie omylnie tráfisz do szczęśliwey wiecznośći: Jednák dla nietesklîwey drogi, záżyi pierwey krotkiey z Doktorámi Swiętemi Rekreácyi.

RE-

REKREACYA CHOREGO Z DOKTORAMI SWIĘTEMI

Ktorey koniecznie niech záżyie, niżeli śię wypráwiáć pocznie w drogę ßczęśliwey wieczności.

A Kto śię wzdrygáć będźie walczyć, y ćierpieć? kiedy widźi: że Krol Anielski BOG, stawszy śię Człowiekiem, ná Krzyżu záwieszony ćierpi *S. Laurentius Justinianus.*

Uważ iáko Chrystus uzbroiony był ná krzyżu; ktory miał ná głowie, nie złoty szyszak, ále ćierniową zbroię, nie z drogiego kruszcá, ále z niepokalánego ćiáłá: w ręku nie kopią, álbo miecz, ále żelázne gwoźdźie, ktore y Ręce, y Nogi Jego przenayświętsze przenikáły, nie ná koniu w utarczce z śmierćią śiedźiał, ále ná krzyżu wiśiał! *S. Tomasz.*

Dla czegoż ták uśilnie prágniemy tego żyćia? w ktorym, czym dłużey żyiemy, tym więcey grzeszemy? czym dłuższe życie násze tym liczniysze niepráwośći; Ustáwicznie człowiek w szczęśliwych, álbo nie szczęśliwych zostáie przygodách, á nie wie, kiedy, y iáko umrze, *S. Vincentius.*

Jeżeli uważemy: ktore y iák wielkie są nam obiecáne rzeczy w Niebie, zá nic to wszystko poczytamy, co iest ná ziemi. *Sw. Grzegorz.*

Przy-

Przypátrz ſię Ránom ná Krzyżu wiſzącego, y Krwi umieráiącego, Cenie odkupuiącego, Bliznom zmartwychwſtáiącego; obacz Głowę ſkłonioną, Serce otwárte, rozćiągnione Ręce do przytulenia ćiebie, Ciáło wſzyſtko wyćieńczone: Tákże uważay to, ábyś miał mieyſce w ſercu twoim, ktory ná krzyżu záwiſł dla ćiebie *S. Auguſt.*

Uważay o! duſzo moiá Głowę ſtráſzliwą Anielſkim Duchom, gęſtym zránioną ćierniem. Twarz naypięknieyſzą między ſynámi ludzkiemi, iáko ſproſnemi plwoćinámi zeſzpecona. Oczy iáśnieyſze nád ſłońce, ćieniem śmierći pokryte. Uſzy, ktore ſłucháią Anielſkich koncentow, nápełnione grzeſznych ludzi bluźnierſtwy. Uſtá, z ktorych ná Aniołow, ſłodkie płyną mądrośći náuki, żołćią, y octem nápoione. Nogi, ktorych ieſt podnożkiem ziemiá, gwoźdźmi przebite. Ręce, ktore uformowáły Niebá, do drzewá przykowáne. Wſzyſtko Ciáło zránione. Bok włocznią przebity. Coż więcey? Nie zoſtáło w Chryſtuſie nic tylko Język, żeby ſię zá grzeſznikámi záſtáwił, *S. Bernard.*

Kiedy ná mnie ſproſna uderzy pokuſá, ućiekam ſię do Ran Chryſtuſowych; Kiedy ſię ćiáło przećiwko mnie burzy, rozpámiętywániem Ran Chryſtuſowych moc biorę; Kiedy czárt záſtáwia ná mnie ſidłá, ućiekam ſię do Ran Páná moiego, y tym go zwyćiężam. Zadne-

dnego ták mocnego, ták skutecznego nie masz lekarstwá ná zwyćiężenie pokus, iáko ustáwiczne rozpámiętywánie śmierći Zbáwićielá. *S. Augustyn.*

Jeżeli słodkich, y wdźięcznych rzeczy szukamy, potrzebá żebyśmy przykre, y gorzkie znośili. *S. Isidorus.*

Jeżeli niechcesz ćierpieć, nie ośiągniesz dźiedźictwá. *S. Augustyn.*

Większa iest zasługá przykrośći znośić, niżeli dobre uczynki wykonywáć *S. Bonaven.*

Kto w tym żyćiu nie chce przykrośći znośić, w piekle ná wieki ćierpieć będźie muśiał. *S. Bernard.*

Lekkie nam będą wszystkie przykrośći ćiáłá nászego, ieżeli rozpámiętywáć będźiemy grzechy násze. *S. Bernard.*

Jeżeli śię chcesz usprawiedliwić, wyznay niepráwość twoię, znośi álbowiem grzechowe więzy, pokorna y szczera Spowiedz. *S. Ambroży.*

Nikt w miłośierdźiu Boskim niech nie desperuie, álbowiem większe iest niżeli nászá mizerya, y ktokolwiek cáłym sercem do niego woła, wysłuchány będźie, bo miłośierny iest *S. Bonaven.*

Bárdziey tym Judász obráźił Páná, że śię obieśił, niżeli że go záprzedał. *S. Hieronim.*

Prawdźiwa pokutá nie záwisłá ná liczbie lat, ále ná skruszonym sercu; nie ták bowiem

dłu-

długiey pokuty BOG wyciąga, iáko ſzczerze ſkruſzonego Sercá. *S. Ambroży.*

Spowiedź uzdrawia, Spowiedź uſpráwiedliwia, Spowiedź zá grzechy kárę znoſi, wſzyſtká nádzieiá ná Spowiedźi záwiſłá. *S. Jſydor.*

Táka ieſt ſłodkość przyſzłey chwały Niebieſkiey, że gdyby iedná kroplá do piekłá ſpłynęłá, wſzyſtkieby męki oſłodźiłá. *S. Auguſtyn.*

Snádniey czártu znośić piekielne męki, niżeli łzy pokutuiącego. *Abbas Colen.*

Nikt nigdy płáczący nie ſtánął przed Bogiem, ktoryby nie otrzymał prozby ſwoiey. *S. Grzegorz.*

Bárdzo dobra ieſt chorobá, ktora człowieká uczy świątobliwośći żyćia. *S. Bernard.*

Czym dłużey zátrzymuiemy grzechy w ſobie, tym ieſteśmy trudnieyſi do Spowiedźi. *S. Auguſtyn.*

Błogoſłáwiona Pánná u Syná, iáko też Syn u Oycá wſtáwia ſię zá náſzemi ſpráwámi, y prozbámi, y co ſpráwiedliwość Syná potępić może, to Máćierzyńſka miłość wyzwala. *S. Bernard.*

Niechay żaden nie deſperuie, choćby naywiękſzy grzeſznik, záſiada Sędźiá, ktorego ſię bać potrzebá; ále też tám ieſt y Mátká, Grzeſznikow iedyna nádźieiá. *S. Bernard.*

O! iáko ſzczęśliwa tá duſzá, ktora ták ży-

ćie ſwoie prowádźi z Boſką pomocą, że ſię ſtáie godną mieć u ſiebie gośćiá Chryſtuſá. *S Auguſtyn.*

Coż pomoże człowiekowi; Choćby cáły świát pozyſkał, ieżeli duſzę ſwoię ſtráći? Chryſtus ſam mowi u Máteuſzá S. *w Rozdź.* 16. *v.* 26.

Y znowu u tegoż mowi: Nie przyſzedłem wzywáć ſpráwiedliwych, ále grzeſznikow.

Ani oko widźiáło, áni ucho ſłyſzáło, áni rozum ludzki poiąć może tego, co BOG nágotował tym ktorzy go kocháią. *S. Páweł.*

O! ſzczęśliwa Oyczyzno, gdźie záwſze roże, y lilie wonnieią, gdźie przedźiwney piękności źiołá nie więdnieią, gdźie poćiechy, y roſkoſzy nigdy nieuſtáią.

Nie ieſt to rzecz podobna; y doczeſnych, y wiecznych záżywáć roſkoſzy, niepodobna, z delicyi źiemſkich, przyiść do delicyi Niebieſkich *S. Hieronim.*

Tá Rekreácya, y Zabáwá Duchowna z Doktorámi Swiętemi, może chorego w tym doſkonále rozweſelić, że te ćiężkośći, y przykrośći ktore chorobá przynoſi, z uważánia Męki JEZUSOWEY dla zbáwienia człowieká mizernego podiętey, (tudźież y przyſzłey chwały ktora zátym nie omylnie idźie) oſładza, lekkie y znośne czyni. chybá żeby kto w cále niedbał o przyſzłą chwałę Niebieſką.

NA-

N A U K A.

Káżdemu potrzebna, do przygotowánia śię w drogę ſczęśliwey wieczności, ktorą przy Zgromádzeniu ná Nabożeńſtwá w Kośćiołách czytáć, ieſt rzecz bárdzo pozyteczna ludźiom oſobliwie proſtaczkom, piſmá nieumieiącym.

PYtánie Pierwſe: Dla czego BOG człowieká ſtworzył?

Odpowiedz; Zeby go tu znał: nád wſzyſtkie rzeczy poważał, y kochał; iemu był poſłuſzny, á potym, żeby miał żywot wieczny w Niebie, y tám go wielbił ná wieki w wſzelkich roſkoſzách.

Pytánie 2. Zkądże to wieſz?

Odpowiedz: Z ſkłádu Apoſtolſkiego, w ktorym mowiemy: *Wierzę w BOGA, wierzę Zywot wieczny,* Tákże z Paćierzá, w ktorym mowiemy *Oycze náſz: święć śię Jmię twoie, Przydź krolеſtwo twoie;* Gdźie te dwie rzeczy; Chwała, y Zywot wieczny, nam śię przekłada: o ktore naybárdziey ludźie w cáłym żyćiu ſwoim ſtáráć śię powinni, y onych prágnąć.

Pytánie 3. Coż odwodźi człowieká od tych rzęczy; to ieſt od doſtąpienia Chwały Niebieſkiey, y Zbáwienia wiecznego?

Odpow: Grzech; to ieſt: kiedy kto złe rzeczy myśli, złe rzeczy mowi: złe rzeczy czyni, y nie ſtára śię żyć według Przykazań Boſkich.

Pytánie 4. Jákoż może znowu człowiek pozyſkáć Chwałę Niebieſką, y Zywot wieczny?

Odpow: Przez ſzczerą Pokutę; Dla tego ſię ludżie ſpowiádáią przed Kápłánem Pánu BOGU grzechow ſwoich, áby im były odpuſzczone.

Pytánie 5. Zkądże to wieſz?

Odpow: Z ſkłádu Apoſtolſkiego, w ktorym mowiemy: *Wierzę odpuſzczenie grzechow.*

Pytánie 6. Coż ieſt BOG? czy ſłyſzy, czy widźi?

Odpow: Jeſt naywyżſzym Pánem Niebá, y źiemie, ktory naywiękſze, y naymnieyſze rzeczy ſtworzył. Widźi wſzyſtko, ktory innym dał uſzy, wie wſzyſtko, ktory innym dał wiádomość, y rozum.

Pytánie 7. Coż ieſt Swięta Troyca?

Odpow: Są Trzy Oſoby Boſkie. Pierwſza Oſobá BOG Oćiec, Wtora Oſobá Syn Boży, Trzećia Oſobá Duch Swięty, á te Trzy Oſoby ſą ieden BOG.

Pytánie 8. Ktoraż ſię Oſobá Troycy świętey ſtáłá człowiekiem y národziłá ſię z Pánny MARYI, ktora zá nas ukrzyżowána umárłá, czy Oćiec, czy Syn Boży?

Odpow: Wtora Oſobá Syn Boży, bo mowiemy w Skłádźie Apoſtolſkim. *Wierzę y w Syná Bożego, ktory ſię národźił z Pánny MARYI, ukrzyżowány &c.* Dla tego obchodźimy uro-

czy-

czystość Národzenia Páńskiego, gdźie pámiątkę czyniemy, iáko Syn Bozy stał się człowiekiem. Obchodziemy Wielki piątek, rozpámiętywáiąc: iáko dla nas ukrzyżowány umárł; obchodziemy Wielką Noc, rozpámiętywáiąc: iáko zmartwychwstał; obchodziemy Wniebowstąpienie, rozpámiętywáiąc, iáko w Niebo wstąpił; Tenże ná końcu świátá zstąpi z Niebá, áby sądził żywych, y umárłych, ktory do Niebá dobrych w prowádzi, á złych wtrąci do piekłá ná ogień wieczny. Y dla tego teraz ludzie spowiadáią się grzechow swoich z żalem, że Pánu BOGU nie są posłuszni, że nie záchowuią Przykazánia Jego; y nieczynią postánowienia strzec się ná potym grzechow, áby im były odpuszczone, żeby dla nich do piekłá nie poszli.

Pytánie 9. Coż iest duszá ludzka?

Odpow: Jest Duch ktorym się człowiek rusza, żyie, czuie, rozumie, owo zgoła: duszá ludzka iest to, kiedy sam człowiek żywy ięzykiem mowi, oczámi widzi, uszámi słyszy, á głową rozumie; kiedy człowiek umiera, to duszá z ćiáłá, iáko z więźienia wychodzi przed sąd Boski, gdźie musi dáć ráchunek z cáłego żyćia swego, y ieżeli żyćie iego pokaże się dobre, poydźie do Niebá, ieżeli zás złe, poydźie do piekłá.

Pytánie 10. Coż iest diabeł?

Odpow: Jest duch zły od Páná BOGA dla

pychy, y wynioſłośći, y nieposłuſzeńſtwá w przepáść piekielną, y w ogień wieczny zſtrącony z Niebá. Jeſt náſz nieprzyiaćiel wielki, y ćieſzy ſię, kiedy go w pyſze, y w nieposłuſzeńſtwie náśláduiemy, żeby nas miał zá Towárzyſzow w piekle.

Pytánie 11. Coż to dáie Kápłan kiedy po ſpowiedzi przyſtępuią ludźie do Ołtarzá?

Odpow. Dáie Ciáło prawdźiwe Chryſtuſowe, álbowiem przez słowá Chryſtuſowe, gdy ie Kápłan mowi nád Hoſtyą, w ktorey ieſt chleb, ſtáie ſię nátychmiaſt Ciáło prawdźiwe Chryſtus z Duſzą, Ciáłem, y Boſtwem.

Pytánie 12. Ná coż ludźie Ciáło Chryſtuſowe przyimuią?

Odpow: Zeby ſię duſze poświęćiły, y náſycone były ná żywot wieczny.

To wſzyſtko ludźie prośći ſnádno poiąć mogą, byle im to częſto choć z kárty czytáć, lubo tego ſwoim konceptem doſkonále wymowić nie mogą, ktoby záś z tego wſzyſtkiego nic poiąć nie mogł, lubo zá pilnym Náuczyćielá uſiłowániem, y rozpowiádániem, tákiemuby ſię Kommunij świętey dáć niegodźiło, lubo ſię rozgrzeſzenie, przynaymniey pod kondycyą dáć może.

Ktorą to náukę, krotką y proſtą, ták przy zgromádzeniu ludźi w Kośćiołách, Kápłáni lub przez ſię, lub przez inſzych, iáko też Goſpodárze w domách ſwoich czeladzce y dźiatkom, gdyby częſto co święto przepowiádáli, wielkąby ztąd zaſługę mie-

mieli, y nie máły pożytek w duszách ludzkich zápewneby uczynili, tákże y to, co się tu niżey kłádźie.

N A U K A.

Potrzebna do przygotowánia się ná spowiedź káżdemu.

Ze się może wiele tákich osobliwie między prostaczkámi znaleść, ktorzy nie wiedzą iáko się przygotowáć do spowiedźi, y iáko się spowiádáć grzechow swoich, dla tego się tá krotka náuká dáie.

I CZłowiek máiąc wolą, y intencyą spowiádáć się, powinien dniem przedtym osobliwszym nád inne czásy sposobem, y bacznośćią záchowáć się od wszelkiey nieuczćiwośći, od konwersácyi świátowych; w umartwieniu ćiáłá, y od wszelkich lubo wolnych, y nie zákazánych, według káżdego człowieká stanu, iáko też y w stanie Małżeńskim ućiech.

2. Powinien sobie dáć czás, áby sobie rozpámiętał wszystkie spráwy swoie od przeszłey spowiedźi, tudźiesz mowy, y myśli, á gdy mu przyidzie w tym rozważániu ná pámięć, że iákim złym uczynkiem, złą mową, y złą mysla, y iák wiele rázy śmiertelnie mogł obrázić Páná BOGA, powinien o nich dobrze pámiętáć, y onychże záwstydźić się przed Pánem BOGIEM, że niesskończony

Máieſtat Jego y ták wielką dobroć obráźił, wzbudzáiąc w ſobie ſerdeczny żal, y czyniąc poſtánowienie też grzechy wyznáć przed Kápłánem ná Spowiedźi.

3. Stánąwſzy w Kośćiele, y tám powtarzáiąc częſtym wzdychániem ſerdecznym żal zá grzechy przed Pánem BOGIEM, y máiąc ie ná pámięci iáko ſobie był przypomniał, niech przyſtąpi do ſpowiednicy, w ktorey Kápłan ſłucha ſpowiedzi.

4. Kiedy ieſt naciſk ludzi do konfeſſyonału, niech ſię zbytecznie nie tłoczy, áni ćiśnie, bo w tákich tłokách iedno drugie do gniewu, do turbácyi, y álterácyi pobudzi, gdźie powinná bydź wſzyſtká ſkromność, ukłádność, y nabożeńſtwo: tudźież w wielkim tłoku, ieden drugiego ſpowiádáiącego ſię grzechy ſłyſzeć może, co ſię niegodzi.

5. Gdy iuż maſz ſpoſobność, y przyſtęp do ſpowiednicy, przyklękniy z wielką pokorą, przeżegnay ſię znákiem krzyżá Swiętego, y mow krotko. *Ja grzeſny członiek ſpowiádam ſię PánuBOGU Wſzechmogącemu, błogoſłáwioney Pánnie MARYI, wſzyſtkim świętym y tobie Oycze Duchowny: żem zgrzeſzył przećiwko BOGU moiemu; myślą, mową, y uczynkiem, moiá winá, moiá bárdzo wielka winá.*

To ſkonczywſzy nie czekay áż ćię ſpowiednik pytáć będzie, ále ſam mow; *Nayprzod* ták: Spowiádałem ſię Oycze, ná ten á ná ten,

czás

czás, odpráwiłem, álbo nieodpráwiłem, álbo iefzcze odpráwuię pokutę. *Powtore.* powiáday z pokorą y z żalem ferdecznym grzechy twoie, ktoreś fobie przypomniał. *Potrzećie:* Jeżeli ćię też Spowiednik o co fpyta, to fzczerze, wniwczym fię nie ochraniaiąc, áni wymawiáiąc, powiedz, ieżeliś winien.

7. Jeżeliś też ná przefzłey, álbo dawniey-fzey ktorey fpowiedzi zápomniał fię iákiego śmiertelnego grzechu fpowiádác z niedbáie-go przygotowánia fię, fam powiedz y wy-znay! tákże; Jeżeliś z umyfłu, y dobrowolnie zátaił iáki grzech śmiertelny, czy to dla wftydu, czy boiáźni, wyznay go, ábyś dufzę fwo-ię przez rozgrzefzenie Kápłáńfkie uwolnił od więzow fzátáńfkich, y od potępienia wiecznego.

8. A nád to: Jeżeliś z młodośći iákie grze-chy śmiertelne táił ná fpowiedźiách, przez cobyś świętokrácko przyimował Kommunię nayświętfze, y zárábiałbyś ná większe potę-pienie dufzy fwoiey, wyznay wfzyftko z po-korą, y z żalem, á będźiefz rozgrzefzony, y wybáwifz dufzę fwoię z piekłá.

9. Kiedy iuż wfzyftkie grzechy wyznafz, y nie będźiefz pámiętał nic ćiężkiego ná fu-mnieniu fwoim, mow z fkruchą te fłowá:

Z tych y innych wfzyftkich grzechow moich, ktorych y niepámiętam, y nie znam, dáię fię winien, y żáłuię ferdecznie, dla fzczegulney miłośći Bo-

fkiey

ſkiey zá nie, czynię ſtáteczne poſtánowienie więcey nie grzeſzyć, proſzę o rozgrzeſzenie, y zbáwienną pokutę.

10. Pámiętay iákąć Kápłan náznáczy pokutę, y ná iák długi czás, á według tego ſzczerze, nabożnie, y pilnie onę odpráwuy, ſtrzegąc ſię potym pilniey wſzelkiego grzechu, y okázyi do niego: á ták będźieſz w łáſce Boſkiey, y nádźiei zbáwienia duſzy twoiey, o ktorą ſię nadewſzyſtko ſtáráć maſz, bo ieſt wiecznym, y naywiękſzym ſzczęśćiem; á potępienie ieſt wieczną, y nieſzczęśliwą ná wieki zgubą.

12. Ażeby ſię káżdy człowiek tym lepiey, y doſkonáley mogł przygotowáć do ſpowiedźi, wyrażáią ſię niżey w poſpolitośći grzechy.

ZWIERCIADŁO NIEPOCHLEBNE:

W ktorym ſię Człowiek przeglądáiąc, może obaczyć, y poznáć; co mu przeſzkadza, y trudni drogę do otrzymánia ſzczęśliwey wiecznośći? To ieſt, grzechy ludźiom poſpolite.

KTore przed Spowiedźią, w głos dla wſzyſtkich czytáć pożyteczna, y zbáwienna ieſt, áby ſię káżdy gotuiąc do Spowiedźi reflektowáć mogł, ktorym z tych Páná BOGA obráźił; co gdyby Kápłáni w Kośćiołách, Goſpodynie y Goſpodarze w

Do-

Domách w Swiętá zgromádzoney czèladce, dźiatkom, y innym prostaczkom czytáli, álbo czytáć kazáli, byliby ludźie sposobnieysi usprawiedliwiáć się Pánu BOGU z grzechow swoich, y Spowiednikom nie byłoby tákiey trudnośći, iáko się tráfia, exáminuiąc Pœnitentow niegotowych.

Nayprzod tedy.

1. Grzeszą owi śmiertelnie, ktorzy w sądách iákichkolwiek wezwáni ná inkwizycyą, álbo świádectwo, źle nie według prawdy przysięgáią, chcąc kogo álbo dla pokrewieństwá, y przyiáźni ochronić, álbo z nienawiśći potępić: tákże y owi grzeszą, ktorzy nie tylko ná sądách, y Jurydykách, ále w iákieykolwiek okázyi w nieprawdźiwey rzeczy przysięgáią, czyli to czynią szczerym sercem, czyli też żártem, czyli dla mizernego pożytku doczesnego; co się osobliwie tráfia przy kupiectwie, przy tárgách, y iákichkolwiek sporkách, wymawiáiąc się, y ochraniáiąc z czego.

2. Grzeszą śmiertelnie owi: ktorzy fałszuią wiárę, wierząc bábskim gusłom, wrożkom, cygánom, ktorych się o szczęśćie, y powodzenie swoie y przyszłe rzeczy pytáią, ktorzy odczyniáią choroby, ták ludźiom iáko y bydłu, lub sámi przez się, lubo przez innych. Ktorzy noszą przy sobie iákie rzeczy od bab, y guślarzow, áby im nic złego nie szkodźiło,

ál-

álbo dla iákiego ſzczęśćia lubo przyiáźńi łáſki, y miłośći u ludzi. Jáko ieſt wyráźnie in Decret. *Divinationes qui intendit, damnationem animæ incurrit.* to ieſt: kto ſię wrożkámi, y guſłami báwi, potępienie ná duſzę ſwoię záćiaga.

3. Grzeſzą owi: ktorzy Swiętá Uroczyſte, y do święcenia od Kośćiołá Bożego nákazáne mniey poważáią, w nie prácowite roboty odpráwuią, ſłuchánia Mſzy Swiętey, y ſłowá Bożego dla leniſtwá, álbo zabaw inſzych (ktore innego czáſu bez wſzelkiey ſzkody odpráwione bydź mogą) zániedbywáią. Grzeſzą też w tym Pánowie, álbo Goſpodarze, Poddánym, Czeladce w te dni, prace (ktore ſą innym czáſom przyzwoite,) podwody, nie należyte z ućięmiężeniem, y inne nákázuiąc ćiężary; Tákże y owi grzeſzą ktorzy poſtow od Kośćiołá Swiętego nákazánych, beź iáwney przyczyny nie záchowuią.

4. Grzeſzą Synowie, y Corki, ktorzy Rodźicow ſwoich nie ſzánuią, lekce ie ſobie poważáią, w uboſtwie ich opuſzczáią, y ubogich ſię wſtydzą, ſłowámi żelżywemi obrażáią, defekty álbo ich grzechy wydáią. Poſłuſzeńſtwá im nie czynią, znácznie ich krzywdzą. A co większa: przeklináią, śmierći życzą, oſobliwie po ktorych wzięli iákie dobrá, gdyż ich tym bárdziey ſzánowáć, y opátrowáć w miłośći powinni ná ſtárość. Tákie

kie dźieći częstokroć Pan BOG karze, ták ná dobrách doczesnych, iáko y ná duszy, tudźiesz ná zdrowiu y sławie.

5. Grzeszą ći, ktorzy nárżekáią ná Páná BOGA, y ná Swiętych Páńskich, gdy im się co nie wiedźie według myśli ich, gdy ná nich iákie nieszczęśćie, utrapienie, kłopot, y iákikolwiek przypadek przyidźie, gdy im dźieći, dobytki, ná żyćiu schodzą &c.

6. Grzeszą y ći, ktorzy sámych siebie przeklináią z niećierpliwośći, y z złośći śmierći sobie życzą: iákoby nie wiedźieli, że káżde utrapienie, ćierpliwie zniesione, iest náśládowániem Chrystusá Páná, y Swiętych iego, y są znákiem przeznáczenia do chwały wieczney.

7. Grzeszą y owi: ktorzy śluby dobrowolnie uczynione gwałcą, ktore w chorobách, w nieszczęśćiách, w niebespieczeństwách, y przypadkách swoich Pánu BOGU lubo Swiętym iego postánowili.

8. Grzeszą ćiężko, niewstydámi się báwiący, innych do grzechu, y utráty czystośći, lubo to gwałtem, lubo iákiemikolwiek innemi sposobámi, námowámi, obietnicámi, podárunkámi, nieuczćiwemi żártámi, y swywolámi przywodzą, y piosnkámi, mowámi, gadkámi nie przystoynemi gorszą, y psuią.

9. Grzeszą ćiężko: ktorzy innym krzywdy czynią, rzeczy y dobrá cudze sobie przy-

wła-

właſzczáią, wykrętámi lubo práwnemi, y ſędziow korrupcyámi, zwłokámi, y innemi ſpoſobámi matáią, oſzukuią, krzywdzą. Szkody chcący, y złośliwie, álbo przez niedbálſtwo, w dobytkách, w Zbożách, w Łąkách, w Ogrodách, y Láſách czynią.

10. Grzeſzą ſłudzy, y ſłużebnice, tudźieſz Poddáni, Pánow ſwoich iákimkolwiek ſpoſobem krzywdząc, dobrá ich rozpraſzáiąc, do ſzkody, przez niedbálſtwo y niedozor, ná ktory kto powinien według urzędu ſwego, okázyą będąc.

11. Grzeſzą Pánowie, y Pánie, Goſpodarze, y Goſpodynie, czeladź ſwoię krzywdzący; należytych im zaſług niewypłacáiący; Naiemnikom, Rzemieśnikom, co im należy według umowy y zgody, zátrzymuiący; do nieſłuſznych Robоćizn, Zaciągow, Dánin, Składkow, nád powinność ich y publiczną uchwałę przyćiſkáiący.

12. Grzeſzą Lichwiarze, Zdźiercy, Łákomcy, y chćiwie zbieráiący, ubogich w wielkiey nędzy, y potrzebie (gdy máią,) nieſżtuiący.

13. Grzeſzą ćiężko, ktorzy długow, lubo to ſwoich, lubo po Rodźicách, álbo innych krewnych (po ktorych Dobrá, y Sukceſſye biorą) nie oddáią, ná Práwne koſżtá, widząc ſłuſzność, wyćiągáią, Legácye Kośćielne zátrzymuią, Dźieſięćiny, tákże Meſzná niewydá-

dáią; y owſzem Kośćielne Dobrá ſzárpią, z nich pożytki biorą, ktore ſámym Kśiędzom, y Kośćielnym Sługom należą; ći wſzyſcy niepowinni bydź rozgrzeſzeni, áni do Kommunij Sw. przypuſzczeni, ieżeli ſię wſzyſtkiemu ſzczerze, á nie obłudnie, ile możność każe zá doſyć uczynić nie deklaruią, y ſámą rzeczą niewykonáią.

14. Grzeſzą ćiężko: ktorzy drugich ná Sławie ſzárpią, Honor, y dobre Jmię biorą: z táiemnych grzechow wydáią, á to czynią z ránkoru, z nienawiśći, y z złośći. Tákże y ći grzeſzą: ktorzy widząc obrázę Boſką lubo potáiemną, á ztąd pewne bliſkie zgorſzenie, innym nieſławą, y zelżywość, nieprzeſtrzegáią tych, do ktorych należy temu przeſzkodźić, y mądą rádą zábieżeć.

15. Grzeſzą y owi ćiężko: ktorzy ſąśiádow y innych bliźnich mieſzáią, kłocą, y wádzą, ſłowámi zelżywemi ráżą; ktorzy ſię o cudzym żyćiu, y poſtępkách (lubo im nic do tego) bádáią, áby im tym bárdziey ſzkodźić mogli, álbo też z ſámey ćiekáwośći iáko ſię kto ſpráwuie; ktorzy nie bronią gdy mogą bliźniego w niewinnośći, w utrapieniu, w potwarzy, y w złych zarzutách álbo obmowách.

16. Grzeſzą y owi, ktorzy ná ucztách, y tráktámentách gwałtownie innych poią, y práwie do ſpełnienia przymuſzáią, y ſámi ſię

z niemi zálewáią, ſpodźiewáiąc ſię iákiey nieſzczęśliwey ſławy, y pochwały z tákiey ochoty, y ludzkośći ſwoiey.

17. Grzeſzą Szynkarze, y Szynkarki, ktorzy do zbytecznego piiáńſtwá ludźi przywodzą, dodáiąc większey ochoty, widząc iuż piiánych, y bliſkich rozumu uwagi, y pámięći utrácenia, co zwykli czynić dla pożytku ſwego większego. Grzeſzą ktorzy napoie fałſzuią, álbo do prętſzego piiáńſtwá záprawuią, ktorzy kretkow przypiſuią, y przez to ludźi krzywdzą. Ktorzy podeyzrzáne, nieuczćiwe oſoby wiádomie, álbo z umyſłu w domách ſwoich chowáią, áby ztąd iáki pożytek mieli, nie pámiętáiąc ná obráżę Boſką, o ktorey wiedzą.

18. Grzeſzy Sędźiá káżdy przedłużáiąc, y zwłaczáiąc ſpráwy ubogich, podrożnych, wdow, y ſierot, y inne wſzyſtkie z ich większym koſztem, y turbácyą dla prywatnych ſwoich intereſſow, álbo z niedbálſtwá; á ieſzcze bárdźiey grzeſzy Sędźiá, gdy to czyni áby brał korrupcye; y ieſzcze ćiężey ten grzeſzy, ktory nieſpráwiedliwie dla wźiątku, dla pokrewieńſtwá, y dla iákiegokolwiek reſpektu ſądźi. Grzeſzy y w tym Sędźiá káżdy, kiędy o iáki grzech wyiáwiony kogo ſądźi, czyli to o kradźieſz, czyli o zaboyſtwo, czyli o cudzołoſtwo &c. bádáiąc ſię y torturámi przyćiſkáiąc o tych, ktorzy mu mogli bydź kie-

kiedykolwiek w złych uczynkách Towárzyſzámi; bo przez to znáczni ludźie lubo niewinni Infámią popadáią, chybá gdźie o znáczną reſtytucyą idźie, tám ſię o Towárzyſzow bádáć może Sędziá, álbo o zábieżenie niebeſpieczeńſtwá Rzeczypoſpolitey, Miáſtá &c.

19. Grzeſzą Medycy, Cyrulicy, ktorzy choremu dla nábyćia zdrowia grzech iáki rádzą, ktorzy lekárſtwá deſperáckie dla ſámey ſwoiey Experyencyi dáią, ktorzy znáiąc chorego bliſkim śmierći do dyſpozycyi duſzy nie rádzą, ktorzy ubogiemu nie dáią pomocy do zdrowia, ktory ná to doſtátku nie ma.

20. Grzeſzą ktorzy muzyki, tańce, krotofile, y komedye wypráwuią, á oſobliwie z zgorſzeniem, y w dni weſołośćiom od Kośćiołá Bożego zákazáne; ále y w inſze czáſy lubo niezákazáne grzeſzą, kiedy niewſtydliwe, y nieuczćiwe igrzyſká, tańce, ſkoki, y perſony ákcye do nieuczćiwośći pobudzáiące odpráwuią, y ktorzy ná nich bywáią.

21. Grzeſzą y owi: ktorzy ſię ſtroią, gáchuią, ták męſzczyżná iáko y białogłowy. Nayprzod męſzczyżná grzeſzy; kiedy ſię nie ták dla przyſtoyności, uczćiwośći ſtanu ſwego ubiera w ſzáty ſwoie, iáko żeby ſię z głádkiego opaléniá, z modnego ſzáty kroiu, z wykędzierowáney, y z wypudrowáney czupryny z wyſtroionych wąſow oczom ludzkim,

(á ieſzcze bárdźiey, gdy ſię inna zła przy-
mieſza intencya) upodobał. Grzeſzą Biało-
głowy, ktoregokolwiek ſtanu, kiedy tákże,
nie ták dla uczciwośći, y przyſtoyności ſtanu
ſwego, rożne ſtroie ná ſiebie kłádą; ále że ſię
ſáme kocháiąc w ſobie, prágną tego, y chcą,
żeby ie z modnego ſtroiu, y ubioru kochano,
poważano, y chwalono; kiedy ſię częſto
przeglądáią bez ſłuſzney potrzeby w zwier-
ćiádłách, ſáme ſobie w ſercu przyznáiąc: że
inne ſtroiem ſwoim, y urodą przechodzą; y
ſáme w ſobie upodobánie máiąc, y ápplauz
ſobie w ſercu ſwoim czyniąc.

22. Grzeſzą y owi: ktorzy w záwźiętośćiách, w gniewie, w prágnieniu zemſty, w nienawiśći, w zazdrośći żyią. Albowiem zákázuie BOG przez Proroká, gniew w ſercu chowáć przećiwko bliźniemu do zachodu ſłońcá. A ći iáko ſię ná ſtráſznym ſądźie Boſkim ſpráwią, y wymowią? ná ktorych záwźiętość nie raz, ále dźieſięć, álbo więcey ſłońce záchodźi; ktorzy mowią, nieodpuſzczę nieprzyiaćielowi, y winowáycy moiemu, pokiey mi ná oczy piaſku nie náſypią. Táki niech wie, że nie będźie godźien áby mu też Pan BOG iego winy odpuśćił, o co gorodźiennie w paćierzu proſiemy; *y odpuść nam náſze winy, iáko y my odpuſzczamy náſzym winowáycom.*

23. Grzeſzą y w Małżeńſtwách wielorako
lu-

ludźie: Grzeszą nie záchowuiąc zgody, y zobopolney miłosci, grzeszą niezgodámi, zwádámi, przeklęctwy; niedotrzymániem poprzysiężoney Wiáry, y slubow Małżeńskich. Grzeszą złym y pieszczonym zbytnie pielęgnowániem dźiatek, pozwaláiąc im wszelkiey swywoli, y do złego skłonnośći, y początkow lubo máłych do nieprzystoynośći w nich nieposkramiaiąc, zbytecznego bespieczeństwá, y z Rodźicámi z nárusżeniem uszánowánia ich konfidencyi y poufáłych mow nieukracáią; bo zá czásem przyidźie do tego że Coreczká Mátkę, y Syn Oycá lekce sobie będą poważáli, y zá nic onych mieli, czego złe ćwiczenie, y pozwalánie zbytniey poufáłośći wszystkiego przyczyną.

24. Grzeszą; gdy Dziatek swoich Boiáźńi Boskiey, Náuki Chrześćiáńskiey, y wszelkiey pobożnośći nie uczą; Ná złe spráwy, y nieprzystoynośći przez szpáry pátrzą; á iesżcze bárdźiey gdy pobłażáią w swywoli y chwalą, kiedy ich nieostrożnośćią swoią gorszą, y do złego pochop dáią; Grzeszą y w tym w czym ich sámo sumnienie y Uczćiwość strofuie, co im się niegodźi, y do konfessyonału z tym potrzebá. Ktorzy ták dźiatek swoich, iáko też czeladki, y poddánych do nabożeństwá nie pobudzáiąc przeklęctwá, zwadki, niechęći, y záwźiętośći między niemi dyssymuluią. W czym wszystkim przestrzega ich

Páweł Swięty Doktor narodow piſząc do Rzymian w Rozd. 1. ✠. 32. *Godni ſą śmierći, nie tylko ći, ktorzy źle czynią, ále też y ći, ktorzy źle czynić dopuſzczáią, y dozwaláią,* á mogąc nieprzeſzkadzáią, y nic bronią.

25. Grzeſzą w Małżeńſtwie: gdy iedno drugiemu w chorobie należytey uſługi nie świadczy, wygody iego nieprzeſtrzega, o zdrowiu ták duſznym, iáko y ćieleſnym ſtáránia nie czyni. Jnſze grzechy w Małżeńſtwie ſam rozum y ſumnienie opowiáda.

26. Grzeſzą śmiertelnie, y nayćiężey; ktorzy grzechy ſwoie ná Sákrámentálnych ſpowiedźiách, dla prożney y niewiedźieć iákiey boiáźni, álbo wſtydu táią, przez co świętokráctwo ſtráſzne popełniáią, y ná więkſze potępienie ſwoie, Ciáło Páńſkie w grzechách przyimuią; ktorym ten ſpoſob zoſtáwił Chryſtus; áby ſię przez Spowiedź ſzczerą, y Pokutę, przez przyimowánie godne Ciáłá Jego Nayświętſzego z naywiękſzych grzechow oczyſzczáli, y do łáſki ſię Jego náwracáli.

27. Grzeſzą Opiekuni, ktorzy máiąc powierzone ſobie Dziatki niedoroſłe w opiekę, nie máią koło nich pilnego, y należytego według ich kondycyi ſtáránia, ktorzy im záraz zmłodu náuki potrzebney, względem Wiáry, żyćia pobożnego, boiáźni Boſkiey, y innych cnot, y pobożnośći Chrześćiáńſkiey nie dáią,

ią, ktorzy ich do szkoł, y náuczenia się dobrych obyczáiow, álbo też do rzemięsłá uczciwego, (ieżeli w tákiey są kondycyi) nie ápplikuią; ktorzy ich Dobrá rozprászáią, y niszczą, á o konserwácyą ich, y przyczynienie máło dbáią: ktorzy się sámi z nich pánoszą y wzmagáią z ich szkodą y uymą Fortuny: á potym ich niespráwiedliwie wykwituią.

28. Grzeszą Bráciá: Jeżeli máiąc w Opiece swoiey Siostry, y Bráći młodszych, przystoynego, y uczciwego wychowánia im niedáią, Posági zátrzymuią, rozporządzenia ich dla zátrzymánia Fortuny przy sobie nie czynią: z Dobr wykwitowáć wykrętámi usiłuią, źle, nie dyskretnie, nie uczciwie tráktuią, posponuią, y należytych potrzeb ich nie obmyśláią, od okázyi grzechowych rostropnym baczeniem nie zábiegáią.

29 Grzeszą ciężko Mátki, Mámki ktore máłe dziatki ná łożá do piersi biorą, bo się w doświádczone wiele rázy niebespieczeństwo zádušzenia niewinniątek w zásnieniu podáią.

30 Grzeszą y owi ciężko: ktorzy prowizye álbo lichwy nád práwo pospolite, y zwyczay biorą; áni się tym przed Pánem BOGIEM nie wymowią: że im to dobrowolnie dáią, bo musi nie ieden dáć, y postąpić iáko ten ktory dáie chce, gdy w wielkiey, y trudney zostáie potrzebie, co się nie godzi wyciągáć: y táki należy do restytucyi, ináczey

áni rozgrzeſzony, áni zbáwiony bydź może.

Przeſtrogá Pierwßa o tym Zwierćiádle.

W Tym Zwierćiádle, iáko zdrowemu ták y choremu przeglądáć ſię należy, y uważáć: co ſię z żyćia, y ſpraw iego ná ſumnieniu pokázuie; z czym co prędzey ták zdrowy, iáko y chory do Fontánny Sákrámentálney Spowiedzi niechay poſpieſzy; áby wſzelką ſproſność grzechową z ſumnienia ſwoiego obmył, y ćiężar z duſzy ſwoiey złożył, á w drodze do ſzczęśliwey Wieczności przeſzkody, y trudnośći nie miał: bo grzech káżdy śmiertelny, ták obćiąża duſzę, że pod iego ćiężarem żadną miárą poſtąpić nie może w drodze zbáwienney.

Przeſtrogá Wtora o tymże Zwierćiádle.

JEżeliby kto z tych grzechow wiedźiał ná kogo ktory grzech, niepowinien mu áni tego wyrzucáć ná oczy, áni przed innemi o nim gadáć, ále ſam ſiebie niech uważa, y ſądźi, z ſwych niech ſię oczyſzcza grzechow, ktore poſtrzeże w ſobie.

N A U K A
O Oleiu Swiętym.

BArdzo potrzebna iáko ſię nie trwożyć, ále z wiel-

z wielką chęcią należy choremu prosić o wczesne w słabości swoiey Oleiem Swiętym námászczenie.

Dziwuią się Doktorowie Swięci, że się ták wiele nieuważnych znáyduie ludzi, ktorzy w chorobách swoich z wielką boiáźnią, y trwogą przyimuią Oley Swięty, y to práwie ná ten czás tylko, kiedy iuż duszá z ciáłá wychodzić ma, kiedy iuż żadney nádziei dłuszszego życia nie máią: W czym wielką ták duszy, iáko y ciáłu swoiemu schorzáłemu krzywdę czynią; rozumieiąc: że ten SAKRAMENT ostátecznego námászczenia názwány, iest tylko ná to postánowiony, áby go człowiek przyiąwszy koniecznie musiał umrzeć, dla tego się często kroć nierozumnie ociągáią ludzie z przyięciem Jego aż do ostátniego tchnienia swoiego. A wiedzieć koniecznie y zápewne káżdemu potrzebá, że ten SAKRAMENT ná to iest postánowiony, áby człowiek przyimuiąc go z skruchą, y z ochoty: ták ná duszy iáko y ná zdrowiu odbierał posilenie: czego nas uczy wyráźnie Jákub S. Apostoł w Rozdziale 5. mowiąc. *Gdy kto záchoruie między wámi, niechże sprowádźi Kápłánow Kośćielnych, á niech się modlą nád nim, námászczáiąc go Oleiem, á modlitwá wiáry uzdrowi chorego, á iezeli będźie w grzechách, to mu będą odpuszczone.* Otoż widzisz mizerny chory człowiecze, że to Oley S. nie ná śmierć, ále

X5 ná

ná nábyćie zdrowia, ták duſznego, iáko ćieleſnego poſtánowiony ieſt, á czemuſz ſię go boiſz? przez co ſobie nie máło ſzkodziſz.

Dla tegoć náucza Kárdynał Belarmini: rzadko kto po wzięciu Oleiu Swiętego do zdrowia przychodzi, że go nie wczesnie, ále w ſámym zgonie życia przyimuie.

Piękną o tym Hiſtoryą piſze Philippus Servius Soc. IESU *ex Gemma prædicantium tract.* 2 wſpominájąc. *że gdy pewny człowiek znáczny ćięſzko záchorował: y według zdánia Medykow nie był pewien dalſzego zdrowia, rádzono mu, áby przyiął Oleiem Swiętym pomáſzczenie: ále on bojáźnią ná te ſłowá zdięty mowił: dayćie mi pokoy, dayćie mi pokoy! á ni mi o tym wſpomnayćie: á w tym życie ſwoie zákończył, y poznał tego iáko ſię prożno, y nie potrzebnie bał przyiąć ten SAKRAMENT, bo gdy iuż miał bydź nieſiony do Grobu, nád ſpodźiewánie wſzyſtkich, wroćiłá ſię do ćiáłá duſzá, y umárły z trunny ſwoiey powſtał żywy, mowiąc w głos do wſzyſtkiego ludu: wiedźćie o tym: Iż zá to ſámo, żem ſię bał, y niechćiałem przyiąć oſtátniego Oleiem Swiętym pomáſzczenia, ſto lat w czyſcu pokutowáć muſzę, ktorybym był pewnie do zdrowia przyſzedł, gdybymbył ten SAKRAMENT przyiął! álbowiem (powiedźiał) to Oleiem S. námáſzczenie nie ieſt (iákom ia rozumiał) przybliżenie śmierći, ále przedłużenie. y to wymowiwſzy ná przeſtrogę drugim z woli Boſkiey znowu ſię położył y ſkonał: boyże*

ſię

się y ty człowiecze, á doznaß tego.

Historia druga o námáßczeniu ostáteczným Oleiem S.

PIſze Ioan. Mider o Rupercie pewnym Monárſze, u Serwinſiá Soc. IESU, że gdy w chorobie ćiężkiey po długich rádách, prozbách, y perſwázyách żony Przyiaćioł, Dzieći, y Kápłánow ledwie pozwolił dáć ſobie Oley Swięty: ieſzcze przy dobrym rozumie, y pámięci będąc. Tedy boiąc ſię przedtym tego, gdy go Kápłan począł námáſzczáć, y według zwyczáiu mowic owe Modlitewki: przez te Swięte námáſzczenie, y nayłáſkáwſze miłoſierdzie ſwoie niechći odpuśći Pan, cokolwiek zgrzeſzyłes widzeniem, ſłyſzeniem, dotknieniem, powonieniem, y ſkuſzeniem: táką ſerce chorego Páná nápełnione było poćiechą, y rádśćią, że w głos záwołał; O! głupi moy rozumie: żem ia ták Swiętych, poćieſzaych, y zbáwiennych rzeczy wzdrygał ſię przyiąć Oleiu Swiętego: o to ſámo ſłyſzenie ták zbáwienney Modlitwy rozweſeliło ſerce moie; o! nikczemnośći moiá: żem dawniey tego poćieſznego, y zbáwiennego nie przyiął SAKRAMENTU: w czym przepraſzáiąc Páná BOGA, y z nabożeńſtwem go przyimuiąc otrzymał to że mu Pan BOG ná wiele lat ieſzcze przedłużył zdrowia. Otoż widźiſz człowiecze z poźnego, y nie wcześne-

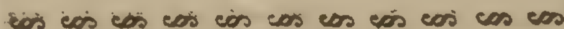
śnego przyimowánia tego SAKRAMENTU iák wielka ſzkodá, y ná duſzy, y ná ćiele; z prętkiego záś, y ochotnego przyimowánia iák wielka poćiechá, y zbáwienny pożytek, y przedłużenie żyćia. Więc proś o ten SAKRAMENT gdyś ſłáby; á będźieſz poſilony, y poćieſzony.

Hiſtoria trzećia o tymże Oleiu S.

PIſze tenże Author: Ze nabożney wielce Máryi Ogniacenſkiey pokazał ſię Chryſtus, obiecuiąc iey pokazać zákryte łáſki duchowne, pożytki, y poćiechy, ktore Człowiek odbiera, z nabożeńſtwem, z ochotą przyimuiąc Oley Sw. y ták gdy byłá przy Chorym człowieku, ktorego Oleiem Sw. námáſzczáno: Widźiáłá z ſtępuiącego, z Niebieſkiego, Máieſtatu ſwego Chryſtuſá, z Nayświętſzą Mátką ſwoią, wielkiemi Aniołow, y Swiętych otoczonego Orſzakami, ktory ná ten czás Chorego náwiedzał; a gdy Chorego Kápłan námáſzczał, widźiáłá: iáko ſam Chryſtus wlewał ná niego oſobliwe łáſki, grzechy iego mázał; w ſiłách, y w zdrowiu go umacniał; y promieniámi iáſnemi Chorego otaczał, niezmierne weſelę w ſercu wzbudzał, że tám czárt przeklęty żadnego przyſtępu mieć nie mogł, gdźie Chryſtus z Mátką Nayświętſzą, y z świętemi ſwoiemi mieyſce zábrał.

Ták

Ták sámá Márya Ogniacensis, to sobie zásłużyłá: że od sámego Chrystusá, w ássystencyi Mátki Nayświętszey, y Swiętych Páńskich ten zbáwienny, y pociech pełny byłá godna wziąć ostátecznego námászczenia Oleiem Swiętym SAKRAMENT. A kto się bać będźie wcześnie w chorobách prosić; y żebráć o ten SAKRAMENT? kiedy y ćiáło uzdrawia, y duszę zbáwia.



WYPRAWA

W DROGĘ.

Szczęśliwey wieczności.

Przystępuiąc do sámey Wypráwy Chorego w drogę szczęśliwey wieczności, po przygotowániu się w nię przez położony wzwyż sposob, kłádźie się nayprzod Modlitwá Páńska iáko iest nayskutecznieysza, bo od sámego Chrystusá podána, z Pozdrowieniem Anielskim Nayświętszey MARYI Pánny, y z Skłádem Apostolskim dla większey sposobności Chorego, ktory przy słábośći swey, niech się Modlitwą uzbraia.

Modlitwá Páńska.

OYcze nász, ktoryś iest w Niebiesiech, święć się Jmię Twoie, przyidź Krolestwo

ſtwo Twoie, bądź wola Twoiá, iáko w Niebie, ták y ná Ziemi; Chlebá náſzego powſzedniego day nam dziſiay, y odpuść nam náſze winy, iáko y my odpuſzczamy náſzym winowáycom, y nie wodź nas ná pokuſzenie, ále nas zbaw ode złego Amen.

Pozdrowienie Anielſkie.

ZDrowáś MARYA, łáſki pełná, Pan z tobą, błogosłáwionáś Ty między niewiáſtámi, y błogosłáwion owoc żywotá twoiego IEZUS: Swięta MARYA Mátko Boża, modl ſię zá námi grzeſznemi, teraz, y w godzinę śmierći náſzey Amen.

Skład Apoſtolſki.

WIerzę w BOGA Oycá Wſzechmogącego, Stworzyćielá Niebá, y Ziemie, y w IEZUSA Chryſtuſá, Syná Jego iedynego, Páná náſzego, ktory ſię począł z Duchá Swiętego, národził ſię z Pánny MARYI, umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umárł, y pogrzebion, zſtąpił do piekłá, trzećiego dniá zmartwychwſtał, wſtąpił ná Niebioſá, y ſiedzi ná prawicy u BOGA Oycá,wſzechmogącego ztámtąd przyidźie ſądźić będźie żywych, y umárłych. Wierzę wDuchá Swiętego, świętyKośćioł Kátolicki, świętych obcowánie, grzechow odpuſzczenie, ćiáłá zmartwychwſtánie, y żywot wieczny Amen.

Ná-

Náſtępuią rożne Akty wypráwuiące Chorego w drogę ſczęśliwey wieczności.

AKTY WIARY.

WIerzę w BOGA, to ieſt, względem nátury y włáſności, że ieſt troiáki w Oſobách, ieden w Boſtwie, Wſzechmogący, wieczny, nieſkończony, y niepoięty.

Wierzę wyráźną Wiárą wſzyſtkie Artykuły Wiáry, ták do Boſtwá, iáko y Człowieczeńſtwá należące; y to wſzyſtko, cokolwiek do wierzęnia podał BOG, gdyż to ieſt nieodmienną prawdą.

Wierzę mocno; iż Wiárá Kátolicka ieſt prawdziwa, w ktorey tylko człowiek zbáwiony bydź może.

Wyznáię przed Niebem, y Ziemią, y Piekłem, y przed Swiátem cáłym moię Wiárę Pánie, y poczynáiąc od pierwſzego Artykułu, żeś ieſt ſpráwiedliwym, y płáciſz káżdemu według zaſługi, y ſpraw iego.

Wierzę: iż ieſteś BOG w Troycy iedyny.

Wierzę; iż w Troycy Sw. wtora Oſobá Syn Boży dla zbáwienia náſzego wćielił ſię, y umárł według ćiáłá, zoſtáwuiąc nam zbáwienie; y odkupienie w łáſce Bożey przez ſiebie.

Wyznawam, y ten oſtáteczney Wiáry náſzey Artykuł: *Zywot wieczny otrzymánie.*

Náoſtátek wierzę wſzyſtko cokolwiekeś

ty

ty o! Prawdo przedwieczna obiáwił, y podał przez Kośćioł twoy, y w tey Wierze umrzeć chcę, y prágnę.

Obrocenie się do Páná BOGA.

ZNam iednák o BOZE moy; żem po te czáſy mizerny człowiek, według tey Wiáry nieżył. Záczym teraz, obracam wſzyſtko ſerce moie do Ciebie, iáko do końcá mego, iáko do naywyżſzego dobrá, chcąc ći ſłużyć od tąd, áż ná wieki.

Wyznánie grzechow.

WYznawam:żem zgrzeſzył przećiwko BOGU, Pánu Niebá, y Ziemię! y nie ieſtem godźien oczu moich podnieść w Niebo, dla wielkośći moich nieprawośći, ktoremim záoſtrzył gniew Twoy ná ſię, o Sędźio ſtráſzny! A gdźieſz ſię przed zágniewáną twarzą ſkryię? bym ſię pod piekło ſchronił, y tám mnię znaydźieſz.

Cożeś mi kiedy uczynił złego BOZE moy? żem ći obráźił, y nie ſtárałem ſię o miłość twoię. Tyś mi od wiekow wiecznego dobrá życzył; Tyś mnie ukochał, iáko nigdy Oćiec y Mátká Syná ſwego kocháć nie może, boś mnię krwią, y żyćiem twoim odkupił; Cożeś mogł dla mnie więcey uczynić? á nie uczyniłeś?

Wiem że mnię maſz w ſercu twoim zránionym nápiſánego, bo mi życzyſz tego, á-

bym

bym ſię do Ciebie náwroćił, y opłákał ſproſność moię; Wiem że mnię z ſercá miłuieſz, boś to ſerce zránić dał, ábyś mi miłość ſwoię oświadczył.

Myśliſz to o mnie, o! Głowo ćierniem ſkłota; y obmyślaſz mi, ile z ćiebie zbáwienie; A ia zápomniawſzy o Tobie, y o ſobie, ná potępienie zárabiałem: Jednák, lubo w boiáźni, y ſtráchu, przychodzę do Ciebie z nádźieią, y dobrą otuchą.

Akty Nádźiei.

JZali, gdy ſię do Ciebie udam, odrzućiſz mnię od ſiebie; ktory ręce ná krzyżu ná przytulenie duſzy moiey do ſiebie, rozćiągnąłeś?

Jżali, gdy upádnę do nog twoich z Mágdáleną, pokutą ſzczerą, y łzámi ſerdecznemi obmyię ię, odepchnieſz mnię od ſiebie? ktory przyſzedłeś grzeſzniki zbáwić, z ktorych ia prawdźiwie pierwſzy ieſtem.

Jżali wielkość grzechow moich miłoſierdźie twoie Boſkie odięłá? Wiemći ia, żem nie godźien, ábyś mnię do łáſki Twoiey przyiął, ábyś mnię zá Syná policzył; bomći ia ieſt ow nayſprośnieyſzy grzeſznik nie godźien oczu twoich, iáko brzydki w ſproſnośćiách grzechowych trup, iáko wrzod wielkiemi grzechámi ſkáncerowány; ále wiem że ieſt więkſze miłoſierdźie twoie, niż nieprawość moiá: Wiem, że mi więcey życzyſz

zbáwienia niżeli ia ſam ſobie; wiem, żem ią nie ieſt dźieło rąk moich, ále twoich; nie iam ſię z niewoli czártowſkiey wykupił, ále tyś mnię okupił ták bogáto, ták choynie, że iuż ſpráwiedliwość Boſka, áni więkſzego okupu wyćiągáć, áni mądrość obmyślić może. Záczym nie mogę, y nie chcę Pánie moy duſzy moiey tráćić, ktorá ták drogo przyſzłá.

Spodźiewam ſię z ufnośćią uwielbienia duſzy, y iey dárow, to ieſt: że będę BOGA iáśnie widźiał, y wiecznie ſię z nim ćieſzył.

Spodźiewam ſię uwielbienia ćiáłá, y iego dárow, to ieſt: że będźie iáſne, czyſte, y nie ćierpiętliwe.

Spodźiewam ſię, że otrzymam wdźięczne z Aniołámi Páńſkiemi towárzyſtwo, y z wſzyſtkiemi świętemi kroluiącemi w Niebie Páná BOGA moiego chwalić, wielbić, y kocháć ná wieki będę

Spodźiewam ſię nábyćia tego błogoſłáwienſtwá środkow od BOGA, to ieſt: odpuſzczenia grzechow, nábyćia łáſki zwyćięztwá pokus, wdźięcznego z BOGIEM ziednoczenia.

Oczekiwam w tym rátunku od nayświętſzey Mátki Bożey, Aniołow świętych, y Pátronow moich.

Tego wſzyſtkiego ſpodźiewam ſię nie zá właſne zaſługi moie, ktore nic nie ſą, względem zaſług Chryſtuſa Páná, y nieprzebráney

do-

dobroći Jego, y miłośierdźia.

We wſzyſtkich utrapieniách, trudnośćiách, y kłopotách, potrzebách, y pokuſách, mam ufność w BOGU, że mi pomocy, y ręki ſwoiey doda, y dla tego do niego z ufnośćią iáko do Oycá ućiekam ſię.

Brzydzenie ſię Grzechem.

BRzydzę ſię wſzyſtkiemi nieprawośćiámi moiemi, ubolewam ſerdecznie wſpomniawſzy: żem ćię kiedykolwiek BOGA mego rozgniewał.

Nie tegośći ſię Pánie po mnie ſpodźiewał, kiedyś mnię ſtworzył, kiedyś mi ſzátę niewinnośći już odemnie ſtráconą ná Chrzćie Swiętym dawał, álbo kiedyś mnię ták wielą dobrodźieyſtw opátrował.

Nie tegoś ſię ſpodźiewał o IEZU moy! gdyś o mnie ná krzyżu myślił. Y coż mi po tym głupſtwie było, obrażáć ćiebie, odſtępowáć od ćiebie, y gniewáć ćię miłośniku moy.

Weyrzyićie ná mnię oczy Chryſtuſowe, dla mnie u Káifaſzá plwoćinámi, ná krzyżu łzámi, y krwią zálane. Weyrzyićie ná mnie, ábym zá grzechy moie ſerdecznie płákał, ábym ie kąpielą łez gorzkich obmył z Piotrem, y Mágdáleną.

Nieſzczęśliwa tá godźiná, w ktorey nayprzod o twoiey obráźie pomyśliłem.

Nieſzczęśliwy ten czás, w ktorymem ſię

ná nieprawość uwiodł, y odważył.

Niech ſię wſzyſtko piekło ná mnię oburży; á niech mnię wſzyſtek świát od ćiebie oderwáć chce, przećię ia zá łáſką twoią przy tobie ſtać będę, dotąd kres grzechom moim áż ná wieki.

Zal zá Grzechy.

ZAłuię Pánie, wſzák wieſz, że z ſercá, żem ćię kiedykolwiek obráźił. A żáłuię, nie dla tego, żem záſłużył od ćiebie bydź karánym ná wieki w piekle, coby mi znośnieyſza było, bylem ćię był nie obráźił, bylem ćię był nie gniewał.

Záłuię żem ćię obráźił, á nie przeto żáłuię żem utráćił práwo do Chwały Niebieſkiey, boś ty ieſt lepſzy, niżeli Niebo.

Záłuię, nie dla iákiego karánia, ktorem záſłużył, y owſzem, ná wſzyſtkie karánia podáię ſię, boć tego godne ſą grzechy moie, y owſzem, większe ſą niżeli te káránia, ktoremiś mnię ty karáć umyślił, ná tákiego bowiem grzeſzniká, iáko ia ieſtem, nowego piekłá, y nowego zátrácenia potrzebá; Ale żáłuię dla ſámey miłośći twoiey, żem ćię obráźił dobro nieſkończone, dobro naywyżſze, dobro nayukocháńſze.

O! ktoby mi to dał? żebym ták zá grzechy moie żáłował, iáko żáłowáli kiedykolwiek pokutuiący, iáko żáłuią teraz, y żáłowáć będą; y owſzem, chcę więcey żáłowáć, niżeli

ći wſzyſcy, bo ći wſzyſcy, znáć Ciebie ták częſto, ták ſprośnie nie obrażáli; y owſzem, żáłuię tym żalem, ktorymeś IEZU moy ukrzyżowány, zá grzechy moie, y świátá wſzyſtkiego żáłował.

Záłuię z moiey ſtrony, ze wſzyſtkiego ſercá zá to, że zá ták wielkie grzechy, ták ozięble żáłuię.

O! ktoby mi to dał? żebym morza bezdenności łez wylał; ábym temi łzámi zátopił Niebo, zálał piekło, ábym zá grzechy moie, nie dla Niebá, nie dla piekłá, ále dla ſámey dobroći, y miłośći Twoiey żáłował.

A K T Y

Miłośći Boſkiey.

O BOZE! miłuię ćię żeś Dobry, piękny nád wſzelką piękność, y dobroć, ktora ſię tylko poiąć może, rozumem ſtworzonym.

O BOZE! miłuię ćię, gdyż ieſteś wſzelka dobroć, łáſkáwośći łaſk ſprawcą, y dawcą ſzczodrobliwym.

O BOZE! miłuię ćię dla ćiebie ſámego, nieporownánie, wdzięcznie, mężnie, nieſkończenie, y niezmiernie.

O BOZE! iednoczę z tobą, iáko naywiękſzym dobrem, wſzyſtkiemi ſiłámi duſzę moię, to ieſt: rozumem, pámięćią, wolą, wſzyſtkie áffekty, miłośći, rádośći, y chwały do ćiebie wzbudzáiąc.

O BOZE! wszystkich zácnośći, y doskonáłośći, żeś iest BOGIEM, Stworcą, Monárchą, Pánem nád Pány, Wszechmogący, niepoięty tegoć wszystkiego z wielką duszy moiey rádością winszuię.

Niepoięte wesele mam, z twey zácnośći, wielmożnośći, wspániáłośći, y dostoieństwá. Cieszę się, żeś iest Pánem Niebá, y ziemie, żeć ták wiele millionow Archániołow świętych służy, że ná twoie Jmię wszelkie koláno upada.

Zyczę iedynie: áby wszystko stworzenie náwet potępieni, Tobie cześć, y chwałę oddawáli, y iedynie ćię miłowáli ná wieki.

Dla szczegulney miłośći twoiey, stánowię státecznie, przedsięwzięte poprawy żyćia moiego, czynienia godney pokuty, pełnienia Przykazań twoich Boskich, przyięćia rády upodobánia Chrystusowego wiernie wypełniáć.

Chcę się ćieszyć z tego, co się tobie BOGU moiemu podoba, smućić z tego, co się tobie niepodoba, y przećiwnego woli, y przykazániu twemu Boskiemu iest.

Jedynie się stáráć będę, wszystkiemi áffektámi, áktámi, wzdychániem, y innemi wynálażkámi, szukać, y nábywáć miłośći z tobą BOZE; miłośći moiá nieskończona.

Miłuię ćię Pánie moy nád zdrowie moie, miłuię nád dobrodźieystwá twoie, ktore mi okrom

okrom Ciebie sámego dáć możesz, y gdybyś mi n gdy dobrze nie czynił, przećiebym ćię zá pomocą twoią miłował, iákoż miłuię nádewszystko, dla szczerey, á nieskończoney dobroći twoiey.

Proszę ćię dobry IEZU, przez zasługi twoie krwáwe, przez rány twoie, przez bok otwárty, niech ráczey umrę, niżeli ćię obráżę, álbo łáskę twoie utrácę.

Przeiednay mi o ućieczko grzesznych Mátko Boska, Syná twoiego! Twoie miłosierne oczy, y Twarz Syná twoiego słusznie odemnie odwrocone, obroć ku mnie, boć zá łáską Boską, złości moich iuż przestáć chcę, chcę się przez szczerą spowiedź, y polepszenie żyćia moiego popráwić Amen.

A K T Y

Miłośći Bliźniego.

PAnie, y BOZE moy: áffektem miłośnym życzę káżdemu dobr duchownych, to iest popráwy żywotá, uspráwiedliwienia się tobie BOGU swemu, cnot świętych, y chwały Niebieskiey, ták, iáko sobie sámemu; życzę tákże káżdemu dobr doczesnych, to iest zdrowia, sławy, godnośći, bogactw, szczęśliwego we wszystkim powodzenia, bylę to było z chwałą twoią, y z zbáwieniem bliźniego.

Cieszę się z dobrego powodzenia bliźnie-

go, ták w dobrách duchownych, iáko y doczesnych.

Káżdego bliźniego mego, więcey sobie niżeli siebie sámego poważáć chcę, y poważam, żáłuiąc, żem kiedykolwiek ku niemu wykroczył, y tą się z nim nie obchodźił miłośćią.

Záłuię: żem kiedykolwiek, kogo posądzał, álbo zle o nim trzymał, y iego, o iáką konfuzyą, álbo niesławę przyprowádźił.

Przeprászam káżdego, y nádgradzam káżdemu wyznániem moiey winy, ták ná sławie, y honorze, iáko też y ná dobrách iego ukrzywdzonemu.

Postánawiam odtąd, ieżeli mi BOG ieszcze użyczy zdrowia; káżdego poważáć, nie sądźić, áni gárdźić, dobrze o nim trzymáć, sławy bronic, rádą, náuką, uczynkiem, przykłádem, y modlitwą rátowáć, niewinnego wymawiáć, smutnego ćieszyć, á osobliwie, krzywdy uczynkowe we wszystkim nádgrodźić: Chcę wszystkim prawdźiwey miłośći dowody świadczyć.

Chcę nieprzyiaćiołow moich sercem miłowáć, y żadney krzywdy moiey, áni uráży niepámiętáć, áby się też sędźiá moy IEZUS, zemną miłosiernie w godźinę sądu swego obszedł, y swoie mi krzywdy, ktoremim go ták wiele rázy obráźił dárował, y odpuśćił winę, y karánie.

AKTY

A K T Y

Prágnienia gorącey miłośći Boskiey.

BOZE dobroći, y miłosci moiá: ktożby mi to dał, ábym ćię miłośćią nieporownáną nád wszystkie rzeczy, y nád siebie sámego miłował, więcey ćię szácuiąc, niż wszystkie rzeczy, y sámo Niebo, prágnąc áby ráczey zniszczáły wszystkie rzeczy, y ia sam, ieżeliby miáłá bydź uymá zacnośći twoiey; chroniąc się káżdego grzechu, á osobliwie śmiertelnego, y iego wszelkiey okázyi.

Stáráiąc się wszystkie przykazánia twoie pełnić; żadney rzeczy ták iako ćiebie nie miłuiąc, áni szánuiąc.

IEZU, miłośći moiá; ktożby mi to dał, ábym ćię miłował, miłośćią nienáruszoną, oczyszczáiącą z miłośći doczesnych rzeczy, y z chęći właśnego pożytku. Y dla tegoć prágnę pogárdzic świátowemi dobrámi, bogáctwy, godnośćiámi, wygodámi, wczásámi.

Ktożbymi to dał BOZE moy, ábym ćię miłował miłośćią nie ztrudzoną żadną pracą, żadną trudnośćią.

Y dlategoć, prágnę postępowáć doskonále w cnotách świętych, chcę usilnie zwyćiężáć pokusy wszelkie, życzę sobie we wszystkich pracách, trudnośćiách, boleśćiách, y iákichkolwiek ućiskách, mieć słodycz, y ukontentowánie.

O BOZE! ktożbymi to dał: ábym przez wdźięczną bogomyślność z tobą złączony będąc, więcey żadną zabáwą od ćiebie oderwány nie był.

Ktożby mi to dał dobry IEZU, ábym ćię miłował, miłośćią niezwyćiężoną, niedopuszczáiąc śię zwyćiężáć świátu, áni záchęceniem wszelkiego szczęśćia, áni boiáznią wszelkiego nieszczęśćia, áni miłośćią zdrowia, áni boiáznią śmierći.

Ktożby mi to dał BOZE moy, ábym ćię miłował miłośćią nienásyconą; przez bogomyślność, gorącą miłośćią paláiąc ku tobie; przez żywot prácowity, wszelkie záwsze podeymuiąc prace, przez żárliwość: wszelkim przykłádem, stárániem, náuką, iáko naywięcey do ćiebie gárnąc dla zbáwienia duszy, ták moiey iáko y bliźniego, żárliwym będąc, przez ćierpliwość większe záwsze przećiwnośći znosząc.

Pánie, y BOZE moy, dla ćiebie nádewszystko, to iest: nie dla strácenia dobra doczesnego, álbo wiecznego, ktoryś iest náder dobry, strácham śię grzechu, nád wszystkie rzeczy naystrásznieysze, y nád sámo piekło. Dla ćiebie, ktoryś iest náder wdźięczny, y przyiemny, brzydzę śię grzechem, nád wszystkie rzeczy naybrzydliwsze.

Dla ćiebie, ktoryś iest náder pożyteczny, y potrzebny, chronić śię prágnę grzechow, nád

nád wszyſtkie rzeczy nayſzkodliwſze.

Dobrotliwy IEZU: dla ćiebie, ktoryś ieſt drogą prawdźiwą, do ſzczęśliwey wieczności, do ćiebie ućiekam ſię beſpieczną nádzieią; czękáiąc od ćiebie odpuſzczenia grzechow, á nábyćia łáſki, zaſług nadgrody, y chwały nád wſzyſtkie rzeczy świátá naypewnieyſzey.

Dobrotliwy IEZU: ktoryś ieſt nieodmienną prawdą, cáłym ſercem z tobą ſię łączę, mocno wierząc w ćiebie, y tobie nádewſzyſtkie rzeczy.

Dźiękczynienie Troycy Przenayświętſzey.

DZiękuięć Pánie, y BOZE moy: zá wſzyſtkie dobrodźieyſtwá twoie mnie niegodnemu grzeſznikowi dáne; Niech ćię Pánie, zá to błogosłáwią wſzyſcy Aniołowie, y Swięći z tobą kroluiący, Kápłáni Páńſcy, y wſzyſtkie duſze ſpráwiedliwych.

Wiele słońce uczyniło dni od ſtworzenia świátá, wiele mieſiąc nocy, wiele ieſt gwiazd ná Niebie, wiele piaſku w gorách po wſzyſtkim świećie, y w morzu kropel, kwiećia, y liśćia ná drzewách: ták wiele przynaymniey rázy, prágnę Pánie moy, zá káżde z oſobną dobrodźieyſtwo twoie dźiękowáć.

Wiele átomow, to ieſt naymnieyſzych proſzkow, ktore ſię w promieniách słonecznych wydáią.

Wiele pierza ná wſzyſtkim ptáſtwie w cá-

łym świećie, ſierzchli ná zwierzách, y bydle, wiele źiarkow naydrobnieyſzych w zbożách od początku świátá było, y do ſkończenia iego będźie, tyle rázy prágnę zá kázde dobrodźieyſtwo dzię kowáć tobie BOZE moy.

Wiele iſkierek ogniá w cáłym świećie, ile páry gorącey, y upałow, ile zimná, lodu, śniegu, ile kropel, w niezmiernym było potopie; ile świátłośći, y ćiomnośći, ile ludzi, y zwierząt ná ziemi, ile Aniołow y Swiętych twoich w Niebie, ile potępionych ſpráwiedliwym ſądem twoim w piekle, y w Czyſcu zátrzymánych duſz, słowem: ile słow, krokow, ruſzenia, ſkinienia, okiem mrugnienia, y odetchnienia w żyiących rzeczách, tyle rázy chcę, y prágnę dziękowáć ći zá dobrodźieyſtwá twoie.

A nád to: zbieram wſzyſtkie dźiękczynienia moie, y wſzyſtkich tobie dźięki oddáiących, y oneć wſzyſtkie zá dobrodźieyſtwá twoie ofiáruię, y błogosłáwię ćiebie BOGA Oycá, y Syná, y Duchá Swiętego, ná wieki wiekow Amen.

Dźiękowánie Pánu IEZUSOWI zá odkupienie.

JAkoż ći Pánie dźiękowáć mam? zá krwáwy okup twoy, y zá łáſki, ktoremiś mnie z grzechow wyrwał, y od nich ták wiele rázy záchował.

Já-

Jákoć podźiękowáć mam? zá wszystkie krzyże, utrapienia, y dolegliwośći ná mnie dopuszczone, ktorych, gdybym był umiał ná zbáwienie záżyć, o iákobym się był oczom twoim upodobał! zá coć ná godne podźiękowánie wszystkę mękę twoię przenayświętszą ofiáruię.

Dźiękczynienie Pánnie Przenayświętszey.

Kiedyżeś mi się Mátką niestáwiłá? Mátko Syná Bożego: Mátko Páná, y BOGA mego, iżali w potrzebách moich duszných, lub doczesnych, dobrodźieystw twoich nie záżywałem, y nie odbierałem?

Opátrowáłáś mnie Mátko Nayświętsza iáko iednego z kochánkow twoich, á iam ći godnie nie służył, y należytą ćię nie kochał miłośćią:

Radbym w nadgrodę tego, áby w tym momenćie rozgorzáło się serce moie, miłośćią twoią.

Więc Mátko BOGA moiego, kocham ćię po BOGU, y Pánu IEZUSIE ze wszystkiego sercá naybárdźiey.

Prágnę ćię nie tylko w szczęśliwey wieczności poznáć, ále osobliwie przy skonániu moim oglądáć.

Coż ći zá tę dobroczynność twoię ofiáruię? otoć ofiáruię twoie sáme dobrotliwe ku grzesznikom serce; y wnętrzności, ktore się w miłosierdźie obroćiły: ofiáruięć: y onę

pieśń

pieśń twoię, ktorąś złożyłá w Doma Janá S. mowiąc: *Wielbiy duſzo moiá Pánú mego.*

Dźiękczynienie Aniołowi Strożowi.

A Ktoż po BOGU, y Nayświętſzey Pánnie pierwſzy Dobroczyńcá, y Dobrodźiey moy? iáko ty Aniele ſtrożu moy kochány.

Choćbym dla honoru twoiego zdrowie moie położył, ieſzczeby to máłá wdźięczność byłá.

Kiedyżeś odemnie odſzedł? kiedyś mnię odſtąpił? á co cudownieyſza, choćiażem grzeſzył, przećięś ty mnie nie opuſzczał.

O! iáko wiele rázy mogłęm zginąć, ná ćiele, y duſzy, á tyś mnię kochány Aniele ſtrożu ná ręku ſwoich piáſtuiąc bronił, y záchował.

Zal mi ſerdecznie, żeś práwie odtąd poćiechy ze mnie nie miał: Częſtom ćię nie ſłuchał, częſtom ſię ćiebie nie wſtydźił, częſtom o tobie, iákoby ćię przy mnie nie było, zápomniał, á tyś mnie nigdy nie odſtępował.

Przepuśćże mi to dla miłośći Bożey, dla miłośći duſzy moiey, ktorą wiem że ty kochaſz.

Nie zápominayże mnię, y ty teraz, ábyś miał wieczną z pozyſkánia duſzy moiey poćiechę, á po wyiśćiu iey z ćiáłá mieyże ią w ſtraży ſwoiey, náwiedzayże ią, y poćieſzay w Czyſcu, á ia tobie zá to ofiáruię ſmák, y

po-

podobánie BOGA mego, w Troycy iedynego, ktore ma, z ták troſkliwego pieczołowánia twoiego o duſzę moię; ofiáruięć chęć Nayświętſzey Pánny, ktorą ma ku tobie, żeś mi dobrze czynił, boć oná mnie, lubo niegodnego kocha, y ma zá ſługę ſwego.

A K T Y

Cáłuiąc Obraz Nayświętſzey Pánny.

CAłuię was Nogi Bogárodźice Pánny, dźwigániem Páná IEZUSA w wnętrznośćiách Máćierzyńſkich záwártego poświęcone: O Nogi Mátki BOGA moiego! ktoreśćie ſtárły głowę wężá piekielnego, zetrzyićie mu ią ná nowe, áby mi przy śmierći moiey ſzkodźić nie mogł.

Cáłuię was Ręce, Mátki BOGA moiego, piáſtowániem Páná IEZUSA poświęcone; O Ręce Swięte! ná wáſzę opiekę oddáię duchá moiego.

Cáłuię ćię Serce Mátki BOGA moiego; przybytku Duchá Swiętego doświadczyłem Bogárodźico Pánno żeś przez wſzyſtek żywot moy miáłá dobre ſerce do mnie, á iam tego nie záſłużył. Niechże tego Sercá twoiego świętego, w godźinę śmierći moiey doświadczę.

Pocáłowánie Ran Páná IEZUSOWYCH.

O Nogi IEZUSOWE dla mnie ná krzyżu przebite, cáłuię was, przyimićie mnie z Má-

Mágdálena, prágne was cáłowáć tym áffektem, iáko was cáłowáłá Mágdálená, iáko was cáłowáli kiedyś Swięći pokutuiący.

Ręce IEZUSOWE dla mnie ná Krzyżu przebite, cáłuię was, wam polecam Duchá mego w godźinę śmierći.

Cáłuię ćię Serce IEZUSA moiego dla mnie przybite. Czemużem ćię nie kochał Pánie moy, iákom był powinien? kocham teraz iáko mogę naybárdźiey, y kocháć będę ná wieki. Zátay mnię w Ránie Sercá Twego Nayukocháńſzy IEZU przy ſkonániu moim przed wſzyſtkiemi nieprzyiaćiołámi memi duſznemi.

A K T Y

Nabożne przy konániu Człowieká.

ZMiłuy ſię nádemną BOZE, według wielkiego miłoſierdźia twoiego

Nie gardź ſłodki IEZU, pokornym, y ſkruſzonym ſercem moim.

Nie rácz pámiętáć ná grzechy, y niepráwośći moie.

Bądź mi BOZE obroną, ućieczką, y Domem.

Nayświętſza Pánno, ſtrzeż ſercá mego, nayſłodſzy IEZU, niewychodź z niego.

Swięty Jozefie piáſtuiący IEZUSA Zbáwićielá moiego, po národzeniu, niech przez ręce twoie idźie do niego duſzá moiá.

Swię-

Swięty Jozefie, poćiechy słodkie z IEZUSEM máiący; Niech przez twoię przyczynę duszá moiá, do záżywánia Niebieskich słodkośći, doprowádzona będźie.

Pánie, nie według grzechow moich spráwuy się zemną, ále według wielkiego miłosierdźia twoiego.

W Tobie BOZE miałem, y mam nádźieię, niech nie zginę.

Pánie spuść rękę z wysokośći, á wyrwij mnię, z mocy nieprzyiaćielá moiego dusznego.

O BOZE! niechże mnię nie tráći nieprawość moiá, ktorego stworzyłá dobroć twoiá.

Strzeż mnię Pánie, iáko źrzenicę oká, pod ćieniem skrzydeł twoich záchoway mnię.

Pánie, odpuść słudze, dla ktoregoś nieprzepuśćił Synowi twoiemu Jednorodzonemu.

IEZU, day mi się ubłagáć przez dobroć twoię.

Pámiętay IEZU, ná stworzenie twoie, ktoreś Krwią swoią przenayświętszą odkupił.

Pánie, wszákeś rzekł: prośćie, á otrzymaćie, oto ia proszę odpuszczenia, odpuśćże mi miłosiernie.

Rzekłeś: szukayćie, á znaydźiećie, oto ia szukam Łáski Twoiey, użyczże mi iey słodki IEZU.

Rzekłeś Pánie: dayćie, á będźie wam dáno, oto ia siebie wszystkiego dáię tobie, á

bym wzáięmnie ćiebie otrzymał, y z tobą śię w chwale wieczney ćieszył.

Bądźże miłośćiw grzechom moim Pánie, dla Jmięnia twoiego.

Oycze nieprzebránego miłośierdźia, pokaż litość twoię nádemną grzesznym, á wszystkoć nádgrodzę z męki naymilszego Syná twoiego.

Pánie, żáłuię serdecznie, nie dla tego że śię boię piekłá, ále że ćię serdecznie kocham, y kocháć bez przestánku chcę, y prágnę.

Pánie, ktoryś mnię grzeszniká ták długo ćierpiał ná świećie, y przedłużyłeś mi żyćia, lubo w nieprawośćiách moich, dayże mi, przy dokończeniu dni moich znák miłośierdźia twoiego, odpuść nieprawość moię.

Pánie, rátuy mnię, ábym nie zginął, bądź BOGIEM, y obrońcą moim.

Pánie, w ręce twoie nayświętsze oddáię duchá moiego.

Niechżeć śię podoba Pánie, ábyś mnię zbáwił.

Pánie, pośpiesz śię ná porátowánie moie, zbaw mnię dla miłośierdźia twoiego.

O IEZU, żywoćie moy, ożyw mnię łáską twoią.

O IEZU, mocy moiá: umocniey mnię przećiwko nieprzyiaćielowi duszнemu.

O IEZU, dobroći moiá: przychęć mnię do śiebie.

Mi-

Miłuię moy Pánie, twoię Spráwiedliwość, Mądrość, Moc, y Miłosierdźie.

Pánie, dla ćiebie nádewszystko brzydzę się grzechámi.

Pánie IEZU moy nayfłodszy, przyimuię wszystkie mizerye,ućiski, y dolegliwośći, chwaląc upodobánie twoie.

Pánie ochotnie przyimuię, cokolwiek ná mnie dopuśćisz, iáko kropelki gorzkiey męki twoiey. y owszem: ieżelić się podoba, nie kropelki, ále cáły kielich męki, y śmierći twoiey pełnić gotow iestem.

Miłośćiwy sędźiá BOZE, tu pal, tu siecz, bylebyś ná wieki przepuśćił.

BOZE, oto ia w rękách twoich, czyń coć się podoba zemną, y żyć, y umieráć, iák ty chcesz prágnę.

Pánie, wolę z tobą boleć, y umrzeć, á niżeli bez ćiebie ćieszyć się, y żyć.

Przyday Pánie Boleśći, ále doday oraz ćierpliwośći, tu mi nie folguy, ábyś ná wieki zfolgował, y poćieszył.

Pánie, niechże mi obmierznie wszystko wesele, ktore iest bez ćiebie.

IEZU kochány, żadnych krzyżow nie stracham się, żadnych nieprzyiaćioł nie boię się, żadnych mizeryi niewzdrygam się, álbowiem ty iesteś ćierpliwośćią moią.

IEZU, dla mnie okrutnie ná krzyżu rozpięty, y w ćiężkich boleśćiách zostáiący, do-

Za day-

dayże mi ćierpliwośći, á zmiłuy ſię nádemną.

Mátko Boleſna, rátuy mnię w utrapieniu moim, przez boleść twoię, ktorąś w on czás miáłá, gdy Syn twoy konał, tyś pod krzyżem ſtałá, uproś mi dobrą, y ſzczęśliwą śmierć.

Bárbáro Swięta, Pátronko konáiących, pokaż mi ſię też Mátką w godzinę śmierći moiey.

Pánie, niepámiętay ná grzechy młodośći moiey, z niewiádomych, y cudzych grzechow, oczyść mnię Pánie.

IEZU ná krzyzu záwieſzony, prágnę, y proſzę ćię; áby w oſtátni moment życia mojego, naygorętſza miłość twoiá, ſerce moie rozpaliłá.

IEZU umieráiący, niechay śmierć twoiá, będźie żyćiem moim.

Smierć Mátki twoiey nayświętſzey dobry IEZU, niech mi ſpráwi ſzczęśliwe ſkonánie.

Smierć wſzyſtkich Swiętych twoich, niech uczyni drogą śmierć moię przed tobą.

Prágnę umrzeć, ábym ſię ſtał ofiarą tobie BOZE moy.

Niech umrę, żebym żył ná wieki z tobą BOGIEM odkupićielem moim

Ná rękách twoich ukrzyżowány IEZU umieráć prágnę.

Wyprowadź duſzę moię z więźienia, ná wyznánie,, y chwalenie, Imięnia twoiego.

Niechcę żyć, gdy IEZUSA umieráiącego widzę.

Záłuię ſerdecznie: że był kiedy táki czás, ktorego ia nie chćiałem, coś ty chćiał, á to chćiałem, coś ty niechćiał.

IEZU ná krzyżu konáiący, krzyżownikom odpuſzczáiący,oto ia krzyżownik twoy, proſzę ćię, ábyś mi odpuśćił, iákoś tym odpuśćił, ktorzy ćię krzyżowáli, gdyżem ia był ták záslepiony, żem nie wiedźiał, com czynił.

IEZU, przyiąłes do łáſki Łotrá, oto ia Łotr, ſercem ſkruſzonym, wołam do ciebie, pámiętay ná mnie, żeś mnię krwią twoią odkupił.

Dayze mi ſłyſzeć ono ſłowo: *dźiś będźieſz ze mną w Ráiu.*

O! IEZU, oddayże mnię Mátce Twoiey zá Syná, áby mi byłá Mátką teraz, y w godźinę śmierći moiey.

A K T Y

Przez ktore záleca ſię Chory miłoſierdźiu Boſkiemu.

O IEZU, w ręce twoie przenayświętſze oddáię duchá moiego: w te ręce, ktore mnię odkupiły, y z grzechow wydzwignęły, rożnemi dobrodzieyſtwy nádawały, przećiwko pokuſom rátowały.

O IEZU! bądź mi IEZUSEM, y Zbáwićielem moim, teraz, y w godzinę śmierći moiey.

O Mátko Boſka! rátuy mnię niewolniká twoiego, nie opuſzczay mnie w tę godźinę, ná ktorey záwiſło wieczne duſzy moiey zbáwienie.

Przedwieczny Oycze; przez żywot, y śmierć Syná twoiego, day mi ſzczęſliwie w łáſce twoiey dokonáć, y umrzeć.

IEZU, przez oſtátnie ſłowá, ktoremiś umieráiąc ná krzyżu, Duchá przenayświętſzego Oycu przedwiecznemu porucił; duchá moiego teraz, y przy dokonczeniu żyćia przyimij w ręce twoie.

Duchu przenayświętſzy, tchnieniem twoim ożyw duchá moiego, z ćiáłá wychodzącego.

Troyco Przenayświętſza, iedyny BOZE, zmiłuy ſię nádemną, zbaw mnie.

IEZU Nazáreńſki, Krolu Zydowſki, broń mnie od nagłey, y złey śmierći.

Spraw to dobrotliwy IEZU! áby oſtátnie tchnienie moie, było tchnieniem twoim.

O IEZU! niechże będzie oſtátni ákt żyćia moiego, miłowáć ćię ná wieki.

BOZE miłoſierdźia, BOZE poćiechy, bądź miłośćiw mnie grzeſznemu

Wierzę żywą wiárą: że przyidźieſz ſam, ſądźić mnię, bądźże mi miłoſierny, á nie ſądź mnie według wielkośći grzechow moich, ále według wielkiego miłoſierdzia twoiego.

Niech ſię wſławi miłoſierdźie twoie nádemną

mną, bo w tobie nádźieię pokładam.

W dzień ſądu twego, proſzę ćię, ábyś mi był miłoſierny, y karánie wſzelkie odemnie oddalić ráczył.

Krolu ſtráſzliwy, ktory ſáme wybráne twoie zbáwiaſz dármo, zbawże też, y mnie, o dobro nieprzebráne.

Wzdycham, iáko obwiniony,
Odpuść BOZE nieſkończony,
Nie licz mnie wpoczćie z kozłámi,
Day mieyſce między owcámi,
Ná práwicy, gdźie wybráni:
Wſpomny IEZU z łáſki ſwoiey,
Nie trać mnie dla złośći moiey.

Pánie, oto ia śćiśniony ſtráchem ſądow twoich zá grzechy moie, do ćiebie ſię ućiekam źrzodłá wſzyſtkiego miłoſierdzia, y łáſkáwośći, do ćiebie Lekárzu moy poſpieſzam, ná zleczenie grzechámi zránioney duſzy moiey.

Mam uſność Pánie w litośći twoiey, ktorey nie máſz końcá.

Więkſza ieſt Pánie dobroć, y miłoſierdźie twoie, á niżeli nieprawośći moie.

Nie upátruyże moy Pánie wielkośći grzechow moich, ále według wielkiego miłoſierdźia twoiego, bądź miłośćiw grzeſznikowi.

Pánie, ieżeli niewinność ſtráćiłem, miłoſierdzia iednák twoiego nie zniosłem.

Jeżeli popełniłem to, zá co mnię potępić możeſz; áleś ty Pánie nie ſtráćił tego, czym mnię zbáwić możeſz.

BOZE, dla ćiebie tylko żáłuię zá wſzyſtkie niepráwośći moie, zmiłuy ſię nádemną.

BOZE, wydźiedźiczam ſię ze wſzyſtkiego, coś mi dał, tobie naywiękſze práwo do tego przypiſuię, y tobie to, y mnie ſámego oddáię.

Weyrzyi ná mnie, á zmiłuy ſię nádemną.

Wyſłuchayże głos moy, według nieſkończonego miłoſierdzia twoiego.

Pánie, nie w gniewie twoim ſtrofuy mnie, áni w zapálczywośći twoiey karz mnie.

Pánie IEZU Chryſte: poſtaw mękę, krzyż, y śmierć twoię, między ſądem twoim, y śmierćią moią.

Ochotnie teraz wſzyſtkie przyimuię męki, ábym od wiecznych wolny zoſtał.

Pánie, niech będźie ſerce moie czyſte w ſpráwiedliwosciách twoich, ábym nie był pohánbiony.

Ná wieki nie zápomnę ſpráwiedliwośći twoich, álbowiem nimi ożywiłeś mnie grzeſzniká.

Pod twoię obronę ućiekam ſię Swieta Boża Rodźićielko, moiemi prożbámi nie rácz gárdźić.

Pátronie moy S. N. mnie ná Chrzćie Swiętym dány zá Opiekuná, y Pátroná, przepra-

ſzam

ſzam ćię że nie ták iáko ſię godźiło, y należáło Jmię twoie piáſtowałem, y noſiłem, nie náſláduiąc ćię w świętych cnotách twoich, ále ćię záſmucáiąc grzechámi, y złym żyćiem moim.

Niepámiętayże głupſtwá moiego, ále iákoś mnie przez cáłe zycie moie ſtrzegł, y bronił, ták y w godzinę śmierći moiey pokaż mi ſię Pátronem, y mocnym obroncą.

A K T Y

Proſzenia Páná BOGA o wſzelkie łáſki.

BOZE moy, proſzę ćię o poznánie zacnośći twoiey, y o poznánie podłośći moiey.

Proſzę ćię o odpuſzczenie grzechow, o nábyćie łáſki, o oſiągnienie chwały wieczney.

Proſzę ćię, o podwyżſzenie Kośćiołá S. y wykorzenienie Heretykow, o zgodę Pánow Chrześćiáńſkich.

Proſzę ćię zá wſzyſtkie Zakony od Kośćiołá S. przyięte, y ápprobowáne, zá wſzyſtkie oſoby tobie poślubione.

Proſzę ćię, zá wſzyſtkie bliźne moie, przyiaćioły, y nieprzyiaćioły, pokrewne, y wſzyſtkie ſtany Kośćiołá twego, y wſzyſtkiego Chrześćiáńſtwá, ábyś im dał zgodę, iedność, y miłość, ábyś ták był od wſzyſtkich znány, kochány, chwalony, y wielbiony.

Proſzę ćię też zá ſiebie ſámego grzeſzniká, ábyś mnie nie oddalał od łáſki, y miło-

ſierdźia ſwoiego, káżdego momentu życia moiego, ále oſobliwie w godzinę śmierći moiey.

Proſzę ćię, y żebrzę miłoſierdźia twoiego Boſkiego; ábyś mi wſzyſtkie grzechy odpuśćił, y po zeyśćiu z tego mizerngeo świátá, duſzę moię do chwały twoiey święcey przyiął, o toż y z wſzyſtkiemi grzeſznemi do miłoſierdźia twoiego ſupplikuię.

Proſzę ćię tákże oſobliwie, zá wſzyſtkiemi konáiącemi, ábyś im dał łáſkę twoię, y zá umárłemi, ábyś ie przyiął do chwały wieczney.

AKT
Dźiękczynienia zá Dobrodźieyſtwá Boſkie.

PAnie, y BOZE moy, tobie dźiękuię temi dźiękámi, ktoremić dźiękuią wſzyſcy wybráni woiuiącego, y tryumfuiącego Kośćiołá, Aniołowie święći; Nayświętſza Pánná MARYA Mátká Boſka, y Człowieczeńſtwo Chryſtuſowe; zá wſzyſtkie dobrodźieyſtwá mnie ták wiele rázy świadczone, y dáne w żyćiu moim.

AKTY
Chwalenia BOGA.

BOZE niepoiętey wſzechmocnośći, ćiebie chwalę przed wſzyſtkim Niebem, źiemią, y piekłem, y wſzyſtkim Stworzeniem, y wſzyſtkich twoich áttrybutow, y doſkonáłośći.

Chwa-

Chwalę ćię z áttrybutow, álbo własności Boſkich: z Wſzechmocności, ktorąś wſzyſtko ſtworzył z niſzczego, z Mądrości, ktorą wſzyſtko w porządku záchowuieſz: z Miłośierdźia, ktorymeś człowieká grzeſznego chćiał mieć odkupionego.

Z Dobroći: ktorą człowieká grzeſznego uſpráwiedliwiaſz; z Spráwiedliwości, ktorą dobrym nadgrodą: złym, karániem płáciſz.

IEZU naychwalebnieyſzy, chwalę ćię z doſkonáłośći nátury ludzkiey, to ieſt: z Pokory, Cierpliwośći, Ubostwá, y Poſłuſzeńſtwá.

Chwalę ćię, chwałą wſzyſtkiego ſtworzenia, wſzyſtkich wybránych Woiuiącego, y Tryumfuiącego Kośćiołá, Aniołow Swiętych, Błogoſłáwioney Pánny MARYI, z człowieczeńſtwá twego.

A K T Y

Ofiárowánie ſiebie Pánu BOGU.

PAnie, y BOZE moy, tobie ſię ofiáruię zá wiecznego niewolniká z ćiáłem, duſzą, y zmyſłámi, y potencyámi duſze moiey, dáiąć ſię cáłego BOGU memu, zá ćiebie cáłego BOGA mego.

Ofiáruięć Pánie, y BOZE moy, wſzyſtkie ſpráwy cáłego żyćia moiego, pracy, trudy, niewczáſy, niewygody, trudności, wſzelkie kłopoty, utrapienia, y ućiſki: Tudźieſz wſzy-
ſtkie

ſtkie uczynki ná twoię chwałę uczynione, Mſze święte, wſzyſtkie modlitwy, ták uſtne, iáko y umyſłowe; umartwienia myśli, mowy, y wſzyſtkie ſpráwy ták bogomyslnego, iáko y prácowitego żywotá: ſpráwy náwet żadney zaſługi z ſiebie nie maiące: iáko to ſpánie, chodzenie, pokármu, y napoiu záżywánie &c.

Ofiáruięć przytym BOZE moy, zaſługi gorzkiey męki Chryſtuſowey, zaſługi nayświętſzey Pánny MARYI Mátki Bożey, y wſzyſtkich Swiętych ná chwałę twoię, y uwielbienia Jmięnia twego.

A K T Y

Konformuiące ſię z Pánem BOGIEM.

PAnie, y BOZE moy: co ty chceſz, to y ia chcę, więcey procz ćiebie ſámego nic niechcę.

Chcę wſzyſtko złe ćierpieć, ták tego iáko y przyſzłego wieku, ieżeli ty ták chceſz, y ták ſię tobie podoba.

Chcę wſzyſtko dobre czynić, ták to co ieſt z przykazánia twego, iáko y to co ieſt z rády twoiey: á to nie dla pożytku mego, ále dla Ciebie ſámego; nic niechcę złego czynić ták grzechu śmiertelnego, iáko y powſzedniego uchoway Pánie.

Nic niechcę dobrego oczekiwáć, to ieſt: żadney nadgrody ták teráznieyſzego, iáko y przy-

przyſzłego wieku, okrom łáſki, y miłośći twoiey.

Gotowe ſerce moie, BOZE moy: gotowe ſerce moie, to ieſt: ták żyć, iáko y umieráć, ták ſzczęśćie, iáko y nieſzczęśćie przyimowáć,

O! IEZU, ziednocz mnie z ſobą nieroźdźielnie, to ieſt: ábym był z tobą iedno, przez uczeſtnictwo cnot twoich, przez ſpoienie ſię z tobą, przez zgadzánie ſię z wolą twoią, y upodobániem twoim iednocząc wolą moię.

IEZU, przemieńże mnie wſzyſtkiego w ſiebie, to ieſt: w twoie cnoty, á żeby we mnie było twoie Poſłuſzeńſtwo, twoiá Pokorá, twoiá Czyſtość, twoie Uboſtwo, twoiá Cierpliwość, ábym nie moim, ále twoim żywotem żył. Względem Woli, Rozumu, nie moie, ále twoie máiąc chcenie, zdánie, y niezdánie, znoſzenie, y ćierpienie.

O! IEZU, miłuię twoię ſpráwiedliwość, ktorey mnie, ná rożne utrapienia w żywoćie teráźnieyſzym lubo bárdzo lutośćiwie oſądźiłeś, á to ná znák miłośći, że mnie iedynie miłuieſz, ná znák nádźiei, że mi w wieczności miłoſierdźie wyświadczyſz.

O IEZU! miłuię Wſzechmocność twoię, ktorąś nie tylko dobre wſzyſtko ſpráwił, áleś też dla nas wſzyſtkie męki chwálebnie zwyćiężył; Boſtwem człowieczeńſtwo zmacniáiąc, y mnie w káżdym utrapieniu do ćie-

bie

bie ućiekáiącego śię pośiłáiąc, ktore przećiwnośći zá pomocą twoią ſpodźiewam śię zwyćiężyć.

O IEZU! miłuię twoię Mądrość, ktorąś gánił, y potępił tego świátá wſzyſtko złe; to ieſt: godnośći, roſkoſzy, bogáctwá, á obrałeś ſobie dobro, to ieſt, utrapienia, prześládowánia, uboſtwo &c.

O IEZU! miłuię twoię Dobroć, ktorą maſz do náwrocenia nieprzyiaćioł, to ieſt, grzeſznikow, iko y do powołánia, y záchowánia mego, y ia náśláduiąc ćię, chcę wſzyſtkich nieprzyiaćioł moich poprzedźić, miłuiąc ich, uſty, ſercem, y uczynkiem.

O IEZU! kiedyż Miłośći twoiey wdźięcznośćią pośilony będę? álbo zmocniony, áby duſzá moiá oſchłośćią zemdlona, ſłodyczą duchowną pośilona przed obecnośćią twoią śię rozpływáłá, wdzięcznie od ćiebie wſzyſtko przyimuiąc.

O IEZU nayſłodſzy! kiedyż wdźięcznośćią miłośći twoiey poruſzony będę, y przeięty miłowániem, pałániem, y omdlewániem? ábym nigdzie poćieſzenia nieſzukał, tylko w tobie, miłośći moiá.

O IEZU! kiedyż wdźięcznośćią miłośći twoiey náſycony będę? ábym do żadney rzeczy świátowey chęći, y guſtu nie miał, tylko do ćiebie, áby mi wſzyſtkie dobrá świátowe obmierzły, á duchowne ſmákowáły.

O IEZU! kiedyż wdźięcznośćią miłośći twoiey upoiony będę? ábym iuż nie tylko gárdźił tą poćiechą świátową, ále iáko upoiony miłośćią twoią brał ochotę, y odwagę z weſelem podeymowáć iáko Apoſtołowie, y Męczennicy święći, wſzyſtkie krzywdy prześládowánia, dla miłośći twoiey, náśláduiąc ćiebie.

O IEZU! kiedyż wdźięcznośćią miłośći twoiey upewniony będę? y ubeſpieczony w nieodmienney, á trwáłey z tobą przyiáźni? brzydząc ſię záwſze grzechámi dla ſámey obrázy twoiey, chcąc záchowáć prawdźiwie, pilnie, y zupełnie przykazánia twoie, prágnąc dobre uczynki czynić, nie dáiąc ſię, áni miłośćią dobr doczeſnych, áni boiáźńią utrápienia świátu przekonáć! Stáráiąc ſię przez uſtáwiczne wzdychánia, bogomyślność, nierozdźielnie z tobą ſię ziednoczyć, ták w tym żywoćie, y w przyſzłym ná wieki w Niebie.

SUPPLIKI

Chorego do Męki IEZUSOWEY.

Suppliká Pierwſza.

IEZU mowiący, fráſobliwa ieſt duſzá moiá áż do śmierći, poćieſz duſzę ſługi twoiego w ſkonániu moim.

IEZU upadáiący ná twárz w Ogroycu, nádgrodź oźiębłość moię, á day żebym ćię oglądał w Niebie.

IE-

IEZU mowiący do Oycá przedwiecznego: *Jeżeli podobna, niech odeydźie kielich ten odemnie,* oddal odemnie kielich gniewu twego, lecz nie ták, iáko ia chcę, ále iáko ty, niech śię ſtánie; przyimij wolą moię, ktorą ná wolą twoię podáię, chceſz, ábym umárł w tey chorobie moiey, niech śię ták ſtánie, ieżeli chceſz, ábym żył, y w tym nie moiá, ále twoiá niech będźie wola.

Suppliká Wtora.

JEZU od Aniołá pośilony, pośil mnie, niech Anioł, ktory ćię pośilał, przybędźie mi w ſkonániu moim.

IEZU przed poymániem długo śię modlący, day, ábym przed śmierćią moią ſzczerze śię ćiebie rozmiłował.

IEZU pocáłowániem wydány, day mi nabożnie cáłowáć rány twoie przenayświętſze.

IEZU okrutnie związány, rozwiąż więzy grzechow moich.

IEZU mowiący imáiącym ćię. *Jam ieſt,* przemow do mnie w ſkonániu moim łáſkáwe słowo, ábym nie upadł ná wieki.

Suppliká Trzećia.

JEZU do Annaſzá prowádzony, uczyń mnie beſpiecznym ná ſądzie twoim.

IEZU o náukę oſkárzony, odpuść mi, ieżelim kiedy kogo złym przykłádem, álbo uczynkiem zgorſzył, álbo co złego uczynił.

IE-

IEZU pogębkowány, odpuść grzechy uſt moich, y winę niegodnego kommunikowánia.

IEZU prowádzony do Káifaſzá, nieday mnie w ręce oprawcom piekielnym, ſpraw: ábym w łáſce twoiey przed ſądem twoim ſtánął.

IEZU zeplwány, niech miłośnie pátrzę ná twarz twoię.

Suppliká Czwarta.

IEZU, ktorego ſię Piotr záprzał, ſpraw: ábym w káżdym ártykule wiáry niepowątpiwał.

IEZU poglądáiący ná Piotrá: Weyrzyi ná mnie miłoſiernie.

IEZU, zá ktorego weyrzeniem Piotr płákał, day mi teraz, y w ſkonániu moim ákt ſkruchy zá grzechy.

IEZU, w więzieniu nocleguiący, day odpuſzczenie grzechow moich.

IEZU, przed Piłatem poſtáwiony, odpądź odemnie wſzelkie śmierći ſtráchy, y poczwáry ſzátáńſkie.

IEZU, dla ktorego wydánia zdeſperował Judaſz, day mi mocną nádźieię zbáwienia w łáſce twoiey.

IEZU milczący przed Piłatem, day mi łáſkę, żebym ći ſię z żyćia mego dobrze ſpráwił.

IEZU, wiele świádkow przećiwko ſobie

fałſzywych máiący, day mi zarzuty ſzátáńſkie zwyćiężyć.

Suppliká Piąta.

JEZU, nád ktorego przenieſiony Bárábbaſz, ſzácuy ſobie miłośćiwie duſzę moię.

IEZU, ná ktorego wołáno: *niech będźie ukrzyżowány*, ſpraw ábym nie ſłyſzał głoſu twego, ktorymbyś mnie potępił.

IEZU, ná ktorego wołáno: *krew iego niech będźie przećiwko nam*: obmyi mnię krwią twoią przenayświętſzą.

IEZU, okrutnie ubiczowány, odpuść grzechy ćiáłá moiego.

Suppliká Szoſta.

JEZU ukoronowány oſtrym ćierniem; odpądź odemnie myśli złe w ſkonániu moim.

IEZU upadáiący ná koláná, day, żebym ći ſię kłániał, y ádorował w Niebie.

IEZU ludowi pokazány: *O to człowiek* pokaż mnie Oycu twoiemu człowieká mizernego, ále BOGU ulubionego.

IEZU, wyroku śmierći ſłucháiący, ſpraw, áby mi nie było ćiężko, z tym ſię świátem roſtawáć.

Suppliká Siodma.

JEZU krzyż noſzący, przyimij wſzyſtkie boleśći, y dolegliwośći moie.

IEZU, z ktorym nioſł krzyż Cyreneyczyk, day żebym świątobliwą śmierćią náſłá-

śládował wyiśćie moie ná śmierć.
IEZU ukrzyżowány, bądź miłośćią moią ná wieki.
IEZU wołáiący: *odpuść im:* ſtań mi ſię Oycem w ſkonániu moim.
IEZU wołáiący, *prágnę,* przyimij ten głos moy: Prágnę ćię BOZE moy widzieć, y kocháć ná wieki.
IEZU, przez żołć, y ocet, ktorymeś był poiony; osłodź mi gorzkość ſkonánia moiego.
IEZU wołáiący: *BOZE moy, czemuś mnie opuśćił:* nie opuſzczay mnie w ſkonániu moim.
IEZU, mowiący Łotrowi: *dźiś będźieſz zemną w Ráiu;* niech y ia od ćiebie, zá tego Łotrá ſzczęśliwego poczytány będę.

Suppliká Osma.

JEZU mowiący: *O to Syn twoy,* Pokaż mnie Mátce twoiey przenayświętſzey w ſkonániu moim, áby mi ſię Mátką, y Opiekunką ſtáłá.
IEZU wołáiący: *ſkończyło ſię,* oto ia kończę żyćie moie; żebrzę dobroći twoiey, y miłoſierdźia: niech ſię ſkończy gniew twoy nádemną, ábyś mi był miłośćiwy ná wieki.
IEZU wołáiący: *Oycze w ręce twoie oddáię duchá mego:* mow do Oycá twoiego zemną: Oycze: w ręce twoie oddáię duchá iego.

Suppliká Dźiewiąta.

JEZU, ſkłoniwſzy ná krzyżu głowę oddáiący

cy duchá twoiego w ręce Oycá Niebieſkiego, przyimij przy ſkonániu moim duchá mego.

IEZU, ktoremu Serce iuż umárłemu, zá narod ludzki ná krzyżu przebito, przebij ſerce moie włocznią miłośći twoiey.

IEZU, po ktorego śmierći wracał ſię lud, biiąc ſię w pierſi, bądź miłosćiw mnie naywiękſzemu grzeſznikowi.

IEZU z krzyżá złożony, złoż mnie z ćięż-kiego krzyżá żyćia doczeſnego.

IEZU, ná łonie Mátki twoiey przenayświętſzey położony, odday mnię Jey w opiekę naywiernieyſzą.

IEZU w grobie złożony, y pogrzebiony: day duſzy moiey mieyſce w ránách twoich, á ćiáłu moiemu w Kośćiele twoim ná świętym mieyſcu, lubom tego niegodźien.

IEZU, ktoryś wiele cudownie ućierpiał dla mnie, proſzę ćię, zmiłuy ſię nádemną w chorobie, y w ſkonániu ná cáłą wieczność.

Pocáłowanie Ran Páná IEZUSA.

O! Nogi Páná moiego, dla mnie ná krzyżu przebite cáłuię was, przyimiyćie mnie z Mágdáleną.

Cáłuię was Ręce IEZUSOWE gwoźdźmi okrutnie zránione, przytulćie mnie do ſiebie

Cáłuię ćię Głowo IEZUSA moiego, okrutnie ćierniem zrániona, rácz myślić o zbáwieniu moim.

Cá-

Cáłuię was Oczy IEZUSOWE, dla mnie krwią zálane, obroććie śię ná mnie grzeſzniká, ábym zá grzechy moie gorzkie łzy wytoczył.

Cáłuię was Rámioná IEZUSOWE, dla mnie pod ciężarem krzyżowym zránione, niech mi dla was wſzyſtkie boleśći ſłodnieią.

Cáłuię ćię Szyio IEZUSOWA, dla mnie żeláznym łáńcuchem obćiążona, day mi to, ábym z grzechow moich był rozwiązány.

Cáłuię ćię Serce IEZUSOWE, dla mnie oſtrą włocznią przebite, y przepraſzam ćię z żalem ſerdecznym, żem ćię ſerdeczną miłośćią, iákom był powinien, nie kochał.

IEZU nayukochánſzy, y Pánie moy, iákom był powinien kocháć Cię, á zániedbałem nieſzczęśliwy, teraz wyznáiąc głupſtwo moie, kocham Cię z cáłego ſercá, y z cáłey duſzy, nád wſzyſtko ſtworzenie,y kocháć Cię będę ná wieki; Mieyże dobry IEZU, dobre ſerce do mnie, odtąd áż ná wieki.

AFFEKTY

Do IEZUSA ukrzyżowánego cáłuiąc Obraz Jego.

PRzytulam was do ſiebie, y cáłuię Nogi IEZUSA Zbáwićielá moiego; Nogi święte, Nogi Boſkie, Nogi trudy y zimno ćierpiące, Nogi w ſzopie Betleemſkiey pieluſzkámi śćiśnione, á ná krzyżu gwoźdźmi żeláznemi przybite.

Aa3 Przy

Przytulam ćię do ſiebie, y cáłuię, Serce IEZUSA moiego, Serce łáſkáwe, Serce pełne miłośći, Serce miłoſierne, Serce włocznią zránione, Serce ktore ieſt nayoſobliwſzym mieſzkániem, y odpoczynkiem duſzy moiey?

Przytulam was do ſiebie, y cáłuię Ręce IEZUSA moiego; Ręce wſzechmocne, y dobroczynne, Ręce w upadku grzeſzniká rátuiące, Ręce dla tego gwoździmi przedziuráwione, áby w nich nic nie zoſtáło, ále z nich ná mnie dobrodzieyſtwá wſzelákie, y miłoſierdzie zpłynęło.

Przytulam ćię do ſiebie, y cáłuię Głowo IEZUSA moiego: Głowo nád wſzyſtkiemi Głowámi nayzacnieyſza, Głowo pod ktorą wſzyſtkie członki wiernych ludzi beſpiecznie odpoczywáią: Głowo przenayświętſza, dla nas grzeſznych głogiem, y ćierniem ogrodzona, áż do mozgu ſamego porániona, niech będę przez twoie boleśći od mąk piekielnych obroniony.

Przytulam do ſiebie, y cáłuię ćię, Ciáło, y wſzyſtkie Członki IEZUSA moiego, Ciáło pánieńſkie, Ciáło niewinne, Ciáło boleiące, od ſtopy nożney áż do wierzchu głowy okrutnie biczámi uſieczone, y poránione, y w iędnę ránę obrocone.

AF.

AFFEKTY

Przez wßyſtkie táiemnice Męki IEZUSOWEY.

I. NAyukocháńſzy IEZU, gdy ſię z Ciáłá twoiego przenayświętſzego w Ogrodźie oliwnym, krew naydrożſza ná ziemię toczy: ścielę ſerce moie pod nię, ážáliſz będąc twárde, zmiękczy ſię do prawdźiwey pokuty, y do rozważánia dobrodzieyſtw twoich, á oſobliwie drogiego odkupienia moiego.

2. Nayukocháńſzy IEZU, cáłuię pokornie ziemię, y one ſtopy, gdźieś chodził w Ogroycu, y po wſzyſtkim świećie: ábym był pámiętny, y wdźięczny prac, y trudow twoich, dla zbáwienia moiego podiętych.

3. Nayukocháńſzy IEZU, ochotnie pełnić prágnę kielich twoy: znoſząc ćierpliwie wſzeikie boleśći, dolegliwośći, y utrapienia moie.

4. Nayukocháńſzy IEZU, gdy upadaſz ná źiemię pod ćiężarem grzechow moich, podźwignijże mnię, w márnośćiách świátowych zátopionego, ktoremi ſię iuż odtąd brzydzę.

5. Nayukocháńſzy IEZU, gdy ćię Anioł poſila w Ogroycu zemdlonego, niechże poſili y duſzę moię przy ſkonániu.

6. Nayukocháńſzy IEZU, gdy ćię widzę w Ogroycu troſkliwego, y ſmutnego: niech-

że w troſkách, boiáźni, y trwodze moiey, y przy ſkonániu,od ćiebie będę porátowány, y poćieſzony.

7. Nayukocháńſzy IEZU, gdy ćię Judaſz uczeń twoy zdrádliwie cáłuie, y okrutnym kátom ná śmierć wydáie, nie pámiętayże złośći moich, ktoremim ćię wiele rázy Zbáwićielá moiego po Judaſzowſku tráktował.

8. Nayukocháńſzy IEZU, od okrutnych Kátow poimány, o źiemię uderzony, związány, y z wielkim utrudzeniem, y żelżywośćią twoią, do nieſpráwiedliwych ſędźiow prowádzony, niechże ia mizerny grzeſznik ná ſądzie twoim poſtáwiony, od wſzelkich moich nieprawośći rozwiązány, y wolny będę.

9. Nayukocháńſzy IEZU, złośliwie, á niewinnie policzkowány, wybawże mnie winnego, od okrutney ręki ſzátáńſkiey.

10. Nayukocháńſzy IEZU, ſproſnemi ná Twarzy twoiey Boſkiey plwoćinámi zeſzpecony, niechże ią gorzkiemi, y obfitemi łzámi moiemi obmyię.

11. Nayukocháńſzy IEZU, Oczy záwiązáne máiący: niepátrzże ná ſproſność grzechow moich, á day mi oglądáć ćiebie Zbáwićielá moiego, w chwale wieczney.

12. Nayukocháńſzy IEZU, do ſproſnego więźięnia wtrącony, y w nim, niewypowiedźiánemi złośćiámi, ſpoſobámi utrapiony, zelżony, y ućiśniony, wybaw duſzę moię od więźięnia wiecznego.

13. Nayukocháńſzy IEZU, dla mnie niewſtydliwie z ſzat obnażony, do ſłupá okrutnie przywiązány, niemiłoſiernie ubiczowány, y po wſzyſtkim przenayświętſzym Ciele ránámi nápełniony, nie pámiętayże niewſtydow moich, á Rány twoie przenayświętſze, wyraź ná ſercu moim

14. Nayukocháńſzy IEZU, ktorego Głowę przenayświętſzą, oſtra cierniowa zrániłá Koroná! niechże wſkroś zráni zátwárdziáłe ſerce moie: Położ tę Głowę twoię zránioną ná ſercu moim, ktoreć dáię zá wezgłowek.

15. Nayukocháńſzy IEZU, drzewem krzyżowym obćiążony, ná mieyſce śmierći zelżywey prowádzony, ćiężko, y częſto pod krzyżem upadáiący, day mi wſzyſtkie krzyże, y boleśći moie, mocnym ſercem znoſić, á upadáiącego, y ſłábieiącego, poſilay miłoſiernie.

16. Nayukocháńſzy IEZU, ná chuſtce Weroniki wyrażáiący zránioną, y krwią oblaną Twarz twoię przenayświętſzą, wyraź ią ná twárdym ſercu moim: áby żadna pokuſá w nim mieyſcá nie miáłá.

17. Nayukocháńſzy IEZU, ktoryś był okrutnie ná krzyżu rozpięty, octem poiony, y żołćią, niech mi wſzelkie gorzkośći, y nieſmáki ſłodnieią dla ćiebie.

18. Nayukocháńſzy IEZU, odpuſzczáiący krzyżownikom twoim, odpuść, y mnie grzeſznikowi.

19. Nayukochánszy IEZU, w ręce Oycá przedwiecznego Duchá twoiego Nayświętszego oddawaiący: Przyimij duchá moiego, gdy się z ciáłem rostawáć będzie.

20. Nayukochánszy IEZU, w Zmartwychwstániu twoim, świát, śmierć, y piekło zwyciężáiący: niechże y ia zá twoią pomocą to wszystko, á osobliwie w godzinę śmierci zwyciężam.

A K T Y

Prezentowánia Ran IEZUSOWYCH, BOGU Oycu zá grzechy.

WEyrzyi naydobrotliwszy Oycze ná naymilszego Syná twoiego, ták wiele dla mnie cierpiącego.

Obacz nayłáskáwszy Krolu, kto cierpi? iżali nie ten ktoregoś posłał Syn twoy? ábyś sługę odkupił: Iżali, nie ten iest wynalazcá żywotá? ktory iest báránek ná zábicie prowádzony, tobie áż do śmierci stawszy się posłusznym, nayokrutnieyszey nie zląkł się śmierci.

Przypomnij Oycze zbáwienia ludzkiego, iż ten iest, ktoregoś w Istności swoiey zrodził Syn twoy kochány, iednák chciałeś Go mieć uczestnikiem ułomnośći moiey. Záprawdę, ten iest BOG, ktory się moią przyoblokł náturą, ná krzyżu záwieszony, surowie zá mnie karány.

O-

Obroć Pánie, y BOZE moy, Oczy miłośierdźia twoiego ná dźieło niewymowney dobroći twoiey, obacz naymilſzego Syná.

Weyrzyi ná Ręce niewinne we krwi naydrożſzey zmoczone, do krzyżá gwoźdźmi przybite; á łáſkáwie odpuść złośći moie, ktore popełniły nieſzczęsliwe y złośliwe ręce moie.

Obacz Bok, y Nogi przebite: obmyi y odnow mnie, nayswiętſzą krwią, ktora ztámtąd wypłynęłá.

Proſzę ćię o Krolu Swiętych, przez tego Swiętego nád Swiętemi Zbáwićielá moiego; niechay idę tą drogą, ktorą mi krwią ſwoią naydrożſzą wyznáczył, ábym ſię mogł z nim duchem złączyć, ktory ſię náturą moią przyodźiał.

Weyrzyi naydobrotliwſzy Oycze, ná roſkoſznego, y naymilſzego Syná ſwego Głowę, okrutnie zránioną, ná doł zwieſzoną, śmierći okropnym obrázem pokrytą.

Weyrzyi nayłáſkáwſzy Stworco, ná kochánego Syná wſzyſtko przenayświętſze zránione Ciáło: á zmiłuy ſię nád lichey kreátury twoiey ułomnośćią.

Oto obnażone, krwią y ránámi pokryte Pierśi Syná twoiego; oto Bok przebity, krwią zálany; oto wſzyſtkie członki porozrywáne, żyły porwáne; oto wárgi pobládłe, oczy podſiniáłe y zálane, zemną do miłośierdźia two-

twoiego ſupplikuią, zmiłuyże ſię dla nich nádemną dobrotliwy BOZE.

Obacz Odkupićielá mękę, á przepuść obwinionemu grzeſznikowi.

Ják wiele Ran znáyduie ſię w Ciele naymilſzego Syná twoiego, tyle rázy niechay giną wſzyſtkie nieprawośći moie.

Ják wiele kropel wypłyneło z Ran IEZUSA moiego przenayświętſzey krwie, tyle rázy niech będą obmyte złośći, y nieprawośći moie.

Ciáło ćię moie, BOZE moy, do gniewu pobudziło, Ciáło ćię Syná twego przenayświętſze niechay ubłaga, y przeiedna.

Wiele złego záſłużyłá złość moiá: więcey wyſłużyłá Miłość, y Męká Syná twoiego: niechże iego praca, y śmierć zelżywa nádáremna nie będźie; niech zbáwiony będę dobrotliwy Oycze, ábym ćię mogł z Synem, z Duchem Swiętym wielbić ná wieki Amen.

A K T Y

Do Nayświętſzey Pánny Mátki Boſkiey. o dobrą Smierć.

PAnno, y Mátko naypokornieyſza, ktoraś ſámá ná ſię dla pokory, y pięknośći twoiey, Boſkie obroćiłá oczy, żebrzę Máćierzyńſkiego miłoſierdźia twoiego, obroć nayłáſkáwſze oczy twoie, y naymilſzego Syná twoiego ná mnie mizernego grzeſzniká.

W

W tobie nayſłodſza, y nayłáſkáwſza Mátko, nic inſzego, tylko miłoſierdźie, y ſłodkość, ná moię, y wſzyſtkich grzeſznych poćiechę, przy rozſtawániu ſię z tym świátem widzę.

Do twoiego ſię tedy miłoſierdźia ućiekam, bądźże mi Mátką miłośćiwą, żebym ſzczęśliwie uznał, żeś ty ieſt ſług twoich, y wſzyſtkich w Tobie nádźieię máiących obroną, y pomocą.

Proſzę ćię przez miłość, ktorą ćię BOG Syn twoy ukochał, y ktorą Go ty nád wſzelkie ſtworzenie kochaſz, żebyś od tey godźiny, do oſtátniego punktu żyćia moiego, nie wypuſzczáłá mnie z máćierzyńſkiey opieki twoiey, obroć miłoſierne oczy twoie ná mnie mizernego grzeſzniká, y niegodnego ſługę twego, á nie wypuſzczay mnie z opieki twoiey.

A gdy przyidźie oſtátni dźień, y godźiná ſtráſzna śmierći moiey, o ktorey ia niewiem, ráczże bydź przy mnie; rácz mi ſię pokazáć Mátką miłoſierdźia, odbierz poddánego twoiego duſzę w ręce twoie przenayświętſze, w ktoreś bráłá Zbáwićielá moiego, ták przy porodzeniu w ſłodkośći, y poćiechách, iáko po śmierći iego w ćiężkich ſerdecznych boleśćiách.

Nie day przyſtępu do mnie czuwáiącemu ná duſzę moię grzeſzną czártu przeklętemu,

niech

niech przy tobie żadnego przyſtępu do mnie nie ma, niech duſzá moiá w rękách, y obronie twoiey beſpiecznie z ćiáłá wynidźie, y ná oglądánie Stworcy, y Zbáwićielá ſwego záprowádzona będźie.

Przemow zámną miłoſierne, y łáſkáwe ſłowo do Syná ſwego naymilſzego, że ia twoy ſługá: á pewnie nie zginę.

Przemow: że ia twoy poddány: á nieprzyiaćiel duſzy moiey dáleko ućiekáć muſi.

Przemow: że ia Syn twoy: á wſzyſtko piekło ſzkodźić mi nie będźie mogło.

Przemow: żeś ty Mátką moią: á Syn mnie twoy nie potępi.

Weſtchnienie do Nayświętſzey Mátki IEZUSOWEY.

MARYA Mátko miłośći, Mátko wſzelákiey litośći, doday mi ſwoiey pomocy, á wyrwij z ſzátáńſkiey mocy.

O MARYA nayſłodſza przybyway.

O MARYA nayſłodſza poſpieſzay.

O nayłáſkáwſza MARYA rátuy mnie.

O naywdźięcznieyſza MARYA poćieſz mnie.

O miłoſierna MARYA obroń mnie, owe twoie miłoſierne oczy obroć ná mnie, dla miłośći Syná twego, ziednay mi śmierć ſzczęśliwą

Dla gorzkiey męki Syná twoiego, uproś mi dobre ſkonánie. Pá-

Pámiętay boleſna Mátko, gdyś pod krzyżem umieráiącego Syná ſtáłá; ſpraw żeby ſię duſzá moiá złączyłá z duſzą Jego nayświętſzą, gdyż On dla zbáwienia duſzy moiey umárł.

Przez boleśći twoie ktoreś miáłá przyMęce, y Smierći Syná twoiego, miey politowánie nád grzeſzną duſzą moią w godźine śmierći.

Niechże Boleśći twoie Nayświętſza Mátko, będą, przyczyną zbáwienia moiego.

Niechże miłość twoiá zápali ſerce moie, miłośćią IEZUSA moiego.

Niechże dobroć twoiá, ziednoczy duſzę moię z IEZUSEM moim.

Niechże miłoſierdźie twoie, ziedna mi łáſkáwego, y miłoſiernego ſędźiego, IEZUSA Syná twoiego.

Ty wieſz nayświętſza Mátko, że po BOGU naywiękſzą w tobie miałem záwſze nádźieię, niechże w godźinę śmierći moiey nie będę w nádźiei moiey záwiedźiony.

Niech zá twoią przyczyną nie będę potępiony.

Niech zá twoim miłoſierdźiem będę uſpráwiedliwiony.

Niech zá ſpráwą twoią, będę wiecznie zbáwiony.

AKTY SKRUCHY

Po Spowiedźi Chorego.

OYcze naymiłośiernieyszy: przyimij Syná márnotrawnego: zgrzeszyłem przećiwko Niebu, y Tobie, ktoryś ná to pátrzał.

Nie iestem godźien bydź zwány Synem twoim; iednák żeś ná świát dla zbáwienia grzesznych przyszedł, wiem: żeś Łotrowi przy tobie ná krzyżu wiszącemu, do ćiebie náwroconemu, miłośiernie odpuśćił.

Wiem: żeś Mágdáleny płáczącey od nog twoich przenayświętszych nie odrzućił.

Padam y ia mizerny grzesznik przed nogi twoie przenayświętsze skruszonym sercem, wszechmogący, y nayłáskáwszy BOZE: Oycze moy dobrotliwy, cáłuiąc nogi twoie, żáłuiąc z cáłego sercá, duszy, y wszystkich wnętrznośći, żem ćię BOGA ták dobrego obráźił, Stworce, y Odkupićielá moiego, ktorego, iáko dobro nieskończone winienem był ze wszystkich śił moich kocháć.

Brzydzę śię iáko tylko mogę wszelką nie-práwośćią, y do niey śię nie wrácáć mocno obiecuię, zá pomocą łáski twoiey przenayświętszey.

Záłuie, iż zá grzechy moie żáłowáć nie mogę ták, iákobym powinien.

Radbym żáłował, iáko wszyscy grzesznicy, szczerze pokutuiący żáłowáli:

Wo-

Wolę tyśiąc rázy umrzeć, á niżeli ćiebie BOGA mego, ták dobrego obráźić naymnieyszym grzechem.

BOZE moy zmiłuy się nádemną, gdyż w tobie ufa duszá moiá.

W ćieniu skrzydeł twoich nádźieię mieć będę o! moy słodki Zbáwićielu, duszę moię zránioną grzechámi, krwią twoią przenayświętszą rácz uzdrowić.

Nápuść Oleykiem łáski y miłosierdźia twoiego przez grzech zádáne rány duszy moiey.

Niepogardzay duszą moią, ktoraś krwią, y zdrowiem twoim odkupił, ále ráczey zginioną przez grzechy moie, á przez łáskę, y miłosierdźie twoie ználeźioną, zánieś ná rámionách twoich nayświętszych do owczárni twoiey.

A K T Y

Przed Kommunią Nayświętszą, ták zdrowego, iáko y chorego człowieká.

PAnie IEZU Chryste, BOZE, y Zbáwićielu moy, wierzę mocno: iż w przenayświętszym SAKRAMENCIE, ktory przyimowáć mam, iest prawdziwe Ciáło, Krew, Duszá, y Bostwo twoie pod osobámi chlebá, á to wierzę, iáko y insze ártykuły wiáry świętey, żeś to sam obiáwił, y do wierzenia podał.

Kłániam się tobie naywyższemu Pánu moie-

iemu, y iáko Stworcę moiego, cáłym ſercem moim wyznawam, y ádoruię.

Dźiękuięć o BOZE moy zá wſzelkie dobrodzieyſtwá twoie, á oſobliwie zá poſtánowienie tego nayświętſzego SAKRAMENTU; zá co niech ćię wſzyſcy Aniołowie, wſzyſcy Swięći, y ſtworzenia twoie chwalą, y błogoſłáwią ná wieki.

Mam nádźieię w dobroći, y w miłoſierdźiu twoim: że dawſzy mi ſiebie ſámego, daſz mi też odpuſzczenie wſzyſtkich grzechow moich, łáſkę twoię, y wiekuiſtą chwałę, o ktorą ćię przez Zaſługi twoie, Mękę, Krew, y Smierć twoię iáko naypokorniey upraſzam.

Miłuię ćię o BOZE moy z cáłego ſercá, y z cáłey duſze moiey: Żáłuię o BOZE moy żem ćię BOGA moiego nieſkończoney dobroći, kiedyżkolwiek obráźił.

Brzydzę ſię wſzyſtkiemi grzechámi moiemi, mam ſtáteczną wolą, iuż ſię do nich nie wracáć zá pomocą łáſki twoiey świętey, o ktorą ćię gorąco proſzę.

Wyznawam o BOZE moy niegodność moię, do przyięćia Ciebie BOGA moiego, dla tego ſkruſzonym ſercem do Ciebie wzdycháiąc mowię: Pánie nie ieſtem godźien, ábyś wſzedł do przybytku ſercá mego, ále tylko &c.

O! duſzo moiá, oto Oblubieniec twoy, o to Miłość twoiá idźie do uboźiuchnego mieſzká-

ſzkánia ſercá twoiego; oto Niebieſki Medyk idźie do uzdrowienia ćiebie; oto Przyiaćiel twoy, ze wſzyſtkich nayukocháńſzy chce zbogáćić wielkie uboſtwo twoie; oto Słońce naywdźięcznieyſze oświeći grube ćiemnośći twoie; o łaſkáwośći! o miłoſierdźie! o miłośći, y dobroći moiá! o bodaybym ćię był nayukocháńſzy IEZU nigdy nie obráził, bodaybym ćię był nádewſzyſtko kochał, y poważał.

Podźże podź dobry IEZU podź oblubieńcze duſzy moiey, podź do mnie, á nie gardź ubożiuchną duſzą moią, podź iedyna miłośći moiá: O IEZU: oddáięć ſerce moie, duſzę moię, y ćiáło moie, gotowe ſerce moie BOZE, gotowe ſerce moie.

A K T Y

Po Nayświętſzey Kommuniy.

WIerzę o! BOZE moy, że ty ſam ktoryś przez dźiewięć mieſięcy w żywoćie Pánny Przenayświętſzey zoſtawał, ktoryś dla mnie ná krzyżu umárł, ktory teraz w Niebie z Oycem, y z Duchem Swiętym kroluieſz, ieſteś teraz prawdźiwie, y Iſtotnie w wnętrznośćiách moich.

Kłániam ći ſię iáko Pánu, y BOGU moiemu, ofiáruięć ná dźiękczynienie zá ták wielkie dobrodzieyſtwo, cokolwiek dobrego od początku świátá ſtáło ſię, y áż do ſkończenia

będźie: Miłuię ćię z cáłego sercá moiego, y miłowáć ćię áż do śmierći, y przez cáłą wieczność prágnę.

Oddáię ćię śię wcále ná wolą twoię z ćiáłem, y duszą moią: Niech śię zemną, we mnie, przezemnie wszystko stánie według woli twoiey świętey. Tu mnie siecz, tu mnie karz, tu mnie pal, tu nie przepuszczay, byleś przepuśćił ná wieki.

Niech będźie pochwalony przenayświętszy SAKRAMENT teraz, y ná wieki wiekow Amen.

Przy Kommuniy Nayśw: niech ták chory mowi.

OFiáruięć BOZE moy tę chorobę moię, wszystkie boleśći, wszystkie trudnośći, y przykrośći moie, zá grzechy, y niepráwośći moie, łącząc to wszystko cokolwiek ćierpię, y ćierpieć będę, áż do ostátniego tchu żyćia moiego, z niewinną męką, y gorzką śmierćią twoią.

Proszę ćię o BOZE moy o ćierpliwość, y stosowánie śię do woli twoiey, we wszystkich boleśćiách moich, á nádewszystko przez Krew twoię, przez Rány, y Krzyż twoy, pokornie proszę, á żebym w łásce twoiey skonáć, y umrzeć mogł Amen.

Jnne AKTY po Kommuniy S.

PAn moy, y BOG moy! Coż ty masz zemną o IEZU? Synu MARYI Pánny, o! rzecz

rzecz cudowna: pożywa Páná, nędzny, ubogi, y mizerny żebrąk.

Coż ia zá ſługá twoy ieſtem? żeś weyrzał ną podłość, y nikczemność moię.

Już czegom ſzukał ználazłem, czegom prágnął, otrzymałem BOGA moiego, z czego ſię nádewſzyſtko ćieſzę.

Czemuż ſię nie paliſz ogniem miłośći IEZUSOWEY ſerce moie? o! iáko ten chleb Niebieſki wdzięczny, ſłodki, y zbáwienny duſzy moiey.

O! Oycze Niebieſki dáruię ć Serce IEZUSOWE; o IEZU! dáruię ć Serce MARYI, dáruię ć, y ſerce moie.

O! IEZU cáłuię Rány twoie, cáłuię Nogi twoie; O! IEZU, kocham ćię z cáłego ſercá, prágnę ćię kocháć, nie ták oziębłym ſercem moim, iák ſercem Seráfinow w Niebie.

Witam ćię nayſłodſzy IEZU, miłośći moiá; Witam ćię ſłodkośći ſercá mego; Witam was nayświętſze Ręce dla mnie ná krzyżu przebite; Witam ćię Boku, dla mnie ná krzyżu otwárty: Witam ćię nayſłodſze Serce IEZUSA moiego, niechay umieram cáłuiąc w miłośći Rány twoie przenayświętſze: ábym w miłośći twoiey żył z tobą ná wieki.

Witay świątá Zbáwićielu,
Duſz náſzych Odkupićielu,
Witay IEZU ukochány.
Przytul mnie, w twe święte rány.

Usty memi ćię przyimuię,
Rány nayświętsze cáłuię,
Serce moie w tobie skłádam,
W tobie mięszkánie zákłádam,
O iák wdźięczny pokarm z ćiebie,
Kto ćię bierze, żyie w Niebie.

Niech będźie niesko nczenie błogosłáwiona naysłodszy IEZU miłość twoiá.

Niech będźie ná wieki uwielbione nayświętsze Ciáło twoie, Krew naydroższa twoiá, Duszá, y Bostwo twoie, żes ráczył przyisć do mnie.

Niech będą błogosłáwione wszystkie członki Ciáłá twoiego nayświętszego, wszystkie krople Krwie twoiey naydroższey.

Niech będźie pochwalone Bostwo, y Człowieczenstwo twoie, żeś mnie ráczył niegodne stworzenie swoie náwiedzić, y Ciáłem swoim przenayświętszym nákarmić.

WESTCHNIENIA

Do IEZUSA, MARYI, y IOZEFA Sw.

O Naysłodszy IEZU, przez Przenaydroższe Ciáło twoie w Przenayświętszym SAKRAMENCIE zostáiące, ktoreś z nienáruszoney Pánny Przenayświętszey MARYI wźiął; proszę ćię áby toż Ciáło twoie Przenayświętsze, ostátnim w godźinę śmierći, duszy moiey było posiłkiem.

Wyznawam Pánno Przenayświętsza MA-

RYA, iż dla grzechow moich nie godźienem ſtawáć przed oblicze twoie, átoli iednák iáko do Oblubienice Jozefá Swiętego, á Mátki miłośierdzia, poważam ſię przyſtąpić, proſząc ćię przez Máćierzyńſtwo Boſkie: ábyś w godzinę śmierci moiey, Márką mi ſię ſtáwić ráczyłá. Dźiś u nog twoich upádſzy, proſzę broń mnie ná ten czás od lárw piekielnych, y miłośiernym okiem twoim ná nędzną duſzę moię weyrzawſzy, rozpądź wſzyſtkie nieprzyiaćioł duſznych naiázdy.

Swięty Jozefie ktory zá świádectwem Swiętey Pánny, y Mátki Tereſſy z Opieką twoią, wſpoł z Pánną Przenayświętſzą MARYĄ w poćieſzeniu chorych, y konáiących ſtáwiáć ſię ráczyſz, ſtawże ſię Oycem, y Opiekunem wiernym w punkćie wyiśćia duſzy moiey.

Swięty Jozefie w te ręce twoie oddáię duſzę moię, ktoremiś ſobie záślubił Pánnę Przenayświętſzą MARYĄ, á potym nieмiś máłinkiego piáſtował IEZUSA: y iáko oni przytomni twoiey śmierći byli, ták ty przy moiey śmierci rácz bydź przytomny.

Swięty Jozefie niech ták będę ſzczęśliwym w godzinę śmierći moiey, ábym zá przyczyną twoią doznał przytomności IEZUSA, y MARYI, y nic więcey w uſtách moich niechay nie będźie, ná ięzyku, y ſercu, procz tych Przenayświętſzych Jmion IEZUS, MA-

RYA, IOZEF, wam żyiąc teraz, y umieráiąc polecam nędzną duſzę moię.

Swięty Jozefie umieráiących obrońco, ia ćiebie przy obecnośći IEZUSA mego, y przy Oblubienicy twoiey Pánnie Przenayświętſzey MARYI zá Pátroná ná dobrą śmierć obieram, y mocnie ſtánowię nigdy ćię nie zápominác.

Swięty Jozefie oblubieńcze Pánny Przenayświętſzey, ia nayniegodnieyſzy grzeſznik nie máłą ufność, y nádzieię w tobie pokłádam: zkąd proſzę ćię przez gorzką mękę, y śmierć IEZUSA, ktoregoś ty wychował, przez gorzką żáłość Mátki Jego Nayczyſtſzey oblubienicy twoiey MARYI, przez ſerce nayſłodſze, y zaſługi IEZUSA, MARYI, y Twoie, uproś mi tę łáſkę, ábym ſię, nim umrę, ſercem náwroćił do Páná BOGA moiego, y prawdźiwą czynił pokutę; Stoy przy mnie, á rátuy Opieką twoią, y zaſługámi IEZUSA, y MARYI w godźinę śmierći moiey. Spraw to áby wyiśćie moie z tego świátá Wiárą Kátolicką, Nádźieią mocną, Miłośćią doſkonáłą, Spowiedzią zupełną, Ciáłá przenayświętſzego pokármem, y Oleiem Swiętym, zmocnione było. Bądź mi Pátryárcho święty przy zgonie pomocnikiem, przybądź w onę oſtátnią godźinę, kiedy ięzykiem nápoły umárłym władáć nie będę mogł ná wezwánie twoie, áni oczu moich podnieść

do

do ćiebie nię zdołam: bądź pámiętny ná ten czás tych modlitw moich, ktoreć teraz oddáię.

Rátuy mnię w ostátniey zostáiącego godźinie, áby mi Xiążę ćiemnośći nie zábiegał, áby moc piekielna nie szkodźiłá, áni dopuszczay o! naymilsza obrono, duszy moiey w piekielne upadáć męki, ktorą naydroższa krew Syná Bożego odkupiłá, ále ią od wieczney śmierći wyzwol, zá pomocą, y miłosierdziem tego, ktoregoś ty wychował IEZUSA.

O Naysłodszy Zbáwićielá mego Piástunie Jozefie Swięty! ná ktorego ręku Ten ktory wszystkę máchinę świátá we dwu zátrzymuie palcách, odpoczywał: z ktorego opátrznośći, Ten, ktory chlebem żywym iest, żądał pożywienia; pod ktorego ochronę, Ten, ktory wszystkim nádźieię w sobie pokładáiącym, iest szczegulną ućieczką, schraniał się, do Egiptu uchodząc, y powracáiąc: Przyimii, pokornie uprászam, stáránie o duszy moiey, áby we wszystkich okázyách, przy Twoiey Opiece beśpieczny odpoczynek miáłá; kieruy, pokornie uprászam, stopy moie po Egypćie świátá tego, áby iáko błędna owcá drog Przykazań Boskich nie chybiłá, áby przy twey Opięce, przeszłá ziemskie dobrá, wiecznych nie stráćiwszy; áby bieg żyćia przepędźiwszy, kończąc, zá twym stárániem

y przyczyną, chlebem Niebieskim, ktory ieſt Syn twoy mniemány IEZUS Zbáwićiel moy, byłá pośilona, y do żywotá poſtąpiłá wiecznego Amen.

Do Swiętey BARBARY.

O Przenayświętſza Pánno BARBARO! cokolwiek możeſz z łáſki Oblubieńcá twego, proſzę: ábyś mi w godzinę śmierći rácżyłá u BOGA łáſkę zjednáć: rátuy mnie nędznego, żebym w grzechách nie umárł, niech teraz ma ſwoy ſkutek to, co ná prozbę twoię Chryſtus Pan przyobiecał, gdyś zá wiárę Jego krew ſwoię lałá; niech pámięta Oblubieniec twoy, ná pałáiącą przećiwko ſobie miłość twoię, á niech nie dopuſzcza áby duſzá moiá z ćiáłem rozłączyć ſię miáłá, áż pierwey przez Spowiedz doſkonáłą oczyſzczona, y Przenayświętſzym SAKRAMENTEM pośilona będzie Amen.

Bliſki konánia człowiek, ná te pytánia náſtępuiące ma odpowiádáć, lubo mową, ieżeli może, lubo znákámi inſzemi.

I. WIerzyſz ſtátecznie, y gruntownie, o Artykułách wſzyſtkich Wiáry powſzechney Kátolickiey Rzymſkiey; y inſzych rzeczách, ktore tenże Kośćioł trzyma, wierzy, y uczy? *Niech odpowie Chory.* Wierzę.

2. Potępiaſz, y przeklinaſz wſzyſtkie Káćerſtwá, Zabobony, ktore potępia Kośćioł; náſz

náſz Kátolicki Rzymſki; *Odpow*: Potępiam.

3. Cieſzyſz ſię z tego: że w prawdziwey wierze Páná náſzego IEZUSA Chryſtuſá w iednośći, y poſłuſzeńſtwie Kośćiołá powſzechnego z tego świátá ſchodziſz? *Odp.* Cieſzę.

4. Znaſz ſię do tego: żeś Páná BOGA twoiego grzechámi niezliczonemi obrażał? y żeś ten czás żywotá twoiego ná świećie nie według ſtanu twego, iákoś był powinien, ſtrawił, *Odpow*: Znam.

5. Záłuieſz ſerdecznie zá grzechy twoie? y zá to: żeś uczynkow dobrych zániedbywał, y dobrodzieyſtw Boſkich niewdzięcznićś był? *Odpow*: Záłuię.

6. Żądaſz zá te wſzyſtkie grzechy, y niedbáłſtwá twoie odpuſzczenia? *Odp*: Żądam.

7. Maſz też myſl, y wolą ſkuteczną, ábyś żywotá twoiego ná potym polepſzył, ieżelić BOG zdrowia przedłuży? *Odpow*: Mam.

8 Proſiſz Páná BOGA, ábyć z łáſki ſwoiey (ieżeli wola Jego ieſt, y z zbáwieniem twoim bydź może) dał zdrowie? *Odp*: Proſzę.

9. Żądaſz tego, áby ſerce twoie było oświecone, żebyś mogł mieć grzechow twoich uznánie, ieżeliś ieſzcze ktorych przypomniał, y żebyś ſię mogł ieſzcze ſpowiádáć? *Odpow*: Żądam.

10. Odpuſzczaſz z ſzczerego ſercá dla miłośći IEZUSA Chryſtuſá wſzyſtkim tym, ktorzy ćię obrázili, álbo też kiedykolwiek

w czym záſzkodźili? *Odpow*: Odpuſzczam.

11. Prágnieſz, y tego, ábyć odpuśćili ći wſzyſcy, ktorych obráźić mogłeś słowem, lubo uczynkiem iákim? áby to, coś kiedy komu z krzywdą iego, czyli ná Fortunie, czyli ná dobrey słáwie ſkorzyśćił, wrocono, y nadgrodzono było, ieżeli ſię obráżonym przez ciebie ſámego zá doſyć ſtáć nie może? *Odpow*: Prágnę.

12. Maſz dobrą wolą, y umyſł ſzczerze poſtánowiony, ieżelić BOG użyczy zdrowia, że ſam káżdemu doſyć uczynić zechceſz? *Odpow*: Mam.

13. Nie baczyſz ieſzcze czego: coby miáło trwożyć ſumnienie twoie? abyś ſię z tego przez Sákrámentálną Spowiedź uwolnił? *Odpow*: Nie baczę, *álbo* Baczę.

14. Prágnieſz BOGA Stworcę ſwego oglądáć w Chwale Jego Niebieſkiey, y Jego w nieyże ná wieki wielbić? *Odpow*. Prágnę.

To ſkończywſzy niech mowi Kápłan.

POlecam ćię tedy BOGU Wſzechmogącemu, błogosłáwioney Pánnie MARYI, y dáię ćię w obronę wſzyſtkim Swiętym wybránym Bożym, á ieżeliby ná ćię iáka pokuſá náſtąpiłá: polecam ćię, y ty ſam ſiebie polecay Męce, y Smierći JEZUSA Chryſtuſá, y w niey nádzieię mocną pokładay: że ten ktory dla ciebie umrzeć ráczył, tobie złą śmierćią umrzeć nie dopuśći, ále duſzę twoię

przyi-

przyimie do żywotá wiecznego, ktory żyie, y kroluie, ná wieki wiekow Amen.

Oratio pro agonizante.

IMploramus miſericordiſſime DEUS immenſam Clementiam tuam, ut pro tua pietate aures benigniſſimæ miſericordiæ tuæ precibus noſtris, licèt indignis, accomodes, quas coram tua Divina Majeſtate effundimus pro ſalute hujus miſeri agonizántis Fratris noſtri. Miſerere clementiſſime Domine Famulo tuo, & eum extremis afflictionis anguſtijs laborantem juva, defende, ſolare, benignè ſuſcipe, à peccatis clementer abſolve, & tandem in Paradiſi delicijs, eúndem propitius reſpirare concede, per abyſſum miſericordiæ tuæ, miſerere Famulo tuo, quem ſangvine tuo redemiſti Chriſte, & nè in judicio tuo in æternum iraſcaris ei, ſed ei benigniſſimam oſtende faciem, ác in Domum tuam æternæ felicitátis ſuſcipe Amen.

LITANIA
O Jmieniu Páná IEZUSA.

KYrie eleiſon; Chryſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Chryſte uſłyſz nas, Chryſte wyſłuchay nas.
Oycze z Niebá BOZE, Zmiłuy ſię nád n:
Synu Odkupićielu świátá BOZE, Zm:
Duchu Swięty BOZE, Zm:

Troy-

Troyco święta iedyny BOZE, Zmiłuy ſię nád námi.
IEZU Synu BOGA żywego, Z.
IEZU Synu Pánny MARYI, Z.
IEZU naymocnieyſzy, Z.
IEZU naypotężnieyſzy, Z.
IEZU naydoſkonálſzy, Z.
IEZU naychwalebnieyſzy, Z.
IEZU przedziwny, Z.
IEZU nayſłodſzy, Z.
IEZU naymilſzy, Z.
IEZU ślicznieyſzy nád gwiazdy, Z.
IEZU cudnieyſzy nád mieſiąc, Z.
IEZU iáśnieyſzy niż ſłońce, Z.
IEZU roſkoſzny, Z.
IEZU poćieſzny, Z.
IEZU naypokornieyſzy, Z.
IEZU nayćiżſzy, Z.
IEZU nayćierpliwſzy, Z.
IEZU naypoſłuſznieyſzy, Z.
IEZU nayubożſzy, Z.
IEZU miłośniku czyſtośći, Z.
IEZU miłośći náſzá, Z.
IEZU miłośniku pokoju, Z.
IEZU zwierćiádło żywotá, Z.
IEZU przykłádźie cnot, Z.
IEZU prágnący duſz, Z.
IEZU ućieczko náſzá, Z.
IEZU Oycze ubogich, Z.
IEZU poćieſzyćielu ſtrapionych, Z.

IEZU ſkárbie wiernych, Zmi-
łuy ſię nád námi.
IEZU perło droga, Z.
IEZU ſkárbie doſkonáłośći, Z.
IEZU dobry Páſterzu owiec, Z.
IEZU gwiazdo morſka, Z.
IEZU swiátłośći prawdziwa, Z.
IEZU mądrośći wieczna, Z.
IEZU dobroći niezmierna, Z.
IEZU weſele Aniołow, Z.
IEZU Krolu Pátryárchow, Z.
IEZU dawco Duchá Swiętego, Z.
IEZU miſtrzu Apoſtołow, Z.
IEZU náuczyćielu Ewángeliſtow, Z.
IEZU utwierdzáiący Męczennikow, Z.
IEZU świátłośći Wyznawcow, Z.
IEZU Korono Wſzyſtkich Swiętych, Z.
Bądź nam miłośćiw, Odpuść nam IEZU.
Bądź nam miłośćiw, Wyſłuchay nas I.
Od wſzego złego, Wybaw nas I.
Od wſzelkiego grzechu, Wyb.
Od gniewu twego, Wyb.
Od ſideł ſzátáńſkich, Wyb.
Od przeſtępſtwá przykazań twoich, W.
Od przypadku wſzego złego, W.
Przez wcielenie twoie, W.
Przez przyiśćie twoie, W.
Przez národzenie twoie, W.
Przez obrzezánie twoie, W.
Przez prace twoie, W.

Przez

Przez biczowánie twoie, Wybaw nas IEZU.
Przez śmierć twoię, W.
Przez Zmartwychwſtánie twoie, W.
Przez Wniebowſtąpienie twoie, W.
Przez ukoronowánie twoie, W.
Przez ućiechy twoie, W.
Przez chwałę twoię, W.
Báránku Boży, ktory głádźiſz grzechy świátá, Odpuść nam IEZU.
Báránku Boży, ktory głádźiſz grzechy świátá, Wysłuchay nas IEZU.
Báránku Boży, ktory głádźiſz grzechy świátá, Zmiłuy ſię nád námi IEZU.
IEZU Chryſte usłyſz nas,
IEZU Chryſte wysłuchay nas.
Kyrie eleiſon, Chryſte eleiſon, Kyrie eleiſon.

Antyfoná. Wſzelki, ktory wzywa Jmię Páńſkie zbáwion będźie, niech będźie Jmię Páńſkie błogosłáwione záwſze, teraz, y ná nieſkończone wieki wieczne Amen.

Modlmy ſię.

BOZE *ktoryś naychwalebnieyſze Jmię IEZUSA Chryſtuſá wiernym twoim uczynił wdźięczne, miłe, y przyiemne, złym záś duchom, ſtráſzliwe, y ogromne. Day łáſkáwie prośiemy ćię, áby wſzyſcy, ktorzy to Jmię nabożnie czczą ná źiemi, y tu ſłodkośći świętey poćiechy w ſercách uczuli, y w przyſzłym żywoćie wiecznego weſela doſtąpili. Przez tegoż Páná IEZUSA Chryſtuſá, ktory żyie*

ie y kroluie, ná wieki wiekow Amen.

LITANIA

O Męce IEZUSOWEY.

KYrie eleiſon, Chryſte eleiſon,
Kyrie eleiſon.
Chryſte uſłyſz nas, Chryſte wyſłuchay nas.
Oycze z Niebá BOZE, Zmiłuy ſię nád námi.
Synu Odkupićielu świátá BOZE, Z.
Duchu Swięty BOZE, Z.
Swięta Troyco iedyny BOZE, Z.
IEZU zá trzydźieśći groſzy záprzedány, Z.
IEZU do nog Uczniom nákłoniony, Z.
IEZU ná Modlitwie upadáiący, Z.
IEZU Krwáwym Potem ſię pocący, Z.
IEZU pocáłowániem Judaſzá wydány, Z.
IEZU od Zołnierzy związány, Z.
IEZU od Uczniow opuſzczony, Z.
IEZU przed Annaſzem y Káifaſzem ſtáwiony, Zmiłuy ſię nád námi.
IEZU od fałſzywych świádkow oſkárżony, Zmiłuy ſię nád námi.
IEZU godnym śmierći oſądzony, Z.
IEZU ná Twarzy plwoćinámi oſzpecony, Z.
IEZU ſproſną chuſtą Oczy związáne máiący, Zmiłuy ſię nád n.
IEZU pięśćiámi poſzyikowány, Z.
IEZU od Piotrá po trzykroć záprzany, Z.
IEZU związány do Piłatá poſłány, Z.
IEZU od Herodá, y iego żołnierzy

wzgárdzony, y wyśmiany, Zmiłuy się nád námi.
IEZU w białą szátę obleczony, Z.
IEZU nád Bárábbasza gorszym osądzony, Z.
IEZU okrutnie biczowány, Z.
IEZU dla zbrodni nászych wyniszczony, Z.
IEZU szátą szkárłatną przyodźiany, Z.
IEZU Cierniem ukoronowány, Z.
IEZU Trzćiną uderzony, Z.
IEZU od Żydow ná śmierć naysprośnieyszą potępiony, Zmiłuy.
IEZU Krzyż srogi noszący, Z.
IEZU z szat obnażony, Z.
IEZU Gwoźdźmi do krzyżá przybity, Z.
IEZU między Łotry policzony, Z.
IEZU od przechodzących zbluźniony, Z.
IEZU od Żydow náśmiewány, Z.
IEZU od Łotrá urągány, Z.
IEZU krzywdámi násycony, Z.
IEZU żołćią y octem nápawány, Z.
IEZU áż do śmierći krzyżowey posłuszny, Z.
IEZU Włocznią przebodzony, Z.
IEZU z ktorego Boku wyszłá Krew y Wodá, Zmiłuy się n.
IEZU z Krzyżá złożony, Z.
IEZU w Grobie nowym położony, Z.
IEZU ktorego boleścią z leczeni iesteśmy, Zmiłuy się nád n.
IEZU dla nas Ukrzyżowány, Umárły,

y

y Pogrzebiony, Zmiłuy się nád námi.
Báránku Boży, ktory głádzisz grzechy świátá, Przepuść nam IEZU.
Báránku Boży, ktory głádzisz grzechy świátá, Wysłuchay nas IEZU.
Báránku Boży, ktory głádzisz grzechy świátá, Zmiłuy się nád nám IEZU.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchay nas.
Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleison.

Modlmy się.

RAcz prosiemy Pánie weyźrzeć ná ten lud, y czeladkę twoię; dla ktorey chćiał Pan nász IEZUS Chrystus w ręce złosliwych bydź podány, y okrutną śmierćią krzyżową srodze udręczony; ktory z Tobą żyie y kroluie, ná wieki wiekow Amen.

LITANIA

O Nayświętszey Pánnie MARYI, dla szczęśliwey śmierći.

KYrie eleison, Chryste eleison.
Kyrie eleison.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchay nas.
Oycze z Niebá BOZE, Zmiłuy się nád námi.
Synu Odkupićielu świátá BOZE, Z.
Duchu Swięty BOZE, Z.
Swięta Troyco Jedyny BOZE, Z.
Swięta MARYA, Modl się zá námi.
Swięta Boża Rodźićielko, M.
Swięta Pánno nád Pánnámi, M.

Mátko Chryſtuſowá, Modl ſię zá námi.
Mátko Łáſki Bożey, M.
Mátko nayczyſtſza, M.
Mátko nayślicznieyſza, M.
Mátko niepokalána, M.
Mátko nienáruſzona, M.
Mátko naymilſza, M.
Mátko przedźiwna, M.
Mátko Stworzyćielá, M.
Mátko Odkupićielá, M.
Pánno roſtropna, M.
Pánno czći godna, M.
Pánno wſławiona, M.
Pánno można, M.
Pánno łáſkáwa, M.
Pánno wierna, M.
Zwierćiádło ſpráwiedliwośći, M.
Stolico Mądrośći, M.
Przyczyno náſzey rádośći, M.
Naczynie duchowne, M.
Naczynie poważne, M.
Naczynie dźiwnego nabożeńſtwá, M.
Rożo Duchowna, M.
Wieżo Dawidowa, M.
Wieżo z kośći ſłoniowey, M.
Domie złoty, M.
Arko przymierza, M.
Forto Niebieſka, M.
Gwiazdo zaránna, M.
Uzdrowienie Chorych, M.

U-

Ućieczko Grzesznych, Modl się zá námi.
Poćiecho Utrapionych, M.
Wspomożenie Wiernych, M.
Krolowa Anielska, M.
Krolowa Pátryárchow, M.
Krolowa Prorokow. M.
Krolowa Apostołow, M.
Krolowa Męczennikow, M.
Krolowa Wyznawcow, M.
Krolowa Pánieńska, M.
Krolowa Wszystkich Swiętych, M.
Báránku Boży, ktory gládzisz grzechy świátá, Przepuść nam Pánie.
Báránku Boży, ktory głádzisz grzechy świátá, Wysłuchay nas Pánie.
Báránku Boży, ktory głádzisz grzechy świátá, Zmiłuy się nád námi.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchay nas.
Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleison.

Oycze nász &c. Zdrowáś MARYA &c.

Modlmy się.

POd Twoię Obronę ućiekamy się, Swięta Boża Rodźićielko, nászemi prozbámi nie racz gárdźić w potrzebách nászych, ále od wszelákich przygod racz nas záwsze wybawiáć Pánno chwalebna y błogosłáwiona; Páni nászá, Orędowniczko nászá, Pośrzedniczko nászá; z Synem Twoim nas pojednay, Synowi Twoiemu nas zálecay, Synowi Twoiemu nas oddaway.

Możeſz według czáſu záżyć Modlitw wyżey położonych pag. 8 8

GODZINKI

Pokutuiącego Człowieká, do Sw. MAGDALENY, Pokutuiących Pátronki, o Łáſkę Miłośći Boſkiey, łez, y zalu ſerdecznego zá Grzechy ſupplikuiącego.

NA IUTRZNIĄ

Nieprzebránego Miłoſierdzia Pánie!
Niech Część w mych uſtách Twoiá nie uſtánie;
Przez Mágdáleny Łzy y Zal ſerdeczny,
Niech będźie Honor BOGU w Troycy wieczny.

H Y M N.

NIech Mágdáleno łez twoich potoki,
Ná twárdość ſercá moiego obłoki
Puſzczą, by ſię w nich wſzyſtko zátopiło,
A ſczęśćia w Niebie z Tobą doſtąpiło.

Antyf. Stánąwszy z tyłu u Nog Jego, poczęłá Łzámi polewáć Nogi Jego, á włoſámi Głowy ſwoiey ućieráłá y cáłowáłá. *Luc.* 7. ℣. 38.

℣. *Oblicze moie ſpuchneło od Płáczu,*
℟. *A Powieki moie záćmiły ſię.* Job. 16. ℣.17.

Modlmy ſię.

NAymiłoſiernieyſzy IEZU, ktoremu pałáiące miłośćią Serce, y Łzy MAGDALENY

NY wylane, były przyiemne; niech się táką Miłością serce moie ku Tobie zápali, y tákowemiż Łzámi Duszá moiá z grzechow oczyści, ábym Cię naywiększy Grzesznik z tą Swiętą Grzesznicą wiecznie chwalił w Niebie; Ktory żyiesz y krolujesz ná wieki wiekow Amen.

℣. Páni wysłuchay modlitwę moię

℟. A wołánie moię niech do Ciebie przyidźie.

℣. Błogosławmy Pánu, ℟. BOGU chwałá.

A. Dusze wiernych zmárłych przez Miłosierdźie BOZE niech odpoczywáią w pokoju. Amen.

NA LAUDES.

Nieprzebránego Miłosierdźia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

O Mágdáleno Pátronko kochána,
Ty wiesz iák ciężka iest ná Duszy Ráná
Dla Grzechu, ktorą kiedy leczysz łzámi,
Spraw nam też ten dar, modląc się zá námi.

Antyf. Wszedłem do Domu twego, nie dałeś wody ná Nogi moie, á tá Łzámi polałá nogi moie y włosámi otárłá. *Luc. 7. v. 44.*

℣. *Odstąpćie odemnie ktorzy źle czynićie,*

℟. *Albowiem wysłuchał Pan głos płáczu mego.* Psal. 6.

Modlmy się.

Naymiłosiernieyszy IEZU &c. *iáko ná Jutrzni.*

NA PRYMĘ.

Nieprzebránego Miłośierdźia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

SWiátowa Miłość gdy kogo opęta,
Tego w Piekielne ſrodze wiąże pętá,
Łzy ie záś pſuią; co w Tobie ſpráwiły,
Spraw, by y dla mnie tego doſtąpiły.

Antyf. Niech Oczy moie wypuſzczáią łzy we dnie y w nocy, á niech nie milczą, bo ſkruſzeniem wielkim ſkruſzona ieſt Dziewicá Corká ludu mego. *Jerem.* 14, 17.

℣. *Pánie nie w zapálczywośći twoiey ſtrofuy mnie*

℟. *Ani w gniewie twoim karz mnie.* Pſ. 6. ℣. 1.

Modlmy ſię.

Naymiłośiernieyſzy IEZU &c. *iáko ná Jutrzni.*

NA TERCYĄ.

Nieprzebránego Miłośierdźia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

GRzech ieſt przed Bogiem ná Duſzy káłużą,
Ktorzy ſię máżą? Ci co świátu ſłużą
Twe Mágdáleno gdy tę ſproſność głádzą
Łzy, niech też tákie z oczu mych zprowádzą.

Antyf. Prácowałem w płáczu moim, będę obmywał ná káżdą noc łożko moie, łzámi moiemi będę polewał pośćiel moię. *Pſal.* 6. ℣. 7.

℣. *Niech wylewáią ocze náſze łzy,*

℟. *A Powieki náſze niech opływáią wodą.* Jerem. 9, 18. *Modl-*

Modlmy ſię.

Naymiłoſiernieyſzy IEZU &c. *iáko ná Jutrzni.*

NA SEXTĘ.

Nieprzebránego Miłoſierdzia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

MIłość IEZUSA Twe Serce zrániłá,
Gdy ćię z Grzeſznice w Jego przemieniłá
Oblubienicę, więc y mnie Grzeſzniká
Niech Jego Miłość tym ſkutkiem przenika.

Antyf. Ználázłám ktorego kocha Duſzá moiá, trzymáłám Go, y nie puſzczę, pokiey Go nie wprowádzę do Domu Mátki moiey. *Cant.* 3 ℣. 4.

℣. *Były mi łzy moie Chleb we dnie y w nocy*

℟. *Gdy mi mowią codźień, kędy ieſt BOG twoy.* Pſal. 41. ℣. 4.

Modlmy ſię.

Naymiłoſiernieyſzy IEZU &c. *iáko ná Jutrzni.*

NA NONĘ.

Nieprzebránego Miłoſierdzia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

GDy ſię pod Páńſkie we łzách śćieleż Nogi,
Zchodząc z piekielney, ſproſnych grzechow drogi,
Y mnie też z ſobą pociągniy nędzniká,
Z Czártá w Boſkiego przemień niewolniká.

Antyf. Podzmy, pokłońmy ſię, y upadaymy, y płáczmy przed Pánem, álbowiem On

ieſt Pánem Bogiem náſzym. *Pſal.* 94. ℣. 6. *&c.*

℣. *Wyſłuchay modlitwę moię Pánie w potrzebie moiey.*

℟. *Przyimij łzy moie w Uſzy twoie.* Pſal. 38. ℣. 13.

Modlmy ſię.

Naymiłoſiernieyſzy IEZU &c *iáko ná Jutrzni.*

NA NIESZPOR.

Nieprzebránego Miłoſierdzia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

O Mágdáleno we Łzách pływáiąca,
Ogniem Miłośći Boſkiey gorąiąca,
Niech y ia z Tobą Łzy leię rzęſiſte,
Niech w ſercu czuię upały ogniſte.

Antyf. Uſtáły od płáczu oczy moie, ſtrwożyły ſię wnętrznośći moie, wylałá ſię wątrobá moiá, dla ſtrácenia Corki ludu mego. *Threm.* 2. ℣. 11.

℣. *BOZE żywot moy obiáwiłem Tobie,*

℟. *Położyłeś łzy moie przed Obliczznośćią Twoią.* Pſal. 55. ℣. 9.

Modlmy ſię.

Naymiłoſiernieyſzy IEZU &c. *iáko ná Jutrzni.*

NA KOMPLETĘ.

Nieprzebránego Miłoſierdzia &c. *iáko wyżey.*

H Y M N.

Z leſie od tego czáſu płákáć będę,

Pokiey ćiężaru z duſzy mey nie zbędę,
Będę zrzenice topił oczu moich,
Pokiey BOG ná mnie nie obroći ſwoich.

Antyf. Wypuść iáko potok łzy we dnie y w nocy, nie dáway odpocznienia ſobie, á niech ſię nie uſpokaia zrzenicá oká twego. *Threm.* 2. ℣. 18.

℣. *Popioł iáko Chleb iadłem*

℟. *A napoy mieſzałem z płáczem.* Pſal. 101. ℣. 10.

Modlmy ſię.

Naymiłośierniejſzy IEZU &c. *iáko ná Jutrzni.*

POLECANIE GODZINEK.

Z Niſką pokorą Mágdáleno święta
Żebrzę, niech będźie od Páná przyięta
Przez Cię tá Prożbá moiá, bym w miłośći
Y w łzách był godźien Boſkiey Obecnośći.

Przeſzkody do Małżeńſtwá

Dla ktorych nie godzi ſię Oſobom między ktoremi ſię te Przeſzkody znáyduią, bráć Slubu, y ktory nieważny czynią. Tych Przeſzkod, poniewaz nie tylko Prośći, ále też y znácznieyſzey Kondycyey ludźie częſtokroć nie wiedzą, dlatego dobrze czynią pilni Páſterze, że Je przy Zapowiedźiách ludziom publicznie czytáią.

Pierwſza Przeſzkodá.

ZNáczy ſię przez to ſłowo Łáćińſkie ER-

ROR, co ſię znáczy *Błąd*; to ieſt: kiedyby kto lub przez niewiádomość, lub przez oszukánie ludzkie brał Slub z inſzą Osobą, á nie z tą ktorą ma w intencyi y myśli ſwoiey. Ná przykład: Ma kto Jntencyą poiąć zá Zonę Kátárzynę Corkę Piotrá &c. á tym czáſem bierze Slub z Bárbárą o ktorey nie myslał: Albo ná przykład: chce kto wziąć zá Męża Stárſzego Brátá tey á tey Fámilij, á tym czáſem nic o tym nie wiedząc, bierze Slub z młodſzym Brátem; w tákowych, y tym podobnych okázyách Slub byłby nieważny, dla defektu zezwolenia y Jntencyi Osoby, ktora do inſzey Osoby dyrygowána byłá. Kiedyby záś był Błąd około inſzych okoliczności ákcydentálnych, álbo powierzchownych, iáko to; żeby kto rozumiał że tá Osobá ieſt bogátá, piękna, w Stanie Pánieńſkim zoſtáiąca, Szláchetna &c. tákowe okoliczności Slubu nieważnego nie czynią, choćby ſię w rzeczy ſámey znáydowáły; chybá żeby kto przed Slubem miał táką Jntencyą y Poſtánowienie, żeby Slubu bráć nie chćiał, y ná Małżeńſtwo zezwolić nie ináczey, tylko pod tą Kondycyą: ktory to *Błąd* ták z Osoby Mężczyzny, iáko y Białeygłowy Slub nieważny czynić może.

Druga Przeſzkodá.

WYraża ſię tym słowem Łáćińſkim CONDITIO, to ieſt *Stan Niewolnicy*, ktory

rzad-

rzadko ſię teraz między Chrześćiány znáyduie, bo Małżeńſtwo, ták Niewolnikow między ſobą, iáko Niewolniká z Oſobą wolną, ták Niewolnice z Człowiekiem wolnym nie ważne ieſt.

Trzećia Przeſkodá.

ZNáczy ſię przez to Słowo *VOTUM*, to ieſt *Slub*: przez co rozumieć ſię ma Slub ſolenny czyſtośći w Zakonie iákim od Kośćiołá Swiętego ápprobowánym uczyniony; iáko też Slub Czyſtośći, ktory czynią SubDyákonowie przy Swięceniu ſwoim. Ktoby záś Slub uczynił prywatney Czyſtośći, á potym ſię ożenił, álbo ktora Białagłowá tákimże Slubem obowiązána poſzłá zá Mąż, luboby ćiężko grzeſzyli, y świętokrádztwo popełnili, iednákże Slub ich ważny ieſt.

Czwarta Przeſkodá.

JEſt *COGNATIO*, to ieſt *Pokrewieńſtwo*, ktore ieſt troiákie. Pokrewieńſtwo náturálne, álbo według krwie, między Oſobámi teyże Fámilij, álbo Domu. Drugie Duchowne względem Chrztu, álbo Bierzmowánia. Trzećie Legálne álbo Práwne, pochodzące z Adoptácyi álbo Przyſpoſobienia kogo zá Syná, álbo zá Corkę. Co ſię tycze *Pokrewnośći pierwſzey*, Ci ktorzy ſą ſobie we krwi áż do Czwartego Pokolenia, między ſobą, záwieráć Małżeńſtwá nie mogą, bez Dyſpenſy Oyćá Swiętego. *Pokrewieńſtwo záś Duchowne* ieſt

mię-

między tym ktory Chrzći, y trzyma do Chrztu z iedney ſtrony; á z drugiey ſtrony między tym ktory ieſt ochrzczony, y Rodzicámi Jego, ták dálece, że gdyby kto w potrzebie ochrzcił Dźiećię, nie mogłby potym z tą Oſobą od ſiebie ochrzczoną Slubu wziąć, áni z Rodzicámi Jego. Tákże kto trzyma Dźiećię do Chrztu, lub Mężczyzná lub Białogłowá, nie może potym áni z tym kogo trzyma, áni z Rodźicámi Jego Małżeńſtwá záwieráć, y takowe Małżenſtwo byłoby nieważne. Toż ſię rozumie o Pokrewieńſtwie Duchownym pochodzącym z Bierzmowánia. *Trzećie Pokrewieńſtwo ieſt Legálne,* to ieſt z Przyſpoſobienia: że tu w Polſzcze nie ieſt zwyczáyne, opuſzcza ſię

Piąta Przeſzkodá.

CRIMEN. Przez co ſię ma rozumieć dwoiáki *Wyſtępek.* Nayprzod: kiedy Mąż zmowiwſzy ſię z inſzą Białogłową z tą Intencyą, żeby ſię z nią ożenił, zábija, álbo ſtára ſię o zábićie żony ſwoiey: álbo przećiwnym ſpoſobem Zona, zmowiwſzy ſię z kim inſzym, z tą Intencyą zábija Męża ſwoiego; między tákowemi Oſobámi Slub ważny bydź nie może. Tákże: choćby zmowy o zabićie Mężá álbo Zony nie było, ále tylko Cudzołoźtwo zá żywotá Męża lub Zony między ſobą popełnili, choćby z nich ktora Oſobá o zabićie ſię nie ſtáráłá, y ná nie nie zezwoli-

łá

ła, miedzy tákowemi tákże Slub ważny bydź nie może. Drugi Wyſtępek ieſt, kiedy dwie Oſoby popełnią Cudzołoztwo, álbo obiecuiąc ſię ná potym wziąć, álbo kiedy wziąwſzy Slub z Jednym, z drugim znowu Slub bierze y z nim cudzołoży; to choćby pierwſzy Małżonek umárł, z tym powtornym Slub ważny bydź nie może. Toż ſię rozumieć ma, y o Mężczyznie z ktorą inſzą po wziętym Slubie cudzołożącym, y oneyże álbo Slub ná potym obiecującym, álbo biorącym.

Szoſta Przeſzkodá.

CULTUS DISPARITAS. Przez co ſię rozumieć ma *Rożność Religij*; to ieſt: że Chrześcian z Zydowką, Pogánką, álbo też Chrześciánká z Turczynem, Pogáninem, álbo inſzym iákim Człowiekiem nie ochrzczonym Slubu wziąć ważnie nie może. Małżeńſtwo záś z Heretykámi, Apoſtátámi, lub záwſze niemal ieſt niebezpieczne, y od Kośćiołá Swiętego zákazáne, iednák ważne ieſt.

Siodma Przeſzkodá.

VIS. *Gwałt* álbo *Przymuſzenie*: to ieſt: kiedy kto do Slubu y Małżeńſtwá Gwałtem przymuſzony (lubo od Rodźicow, lubo od kogo inſzego,) do Slubu przyſtępuie. Co ſię ták o Mężczyznie, iáko y o Białogłowách rozumieć ma

Oſma Przeſzkodá.

ORDO, to ieſt *Swięcenie*, kiedy kto Sub Diáko-

ákony, álbo inſze iákie większe Swięcenie odbierze, tákowy Slubu ważnie bráć nie może.

Dźiewiąta Przeſzkodá.

LIGAMEN; to ieſt *Związek Małżeńſtwá;* Ze żaden Slubu bráć nie może, poki pierwſza Zoná żyie; iáko też y Zoná, poki Mąż iey żyie, z kim inſzym Slubu bráć nie może; y choćiażby niewiem iáko długi czás, lub Mąż od Zony, lub Zoná od Męża oddalona byłá, y iedno o drugim niewiedźiáło, poty jednák, poki o śmierći ſłuſznych y prawdźiwych dowodow nie będźie, do powtorzenia Małżeńſtwá nie tylko przyſtępowáć ſię nie godźi, ále y Slub nie byłby ważny. Náwet: iáko to czeſto bywa, żeby miawſzy dowody o śmierći Zony, álbo Męża, z kim inſzym zá Pozwoleniem Zwierzchnośći Duchowney Slub wźiął, á potym ſię Pierwſza Zoná álbo Mąż pokazáli, tedy opuśćiwſzy Powtornego Małżonká lub Zonę, do Pierwſzego wrocić ſię powinni Małżeńſtwá.

Dźieſiąta Przeſzkodá

HONESTAS PUBLICA. *Przyſtoyność Publiczna,* to ieſt: kiedy kto záręczy iáką Oſobę, nie może potym ważnie Slubu wźiąć z kim inſzym krewnym Oſoby zaręczoney w Pierwſzym Pokoleniu. Ná przykład: kto zaręczy Mátkę, nie może potym opuśćiwſzy Mátkę, ożenić ſię z Corką. Tákże po zaręczy-

czynách z Jedną Siostrą, drugiey Jey Siostry rodzoney wziąć nie może. Co się tákże o Białogłowie rozumieć ma, że, ktora zaręczona byłá zá Syná, poyść nie może zá Oycá, álbo przećiwnym sposobem. Tákże zaręczona zá Brátá, z drugim Brátem iego rodzonym Slubu bráć nie może. To iednák wiedźieć potrzebá, że ieżeli zaręczyny nie były ważne, álbo zá wzáiemnym zobopolnie zezwoleniem rozerwáne będą, w ten czás tá przeszkodá ustáie. Z Małżeństwá záś należyćie záwártego, choćby potym rzeczą sámą nie wykonánego, przeszkodá áż do czwartego Stopniá Powinowáctwá rozćiąga się.

Jedenasta Przeszkodá.

AFFINITAS. to iest *Powinowáctwo*, ktore znayduie się między Pokrewnemi Mężá álbo Zony; ták dálece, że Mąż po śmierći Zony swoiey, nie może ważnie bez Dyspensy należytey, z krewną teyże Zony swoiey, áż do czwartego stopniá żenić się. Toż się mą rozumieć y o Zonie po śmierći Mężá swoiego. Kiebyby záś kto dopuśćił się grzechu z Osobą iáką, nie może potym ważnie Slubu wźiąć z pokrewną, álbo Pokrewnym oney Osoby áż do drugiego stopniá. Ná przykład: dopuśćiwszy się kto grzechu z Mátką, nie może Slubu wziąć áni z Corką, áni z Wnuczką, áni Siostrą Cioteczną, Stryieczną, lub Wuieczną, dáleko bárdźiey rodzo-

ną. Toż się y o Białychgłowách względem krewnych áż do drugiego stopniá tych, z ktoremi się grzechu dopuśćili, rozumieć ma.

Dwunasta Przeszkodá.

RAPTUS, to iest. *Kiedy kto gwałtem weźmie iaką Białągłowę*, poty, poki zostáie pod mocą y władzą tego ktory ią wźiął, Slubu z nią ważnie wźiąć nie może, chybá żeby ná mieyscu beśpiecznym y wolnym byłá, y tám dobrowolnie ná Małżeństwo z Nim zezwoliłá.

Trzynasta Przeszkodá.

SI CLANDESTINUS, to iest: *Kiedy kto Slub bierze bez Assystencyi własnego Plebaná, y przytomnośći dwoch Swiádkow*. Pleban záś, czyli to Oblubieńcá czyli Oblubienicy będźie przytomny, dosyć iest do Ważnośći Slubu. Może tákże lub Biskup, lub Officyał, lub też Pleban włásny Oblubieńcá álbo Oblubienicy dáć pozwolenie inszemu Kápłánowi do Assistowánia przy Slubie; y w ten czás przy tákim pozwoleniu Slub iest ważny. Gdyby záś inszy Kápłan, náwet y Biskup inszy Dyecezyi, żadney władzy nie máiący nád temi ktorzy do Slubu przystępuią, Slub dał, tákowy Slub ważny nie iest.

Czternasta Przeszkodá.

IMPOS, *Niesposobność do wykonánia Małżeństwá*. Co się rozumieć ma o Niesposobnośći przed Slubem znáyduiącey się.

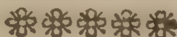
Ná-

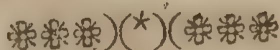
Náoſtátek oſtátnia Przeſkodá.

ÆTAS Defekt Lat: to ieſt: że Mężczyzná ważnie ślubu bráć nie może, ieżeli lat czternaſtu nie ſkończy. Białogłowá záś do ważnego ślubu przynaymniey lat dwánaście mieć powinná.

Te wſzyſtkie Przeſzkody powinny bydź donieſione do Plebaná, kiedyby kto o nich wiedział, żeby záchodźić miały między oſobámi ktore do Slubu poyść myślą; dla tego Kośćioł Swięty poſtánowił, żeby trzy Zapowiedzi przed ślubem czynione były. Ci tákże ktorzy do ślubu ſię zábieráią, ieżeliby o ktorey z tych Przeſzkod wiedźieli, álbo wątpliwość iáką mieli, powinni ſię Páſterzá ſwoiego, álbo iákiego uczonego Spowiedniká porádźić, niżeli do ślubu przyſtąpią. Jnáczey, ieżeli ma ktorą z tych przeſzkodę do ślubu idący, y ślub tego nieważny ieſt, y bez ćiężkiego, y śmiertelnego grzechu w Małżenſtwie zoſtawáć nie może, ktore náwet, y Małżenſtwem zwáć ſię nie powinno.



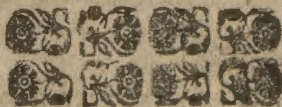




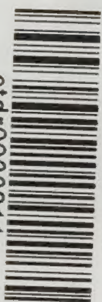
REGESTR
Polskiego Nabożeństwá.

Akty

Kto chce odpráwiáć Rekollekcye ná początku tey Kśiążki polskiey położone, niech się dla rozmyślániow tám námienionych, postára o Kśiążeczkę *Zabawá Słáwienna* názwáną.






Biblioteka Jagiellońska
stdr0022311

